JASON GEWIRTZ

ARMA SECRETĂ A ISRAELULUI

POVESTEA UNITĂŢII TALPIOT

Corint

ISTORIE

JASON GEWIRTZ

ARMA SECRETA A ISRAELULUI

POVESTEA UNITĂŢII TALPIOT

Traducere din limba engleză de Gabriela Mitrovici Prefaţă de Ovidiu Raeţchi

CORINT BOOKS 2020

Jason Gewirtz este producător executiv la postul american de televiziune CNBC, specializat în programe cu caracter economic. În prezent, produce emisiunea intitulată *Half-timeReport* şi contribuie la realizarea unor programe de lungă durată. A fost producător şi creator al documentarului intitulat *BeyondtheBarrel*: *TheRacetoFueltheFuture*. A realizat reportaje şi a transmis numeroase ştiri de afaceri din Orientul Mijlociu şi din Israel pentru postul de televiziune amintit. Este absolvent al Universităţii Wisconsin-Madison şi master al Universităţii Syracuse.

Redactare: Dan Criste Tehnoredactare: Stelian Bigan Design copertă: Dan Mihalache

Ilustraţie copertă: Membri ai seriei a noua a Talpiot în timpul unor manevre cu tancuri, în 1990. e Guy Bar-Nachum

JASON GEWIRTZ

IsraelsEdge: *TheStoryoftheIDFSMostEliteUnit-Talpiot*

ISBN: 978 – 606 – 793 – 722-O

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României GEWIRTZ, JASON

Arma secretă a Israelului: povestea unităţii Talpiot / Jason Gewirtz; trad. din lb. engleză de Gabriela Mitrovici; pref. de Ovidiu Raeţchi.

— Bucureşti: Corint Books, 2020 ISBN 978 – 606 – 793 – 722-O

I. Mitrovici, Gabriela (trad.)

II. Raeţchi, Ovidiu (pref.) 355.318

Prefaţă *y*

Talpiot: rolulstrategicalcreativităţii înTzahalşi însocietateaisraeliană

Războiul de Şase Zile, din anul 1967, a reprezentat o campanie aproape perfectă pentru Israel. Membrii Tzahal, forţele armate israeliene, conduşi de Yitzhak Rabin, în calitate de şef al Statului-Major), şi de Moshe Dayan, ministrul apărării, au pulverizat pur şi simplu armatele arabe în trei direcţii: în sud, unde au ocupat peninsula egipteană Sinai, în nord, unde au cucerit înălţimile Golan de la sirieni, şi, mai ales, în est, unde au preluat Oraşul Vechi şi toată partea de est a Ierusalimului de la Iordania, care îl ocupase în urma războiului din 1948.

După acest triumf uluitor, armata israeliană a căzut într-un soi de amorţeală provocată de încrederea excesivă în propriile puteri. Din 1948, de când fusese formată oficial în plin război pentru supravieţuire cu statele arabe şi miliţiile palestiniene, armata Israelului izbutise, în numai două decenii, să devină una dintre cele mai performante forţe militare ale lumii. Aviaţia israeliană reuşise, în 1967, să distrugă, în circa cinci ore, flota aeriană a statelor din jur: Egipt, Siria, Iordania, Irak. La începutul anilor 1970, toate aceste ţări erau surclasate sub aspect politic şi îngenuncheate din punct de vedere militar de Israel. Ce ar fi putut să meargă prost?

Apoi, pe neaşteptate, în octombrie 1973, în ziua sfântă de Yom Kippur, când întregul Israel se adâncea în reculegere, lucrurile chiar au început să meargă prost: Egiptul şi Siria au atacat concomitent Israelul, dinspre sud şi dinspre nord, fără ca performantul serviciu de spionaj militar al Tzahal, Aman, să atragă în timp util atenţia cu privire la producerea invaziei. În aceste condiţii, sute de mii de rezervişti – pe care se bazează în proporţie de 75% sistemul defensiv israelian – au început să curgă cu întârziere spre câmpul de luptă. Aici îi aşteptau noi surprize: piloţii militari israelieni, poate cei mai buni din lume, nu

izbuteau să pătrundă în zona aeriană critică de deasupra Canalului Suez (unde egiptenii realizau o traversare spectaculoasă) deoarece erau întâmpinaţi de cele mai moderne rachete sol-aer sovietice. Cu abilitate, preşedintele egiptean Muhammad Anwar Al-Sadat le ceruse militarilor săi să nu facă niciun pas în afara umbrelei antiaeriene asigurate de tehnologia URSS. Ca şi cum asta nu era de ajuns, şi cel de-al doilea mare as din mâneca Tzahal se dovedea a fi nefuncţional: tancurile israeliene, care, în 1967, cuceriseră Sinaiul cu o viteză ameţitoare, erau acum spulberate printr-o manevră militară simplă, dar pe care nimeni nu o anticipase, fiind vânate nu de alte blindate, ci doar de infanterişti curajoşi şi bine pregătiţi, dotaţi cu arme portabile Sagger.

Primele trei zile ale Războiului de Yom Kippur au constituit un coşmar din care Israelul nu-şi va reveni niciodată. Faptul că nu funcţiona niciunul dintre lucrurile pe care israelienii le preţuiau în cea mai mare măsură (aviaţia, tancurile, spionajul) a generat un şoc care va schimba societatea în ansamblu. Deşi făcuseră progrese incredibile din anii cumpliţi ai Holocaustului până în 1973, israelienii înţelegeau dintr-odată că, pentru siguranţa lor, până şi „progresele incredibile" pot să însemne prea puţin. Era nevoie de o clasă politică nouă, mult mai fermă; acesta va fi momentul în care dreapta va prelua puterea în Israel după decenii de dominaţie totală a stângii. Era nevoie de o armată mult mai puternică şi mai bine dotată decât excelenta forţă care învinsese în războiul din 1967. În plus, la nivel tehnologic, Tzahal trebuia să se dovedească mai avansat nu doar în raport cu Egiptul sau Siria, ci şi cu a doua mare putere militară a lumii, URSS, care livra aliaţilor arabi cele mai performante arme ale sale pentru a fi testate împotriva Israelului.

În acest context s-a născut şi proiectul Talpiot. După Războiul de Yom Kippur, Shaul Yatziv şi Felix Dothan, doi specialişti în fizică şi inginerie cu aplicaţii militare, profesori la Universitatea Ebraică din Ierusalim, au avut o idee. Ei au conceput un sistem educaţional menit să asigure Israelului „crearea unor arme absolut noi, care nu se află în posesia altor ţări". Elementul original al proiectului Talpiot îl constituia faptul că se miza pe creativitatea tinerilor care abia împliniseră 20 de ani. Aflaţi în momentul lor de maximă fecunditate intelectuală, cei mai promiţători studenţi israelieni urmau să fie

„bombardaţi” în câţiva ani atât cu un bagaj teoretic sofisticat (fizică, matematică, chimie), cât şi cu experienţe cât mai diversificate, în cât mai multe domenii militare, de la aviaţie şi marină la *intelligence* şi artilerie. La sfârşitul acestui proces, ei trebuiau să ofere soluţii originale la problemele identificate pe câmpul de luptă. Shaul Yatziv şi Felix Dothan arătau că obiectivul de a face din Israel un lider al inovaţiei tehnologice „poate fi atins numai prin intermediul creativităţii umane, creativitate care ajunge în punctul culminant în jurul vârstei biologice de 20 de ani. [...]. Una dintre căile pe care le propunem pentru atingerea acestui scop constă într-un efort sistematic, concentrat de concepere şi dezvoltare a unor arme noi, eficiente, prin «armă nouă» înţelegând o armă care nu este folosită de alte armate, nici măcar de armatele marilor puteri”.

Programul lor, numit Talpiot (după un cuvânt ales din Biblie, care desemnează turnurile sau fortăreţele), a fost aprobat abia în anul 1978, când legendarul comandant Rafael Eitan, participant la un mai puţin de trei războaie, în cursul cărora a fost rănit de trei ori, o dată grav, a devenit şeful Statului-Major al Tzahal în regimul Menachem Begin. Talpiot a fost pus în subordinea Forţelor Aeriene Israeliene, care reprezentau în acel moment (şi reprezintă şi astăzi) un important rezervor de cadre superioare pentru armata naţională. Recrutarea celor care aveau să participe la program era extrem de restrictivă: „Avem nevoie de candidaţi cu un coeficient de inteligenţă ridicat. Îi căutăm pe cei mai buni 5% în ceea ce priveşte inteligenţa, capacitatea de creaţie, puterea de concentrare, personalitatea stabilă, agreabilă, [...] care are credinţă faţă de patrie şi o dorinţă puternică de a rămâne în această imitate”.

În ciuda aparenţelor, lansarea programului Talpiot nu a fost lipsită de dificultăţi. Tinerii cei mai promiţători trebuiau să facă faţă unei concurenţe acerbe atât din partea membrilor de elită ai aviaţiei militare (piloţii israelieni de F-15, F-16 şi F-35 sunt consideraţi cei mai influenţi militari din Tzahal), cât şi din partea unui alt proiect de avangardă lansat în paralel de Israel şi numit Unitatea 8200. În cadrul acestuia din urmă erau recrutaţi tinerii cei mai inteligenţi, cărora avea să li se încredinţeze apărarea informatică a ţării – ca să nu mai amintim de nevoia Mossadului de a identifica analişti şi agenţi de teren (*katsa*) supradotaţi.

Cartea lui Jason Gewirtz urmăreşte pregătirea absolvenţilor programului Talpiot încă din liceu, când încep să se contureze aptitudinile lor deosebite, până la momentul realizării unor invenţii revoluţionare, care să servească intereselor Tzahal. Studiul de faţă analizează destinele a zeci de talpioţi, anii lor de specializare militară şi ştiinţifică, proiectele de cercetare asupra cărora s-au aplecat, totul fiind subsumat unui singur obiectiv, dezvoltarea sistematică a creativităţii: „O dată la câţiva ani, generalul Ben-Israel ia o pauză de la activitatea sa didactică (predă seminarul de ştiinţă şi securitate tehnologică la Universitatea Tel Aviv) şi coordonează, timp de o săptămână, un program de dezvoltare a creativităţii destinat foştilor şi actualilor talpioţi, în timpul căruia aceştia se pot împrieteni, îşi pot povesti diverse lucruri şi îşi pot transmite informaţii, perfecţionându-şi abilităţile creatoare. În timpul unui asemenea program, câţiva tineri şi tinere care făceau parte din mai multe promoţii ale Talpiot (unii încă activi, alţii în rezervă) au fost duşi în Deşertul Negev şi lăsaţi la o veche tabără a aviaţiei militare. Au fost împărţiţi în grupuri şi li s-a spus să se gândească la un lucru pe care ar vrea să-l creeze şi care să poată fi realizat într-o săptămână. Materialele necesare aveau să le fie furnizate. O echipă a creat un deodorant auto care miroase ca o maşină nouă. Echipa a reuşit să determine compoziţia chimică a acelui «miros de maşină nouă» şi să o reproducă într-un spray”.

Ce sens are, vă puteţi întreba, o asemenea risipă de timp şi resurse pentru o invenţie inutilă? Ei bine, tocmai în cultivarea efortului „gratuit” al imaginaţiei stă cheia programului Talpiot. Marile descoperiri nu aparţin minţilor pragmatice şi robotizate, care devin captive în tipare standardizate, ci acelei gândiri proaspete, originale, ludice, care îi caracterizează mai degrabă pe cei abia ieşiţi din adolescenţă.

Gewirtz face, de asemenea, un bilanţ al proiectului Talpiot după ce primele generaţii de absolvenţi au ajuns la maturitate. Triumful gândirii novatoare a conducătorilor israelieni în sfera tehnologiei se reflectă azi în poziţia de frunte pe care ţara o ocupă în domeniul producţiei de drone, rachete şi sisteme antirachetă, sateliţi şi blindate. Israelul este, şi cu ajutorul absolvenţilor programului Talpiot care şi-au continuat activitatea de cercetare în sectorul civil ori au intrat în afaceri, lider mondial în producţia de sisteme informatice sau de

aparatură medicală. În aprilie 2019, Israelul a ratat ocazia de a deveni a patra ţară din lume, după SUA, URSS şi China, care are o sondă spaţială, numită Bereshit, adică Geneza, pe suprafaţa Lunii.

Pe de altă parte, tot în anul 2019, Israelul a ajuns să deţină 20 dintre companiile high-tech cu o valoare de piaţă de peste un miliard de dolari, fiind devansat din acest punct de vedere numai de Statele Unite ale Americii, China şi Marea Britanie (deşi diferenţa de populaţie şi suprafaţă în raport cu acestea este copleşitoare).

Studiul lui Jason Gewirtz se adresează nu doar celor pasionaţi de istoria Orientului Mijlociu sau de problemele tehnologiei militare. El trebuie citit de orice întreprinzător care îşi doreşte să construiască o companie capabilă să promoveze inovaţia şi creativitatea. Autorul, ziarist şi producător la postul american de televiziune CNBC, este specializat în problemele economice şi ştiinţifice cu care se confruntă Orientul Mijlociu, verdictele şi chiar previziunile sale cu privire la tehnologia militară a Israelului sau dependenţa de petrolul din Golful Persic fiind printre cele mai consistente şi mai respectate.

Ovidiu Raeţchi

Această carteestededicată:

Tatăluimeu, ceamaidistinsăpersoanăpecareamcunoscut-ovreodată.

Mameimele, ceamaialtruistăpersoanăpecareamcunoscut-ovreodată.

Frateluimeu, ceamaidârzăpersoanăpecareamcunoscut-ovreodată.

Soţiei mele, ceamaigrijulieşi ceamaiminunatăpersoanăpecareamcunoscut-ovreodată.

Celordouăfetealemele; *sădeveniţi oricevădoriţi, darsăfiţi buneşi săfaceţi bine*.

Tuturorfoştilor şi viitorilorabsolvenţi aiTalpiot, precumşi tuturorbărbaţilor şi femeilorcareauslujitînarmataisraeliană; *voinupăziţi doargraniţele uneiţări, ciprotejaţi unpopor*.

Introducere

În fiecare an, 50.000 de israelieni împlinesc vârsta recrutării, în fiecare an, angajaţii birourilor de personal ale Forţelor de Apărare ale Israelului încep să-i îndrume pe tineri şi tinere în diferite direcţii.

La tancuri. La infanterie. La aviaţie. La marină. La artilerie. La unităţile speciale destinate pregătirii celor defavorizaţi. La geniu, la informaţii, iar lista poate continua. Bărbaţii fac cel puţin trei ani de armată; femeile, cel puţin un an şi opt luni.

Israelul are nevoie de o forţă combatantă puternică poate mai mult decât orice altă ţară din lume, iar armata este idolatrizată de tineri. În anii premergători încorporării, adolescenţii foarte hotărâţi concurează pentru diverse posturi, îmbunătăţindu-şi rezultatele şcolare şi pregătindu-se pentru testele de încorporare în armată. Sperând să primească invitaţia de a se înrola în armele pe care au pus ochii, mii de tineri israelieni participă chiar la antrenamente şi şedinţe de instruire premilitară în particular spre a fi cât mai bine pregătiţi pentru riguroasele examene fizice ale armatei în urma cărora se va decide destinaţia fiecăruia.

Înainte, aviaţia era prima alegere a acestor tineri capabili. Acolo era nevoie de cei mai străluciţi şi mai bine pregătiţi fizic dintre aceştia, în stare să piloteze complexele avioane de luptă, uriaşele avioane de transport şi silenţioasele elicoptere de atac, care constituie forţa de temut a aviaţiei militare israeliene. Foarte rar se întâmpla ca cineva să refuze aviaţia. Asemenea băieţilor americani care visau să devină staruri ale baseballului, mulţi băieţi israelieni sperau să se facă mari şi să-şi slujească ţara pilotând un avion F-16.

Dacă nu te interesa aviaţia sau dacă nu aveai o vedere perfectă, puteai râvni la un loc în faimoasele unităţi de elită ale armatei israeliene, de pildă în Sayeret Matkal[1] sau la paraşutişti, cu bocancii lor maro care simbolizează dârzenia şi credinţa faţă de ţară.

Dar, în 1979, a început să se schimbe ceva. Deşi aviaţia şi principalele unităţi terestre erau încă, şi vor fi mereu, extrem de importante pentru Israel, o altă unitate – una secretă – a devenit prioritatea absolută a armatei.

Soldaţii aleşi pentru această unitate nu trebuie să lupte ca soldaţii obişnuiţi. În schimb, trebuie să înveţe. Sunt aleşi pentru un program extrem de competitiv, epuizant, intensiv, menit să le ofere cea mai bună pregătire teoretică şi practică în domeniul militar.

---

[1] Unitate de comando a armatei siraeliene, creată în 1957 de Avraham Arnan (n. red.).

Profesorii lor sunt unii dintre cei mai străluciţi savanţi din lume în domeniile matematicii, fizicii şi informaticii, precum şi unii dintre strategii de frunte ai forţelor terestre, marinei şi aviaţiei militare israeliene. Scopul programului este să producă soldaţi cu deosebite cunoştinţe militare şi ştiinţifice, pregătiţi să se folosească de ele ca nimeni altcineva din lumea asta.

Aceştia nu sunt înrolaţi ca alţi soldaţi, pentru trei ani sau un an şi opt luni. Sunt angajaţi pentru un deceniu întreg. Programul fiind atât de intensiv, un sfert dintre cei aleşi la început nu rezistă până la capăt.

Absolvenţii acumulează un volum uriaş de cunoştinţe, pe care trebuie să le folosească pentru a-i descuraja pe duşmanii Israelului, pentru a ajuta serviciile de informaţii ale ţării şi pentru a ajuta forţele terestre, marina şi aviaţia să devină mai puternice în orice conflict.

De la micul grup se aşteaptă o schimbare a felului în care luptă Israelul. Ţara se bazează pe ei pentru a oferi Forţelor de Apărare ale Israelului un avantaj permanent asupra duşmanilor săi prin dezvoltarea armamentului şi a mijloacelor de luptă ale viitorului.

De când acest program a devenit parte integrantă a armatei, niciun alt grup de soldaţi nu a avut un impact atât de mare asupra Israelului – asupra doctrinei de apărare a ţării, asupra modului de dezvoltare şi utilizare a armelor.

Avantajul militar pe care aceşti absolvenţi speciali îl oferă Israelului nu dispare în momentul în care îşi termină stagiul militar. Cei care părăsesc armata aplică adesea în economia israeliană ceea ce făceau pentru armată, generând venituri de sute de miliarde de dolari şi creând zeci de mii de locuri de muncă în Israel şi peste hotare. Ei au ajutat într-o măsură semnificativă Israelul să obţină un avantaj pe câmpul de luptă şi în afacerile internaţionale.

Aceasta este povestea lor, povestea programului Talpiot.

Capitolul 1

Unfactorhotărâtoralschimbării

Octombrie 1973: „sursa" îi spune superiorului său din Mossad de la Londra că războiul dintre Israel şi vecinii săi arabi este iminent Mai greşise înainte, dar, cu toate semnalele primite din Siria şi Egipt, se pare că, de data aceasta, ar putea fi adevărat Agenţi răspândiţi din Marea Britanie până în Israel dau întruna telefoane, ajungând la directorul Mossadului, Zvi Zamir. Acesta ia imediat avionul spre

Londra pentru a se întâlni cu „sursa” – un om despre care se crede că ar fi Ashraf Marwan, ginerele fostului preşedinte egiptean Gamal Abdel Nasser[2]. Mossadul şi celelalte agenţii de spionaj ale Israelului aveau îndoieli cu privire la „sursă”, bănuind că ar fi agent dublu. Adevărul nu a fost descoperit nici până astăzi.

Zamir consideră că informaţiile sunt credibile şi speră că roţile maşinăriei de război a Israelului se vor pune în mişcare. Reuşeşte să-i convingă pe premierul israelian Golda Meir şi pe ministrul apărării Moshe Dayan de iminenţa unui atac.

În ciuda faptului că posedă aceste informaţii cruciale, conducerea ţării decide să nu acţioneze, temându-se că Israelul va fi acuzat că a tras primul şi va pierde astfel sprijinul esenţial al SUA. Secretarul de stat Henry Kissinger îi avertizase pe liderii israelieni – inclusiv pe premierul Meir – că, dacă trebuie să izbucnească războiul, Israelul ar face bine să nu înceapă el lupta.

La 5 octombrie, la prânz, în rapoartele serviciilor israeliene de informaţii militare se specifică faptul că „probabilitatea ca egiptenii să intenţioneze să reia lupta este redusă. Nu a apărut nicio schimbare în estimările noastre cu privire la intenţiile sirienilor”.

6 octombrie 1973 – Yom Kippur, a zecea zi a lunii *tishrei* din calendarul evreiesc, anul 5734. La ora 14, Egiptul atacă Israelul. Siria procedează la fel câteva minute mai târziu.

Israelul este luat prin surprindere în momentul în care Egiptul începe atacul, traversând Canalul Suez, care separa forţele egiptene de cele israeliene din 1967. Ritmul înaintării egiptenilor de-a lungul canalului se accelerează în timp ce, pe partea egipteană a acestuia, se aud în megafoane strigăte de *Allahuakbar*! *Allahuakbar*! (Allah e mare! Allah e mare!). Soldaţii israelieni staţionaţi de-a lungul Liniei Bar Lev – creată ca „un sistem de apărare impenetrabil” împotriva Egiptului după războiul din 1967 – se pregătesc să-şi apere viaţa şi ţara împotriva atacului violent. Pentru mulţi israelieni surprinşi pe Linia Bar Lev, aceasta va fi ultima lor zi.

La nord, tancurile siriene se revarsă peste graniţa care, cu şase ani în urmă, marcase linia de încetare a focului. Trupele siriene de comando sunt duse cu elicopterul pe Muntele Hermon, cucerit de

---

[2] Gamal Abdel Nasser Hussein (1918-1970), preşedinte al Egiptului între 1954 şi 1970 (n. red.).

Israel în 1967. Avioanele de luptă şi bombardierele siriene îndeplinesc misiune după misiune, atacând obiective de pe teritoriul Israelului.

Confuzia domneşte de la înălţimile Golan, în nord, până în Deşertul Sinai, în sud. Comandanţii militari încearcă disperaţi să oprească înaintarea simultană a armatelor duşmane de la nord şi de la sud.

Liderii guvernamentali de la Ierusalim sunt încremeniţi în tăcere şi, mai rău, în imobilitate, în timp ce liderii militari de la

Tel Aviv resping la început toate informaţiile cu privire la atacuri, considerându-le exagerări. Nu pot să creadă că duşmanii lor arabi sunt capabili să lanseze astfel de incursiuni rapide şi eficiente. Oare nu aceiaşi ofiţeri israelieni zdrobiseră şase armate arabe doar în urmă cu câţiva ani? Ministrul apărării, Moshe Dayan, cel mai înalt reprezentant al armatei naţionale, îi determină pe propriii consilieri să creadă că nu este nicio problemă; situaţia este sub control, iar Forţele de Apărare ale Israelului vor schimba repede cursul evenimentelor.

Sirenele răsună în Israel în această sfântă zi din calendarul evreiesc. Aproape toţi israelienii, fie că sunt, fie că nu sunt evlavioşi, sărbătoresc Yom Kippur abţinându-se de la muncă, mergând la sinagogă, postind, rugându-se şi meditând. Uluiţi, israelienii ies din case şi din sinagogi. Se adună în jurul aparatelor de radio, aşteptând veşti, ascultând plini de nelinişte codurile care le indică rezerviştilor unde trebuie să se adune.

(Conducătorii militari israelieni au susţinut mereu că va fi nevoie de 48 de ore pentru mobilizarea rezerviştilor, temelia armatei israeliene. În plus, agenţiile de informaţii au afirmat mereu că nu le va fi greu să emită o înştiinţare cu 48 de ore înainte. Total greşit.)

Rezerviştii şi voluntarii israelieni rechiziţionează maşini şi autobuze, fac autostopul. Cetăţenii care nu mai pot fi mobilizaţi îşi folosesc maşinile pentru a-i duce pe soldaţi în locurile în care sute de unităţi au primit mesaj să se adune şi să aştepte ordine.

Pe măsură ce confuzia sporeşte, traficul se intensifică. Israelul este pe punctul de a fi cuprins de panică, în timp ce Egiptul şi Siria sunt pe punctul de a-şi atinge scopurile stabilite pentru prima zi în lunile de planificare premergătoare „Războiului din Octombrie”, cum i s-a spus în arabă.

Trec 48 de ore de la începerea conflictului. Israelul suferă pierderi fără precedent pe câmpul de luptă, iar conducerii politice îi este foarte greu să accepte situaţia. Lui Dayan îi parvin informaţii detaliate despre pierderile grele suferite şi despre prăbuşirea unor poziţii israeliene. Încrederea lui Dayan dispare.

Acum, Egiptul are sute de tancuri şi mii de soldaţi pe partea israeliană a Canalului Suez – un scenariu de neînchipuit în urmă cu doar câteva zile. La nord, înaintarea sirienilor continuă. Tancurile lor se apropie de o câmpie de la marginea căreia se văd Haifa şi restul coastei israeliene.

Când îşi dă seama în sfârşit de pericolul care paşte ţara, Dayan le prezintă apropiaţilor şi altor membri de rang înalt ai guvernului evaluări înfricoşătoare ale situaţiei. În remarcabila sa carte intitulată *TheYomKippurWar*, Abraham Rabinovich scrie despre o întâlnire neoficială desfăşurată între Dayan şi redactorii-şefi ai ziarelor israeliene în încercarea sa de a fi onest cu naţiunea. Sursele i-au spus lui Rabinovich că Dayan a afirmat că „Israelul ar putea fi obligat să se retragă adânc în Sinai… Lumea a văzut că nu suntem mai puternici decât egiptenii. Aura, ca şi avantajul politic şi militar determinat de faptul că se ştia că Israelul este mai puternic decât arabii şi că i-ar învinge dacă ar începe un război nu au fost dovedite de realitate”(pagina 270).

Şocat, Dayan este hotărât să transmită naţiunii, în acea seară, un mesaj similar. Unul dintre redactorii-şefi se teme însă că acesta va slăbi şi mai mult moralul şi va alarma pe toată lumea din ţară. O contactează pe premierul Meir şi o sfătuieşte să aleagă un alt ofiţer de rang înalt care să se adreseze naţiunii.

Cum s-a întâmplat acest fiasco? La 6 octombrie, când a început atacul egiptenilor, doar aproximativ 12 tancuri israeliene apărau drumul care ducea din Peninsula Sinai direct la Tel Aviv. Cum a putut Israelul – puternicul Israel, care şi-a pus pe fugă duşmanii în Războiul de Şase Zile din 1967 – să ajungă într-o asemenea stare după numai şase ani?

În perioada dintre Războiul de Şase Zile şi Războiul de Yom Kippur, Israelul a fost angajat într-un conflict de uzură cu Egiptul şi Siria. Zilnic, de dincolo de liniile arabe, erau bombardate trupele

israeliene aflate la frontiera fixată în 1967 şi aşezările din apropierea acelor linii, mai ales în nordul Israelului.

Multe ţări care, în trecut, furnizaseră arme Israelului au oprit livrările din cauza ameninţărilor proferate de arabi. Asta s-a întâmplat mai ales cu Franţa, principalul furnizor de armament al Israelului înainte de 1967. Arabii le-au spus francezilor că, dacă aprovizionau Israelul cu arme, nu le vor mai livra petrol. SUA au rezolvat parţial problema, aşa că Israelul a rămas fără un furnizor important de armament.

În acelaşi timp, ţările arabe – mai ales Egiptul şi Siria – erau pline cu arme din Uniunea Sovietică, pentru că URSS încerca să-şi consolideze poziţia în această complicată, bogată în resurse energetice şi importantă parte a lumii. Pe lângă faptul că au reuşit să-şi reînzestreze cu armament propriile armate, Egiptul şi Siria au făcut paşi uriaşi în pregătirea trupelor în vederea folosirii noilor arme şi progrese rapide în procesul de elaborare a strategiei.

Toate acestea s-au întâmplat pe fondul automulţumirii israelienilor. Ţara stătea în continuare liniştită, mulţumită după uriaşa victorie obţinută în 1967; cetăţenii, ofiţerii şi guvernul credeau că Israelul nu putea să fie înfrânt.

Această suficienţă de sine a luat brusc sfârşit când a izbucnit războiul din 1973. În primele zile, Israelul a pierdut 49 de avioane (comparativ cu 46 de avioane în tot Războiul de Şase Zile). Până la terminarea Războiului de Yom Kippur, la sfârşitul lui octombrie, Israelul a pierdut aproape o cincime din totalul avioanelor. Aproape toate acele avioane pierdute de aviaţia israeliană au fost doborâte de rachete sovietice sol-aer. SAM-urile sovietice erau atât de eficiente, încât piloţii israelieni le-au numit „stâlpi de telegraf zburători”, aluzie la firele de care se putea agăţa un avion de luptă care zbura la joasă înălţime – fire care erau imposibil de evitat la altitudine mică.

Acele SAM-uri sovietice erau atât de moderne şi de sofisticate, încât niciun avion din lume nu se putea feri de ele. Armata israeliană a ajuns la şocanta concluzie că aviaţia sa nu mai controla pe deplin spaţiul aerian. Doctrina de apărare a Israelului fusese clădită pe tancuri şi pe avioane, iar ambele arme erau surclasate de noua tehnică deţinută de arabi.

Apărarea aeriană nu era singurul domeniu în care ţările arabe îşi îmbunătăţiseră tehnica de luptă. Infanteriştii arabi au înfrânt coloanele de tancuri israeliene cu ajutorul noilor rachete antitanc ghidate prin fir AT-3 Sagger. (Rușii le numesc rachete 9K11 Maliutka.) Acestea erau transportate în Deşertul Sinai de soldaţii egipteni în containere de mărimea unei valize. Înainte de a începe lupta la 6 octombrie, forţele speciale egiptene au trecut Canalul Suez în partea ocupată de israelieni cu noua lor încărcătura mortală.

Înaltul Comandament al armatei israeliene ştia ceva despre Sagger de la soldaţii americani care luptau în Vietnam. Ofiţerii israelieni de rang înalt nu credeau însă că luptătorii arabi erau suficient de puternici şi de curajoşi ca să înfrunte tancurile israeliene. Ştiau că, în lupta corp la corp, echipajul unui tanc israelian era de regulă superior unui echipaj egiptean sau sirian. Echipajele tancurilor israeliene erau în general mai bine pregătite din punct de vedere teoretic şi practic decât echipajele arabe; mai mult, tancurile israeliene erau mai precise şi puteau trage de la o distanţă mai mare.

Nu au luat însă în considerare capacitatea armatei egiptene de a folosi sofisticatele rachete Sagger, iar tanchiştii israelieni au fost luaţi cu totul pe nepregătite. După ce au trecut pe nesimţite canalul, egiptenii s-au instalat după nişte dune şi au pregătit o serie de capcane pentru formidabilele unităţi de tancuri israeliene.

Experţii militari au confirmat ulterior că „unui soldat care lansa rachete Sagger îi era mult mai uşor să lovească un tanc decât invers, cam de la aceeaşi distanţă”(Rabinovich, pagina 36). Uriaşele tancuri israeliene erau ţinte atrăgătoare pentru cei care ştiau să folosească racheta Sagger: specialiştii egipteni ţinteau blindatele israeliene de la peste 1, 5 km depărtare, trăgeau şi distrugeau tanc după tanc cu o acurateţe extraordinară. În schimb, israelienii care căutau lansatoarele Sagger în vastele întinderi ale deşertului rareori reuşeau să le localizeze. Acest nou element al războiului terestru avea să coste Israelul zeci de tancuri la începutul luptei.

În primele zile ale conflictului, cele mai importante de altfel, a devenit limpede faptul că trupele israeliene nu vor putea contraataca şi nici nu vor putea primi întăriri. Tancurile care puteau fi trimise în sprijinul lor, aflate la circa 15 km distanţă de canal, erau o pradă uşoară pentru luptătorii ascunşi care lansau rachete Sagger. Când

tancurile din rezervă au încercat să avanseze spre poziţiile israeliene situate de-a lungul canalului, au fost distruse unul câte unul.

Şi comunicaţiile au căzut. La mai puţin de 48 de ore de la începerea luptelor, în condiţiile în care martorii oculari relatau că Siria şi Egiptul foloseau mitraliere pentru a ucide zeci de soldaţi israelieni capturaţi în primele ore ale conflictului, ministrul apărării, Dayan, s-a trezit că nu reuşeşte să ia legătura cu unităţile de pe teren.

În acelaşi timp, aviaţia plănuia o operaţiune de distrugere a bateriilor egiptene antiaeriene de provenienţă sovietică. Cu câteva minute înainte de începerea misiunii, Dayan l-a contactat pe Benny Peled, comandantul Forţelor Aeriene Israeliene, şi a anulat-o, îndreptând toate avioanele spre nord pentru a opri înaintarea siriană. Logica sa era că, în sud, în Sinai, între Israel şi tancurile egiptene era doar nisip. La nord, localităţile israeliene erau aproape în bătaia armelor sirienilor: fără aviaţie, acele localităţi, inclusiv Haifa, erau condamnate.

În timpul discuţiei avute cu Peled la ora 5, în dimineaţa zilei de 7 octombrie, Dayan a spus: „Dacă avioanele noastre nu atacă până la prânz, sirienii vor ajunge în Valea Iordanului”. Apoi, pentru prima oară, Dayan a rostit fraza pe care o va repeta în zilele următoare spre disperarea tuturor celor care îl auzeau. „Al Treilea Templu”, i-a spus el lui Peled, „este în pericol”(Rabinovich, pagina 175).

„Al Treilea Templu” era, şi încă este, pentru mulţi simbolul Israelului modern. Primele două temple sfinte din Ierusalim au fost distruse în vremuri străvechi, primul de către babilonieni în anul 586 î.Hr., al doilea de către romani în anul 70 d.Hr. Pentru mulţi israelieni nereligioşi, ca şi pentru evreii din toată lumea, Israelul de astăzi este „al Treilea Templu”.

Eşecurile serviciilor de spionaj care au creat probleme Israelului la începutul Războiului de Yom Kippur au fost evidente, făcându-se şi astăzi referire la ele, după mai bine de 40 de ani de la acel eveniment. Războiul nu a fost însă o surpriză pentru toţi israelienii. Unii ofiţeri de informaţii au observat semne care indicau faptul că războiul era iminent. Consilierii şi diplomaţii sovietici îşi scoseseră familiile din ţară înainte de 6 octombrie. Atât în Egipt, cât şi în Siria aveau loc mobilizări importante de trupe; soldaţii arabi se mişcau în masă.

Existau de asemenea vagi dovezi că unităţile egiptene şi siriene masate în apropierea liniei frontului primeau instrucţiuni să desfăşoare manevre „de antrenament". Ideea era ca trupele să fie mutate pe poziţii, dar să li se dea spionilor israelieni şi celor care interceptau comunicaţiile impresia că manevrele respective erau doar de antrenament, nu de război. Totuşi o cercetare mai atentă le-ar fi permis israelienilor să vadă că acele trupe nu făceau de fapt deloc exerciţii: se pregăteau pur şi simplu pentru o invazie. Şi dacă toate acestea nu erau suficiente, a existat şi un avertisment direct adresat de Hussein, regele Iordaniei, premierului Meir în persoană în timpul unei întâlniri secrete.

În războiul modern, partea care trage prima este adesea în avantaj. A aştepta să fii atacat este un lucru deosebit de periculos pentru o ţară mică precum Israelul, cu o lăţime maximă de sub 100 km. În zona cea mai îngustă, Israelul are circa 15 km lăţime. Chiar şi un atac de intensitate moderată din partea duşmanului putea tăia ţara în două în primele ore ale unui conflict.

Desigur că premierul Meir ştia toate acestea, dar a hotărât să aştepte şi să spere că va fi bine în loc să rişte repercusiuni diplomatice, mai ales din partea SUA. Consilierii militari, inclusiv respectatul ministru al apărării, Dayan, au asigurat-o mereu că, dacă va izbucni un război, Israelul va fi în stare să-şi zdrobească duşmanii aşa cum a făcut-o în 1967.

Trei săptămâni mai târziu, când nu s-a mai tras şi s-au semnat acorduri de încetare a focului, cetăţenii, guvernul şi armata israeliană şi-au dat seama de o realitate dureroasă. Nu erau invincibili.

Fuseseră ucişi 2 656 de soldaţi israelieni. Aproape 9.000 erau răniţi. Coloana vertebrală a armatei – formidabila sa unitate de tancuri – pierduse 200 dintre cele 300 de tancuri în Sinai în primele 24 de ore ale războiului. Fuseseră distruse zeci de avioane de luptă israeliene.

Armatele arabe nu doar ajunseseră din urmă, ci şi depăşiseră Israelul în tehnologie, viclenie, strategie şi capacitate operativă. Israelul a înregistrat de asemenea o înfrângere inadmisibilă: a pierdut războiul informaţiilor.

Trauma produsă de Războiul de Yom Kippur şi teama reală că un alt război ar putea duce la dispariţia Israelului au persistat. După război, întreaga conducere militară şi politică a ţării a fost obligată să

demisioneze. Premierul şi ministrul apărării, Dayan, au plecat amândoi după opt luni de la terminarea războiului. Factori importanţi din sfera serviciilor de informaţii şi din armată au fost demişi.

Faptul că o naţiune născută din cenuşa Holocaustului a fost ameninţată într-un asemenea mod are un efect profund, înfricoşător şi de durată asupra fiecărui aspect al vieţii publice. O ţară de această dimensiune, înconjurată de atât de mulţi duşmani cu armate mult mai numeroase şi cu furnizori ca Uniunea Sovietică pur şi simplu nu-şi poate permite să rişte un alt război ca acesta. Ani la rând, Israelul s-a aflat într-o stare de tensiune mocnită şi nimeni nu a ştiut de fapt cum să recreeze sentimentul de siguranţă pe care marea majoritate a populaţiei l-a simţit imediat după Războiul de Şase Zile.

Toată lumea ştia că Israelul nu va avea niciodată cifre ca Egiptul, Siria, Irakul, Iordania, Libanul, Arabia Saudită, Iranul, Algeria, Libia sau Sudanul. Cum, din punct de vedere cantitativ, situaţia va fi întotdeauna potrivnică Israelului, a devenit mai limpede ca oricând că ţara avea nevoie de un avantaj calitativ.

Nu după mult timp de la devastatorul Război de Yom Kippur, doi profesori de la Universitatea Ebraică au avut ideea de a oferi Israelului avantajul calitativ de care avea nevoie cu atâta disperare (şi are nevoie şi astăzi) pentru a supravieţui. Scopul lor era să dea din nou ţării oameni întreprinzători, o armă pe care nicio armată nu ar putea s-o învingă sau s-o suprime. Acei oameni aveau să furnizeze Israelului mijloace de luptă avansate înaintea oricui altcuiva din această lume.

Ideea profesorilor nu se limita însă la arme. Acei tineri trebuiau pregătiţi în aşa fel încât să creeze mijloace noi, mai eficiente de urmărire şi păcălire a adversarului.

Inspirata propunere nu urma doar să ajute la pregătirea ţării în vederea următorului război. Inovaţiile lor i-au oferit Israelului avansul pe care îl are şi astăzi, după patru decenii de la Războiul de Yom Kippur, avantaj pe care Israelul îl va avea asupra duşmanilor săi şi în deceniile următoare.

Capitolul 2

CreatoriiprogramuluiTalpiot

La 6 octombrie 1973, când a început să sune alarma antiaeriană, Shaul Yatziv, profesor de fizică la Universitatea Ebraică, ştia că

guvernul nu va cere niciodată să se dea o alarmă falsă de Yom Kippur. Fără doar şi poate, se întâmpla ceva îngrozitor, de neimaginat.

Majoritatea israelienilor auziseră vorbindu-se despre ameninţări venite dinspre Egipt şi Siria, dar, asemenea guvernului şi armatei, civilii din oraşele, satele şi kibbutzurile ţării ştiau puţine lucruri cu privire la intenţiile arabilor. Dar când liniştea de Yom Kippur a fost destrămată de sunetele sirenelor, iar crainicii de la radio au început să citească, pe un ton calm, dar autoritar, codurile de mobilizare a rezerviştilor, nu putea fi vorba decât de un singur lucru, război.

Conflictul armat nu era ceva nou pentru Yatziv. Născut în Palestina în 1927, a cunoscut războiul şi pericolul violenţelor intempestive din ziua în care s-a născut. După ce Israelul şi-a declarat independenţa în mai 1948, a slujit în prima armată evreiască formată în ultimele două milenii.

Yatziv era profesor la Universitatea Ebraică, la Facultatea de Ştiinţe Naturale; în 1973, coordona cercetările în domeniul laserelor şi spectroscopiei, studiind modul în care materia reacţionează la energia radiată şi invers.

Ca toată lumea din Israel, Yatziv a fost şocat de Războiul de Yom Kippur şi de implicaţiile acestuia. La 46 de ani, era prea bătrân să mai schimbe lucrurile ca soldat, dar a avut o altă idee, care avea să-i ofere Israelului, pe viitor, un avantaj real. Ştia că va trebui să-şi dezvolte ideea şi să colaboreze cu alţii pentru a o transpune în realitate. S-a gândit la profesorul Felix Dothan, un coleg de la Universitatea Ebraică cu care făcuse cercetare în ultimii cinci ani. Preocupările lor privind laserele şi potenţialele aplicaţii viitoare ale acestora fuseseră promiţătoare.

În 1973 însă, de Yom Kippur, profesorul Felix Dothan era departe de frământările din Israel. împrumutat Universităţii California-Irvine de Universitatea Ebraică, el însuşi era în siguranţă, dar era foarte agitat. Patria sa era atacată şi îşi făcea griji în privinţa familiei şi a prietenilor.

În majoritatea ţărilor, când sunt atacaţi, locuitorii fug de lupte. În Israel însă, când izbucneşte războiul, israelienii care locuiesc în străinătate aleargă adesea la luptă. Se întorc de oriunde trăiesc, lucrează sau îşi petrec concediul. În 1973, când a izbucnit războiul,

liniile aeriene internaţionale au anulat toate cursele către Orientul Mijlociu, dar avioanele El Al erau pline cu israelieni care se grăbeau să se întoarcă acasă în dorinţa de a ajuta, de a servi şi de a lupta.

Profesorul Dothan avea aproape 50 de ani în 1973. Ţara nu avea nevoie de el în armată; era mai important să ia avionul spre casă rezerviştii care aveau vârsta de încorporare. El avea să stea deoparte în acest război, abandonat în California de Sud, lăsat să urmărească agitat evoluţia lucrurilor citind ziarele şi uitându-se la ştirile de seară. Trebuia să aştepte răbdător veşti despre soarta celor dragi, inclusiv a fiului său Yoav, care intrase în armată la vârsta de 17 ani, cu numai două luni înainte de izbucnirea războiului. De obicei, tinerii nu pot fi înrolaţi înainte de a împlini 18 ani, dar, datorită priceperii deosebite a lui Yoav şi cu consimţământul scris al tatălui său, i s-a permis să se înroleze mai devreme.

Era mândru de patriotismul fiului său, dovada unui israelian adevărat. Spre deosebire de Shaul Yatziv, Felix Dothan nu era născut în Israel. Se născuse la Zagreb, în Iugoslavia, în 1924 şi se numise Felix Deutsch.

În tinereţe, văzuse partea întunecată a vieţii ca evreu european. La scurt timp după ce Iugoslavia a fost ocupată de germani, lui Felix şi colegilor săi de şcoală li s-a spus că, a doua zi, trebuiau să se adune în pădure, în loc să se prezinte la şcoală. Tatăl lui Felix nu l-a lăsat, aşa că a stat acasă. Ulterior, au aflat că naziştii şi colaboratorii lor iugoslavi au împuşcat mortal 400 dintre colegii săi de şcoală.

Nu a fost singura oară când Felix a scăpat de la moarte ca prin urechile acului. Mai târziu, a fost arestat de nazişti împreună cu familia, dar nu a mai fost deportat la Auschwitz datorită relaţiilor pe care familia le avea cu mai mulţi oameni bogaţi. Ascuns de neevrei până la sfârşitul războiului, a terminat liceul şi a intrat la Universitatea din Zagreb, studiind electrotehnica.

Un nou val de antisemitism născut în Iugoslavia şi riscul real de a rămâne pentru totdeauna în spatele Cortinei de Fier au determinat familia să se mute în Palestina cât încă mai putea. A ajuns acolo în 1948.

Războiul de Independenţă dus împotriva celor şapte ţări arabe făcea ravagii. Efectul profund produs de faptul că scăpase de mai multe ori la limită din mâinile antisemiţilor a trezit în el o puternică loialitate

faţă de naţiunea evreiască în curs de a se naşte. Deutsch s-a înrolat şi a urcat treptele ierarhiei până la gradul de locotenent-colonel. După încetarea focului în 1949, a încercat să trăiască din pescuit şi şi-a continuat studiile de mecanică şi fizică la institutul Technion din Haifa, pe care l-a absolvit în 1951. (Technion este versiunea israeliană a Institutului de Tehnologie Massachusetts din SUA.)

A obţinut imediat un post la Ierusalim, la precursoarea de acum faimoasei companii israeliene Rafael Advanced Defense Sistems. Natura exactă a activităţii sale rămâne un secret bine păzit, dar viza dezvoltarea producţiei, testarea şi fabricarea de arme noi.

Cu experienţa căpătată, a ocupat un nou post, predând şi făcând muncă de cercetare la Universitatea Ebraică din Ierusalim. Universitatea Ebraică este un loc propice pentru un cercetător; unul dintre fondatorii săi este celebrul fizician Albert Einstein, iar printre susţinători s-au numărat filosoful Martin Buber[3], psihanalistul Sigmund Freud şi primul preşedinte al Israelului, Chaïm Weizmann[4]. Alături de Technion, aceasta a devenit coloana vertebrală a sistemului de învăţământ din Palestina la scurt timp după ce şi-a deschis porţile în 1925.

Bucurându-se de o carieră plină de satisfacţii, şi-a continuat cercetările în Elveţia, întorcându-se mai târziu cu tânăra sa familie la Ierusalim şi la noul laborator de fizică al Universităţii Ebraice. Acolo a lucrat cu gaz şi plasmă electrizată, care are multiple aplicaţii civile şi militare. După finalizarea doctoratului în 1965, a pornit din nou la drum, acceptând un post de profesor invitat la Institutul European de Cercetări Nucleare de la Geneva[5]. Acolo s-a specializat în calcule cu privire la câmpurile magnetice, în proiectare şi în lasere.

La un an după crucialul Război de Şase Zile din *1967*, a devenit conferenţiar la Institutul de Fizică „Racah" din cadrul Universităţii Ebraice şi şi-a schimbat numele din Deutsch, care are o rezonanţă europeană, în Dothan, o versiune ebraică a acestuia.

---

[3] Martin Buber (1878-1965), filosof, teolog şi traducător evreu de texte religioase, născut în Austria. A promovat o formă de existenţialism bazat pe dialog (n. red.).

[4] Chaim Weizmann (1874-1952) a fost preşedinte al Israelului între 1949 şi 1952 (n. red.).

[5] Este vorba, probabil, de Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire, cunoscut sub acronimul CERN (n. red.).

După ce şi-a îndeplinit rolul de profesor invitat la Universitatea Irvine din California în 1973, profesorul Dothan s-a întors acasă, la Universitatea Ebraică. La sosire, a fost şocat să descopere că ţara încrezătoare, fericită pe care a lăsat-o în 1968 era în mijlocul unei crize. Israelienii îşi pierduseră încrederea în guvern şi în armată. Naţiunea sa cândva optimistă devenise în mod indiscutabil pesimistă.

Profesorul Dothan dorea să-şi ajute iubita sa patrie să-şi revină; întrebarea era ce putea face el pentru poporul său. Ştia că răspunsul avea legătură cu cercetarea şi cu învăţământul, nu cu armata, însă chiar dacă ar fi putut veni cu un plan viabil, cum i-ar fi determinat să-l asculte pe nişte militari obişnuiţi să poarte război cu tancuri şi soldaţi?

Era timpul să reia colaborarea cu profesorul Yatziv. împreună, s-au pus pe treabă. Au elaborat pentru început un raport pe care l-au înaintat ofiţerilor din fruntea armatei. În acesta se spuneau următoarele: „Preocuparea pentru soarta Israelului şi dorinţa de a face tot posibilul pentru a reduce numărul victimelor produse de viitoarele conflicte militare ne-au determinat să avansăm o propunere care cuprinde trei puncte importante de pornire pe care nu le regăsim în instituţiile de cercetare existente”.

Punctul lor de pornire era următorul: „Recunoaşterea fermă a faptului că statul Israel trebuie să facă un efort pentru a dezvolta arme absolut noi, pe care nu le au alte ţări. Acest scop poate fi atins numai prin intermediul creativităţii umane, creativitate care ajunge în punctul culminant în jurul vârstei biologice de 20 de ani. Inventivitatea reclamă imaginaţie creatoare, cunoştinţe vaste şi înţelegere profundă, dar poate fi stimulată în mod semnificativ prin propunerea spre rezolvare a unor probleme şi crearea unei atmosfere propice, dinamice, în care orice efort şi orice contribuţie vor fi încurajate de cei din jur. Una dintre căile pe care le propunem pentru atingerea acestui scop constă într-un efort sistematic, concentrat de concepere şi dezvoltare a unor arme noi, eficiente, prin «armă nouă» înţelegând o armă care nu este folosită de alte armate, nici măcar de armatele marilor puteri. Este esenţial ca nucleul acestui program să fie reprezentat de cei mai talentaţi şi mai devotaţi oameni, care au, de

asemenea, pregătirea necesară în domeniul ştiinţelor naturale şi al tehnicii militare.”[6]

La al doilea punct, au propus ca Forţele de Apărare ale Israelului, mai precis aviaţia, să răspundă direct de acest program şi de oamenii implicaţi în el.

Aşa cum am spus mai înainte, aviaţia era arma cea mai venerată. În aviaţie ajungeau doar cei mai buni recruţi, oameni cărora li se putea încredinţa armamentul cel mai scump din arsenalul Israelului. Trebuiau să aibă foarte bune cunoştinţe de matematică, capacitatea de a asimila cunoştinţe de fizică avansată şi aeronautică, note foarte bune la teste şi capacitatea de a gândi rapid.

Dothan şi Yatziv mai propuneau să fie schimbată această doctrină, să fie aduşi în noul program cei mai străluciţi şi mai hotărâţi dintre soldaţi.

În Israel, majoritatea studenţilor nu termină facultatea înainte de a împlini 25 de ani din cauza celor trei ani de stagiu militar pe care trebuie să-l facă după liceu. Dacă un student era acceptat în Talpiot şi apoi trebuia să servească patria timp de opt ani (aşa cum prevedea planul lor), ar fi rămas cu mult în urma colegilor lor, ceea ce i-ar fi dezavantajat în carieră.

Prin urmare punctul al treilea din propunerea iniţială cu privire la Talpiot le permitea cadeţilor să obţină o diplomă de licenţă în fizică şi matematică (iar mai târziu şi în informatică), discipline necesare inginerilor care proiectau arme avansate.

Conform propunerii iniţiale, cadeţii trebuiau să obţină diploma de licenţă în trei ani, nu în patru, ca studenţii obişnuiţi. După ce-şi finalizau studiile, urmau să servească în armată încă cinci ani şi jumătate.

Începutul însă nu a fost uşor. Dothan şi Yatziv trebuiau să atragă de partea lor conducerea armatei, nu doar Ministerul Apărării. Aveau nevoie de sprijinul generalilor din forţele terestre şi aviaţie, al altor ofiţeri de rang înalt din diferite arme şi al membrilor foarte importanţi ai Statului-Major General.

Să te întâlneşti cu generalii cei mai de seamă, chiar şi într-o ţară mică precum Israelul, nu este lucru simplu. În anii 1970, armata era

[6] Arhivele Armatei Israeliene.

cea mai importantă instituţie a Israelului, iar mulţi ofiţeri de rang înalt nu erau dispuşi să primească sfaturi de la profesori sau civili.

Timp de trei ani, Dothan şi Yatziv s-au întâlnit cu membri ai conducerii armatei, fiind respinşi de fiecare dată. Acest lucru era foarte descurajator pentru Dothan, care avea legături cu doi dintre cei mai importanţi generali ai Israelului. Atât generalul Haim Bar-Lev[7], cât şi generalul David Elazar[8] veneau de la Zagreb. Amândoi se distinseseră în războaiele anterioare, Elazar fiind ofiţerul cu rangul cel mai înalt din ţară, şeful Statului-Major, în timpul Războiului de Yom Kippur. Totuşi nostalgia oraşului natal nu a fost suficientă pentru a-l ajuta pe Dothan să le treacă pragul.

Adevărul este că, după Războiul de Yom Kippur, Elazar şi toţi ofiţerii din fruntea armatei aveau propriile probleme care-i preocupau. Ancheta referitoare la bâjbâiala de care a dat dovadă armata în timpul războiului a fost efectuată de o comisie specială condusă de preşedintele Curţii Supreme de Justiţie, Shimon Agranat.

Raportul final al comisiei a fost emis în ianuarie 1975, iar efectul produs asupra conducerii politice şi militare a Israelului a fost devastator. În afară de Golda Meir, mulţi ofiţeri de rang înalt, inclusiv Elazar, au fost obligaţi să părăsească armata, împreună cu câţiva dintre adjuncţii lor.

A fost numită o nouă conducere, dar refacerea infrastructurii armatei avea să dureze. În timp ce conducerea se schimba, armata s-a concentrat asupra înlocuirii rapide a armamentului, tancurilor şi avioanelor de luptă pierdute în război. În starea de confuzie existentă, probabil că nimeni din armată nu avea timp sau nu voia să se concentreze asupra unui raport întocmit de doi nespecialişti.

În aprilie 1977, în condiţiile în care ţara era debusolată încă în urma Războiului de Yom Kippur, Partidul Muncii a fost înlăturat de la putere pentru prima oară de la fondarea statului modern în 1948.

---

[7] Haim Bar-Lev (1924-1994) s-a născut la Viena, mutându-se ulterior, în anii 1930, la Zagreb, unde a urmat şcoala elementară şi liceul. Din 1939 a trăit în Palestina. A ocupat diverse funcţii în armata israeliană, între 1968 şi 1971 fiind şeful Statului-Major General al armatei israeliene (n. red.).

[8] David Elazar (1925-1976) s-a născut la Sarajevo, în Bosnia. La 14 ani, este trimis să înveţe la Zagreb, iar, în 1940, emigrează în Palestina. Participă la Războiul de Independenţă a Israelului din 1948-1949. A îndeplinit funcţia de şef al Statului-Major General al armatei israeliene între 1972 şi 1974 (n. red.).

Menachem Begin, din Partidul Likud, condusese opoziţia decenii la rând, iar acum îi venise rândul să conducă ţara.

Begin a preluat funcţia de premier cu gândul de a face schimbări. La mai puţin de un an de la preluarea funcţiei, ministrul apărării din cabinetul Begin, Ezer Weizman, l-a numit pe Rafael Eitan şef al Statului-Major, acesta devenind astfel ofiţerul cu cel mai înalt rang din Israel. Generalul Eitan era unul dintre ofiţerii israelieni creditaţi cu oprirea înaintării armatei siriene în primele zile ale Războiului de Yom Kippur. Pierduse mulţi soldaţi în luptă, dar scăpase cu bine din război din punct de vedere profesional.

Provenea dintr-un mediu economic dezavantajat, dar avea un respect deosebit pentru educaţie, considerând-o esenţială pentru îmbunătăţirea perspectivelor tinerilor israelieni mai puţin avantajaţi. Când Eitan a ajuns şef al Statului-Major, iniţiativa lui Dothan şi Yatziv de a forma, în armată, o unitate educată de elită a prins din nou viaţă.

Ideea lor a ajuns în cele din urmă pe biroul generalului Eitan, cunoscut pentru faptul că susţinea educaţia. Iar pentru că structura armatei era în curs de schimbare, avea un motiv suplimentar să încerce programe noi care aveau să dea roade în anii, deceniile şi generaţiile următoare.

Într-o zi a anului 1978, după mai mulţi ani în care au încercat să treacă de obstacolele ridicate de armată, Dothan şi Yatziv au fost în sfârşit chemaţi să-i prezinte propunerea direct lui Eitan. Au sosit cu proiectul în mână şi au petrecut câteva minute cu măruntul, dar impozantul general. Apoi, au fost rugaţi să aştepte într-un alt birou.

Generalul Eitan i-a cerut secretarului să-l cheme imediat pe colonelul de aviaţie Benjamin Machnes. Pilot în primele zile ale existenţei statului Israel, foarte capabilul Machnes urcase treptele ierarhiei. După ce nu a mai pilotat avioane, a condus o şcoală în care se predau personalului din aviaţie cunoştinţe de fizică avansată şi aeronautică. Era subordonat direct şefului Forţelor Aeriene Israeliene, generalul Benny Peled.

Eitan cunoştea realizările lui Machnes de la şcoala aviaţiei. Cu permisiunea comandantului său, Benny Peled, Machnes s-a prezentat imediat la generalul Eitan. Iată cum a descris întâlnirea lor: „Am deschis uşa, iar Rafiil (porecla lui Raphael Eitan) aştepta împreună cu generalul Israel Tal. Tal comanda unităţile de tancuri; el a inventat

Merkava*... Am spus: «Vă salut, domnule general Eitan, simt Benji Machnes.» Eitan a răspuns: «Bineînţeles că vă cunosc.» Nici măcar nu m-a rugat să mă aşez. A spus: «în celălalt birou sunt doi profesori. Cred că au o idee interesantă. Mergeţi şi aplicaţi-o. Asta-i tot.»”.

În timp ce colonelul Machnes accepta postul de prim reprezentant al armatei în acest nou proiect realizat în colaborare cu lumea academică din Israel, Yatziv şi Dothan aşteptau nerăbdători. Machnes a ieşit din birou şi s-a prezentat celor doi profesori. Apoi, le-a spus: „Proiectul dumneavoastră a fost acceptat. Să trecem la treabă”. Yatziv şi Dothan l-au privit neîncrezători. „Asta-i tot?” Machnes a spus că da, iar planificarea programului Talpiot a început chiar acolo, la uşa biroului şefului Statului-Major.

După puţin timp, generalul Ariel Sharon a fost numit ministru al apărării. A fost imediat informat despre proiect. I-a spus lui Machnes: „Benji, faci o treabă foarte bună”. După cum povesteşte Machnes, nici Sharon, nici Eitan nu erau interesaţi să se implice în program, dar amândoi erau dispuşi să mizeze pe el.

Profesorii Dothan şi Yatziv trebuiau să lanseze inovatorul program în doar câteva luni. Erau foarte multe lucruri despre care nu se discutase niciodată, se întrezăreau foarte multe probleme pentru care era nevoie de prevedere, creativitate, pragmatism şi curaj. Ştiau că vor trebui să se dea peste cap pentru a se încadra într-un termen atât de scurt, dar măcar erau pe drumul cel bun.

Principalul tanc de luptă folosit de armata israeliană (n. red.).

Capitolul 3

Identificareasupersoldaţilor

Primul lucru pe care cei doi profesori şi colonelul Machnes au trebuit să-l facă a fost să dea programului im nume. Dothan s-a gândit mai mulţi ani la un nume corespunzător şi a propus Talpiot. *Talpiot* are mai multe sensuri în ebraică, dar cele mai cunoscute sunt „bastioane solide” sau „turnuri înalte”. În „Cântarea Cântărilor”, *talpiot* apare ca o-metaforă pentru conducere. (Deşi nu erau neapărat religioşi, mulţi dintre primii lideri ai Israelului erau conştienţi de importanţa pe care ţara lor o avusese în istorie şi se mândreau cu legătura dintre noul lor stat şi Biblie. Până astăzi, referirile biblice sunt des întâlnite în locurile publice din Israel.) Ceilalţi au fost de acord cu această titulatură militară îndrăzneaţă.

Pentru a lansa proiectul în câteva luni, trebuiau să elaboreze repede un program viabil, o programă, să găsească un sediu, un partener universitar, spaţii corespunzătoare, o modalitate de a recruta studenţi şi o metodă de a-i testa pe potenţialii solicitanţi.

Dothan şi Yatziv lucraseră ei înşişi, o vreme, la Universitatea Ebraică. Armata a avut întruniri cu reprezentanţii câtorva universităţi de frunte din Israel, printre care Universitatea Ebraică, Universitatea Tel Aviv şi Technion din Haifa.

La început, s-a lovit de un refuz categoric. Niciuna dintre cele trei universităţi nu voia soldaţi în campusul propriu. Unul dintre primii conducători ai programului a început să creadă că acesta nu va beneficia niciodată de susţinerea unei universităţi. Într-o zi, în timp ce vorbea cu o prietenă care era secretară la Universitatea Ebraică, aceasta l-a întrebat ce probleme avea. El i-a spus toată povestea, iar ea a exclamat: „Nu ai discutat cu cine trebuie!” Două minute mai târziu, s-a întors cu unul dintre vicepreşedinţii Universităţii Ebraice, profesorul Yoash Vedyah, care a ascultat planul. A fost atât de încântat de acesta, încât s-a apucat să-i convingă pe membrii conducerii să lărgească profilul Universităţii Ebraice, în aşa fel încât aceasta să găzduiască noul, misteriosul şi ultrasecretul program al armatei. Nu era nici prima, nici ultima oară când o secretară israeliană ştia mai bine decât „experţii” cum se fac legăturile potrivite. Acest lucru pare să facă parte din cultura israeliană.

Şedinţele care au avut loc ulterior la Universitatea Ebraică s-au transformat adesea în certuri cu privire la conţinutul programului şi la rigurozitatea academică a acestuia. Universitatea nu dorea să elibereze diplome candidaţilor care, după părerea profesorilor, nu le meritau.

Mai mulţi generali, inclusiv unii din Statul-Major General, doreau să înăbuşe în faşă programul Talpiot. Ei credeau că va costa mult prea mult şi că era prea elitist.

Una dintre multele calităţi ale armatei israeliene este aceea de a fi marele factor egalizator al naţiunii. Nu contează dacă eşti deştept sau prost, bogat sau sărac, eşti în armata ţării, cu oameni cu care, în mod normal, poate că nu ai fi intrat niciodată în contact. Armata israeliană este cu adevărat o armată a poporului, un loc în care este nevoie de oricine. Generalii nemulţumiţi considerau că un program ca Talpiot va

răsturna cu totul această concepţie şi erau foarte vehemenţi în opoziţia lor.

Colonelul Machnes a apărat mereu programul: „Am fost întotdeauna cinstit cu oamenii din armată care spuneau că

Talpiot nu e necesar. Îmi expuneam mereu părerea, indiferent cine era de cealaltă parte. Le spuneam că suntem importanţi şi că statul are nevoie de Talpiot. În primii ani, m-am tot luptat cu ofiţeri de rang înalt, care încercau să ne termine bugetul. Au fost o mulţime de certuri”.

Multor generali, gândul că Talpiot putea deveni prioritatea armatei li s-a părut oribil. Ei aveau nevoie de luptători. Aveau nevoie de tineri dornici să piloteze avioane şi să conducă tancuri; aveau nevoie de soldaţi la sol şi trebuiau să apere ţara dinspre mare.

Recrutorii programului Talpiot au fost nevoiţi să dea din coate pentru a-şi atinge scopul, concurând cu alţi ofiţeri care reprezentau alte domenii de elită ale armatei. Erau lupte interne. Se foloseau subterfugii. Potenţialilor recruţi li se dădeau informaţii necorespunzătoare sau contradictorii.

Din fericire, primul comandant al Talpiot a fost o persoană îndărătnică, Dan Sharon. Războiul îl învăţase că era nevoie de un asemenea program cu mult înainte ca ideea să prindă contur, în prima zi a Războiului de Yom Kippur, avioane de luptă egiptene au tras asupra bazei sale cu rachete KSR-2 produse în URSS. Acestea erau precursoarele rachetelor de croazieră din zilele noastre şi aveau o precizie deosebită. Maiorul Sharon a văzut câţiva rezervişti aflaţi la baza sa încercând să păcălească rachetele sovietice cu ajutorul radarelor proprii, care funcţionau pe o frecvenţă similară. „M-am întrebat: de ce sunt oamenii ăştia aici? Trebuia să fie la Ministerul Apărării. În acel moment, am ştiut că ne iroseam resursele şi că trebuia să le gestionăm mai bine”.

Sharon era prieten vechi cu Felix Dothan. (în trecut, se întâlneau vinerea la un pahar de coniac.) Era foarte nerăbdător să-l ajute pe Dothan, aşa încât, atunci când programul Talpiot a fost în sfârşit acceptat în 1978, Dothan l-a rugat să-l coordoneze, iar Sharon a acceptat. Tocmai îşi susţinuse, la Universitatea

Ebraică, teza de doctorat despre „dezvoltarea gândirii şi cum îşi poate îmbunătăţi cineva gândirea”.

Pentru a putea ocupa funcţia de la Talpiot, armata trebuia să-l reactiveze. A făcut asta imediat, dându-i gradul superior de locotenent-colonel (*sganaluf*, comandant de brigadă).

Sharon a căutat în multe locuri ajutor şi sfat; nu mai crease niciodată până atunci o unitate militară. Benny Peled, fost şef al aviaţiei militare israeliene şi arhitectul înfrângerii uimitoare administrate de aceasta forţelor aeriene egiptene şi siriene în Războiul de Şase Zile, şi-a oferit serviciile. Sharon îşi aminteşte că „Peled era mereu foarte optimist, dar critic şi precaut în acelaşi timp. Avea o minte foarte ascuţită. Mi-a spus: «Ascultă, când construieşti un pod, laşi întotdeauna un punct slab, în care să poţi pune o singură bucată de dinamită pentru a distruge podul dacă e nevoie. Poate că greşim, aşa că nu uita: în caz că acest program nu va avea succes, ai nevoie de o ieşire.»”.

Sharon şi-a dat seama repede că vor fi obstacole pe parcurs, mai ales în ceea ce priveşte găsirea supersoldaţilor de care avea nevoie pentru Talpiot. A constatat că era la concurenţă cu o unitate de elită mai veche, care se ocupa cu interceptarea telecomunicaţiilor şi pirateria informatică – Unitatea 8200. Recrutorii acesteia acţionau exact acolo unde Talpiot spera să afle candidaţi.

„Când am mers pe teren, ne-a fost limpede faptul că băieţii de la 8200 erau deja acolo şi făcuseră deja recrutări… A apărut o situaţie neplăcută, iar eu am hotărât să rezolv această problemă. Era un colonel de informaţii care răspundea de pregătirea lor, Sasson Sahaik. La început, nu a vrut să se întâlnească cu mine pentru a discuta despre această problemă, dar, până la urmă, a acceptat. Ne-am dus la cafeneaua Harley Café din Tel Aviv. L-am privit fix în ochi şi i-am spus că aici este vorba despre existenţa noastră. Atunci a zis: «Spuneţi-mi, e bine ca noi să ne luptăm unul cu celălalt? Vă propun să facem un compromis, îi vom găsi împreună şi vom întreba fiecare student ce doreşte. Asta e. Dacă unu-doi vor fi exact pe gusturile voastre, luaţi-i. Dar, până la urmă, lăsaţi-i pe candidaţi să facă ce vor.»” Ca multe alte lucruri din Israel, acest acord neoficial a fost pecetluit printr-o strângere de mână şi armistiţiul a fost respectat.

În primele zile, generalii de frunte şi-au pus de asemenea problema dacă nu cumva recruţii ar trebui să studieze într-o sală de clasă. Colonelul Machnes s-a asigurat însă că aceştia aveau să fie

formaţi în primul rând ca luptători. Le-a spus în mod repetat detractorilor programului Talpiot că „recruţii noştri purtau uniforme ale aviaţiei israeliene şi am insistat ca ei să formeze o unitate militară, nu să fie studenţi în armată. Am condus-o ca pe o unitate de luptă”.

Dothan, Yatziv şi colonelul Machnes au stabilit standarde foarte înalte pentru admitere şi recrutare. În una dintre primele note cu privire la organizare, au scris următoarele:

Avem nevoie de candidaţi cu un coeficient de inteligenţă ridicat. Îi căutăm pe cei mai buni 5% în ceea ce priveşte inteligenţa, capacitatea de creaţie, puterea de concentrare, personalitatea stabilă, agreabilă; aceşti oameni vor trebui să fie în contact permanent cu angajaţi ai Departamentului de cercetare-dezvoltare al Ministerului Apărării, ofiţeri combatanţi, specialişti, savanţi din instituţii de învăţământ superior, ingineri şi tehnicieni din instituţia în care vor lucra... [Candidaţii trebuie să aibă] credinţă faţă de patrie şi o dorinţă puternică de a rămâne în această unitate.*

În mod evident, nu era uşor de atras oamenii, mai ales când noua unitate trebuia să concureze cu unităţi ale forţelor speciale

Arhivele Armatei Israeliene.

şi cu aviaţia israeliană, care aveau cerinţe similare. Amândouă aveau două avantaje uriaşe faţă de Talpiot. În primul rând, fiecare potenţial recrut auzise de ele, iar cei mai deştepţi şi mai capabili se străduiau de multă vreme să se alăture lor. Toţi ştiau că pregătirea, relaţiile şi prestigiul oferit de calitatea de membru al acelor unităţi le vor fi de folos ulterior în carieră, după ce vor părăsi armata. Nimeni nu auzise de Talpiot, nici măcar unii dintre ofiţerii de frunte ai armatei, ce să mai vorbim de recruţi.

Unităţile existente aveau în plus avantajul imaginii publice. Serviciul militar în Israel era considerat (şi încă este considerat, chiar dacă într-o măsură mai mică) drept un proces de maturizare, pe parcursul căruia băieţii se transformă în bărbaţi, iar fetele devin femei. Majoritatea băieţilor de 17 – 18 ani nu vor să se înscrie la studii. Vor să lupte. Vor să impresioneze fetele cu beretele şi însemnele speciale. Vor să fie consideraţi drept bărbaţi care apără poporul. Pentru mulţi, a sta într-o sală de clasă este totuna cu a sta pe tuşă. Vor să participe la joc.

Totuşi mulţi dintre cei mai buni recruţi israelieni îşi dădeau repede seama că nu puteau să aleagă direcţia pe care aveau s-o

urmeze. Şeful Statului-Major, Eitan, dorea ca Talpiot să fie o prioritate şi avea de gând să implice în program cât mai mulţi generali pentru ca acest lucru să devină realitate – chiar dacă recruţii nu auziseră niciodată de Talpiot.

După câţiva ani de la crearea programului, ofiţerii superiori din armată ştiau că unitatea Talpiot va primi dreptul de prim refuz cu privire la toţi recruţii. Dacă erai acceptat în programul de pregătire a piloţilor, dar comandanţii Talpiot puneau ochii pe tine, mergeai la Talpiot. Puteai ajunge pilot mai târziu, dar mai întâi mergeai la Talpiot.

Creatorii programului se bazau pe teoria – susţinută de rezultatele unor cercetări – potrivit căreia puteau apela doar la tineri (şi, mai târziu, la tinere) fiindcă atât creativitatea, cât şi înclinaţia de a crede că „orice este posibil" ating apogeul imediat după vârsta de 20 de ani. Dacă tinerii recruţi voiau să facă ceva în armată, pe lângă Talpiot, nu era o problemă. Dar Talpiot trebuia să fie pe primul loc.

În acei ani de început, recrutarea se făcea într-un mod rudimentar. Cei care se ocupau de resursele umane ale armatei strângeau informaţii despre potenţialii candidaţi de la alţi recrutori, apelând în acest scop la o uriaşă baze de date. Dar întrucât responsabilii Talpiot nu ştiau foarte bine ce criterii să folosească, nu era lucru uşor.

Recrutorii Talpiot mergeau de asemenea în şcoli, mai ales la Tel Aviv, Ierusalim şi Haifa, pentru a vorbi cu directorii acestora şi a le spune câte ceva despre program, în speranţa că le vor putea recomanda candidaţii potriviţi dintre elevii care urmau să absolve liceul şi să se înroleze. Era departe de a fi un proces ştiinţific, iar mulţi elevi şi candidaţi capabili care nu locuiau în cele trei mari oraşe ale Israelului erau lăsaţi pe dinafară. A fost nevoie de mai mulţi ani pentru ca armata să descopere cum să facă recrutarea şi să acopere zonele cu un număr mai mic de locuitori şi cu o situaţie economică mai puţin înfloritoare.

Cu toate acestea găsirea unor recruţi potriviţi era o problemă. Dothan şi Yatziv au început să elaboreze criteriile în aşa fel încât să atragă şi să fie acceptaţi candidaţii corespunzători, în primii ani, au vrut să aibă candidaţi în stare să asimileze un volum mare de cunoştinţe de fizică şi matematică într-un timp foarte scurt, să le înţeleagă în aşa măsură, încât să le poată folosi în proiecte concrete, să

obţină o diplomă de licenţă şi să îşi însuşească în doar trei ani cunoştinţe pe care, de obicei, studenţii excepţionali le asimilează în patru ani.

Primele teste pentru admiterea în Talpiot verificau atât funcţia cognitivă, cât şi creativitatea. (Mai târziu, a fost adăugată o componentă menită să testeze randamentul în condiţiile muncii în echipă.) Testele de admitere erau concepute de experţi în matematică şi fizică. În plus, au fost concepute teste psihometrice cu ajutorul cărora se evaluau inteligenţa, capacitatea de a învăţa lucruri noi şi, desigur, trăsăturile de personalitate.

Candidaţii care au dat testele în primii ani erau adesea nedumeriţi. Nu mai fuseseră niciodată în această postură. Erau întrebări personale, nu cele la care se aşteptau: Ce părere ai despre tine? Ce simţi atunci când nu rezolvi o problemă atât de bine cum te aşteptai? Ai emoţii când te adresezi unui grup de persoane?

După primele teste, din câteva sute de candidaţi mai rămâneau doar câteva zeci. Acum lucrurile deveneau cu adevărat interesante. Cu câteva luni înainte de data înrolării, candidaţii trebuiau să se prezinte la un interviu personal. Unul câte unul, erau chemaţi într-o încăpere. Liceenii de 17 ani stăteau în faţa unei comisii formate din opt-zece persoane, dintre care multe erau ofiţeri de rang înalt, şefi militari din cadrul Departamentului de cercetare-dezvoltare al Ministerului Apărării, MAFAT. (La sfârşitul acestui capitol, vor fi prezentate mai multe informaţii despre MAFAT, care se ocupă de supravegherea programului Talpiot împreună cu Forţele Aeriene Israeliene. Mai important este faptul că reprezentanţii MAFAT joacă în ultima vreme un rol foarte important în evaluarea absolvenţilor Talpiot, ajutându-i să aleagă arma în care vor servi după ce vor termina cei trei ani de cursuri intensive.)

Interviul personal dura de obicei aproximativ 30 de minute. Comisia analiza felul în care candidatul se comporta sub constrângere, cât de echilibrat şi de pregătit era, cum făcea faţă întrebărilor şi cum comunica cu persoane mai în vârstă, cu mai multă autoritate şi mai experimentate.

Comisia de evaluare personală a fost numită ulterior Comisia de acceptare a caracterului. „Interviul” se desfăşura pe mai multe niveluri, dar cel de bază includea întrebări referitoare la matematică şi fizică,

evaluatorii vrând să afle în ce măsură înţelegeau potenţialii candidaţi noile cunoştinţe. În unele cazuri, li se dădea să citească un text, apoi erau chestionaţi. Li se puneau întrebări aparent simple cu scopul de a afla cât de mult le plăcea să citească texte ştiinţifice şi cât de curioşi erau. Întrebările puteau fi de genul „cum zboară un avion?” sau „cum funcţionează frigiderul?”

Haggai Scolnicov, un absolvent al Talpiot, se gândea cu groază la faza testării, în special la comisia de evaluare. I se părea că membrii comisiei căutau lideri, candidaţi în stare să facă faţă unor sarcini dificile, de fapt să aibă iniţiativă în domeniul tehnologiei. De exemplu: „Îţi cer să explici fenomene fizice care probabil că nu se studiază în şcoală şi să te străduieşti să răspunzi la o întrebare al cărei răspuns nu-l cunoşti de fapt. Vor să ştie dacă persoana din faţa lor poate privi lucrurile dintr-o altă perspectivă. Sunt binevoitori, dar şi riguroşi în această privinţă. Ştii că nu e de glumă când… eşti înconjurat de profesori şi ofiţeri de rang înalt”.

Într-unul dintre cazurile intrate în legendă, după ce a fost întrebat ce pasiuni are, un candidat a vorbit despre dragostea sa pentru muzică. A comparat plăcerea de a compune melodii cu pasiunea şi interesul pentru fizică. Apoi a fost întrebat cum ar putea folosi ambele pasiuni pentru a crea sunetul perfect. Tânărul şi-a descris chitara în cele mai mici amănunte, apoi a explicat cum ar putea folosi o serie de conexiuni pentru a amplifica sunetul. După ce candidatul a ieşit din sală, unul dintre comandanţi s-a lovit cu palma peste cap şi le-a spus celorlalţi membri ai comisiei: „Tot încerc să-i fac fiului meu o chitară electrică. El tocmai mi-a spus ce îi lipseşte!”**9**

Interviul unui alt candidat nu a avut un final fericit. Băiatul a fost întrebat dacă e sionist. A răspuns: „Iubesc Israelul, dar probabil că voi folosi ceea ce voi învăţa în acest program într-o carieră profesională în străinătate”. Băiatul nu a trecut testul. Când a aflat tatăl său, l-a dus înapoi în faţa câtorva membri ai comisiei de evaluare şi le-a spus că adolescentul său nu ştie ce vorbeşte, că este, bineînţeles, sionist şi că vrea să-şi ajute ţara totdeauna. Surprinşi, membrii comisiei i-au spus părintelui în cauză că lor chiar le-a plăcut răspunsul.

---

[9] Al XXX-lea anuar al Talpiot, publicat în ebraică.

Copilul fusese cinstit. Erau însă alte motive, susţineau ei, pentru care nu a fost acceptat.

Mai mulţi absolvenţi ai Talpiot au afirmat de asemenea că li s-a pus, sub diferite forme, următoarea întrebare: „Câte benzinării sunt în Israel?” Majoritatea au spus că au aproximat populaţia, apoi au împărţi-o la numărul estimativ al maşinilor care circulă pe drumurile din Israel şi au încercat să găsească un fel de ecuaţie logică şi matematică. Mai târziu, au râs toţi de treaba asta, spunând că, acum, îşi dau seama că pe membrii comisiei nu îi interesa un răspuns exact. Voiau pur şi simplu să vadă ce făceau potenţialii recruţi în condiţii de stres şi cum se gândeau să rezolve diverse probleme.

Când o tânără a spus comisiei că vorbeşte italiana, membrii ei au fost foarte impresionaţi, pentru că nu mulţi israelieni învaţă această limbă. Auzind asta, unul dintre ei a întrebat-o: „Câţi oameni au văzut statuia lui David, sculptată de Michelangelo şi aflată la Galleria dell’Academia din Florenţa?”

Un alt candidat, care, în cele din urmă, a fost admis în Talpiot, a spus: „Mi-au zis: «Spune-mi numele savantului pe care-l admiri cel mai mult şi cu care ai vrea să semeni.» M-am gândit: nu alege Einstein, nu alege Einstein, nu alege Einstein… dar am intrat în panică şi Einstein a ieşit. Apoi, am continuat să însăilez un răspuns, dar esenţial era ca acesta să pară că vine de la cineva încrezător şi competent. Probabil că toţi au râs de mine după ce am părăsit încăperea”.

Un alt candidat care a fost acceptat considera că aceste „jocuri ale minţii” erau foarte stresante. L-au întrebat ce este o gaură neagră şi cum funcţionează. „Să fiu sincer, chiar am avut impresia că nici ei nu ştiau foarte bine răspunsul”, îşi aminteşte el.

În timp ce unii liceeni care candidează pentru un loc în Talpiot consideră că aceste teste psihologice şi de personalitate sunt interesante, iar alţii le consideră stresante, interviul personal, „elevul faţă în faţă cu membrii comisiei”, rămâne şi astăzi o componentă extrem de importantă a evaluării. Este un adevărat rit de trecere şi continuă să fie piatra unghiulară a selecţiilor pentru programul Talpiot.

Se pare însă că, în primii ani, s-a pus un accent prea mare pe tăria psihică şi pe discuţiile pur teoretice. Recrutorii au fost criticaţi că nu au găsit jucători de echipă.

Unul dintre cei mai celebri absolvenţi ai Talpiot este Eli Mintz. El îi caracterizează pe primii participanţi la program drept „foarte ciudaţi. Erau 20 de tocilari excentrici strânşi de nişte ofiţeri care adesea nu aveau nicio idee la ce lucram noi sau ce făceam şi care le-au spus să se descurce”.

Treaba cu „descurcatul” s-a dovedit a fi o provocare formidabilă pentru mulţi dintre acei adolescenţi extraordinar de deştepţi. Mintz mărturiseşte că, „asemenea multor participanţi la program, şi eu veneam dintr-un mediu în care mă considerasem a fi mereu cel mai deştept. Prin urmare era un lucru grozav că ajungeai în sfârşit într-un loc în care îţi ziceai: «Uau, nu sunt cel mai deştept tip din cameră.» Era o nouă provocare. Nu toţi erau însă pregătiţi să gândească aşa, ceea ce a provocat probleme de personalitate”. După părerea lui, faptul că a învăţat să lucreze cu alţii mai deştepţi decât el a fost cel mai important lucru pe care l-a deprins la Talpiot.

Acele probleme legate de personalitate aveau să se rezolve în curând. După câţiva ani, recrutorii au adăugat o nouă fază esenţială procesului de selecţie. Voiau să vadă ce candidaţi reuşeau să colaboreze în condiţii dificile. Până în prezent, noii recruţi sunt evaluaţi din acest punct de vedere de foşti absolvenţi ai Talpiot.

În mod concret, aceste teste pot consta în elaborarea, în echipă, a unei propuneri cu privire la diversele modalităţi de folosire a unei biciclete sau a unui pantof care se pot imagina. Altora li se poate cere să conceapă ceva în echipă. Unele teste prevăd folosirea unor cuburi pentru a construi ceva. Toate acestea se petrec într-un interval de timp bine stabilit, uneori în camere în care este foarte cald. Pentru a spori încordarea, foşti absolvenţi ai Talpiot urmăresc ce se-ntâmplă din spate, înregistrând fiecare mişcare şi fiecare cuvânt – sau cel puţin candidaţii simt făcuţi să creadă că asta se petrece.

La seria a şasea sau a şaptea, procesul de recrutare s-a formalizat şi mai mult. Profesorii Yatziv şi Dothan ştiau ce candidaţi să aleagă şi cum să-i găsească. În plus, acum existau absolvenţi ai Talpiot al căror cuvânt cântărea mai mult în cadrul programului. Acest lucru era extrem de important pentru că, pe baza experienţei lor directe, s-au adus modificări utile procesului de selecţie.

De fapt, în primii ani s-au făcut multe schimbări atât în viziune, cât şi în dezvoltarea programului, creatorii lui lovindu-se de probleme

practice neprevăzute. În primele faze, profesorii Yatziv și Dothan nu știau foarte bine încotro trebuia să se îndrepte programul, după cum susține Amir Schlachet, absolvent al Talpiot. „Își imaginau un centru de cercetări similar celui creat de Xerox la Palo Alto. Voiau să ducă tinerii într-un institut de cercetări și să-i pună să creeze arme noi, punând accentul pe tehnologiile avansate. [La început, au vrut] ca absolvenții să stea tot timpul împreună la centrul de cercetări. Dar, în primul an, comandanții și-au dat seama că ideea respectivă nu putea fi aplicată pentru că, pur și simplu, nu existau suficiente resurse pentru a face acest lucru într-o țară atât de mică precum Israelul. Nu poți crea laboratoare și grupuri consultative de experți în Israel; nu avem resursele necesare. Așa că și-au spus: «îi vom antrena și-i vom trimite acolo unde infrastructura de cercetare-dezvoltare există deja, adică în armată, în aviația militară și în marina militară, precum și la furnizorii armatei israeliene.»" Pentru ca Talpiot să funcționeze, era nevoie de inventivitate, dăruire și dorința de a revizui planul original. Iar creatorii programului nu aveau niciuna dintre aceste calități, mai ales Felix Dothan, după spusele lui Amir Peleg, din a cincea promoție a Talpiot. Acesta consideră că profesorul era adevărata forță motrice a programului. „Dothan se mândrea foarte mult cu faptul că era unul dintre primii care spuseseră că trebuia făcut ceva pentru a crea un program ca acesta. Era un tip foarte relaxat și binevoitor. Nu din cale-afară de categoric, dar mereu sincer. Chiar ținea la Talpiot, la armată și la Israel; a făcut tot ce a putut pentru a-și transpune ideea în realitate".

Profesorul Dothan nu ar fi putut fauri Talpiot fără susținerea și cooperarea hotărâtă a MAFAT. Întrucât între Talpiot și MAFAT există o legătură indisolubilă, este important să se înțeleagă natura acestei fațete a activității armatei israeliene. Mai înainte, când a fost creat statul, premierul David Ben-Gurion a vrut ca militarii să fie separați de cei care administrau banii și bugetul. Știa că armata va juca un rol important în formarea și dezvoltarea națiunii, dar voia să separe armele de bani pentru a menține un echilibru între puteri și pentru a împiedica orice general să controleze pe viitor atât armata, cât și bugetul în același timp. În Israel, Ministerul Apărării este condus, în general, de civili, care administrează bugetul, iar armata este condusă de generali.

MAFAT este acronimul în limba ebraică de la Administraţia pentru Dezvoltarea Armelor şi Infrastructurii Tehnologice. Departamentul special care a existat înaintea MAFAT se afla abia la începutul colaborării cu furnizorii din industria de apărare când a izbucnit Războiul de Yom Kippur. Acel nou departament de cercetare-dezvoltare avea o foarte mică legătură cu războiul efectiv. Responsabilul cu cercetarea-dezvoltarea, Uzi Eilam, preluase conducerea acestei unităţi cruciale cu doar câteva săptămâni înainte de a începe luptele şi, ca majoritatea israelienilor, nu avea habar că se apropia războiul. În timpul acestuia, şi-a trimis oamenii la diferite unităţi militare pentru a le ajuta aşa cum puteau, dar a oprit o echipă pentru situaţia în care ar fi primit vreo misiune.

MAFAT a fost creată în mod oficial la începutul anilor 1980 de ministrul apărării de la acea vreme, Ariel Sharon; el şi-a închipuit-o ca pe o organizaţie care avea să se ocupe de întreaga activitate de cercetare-dezvoltare din armata israeliană. Noul departament avea de asemenea o unitate de relaţii internaţionale care a primit sarcina de a cumpăra şi de a vinde arme în străinătate.

Obiectivul principal al MAFAT era şi este încă să dezvolte industria israeliană de apărare – formată din toţi furnizorii israelieni mari sau mici – şi să-i ajute să colaboreze mai strâns cu Ministerul Apărării.

După crearea Talpiot, MAFAT a preluat în scurtă vreme conducerea şi administrarea programului. Dispunând de cei mai străluciţi specialişti în tehnică şi administraţie militară din tot Israelul, MAFAT are ultimul cuvânt în ceea ce priveşte admiterea candidaţilor în program. Deşi aviaţia este direct răspunzătoare de pregătirea de fiecare zi a cadeţilor, MAFAT se implică la fiecare pas în instruirea studenţilor, asumându-şi răspunderea pentru antrenamente şi activitatea de la clasă.

În cadrul organizaţiei există o echipă specială, aşa-numitul comitet director, care coordonează programul din afară. Condus de persoana care ocupă funcţia de adjunct al directorului ştiinţific al MAFAT, acest comitet se reuneşte de câteva ori pe an pentru a evalua şi a rezolva problemele constatate, schimbând sau actualizând cursurile dacă este nevoie. Comandantul Talpiot şi un reprezentant al Universităţii Ebraice fac şi ei parte din comitetul director. Uneori,

câţiva absolvenţi ai Talpiot sunt şi ei invitaţi, ca şi reprezentanţi ai furnizorilor armatei israeliene sau ofiţeri de rang înalt din forţele terestre, marina şi aviaţia militară a Israelului. De asemenea, comitetul este răspunzător de stabilirea strategiei de repartizare a fiecărui soldat după absolvire.

De la începuturile sale, una dintre multele misiuni ale MAFAT a fost să dea Israelului un număr nesfârşit de soldaţi foarte bine instruiţi, foarte hotărâţi, având aceleaşi păreri, care să înarmeze şi să apere mai bine Israelul. Asumându-şi un rol vital în dezvoltarea şi administrarea Talpiot, MAFAT îndeplineşte acea misiune.

Capitolul 4

Îmbunătăţirea programului

Unul dintre numeroşii factori ai succesului copleşitor al programului Talpiot sunt vederile largi ale ofiţerilor care îl administrează. Da, există birocraţie. Dar, când trebuie, armata ştie să facă treabă bună. Flexibilitatea şi toleranţa faţă de greşeli sunt esenţiale în şlefuirea unui program care constă în pregătire de nivel universitar, dar şi în instrucţie militară şi care este parţial răspunzător de crearea armelor şi a instrumentelor folosite de spionii viitorului. De la bun început, fondatorii programului Talpiot au fost oameni de ştiinţă; ştiau că greşelile erau parte integrantă a progresului. În plus, armata şi-a dat seama repede că ofiţerii şi soldaţii din Talpiot aveau nevoie de flexibilitate pentru a încerca lucruri noi. Uneori aveau succes, alteori nu, dar era limpede că nimeni nu trebuia să se teamă de eşec. De la bun început, studenţilor-soldaţi li s-a insuflat sentimentul că pot să facă greşeli atâta vreme cât învaţă din ele. Acest gen de libertate intelectuală este premisa adevăratei creativităţi, iar creativitatea este cheia inovaţiei.

Când programul a intrat în cel de-al şaselea an al existenţei, a devenit clar că studenţii erau uneori mult mai erudiţi în anumite domenii decât instructorii şi ofiţerii superiori. Ministerul Apărării a început să caute un responsabil care să-i înţeleagă mai bine pe cădeţi. Pentru a găsi persoana potrivită, a căutat în interior.

Ophir Shoham, un absolvent remarcabil din promoţia a doua a programului, a sugerat conducerii armatei şi Ministerului Apărării să pună în fruntea acestuia un fost membru al Talpiot. L-au întrebat dacă

s-a gândit la cineva. El l-a recomandat imediat pe prietenul şi colegul său Opher Yaron.

Yaron este din Kiryat Bialik, o localitate aflată la nord de Haifa. După ce s-a înscris în Talpiot şi a absolvit Universitatea Ebraică, Yaron a activat cinci ani în unităţile de telecomunicaţii, îmbunătăţind reţelele existente ale Israelului, făcându-le mai flexibile, mai eficiente şi mai sigure. Când erau întrebaţi, chiar şi după trei decenii, despre munca lui Yaron, reprezentanţii Ministerului israelian al Apărării spuneau întotdeauna că aceasta era „revoluţionară... dar încă secretă”.

În ciuda progreselor realizate în domeniul telecomunicaţiilor, Yaron nu ştia care avea să fie următorul său pas. Voia să rămână în armată şi să-şi slujească mai departe ţara, dar căuta o nouă provocare. Când Shoham i-a propus să conducă Talpiot, Yaron s-a gândit: „Este o ocazie interesantă; vreau să mă ocup şi de altceva în afară de tehnică. Vreau să pot lucra cu oameni, nu doar cu lucruri”.

În plus, era întru totul de acord cu Shoham că Talpiot avea să fie condus mai bine de un absolvent care cunoştea programul şi calităţile recruţilor. „Mi-am dat seama că puteam să-i înţeleg. Erau foarte deştepţi, foarte încrezători în ei înşişi. Cred că ştiu totul şi că metoda lor este cea corectă; de aceea, uneori, le e greu să accepte autoritatea altora. Şi eu eram aşa la 18 ani şi am avut aceleaşi experienţe. Aşa că m-am gândit că ar fi bine ca recruţii să poată discuta cu un absolvent”.

A preluat conducerea programului în al şaptelea an, în 1985. După ce a studiat alte programe educaţionale de succes, s-a inspirat de la universităţile americane de elită care nu aveau doar programe de studii extraordinare, ci şi o tradiţie deosebită. Deşi un program ajuns la a şaptea promoţie nu are o tradiţie adevărată, Yaron ştia că Talpiot putea să-şi facă o tradiţie care să fie invidiată de alte unităţi ale armatei şi de alte programe universitare din Israel. După părerea lui, promovarea unei astfel de tradiţii era esenţială, pentru că „entuziasmul de la începutul programului începea să se estompeze. Exista q plafonare a resurselor de care dispunea Talpiot. Când am venit eu, am vrut să revigorez programul, să creez o nouă tradiţie, în aşa fel încât Talpiot să fie cunoscut drept o imitate, o parte a armatei care inova în mod constant”.

Yaron nu voia să facă schimbări rapide şi substanţiale doar de dragul schimbării. El consideră că aceasta este o greşeală făcută adesea

de managerii aflaţi la început de carieră. În schimb, voia să pornească de la lucrurile care existau deja şi să le îmbunătăţească.

În anul dinaintea sosirii lui Yaron, Talpiot a început să recruteze femei. Şase femei au fost recrutate în 1984, niciuna în 1985 şi trei în seria a opta. În calitate de comandant al Talpiot, Yaron nu a încercat niciodată să recruteze femei altfel decât o făcea pentru a recruta bărbaţi. „Pur şi simplu, căutam cei mai buni oameni”. Femeile recrutate voiau să participe la programul integral, deşi, în mod obişnuit, liceenele nu vor să activeze în armată zece ani. „Am aflat foarte repede că aceasta nu era o problemă pentru femeile care ne interesau pe noi”, îşi aminteşte el.

În cazul majorităţii programelor de pregătire din armata israeliană, bărbaţii şi femeile sunt separaţi, fiind alcătuite, de obicei, unităţi fie de bărbaţi, fie de femei. În Talpiot însă, bărbaţii şi femeile din acelaşi an participă la instrucţie în mod egal şi împreună. Aceasta presupune alergări pe distanţe lungi, marşuri grele, exerciţii de tragere, lecţii de paraşutism, curse cu obstacole şi multe altele.

Marina Gandlin, din a douăzeci şi şasea promoţie a Talpiot, recunoaşte că „cel mai mult mă temeam de tabăra de instrucţie. Mi-am spus însă că, dacă alte fete o pot face, şi eu pot. Talpiot este un program lung, desigur, şi mulţi nu reuşesc să-l termine. Nu eram sigură că voi putea să-l termin decât după şase-opt luni. În acel moment căpătasem destulă încredere. Treisprezece studenţi din promoţia mea au renunţat. Aceştia erau în stare să rezolve probleme grele de fizică, dar Talpiot s-a dovedit a fi prea dificil pentru ei”.

În condiţiile în care rata abandonului era atât de mare, femeile erau şi mai greu de păstrat. Yaron îşi amintea de o femeie nehotărâtă: „Voiam să ni se alăture, dar încercam să nu o presez. Totuşi s-a înscris. Era singura femeie din an şi, până la urmă, a renunţat. Mi-a părut foarte rău”.

Yaron a rămas la conducerea Talpiot timp de doi ani, după care a predat frâiele unui alt absolvent. De fapt, începând cu Yaron – cu o singură excepţie, pentru o scurtă perioadă – doar absolvenţi ai Talpiot au condus programul. Decizia sa îndrăzneaţă de a accepta această funcţie a creat un precedent durabil.

Doi dintre comandanţii cei mai inventivi ai Talpiot au fost locotenentul-colonel Avi Poleg, succesorul lui Yaron, şi maiorul Amir

Schlachet (un om care avea să aibă o carieră de succes la cea mai mare bancă din Israel, Bank Hapoalim).

Poleg a crescut în Haifa în anii 1970. În adolescenţă, era tăcut, curios şi studios. Avea un talent muzical deosebit, cânta la violoncel. O dată pe săptămână, făcea naveta două ore la Tel Aviv ca să ia lecţii de violoncel. Îşi aminteşte foarte bine şocul avut în momentul izbucnirii Războiului de Yom Kippur şi a vrut mereu să-şi ajute ţara. Din cauza unor probleme de sănătate, ştia însă că nu va putea lupta niciodată.

Când i s-a cerut să solicite înscrierea în Talpiot, în 1981, nu mai auzise de acest program până atunci, la fel ca majoritatea celor înrolaţi în acei ani. Programului nu i se făcuse publicitate, fiind considerat secret militar. În Israel, secretele militare sunt bine păzite, inclusiv în familie şi în cercul de prieteni; oamenii ştiu că nu trebuie să nu pună prea multe întrebări. Cum, la începutul anului 1981, încă nu absolvise nimeni, nu era cine să spună ce se întâmplă în interior. A trebuit să se bizuie pe instinct.

A fost acceptat în Talpiot, făcând parte din a treia generaţie de studenţi, şi nu a mai privit niciodată înapoi. După absolvirea programului, a fost ales de marină să dezvolte dispozitive electrooptice pentru nave, ocupându-se la început de dispozitivele destinate să păcălească radarele şi rachetele duşmane, apoi de camerele cu inffaroşu în stare să detecteze nave, arme, rachete şi orice tip de ameninţare imaginabilă.

La un deceniu după ce a intrat în Talpiot, Poleg a devenit conducătorul acestuia, răspunzând de activităţile cotidiene. Munca din marină l-a ajutat să obţină funcţia pe care o râvnise de ceva timp. Un fost superior din Ministerul Apărării spunea despre el: „Era funcţia perfectă pentru Avi. În primul rând, este un patriot adevărat. În plus, ştie cu adevărat fizică. Şi poate cel mai important a fost interesul său pentru educaţie”.

În anii 1990, tehnica militară a Israelului progresa într-un ritm rapid, iar studenţii şi absolvenţii programului Talpiot jucau un rol deosebit de important în dezvoltarea ei. Multe dintre tehnologii, inclusiv cea a telefoanelor mobile şi cea a criptării datelor, au avut în scurtă vreme importante întrebuinţări în scop civil.

Pe măsură ce nevoile armatei se schimbau, ofiţerii care răspundeau de Talpiot erau obligaţi să modifice lista calităţilor pe care

trebuiau să le aibă candidaţii. Munca în echipă a căpătat o pondere tot mai mare din cauza diferitelor tipuri de sisteme care trebuiau integrate în diferite unităţi. În fiecare an, alegerea celor mai potriviţi 20 – 25 de oameni a devenit din ce în ce mai importantă.

„Dintr-odată, a trebuit să căutăm o nouă combinaţie de calităţi", spunea Poleg. Pe lângă o capacitate cognitivă ridicată şi raţionament ştiinţific, erau căutaţi oameni în stare să conducă; verificarea calităţilor ofiţereşti şi testele de personalitate au devenit esenţiale. Poleg a revizuit două părţi ale examenului, testul de grup şi interviul.

„Voiam să verific determinarea, valoarea morală şi, desigur, personalitatea. Făceam simulări în care candidatul era pus într-o poziţie de conducere şi se afla sub o presiune foarte mare. Cum încerci să-ţi stimulezi colegii care ar putea rămâne în urmă? Ce faci cu cei care refuză să participe la un anumit proiect sau la o anumită activitate? Scopul meu era să văd cum se descurcau candidaţii cu problemele sociale şi cu problemele de conducere, să văd că acordau atenţie tuturor. Trebuia să fiu sigur că aceia pe care îi alegeam aveau să fie originali, inteligenţi, inventivi, să aibă capacitatea de a trece de la un domeniu la altul şi de a prelua conducerea unui grup din care făceau parte deja. Era de asemenea esenţial să-mi dau seama cum aveau să se poarte cadeţii când urmau să aibă de-a face cu cineva superior sau inferior lor. În sfârşit, trebuia să aflu care erau valorile lor morale şi cât de dispuşi erau să contribuie la propăşirea ţării şi a societăţii. Am avut mereu încredere că îi pot ajuta pe studenţii potriviţi să progreseze, dar trebuia ca aceştia să aibă deja rădăcini. Secretul era să-ţi dai seama cine avea şi cine nu avea".

La interviu, Poleg putea spune cam aşa: „Zi-mi un lucru interesant pe care l-ai văzut pentru prima oară luna trecută, zi-mi ce ai învăţat din el şi cum ţi-a sporit bagajul de cunoştinţe. Poate fi un instrument interesant, o emisiune interesantă de ştiinţă pe care ai văzut-o la televizor, un articol interesant despre ştiinţă pe care l-ai citit". Acesta era punctul de plecare, pe care îl folosea ca să-şi dea seama cât de curios era candidatul şi cât de departe putea merge acesta pentru a-şi satisface curiozitatea.

„Voiam să văd dacă respectivul candidat se străduia cu adevărat să afle mai multe".

De asemenea, Poleg a îmbunătăţit procesul de evaluare a capacităţii de gândire a candidatului. Se ştie că îi dădea acestuia un articol complicat dintr-o publicaţie ştiinţifică despre ceva ce ştia că recrutul nu înţelegea şi nu studiase. Acesta citea repede articolul şi, apoi, i se puneau o serie de întrebări despre el. Scopul nu era să i se testeze cunoştinţele, ci să se observe cum gândea.

Poleg considera că o discuţie directă oferea o imagine mult mai bună a candidatului decât rezultatele testelor. Astfel, la un moment dat, un candidat nu a obţinut rezultate prea bune la teste, dar Poleg a simulat cu el o situaţie. „A început să se exprime cu înflăcărare… era foarte entuziasmat, se însufleţise realmente. «Voi face aşa şi aşa…» Parcă se afla brusc la pupitrul unei orchestre; parcă prinsese grai chiar acolo, în faţa comisiei. Era exact răspunsul pe care-l căutam. El îl avea! După părerea mea, comisia era şi un fel de antrenor care scoate ceva dintr-un candidat. Am folosit metode similare în calitate de comandant şi de educator după ce potenţialii recruţi intrau în program”.

Bineînţeles că nu există o metodă infailibilă de alegere a celor mai buni candidaţi. Așa cum a prevăzut Poleg, testarea abilităţilor sociale a crescut tot mai mult în importanţă la sfârşitul anilor 1990 şi în primii ani ai secolului al XXI-lea.

Este general acceptat faptul că niciun conducător al programului Talpiot nu ar trebui să rămână în funcţie prea mult timp. În 2003, era momentul cel mai potrivit pentru idei noi şi pentru o conducere nouă, iar Amir Schlachet a devenit noul comandant al Talpiot.

În momentul în care Schlachet îşi plănuia cariera militară la vârsta de 16 ani, vălul secretului începea să se ridice de pe Talpiot, iar programul devenise cunoscut în întreaga ţară. Curând, a devenit prioritatea oricărui tânăr israelian interesat de fizică, ştiinţe şi matematică, în stare să atingă un nivel academic ridicat. Din multe puncte de vedere, elevii care îşi propun să intre în Talpiot seamănă cu cei din SUA care vor să meargă la Harvard, MIT, Princeton sau Yale.

La vârsta de 17 ani, Schlachet nu îşi dorea neapărat să se înroleze în Talpiot. Dar, pe măsură ce avansa în labirintul examenelor, a devenit din ce în ce mai interesat de acest lucru, sperând tot mai mult că va reuşi să treacă de selecţie. „Voiam să fac lucruri extraordinare; cunoşteam ingineri şi fizicieni. Nu ştiam exact despre ce fel de

activitate de cercetare-dezvoltare era vorba, dar îmi plăcea ideea de a combina ştiinţa cu apărarea”.

După trei ani de cursuri, şi-a luat licenţa în ştiinţe şi fizică la Universitatea Ebraică. A fost repartizat de comandanţii Talpiot şi Ministerul Apărării într-un departament de cercetare-dezvoltare al aviaţiei militare şi a lucrat într-o imitate specială care se ocupa cu dezvoltarea sistemelor electronice aeropurtate (folosite în telecomunicaţii, de radare şi la detectarea ţintelor pentru rachetele aer-aer şi aer-sol).

La încheierea stagiului din Talpiot, era pregătit să facă o specializare postuniversitară şi apoi să intre în afaceri. Dar Eviatar Matania, o legendă a Ministerului Apărării (şi absolvent al programului), care va fi numit mai târziu „mâna dreaptă a Talpiot”, i-a cerut lui Schlachet să rămână. Matania a observat ceva cu totul deosebit la Amir Schlachet: a văzut un om care înţelegea nevoia Israelului de a fi înaintea tuturor ţărilor în domeniul tehnologiei, a văzut un extraordinar manager de proiect şi un ofiţer care îi putea mobiliza pe toţi în vederea atingerii unui scop comun. Matania i-a oferit şansa de a se ocupa de activitatea curentă a programului şi de a-l revitaliza.

Schlachet a acceptat imediat, renunţând, pentru o perioadă nedefinită, la cariera în afaceri. Cu o onestitate absolută, a evaluat fiecare caracteristică a Talpiot, „privind de sus întregul program. Dacă ceva îi sporea valoarea, voiam să consolidăm acel lucru. Dacă nu corespundea, voiam să renunţăm la el. Am schimbat softul care prelucrează toate datele. Talpiot continuă să evolueze în mare măsură; la fel şi procesul de selecţie. Unul dintre principalele atuuri ale programului Talpiot este acela că noi facem propria selecţie, aşa încât am vrut să îmbunătăţim şi să accentuăm acest aspect. Am reorganizat întregul proces. Nu avem niciodată mâinile legate, iar ăsta este un atu uriaş”.

Dând un suflu nou programului, Schlachet a îmbunătăţit poziţia de ofiţer superior atribuită unui absolvent al Talpiot şi i-a dat mai multe responsabilităţi – acesta rămâne câţiva ani în program, nu doar un singur an, înainte de a se apuca de altceva sau de a ieşi din armată. „Nu voiam ca viitorii conducători să beneficieze de pregătire suplimentară, iar aceştia să plece după doar un an”, spune Schlachet.

Pe când se afla încă la conducerea Talpiot, Schlachet a convins un fost şef de an să rămână după ce îşi termina stagiul militar. Dror Ben Eliezer a îndeplinit, vreme de trei ani, funcţia de responsabil cu desfăşurarea admiterii în mandatul lui Schlachet. Dror este unul dintre puţinii absolvenţi ai Talpiot care au avut în program un frate. Al său se numea Barak. Crescuseră între zidurile Oraşului Vechi al Ierusalimului, jucând fotbal american cu elevii americani ai şcolilor religioase. Barak va folosi mai târziu multe dintre tehnicile de management pe care le-a învăţat în Talpiot şi le va aplica în poliţia israeliană.

Schlachet este un om foarte modest, cum sunt majoritatea absolvenţilor Talpiot. Recunoaşte cu greu că unii colegi şi alţi absolvenţi ai Talpiot s-ar putea să aibă dreptate atunci când spun că „Amir a dat o viaţă nouă programului, l-a restructurat şi l-a făcut mai bun”. Dar cel mai mândru este de faptul că a revoluţionat procesul de selecţie, care, în acel moment, era într-o fază de tranziţie. Cum testarea punea tot mai mult accentul pe factorii sociali şi de personalitate, el a venit practic cu un mod mai bun de a afla cine este potrivit şi cine nu este potrivit pentru program. „Testele secrete”(candidaţii nu ştiu pentru ce sunt testaţi şi nici măcar că sunt supuşi unor teste) s-au dovedit a fi o soluţie eficientă, graţie consilierilor psihometrici. Aceştia sunt studenţi ai Talpiot în anul trei (aleşi pe baza recomandărilor făcute de comandanţii lor) şi absolvenţi ai Talpiot care au trecut printr-un proces special de certificare.

Marina Gandlin a devenit supraveghetoare la testele sociale date potenţialilor cădeţi ai Talpiot. Iată cum descrie ea testele de grup care se dau pe parcursul a două zile: „Îi împărţim în echipe şi le cerem să construiască ceva din hârtie sau din cuburi pentru a vedea cum interacţionează cu alte persoane. Nu vreau ca cineva să le spună celorlalţi ce să facă şi ce să nu facă. Nu vreau persoane nepoliticoase sau prea insistente. Fără violenţă şi fără strigăte. Acestea sunt cu siguranţă semne că nu eşti potrivit pentru Talpiot. Ştiu că pare ciudat, dar îţi poţi da seama cu uşurinţă cine este bun şi se simte în largul lui şi cine are idei despre finalizarea unui proiect, precum şi cine-i poate atrage pe ceilalţi de partea sa pentru a finaliza acel proiect. Îi urmărim lucrând la proiectele lor chiar de faţă cu ei. Nu există oglinzi false sau altceva de genul ăsta, ci 10 – 12 persoane care lucrează într-o cameră

şi doi-trei absolvenţi ai Talpiot care le urmăresc pentru a vedea cum se comportă”.

Când este întrebat de ce programul Talpiot este unic în comparaţie cu programele din domeniul ingineriei sau fizicii ale altor armate, Schlachet oferă trei motive: 1) procesul de selecţie bine pus la punct; 2) pregătirea deosebită, atât militară, cât şi academică, cu accent pe imaginea de ansamblu; 3) găsirea postului perfect pentru fiecare absolvent.

Acest ultim factor este esenţial atât pentru absolvenţii Talpiot, cât şi pentru ţară. Ofiţerii Talpiot lucrează la elaborarea fişelor aferente unor posturi din domeniul cercetării-dezvoltării prioritare pentru forţele terestre, marina militară şi aviaţia militară. „Vrem ca ei să fie interesaţi de lucrurile pe care le vor face după absolvire”, spune Schlachet, „pentru că sperăm ca ei să ocupe posturile respective cel puţin cinci ani. Dacă sunt interesaţi, vor fi şi mai determinaţi. Soluţiile la care lucrăm pentru armata israeliană nu sunt banale, pentru că unele dintre aceste realizări vor face diferenţa dintre viaţă şi moarte. Ne străduim să repartizăm în posturi fiecare absolvent pe întreaga perioadă de trei ani a studiilor. Scopul nostru este să punem fiecare absolvent al Talpiot într-un post în care acesta să dea randament maxim”.

Schlachet evidenţiază faptul că unul dintre punctele forte ale programului Talpiot este munca în echipă. „Nu există concurenţă. De fapt, este unul dintre cele mai puţin competitive locuri în care am lucrat vreodată. Oamenii se ajută unii pe alţii chiar dacă asta înseamnă să obţină o notă mai mică sau să se ocupe mai puţin de altceva. Este fantastic. Se creează legături foarte strânse, care se păstrează pentru totdeauna”.

În ciuda faptului că absolvenţii Talpiot au preluat răspunderea activităţilor de fiecare zi ale programului, încă sunt oameni deasupra lor din Ministerul israelian al Apărării, mai ales din MAFAT, departamentul de cercetare-dezvoltare al armatei israeliene. Prin procesul de selecţie, administrare a programului şi plasare a absolvenţilor, aceşti ofiţeri de carieră se asigură că Talpiot primeşte ceea ce îi trebuie şi că Talpiot oferă la rândul său armatei ceea ce îi trebuie.

Un responsabil de rang înalt din Ministerul Apărării (care nu a acceptat să i se menţioneze numele) a subliniat că „unicitatea programului constă în faptul că acesta se transformă în permanenţă, să menţine înaintea vremurilor şi se îmbunătăţeşte.

În parte, asta se întâmplă pentru că absolvenţii simt foarte interesaţi; într-un fel, sunt capabili să lase mereu în urmă ceva şi mai bun. Ar fi extraordinar ca şi restul israelienilor să fie la fel”!

Capitolul 5

Totulîncepeînliceu

Odată demarat programul Talpiot şi puse la punct procedurile de selecţie, a început să devină cunoscut ca unitate de elită. Astăzi, la 36 de ani de la începerea programului**10**, site-ul armatei israeliene descrie astfel caracterul exclusiv al acestuia: „Programul acceptă 50 de studenţi excepţionali, selectaţi dintre liceenii cu rezultate deosebite în domeniul ştiinţelor”. Concurenţa în vederea admiterii în program este acerbă.

Ron Berman este un student eminent care, pe lângă faptul că a fost acceptat în Talpiot, făcând parte din a XIX-a serie, a studiat în Danemarca, la Universitatea Tel Aviv, la Wharton School din cadrul Universităţii Pennsylvania, iar în prezent îşi dă doctoratul la Universitatea California din Berkeley. Acest student de excepţie le spune tuturor celor care încearcă să intre în Talpiot: „Totul începe în liceu”.

Multe licee israeliene îşi propun de fapt să-i ajute pe elevi să intre în unităţi de elită din domeniul tehnologiei şi al „gândirii” ca Talpiot. La Ierusalim a luat naştere o iniţiativă concepută special cu gândul la Talpiot. Centrul Israelian pentru Excelenţă prin Educaţie este condus de un fost comandant al Talpiot, Avi Poleg. Acesta foloseşte în şcolile de stat din Israel multe dintre tehnicile pe care le-a perfecţionat la Talpiot. Centrul joacă un

Cartea a apărut în anul 2016 (n. red.).

rol important în stabilirea programei şi participă la administrarea uneia dintre puţinele instituţii de învăţământ cu internat din Israel, Academia de Ştiinţe şi Arte. Şcoala respectivă se află în acelaşi complex cu centrul amintit.

---

[10] Supranumit şi „cel Bătrân”, Hillel este unul dintre cei mai influenţi lideri spirituali din istoria evreilor. A trăit cu aproximaţie între anii 110 î.H.

Elevii admişi în acest program de elită sunt deja extrem de talentaţi. Şcoala este menită să-i ajute să se concentreze asupra matematicii, chimiei, fizicii şi informaticii mai mult decât o fac elevii celorlalte şcoli de stat din Israel. Unii elevi fac naveta din zona Ierusalimului, dar majoritatea trăiesc, dorm şi mănâncă în cămine. Adolescenţii din această şcoală provin din peste o sută de comunităţi din Israel. Vin din oraşe mari şi mici, din kibbutzuri şi comunităţi agricole, iar programul este deschis atât evreilor, cât şi arabilor israelieni.

Academia de Ştiinţe şi Arte din Israel şi Centrul Israelian pentru Excelenţă prin Educaţie le oferă elevilor instrumentele de care au nevoie pentru a învăţa mai bine şi mai repede, la fel ca studenţii din programul Talpiot. Metodele de predare ale lui Poleg sunt aceleaşi ca la Talpiot. „Nu îi îndrumăm pe elevi într-o anumită direcţie; vrem să le creăm abilităţile, valorile şi priceperea de a face faţă mai târziu provocărilor. Filosofia Talpiot despre cum se promovează gândirea independentă, curiozitatea şi determinarea joacă un rol important aici”.

Când este întrebat „cum insufli unui elev curiozitatea şi dorinţa de a învăţa?”, Poleg răspunde: „Ceri să ţi se spună Tora în timp ce tu stai într-un picior, cum a zis cândva rabinul Hillel*11”. [Faimosul înţelept a fost întrebat la un moment dat dacă poate rezuma Tora în timp ce ascultătorul „stă într-un picior.”]„Pe scurt, se creează unităţi de studiu care îi vor atrage pe elevi într-o aventură. Nu începem prin a spune: astăzi vom învăţa despre asta sau asta. Începem cu o legendă sau o poveste. Încercăm să-l punem pe elev într-o situaţie asemănătoare cu cea reală. Îi spunem: «De această dată, tu vei fi istoric, savant, detectiv.» Elevii ar trebui să înveţe interpretând diferite roluri pentru a-şi menţine interesul. Este o manieră adecvată de a da sarcini, încredinţându-le elevilor înşişi mare parte din responsabilitate. Profesorii nu trebuie să fie sursa cunoştinţelor, ci, mai degrabă, trebuie să faciliteze procesul de învăţare. Asta înseamnă că ei simt acolo pentru a-i ghida şi a-i instrui într-o mică măsură pe elevi, lăsându-i pe ei să ajungă la propriile concluzii şi să greşească, fără a-i corecta prea devreme. Profesorii trebuie să pună multe

ş i 10 d.H. (n. red.).

întrebări şi să dea puţine răspunsuri. Răspunsurile trebuie să vină de la elevi".

Există diferenţe clare între o şcoală cu internat şi o bază militară. Deşi scopul final este acelaşi, modul de aplicare diferă. Regulile şi metodele Talpiot sunt însă valabile. Poleg consideră că este responsabilitatea lui să „consolideze abilităţile independente şi respectul de sine. Cred cu tărie că, după ce înveţi un elev, vei culege rezultatele mai târziu".

Unii ar putea considera că Academia de Ştiinţe şi Arte din Israel este o şcoală pregătitoare pentru Talpiot. Admiterea în Talpiot este întotdeauna scopul elevilor şi profesorilor de aici, iar ei au contribuit în mare măsură la succesul programului.

Nachshon, un program similar destinat liceenilor, a devenit cunoscut mai târziu. A fost fondat de Eviatar Matania, din a şasea promoţie a Talpiot. Programul poartă numele curajosului personaj biblic Nachshon ben Aminadav, primul israelit care a sărit în Marea Roşie înainte să se despartă apele. Deşi elevii de la Nachshon nu candidează neapărat la admiterea în Talpiot, câţiva cădeţi provin din acest prestigios program.

În Israel, multe dintre liceele de frunte colaborează cu universităţi de prestigiu fie în mod oficial, fie în mod neoficial. Unul dintre primele licee care a dat candidaţi pentru Talpiot a fost o şcoală numită Handassaeem. *Handassa* înseamnă „inginerie, geometrie" în ebraică. Avea legături strânse cu Universitatea Tel Aviv şi a trimis la Talpiot câţiva dintre cei mai buni absolvenţi, dintre care a făcut parte şi Eli Mintz. Acesta îşi aminteşte: „Am fost recrutat în Talpiot după ce armata a primit o recomandare de la directorul liceului meu, Handassaeem. Cinci elevi din promoţia mea au mers la Talpiot. În total, Handassaeem a trimis un procent ridicat".

Un alt absolvent proeminent care a continuat la Talpiot este Ophir Kra-Oz. La acea vreme, director al liceului era Yohannan Eilat, care „l-a transformat într-un centru al tehnologiei. Lua o hartă a zonei Silicon Valley, o punea peste harta zonei Haifa şi le spunea tuturor: «Priviţi, se potriveşte perfect.» Asta era în 1988, cu mult înainte ca Silicon Valley să devină cunoscută în toată lumea. Era un adevărat vizionar".

Pe când Kra-Oz era la liceu, el şi mulţi alţi viitori studenţi ai Talpiot erau cu mult mai avansaţi decât profesorii lor în informatică, încât, în cele din urmă, au ajuns să ţină ei orele. În timp ce lumea se obişnuia cu existenţa calculatoarelor, profesorilor le-a fost greu la început să ţină pasul. În scurt timp, a devenit limpede că situaţia se schimba pe tot Globul din moment ce elevii începuseră să-i înveţe pe profesori.

Totuşi, în acei ani, Handassaeem a beneficiat de un mare avantaj. Mulţi imigranţi ruşi foarte bine pregătiţi nu-şi puteau găsi un loc de muncă la nivelul lor în Israel; astfel, mulţi au devenit profesori la Handassaeem.

De atunci, şcoala s-a mutat, iar acum este amplasată în oraşul Herzliyah, la nord de Tel Aviv. Director este Orit Rozen. Handassaeem furnizează foarte mulţi recruţi pentru unităţile tehnologice de vârf ale armatei „datorită multitudinii de proiecte pe care le oferă şcoala, proiecte care nu au pereche nici în ţară, nici în străinătate. Activitatea ştiinţifică este foarte diversă şi de înalt nivel, incluzând diferite discipline – informatică, tehnologie, ştiinţe medicale şi multe altele”. Astăzi, în categoria „multe altele” intră robotica şi facilităţile pentru elevii care manifestă înclinaţie pentru tehnica sateliţilor, tehnica aerospaţială şi biotehnologie.

La Haifa, nu departe de Technion, este un liceu numit „Leo Baeck”. Sunt admişi elevi din toate straturile societăţii israeliene. Mulţi plătesc taxe, dar circa 10% beneficiază de bursă. Există şi diferite forme de ajutorare a altor elevi.

Misiunea şcolii este să asigure educaţia pluralistă a elevilor care vin aici din jumătatea de nord a ţării. Sunt aproximativ 1.000 de elevi şi 150 de profesori, proporţie pe care aproape orice şcoală din lume ar invidia-o. „Leo Baeck” a stabilit un record în 2005, când a trimis cinci absolvenţi la Talpiot, inclusiv pe Marina Gandlin, care a devenit mai târziu unul dintre pionierii apărării bazate pe rachete cu rază scurtă de acţiune şi ai Domului de Fier[12].

La Ierusalim, un beeu pubbe cunoscut pentru faptul că dă programului Talpiot numeroşi cădeţi se numeşte pur şi simplu l'yada,

[12] Iron Dome în engleză. Sistem mobil de apărare aeriană creat de două companii israeliene (n. red.).

care se traduce „lângă”. Denumirea provine de la faptul că se află „lângă” Universitatea Ebraică.

Israelul este o ţară în care copiii trebuie să se maturizeze repede pentru a putea contribui la securitatea şi bunăstarea statului cât mai devreme. Învăţământul liceal israelian este, de fapt, atât de important, încât stă la originea unor campanii de strângere de fonduri în străinătate prin intermediul unor programe ca „Prietenii liceelor israeliene de ştiinţă şi tehnologie”. 73 de licee fac parte din această categorie specială, în care se pune accentul pe robotică, inginerie, nanotehnologie, inginerie biomedicală, tehnică aerospaţială şi informatică. Pe lângă faptul că aceste şcoli au pregătit zeci de cădeţi ai Talpiot, sute de alţi absolvenţi ai lor au oferit importante soluţii de securitate şi au devenit lideri în domeniul afacerilor de înaltă tehnologie din Israel.

Societatea israeliană este pătrunsă de im puternic sentiment al restituirii. Mulţi dintre managerii marilor corporaţii israeliene au găsit diverse modalităţi de a ajuta ţara, pe elevii săi şi pe viitorii săi lideri. Fostul preşedinte israelian Shimon Peres a iniţiat un astfel de proiect. În ultimii ani, cunoscutul om de stat i-a ajutat pe conducătorii firmelor de înaltă tehnologie din Israel să-i cunoască şi să-i consilieze pe cei mai promiţători elevi de liceu prin intermediul unui program la fondarea căruia a contribuit împreună cu Fundaţia Rashi (care îşi propune să-i încurajeze pe inventatorii adolescenţi din Israel). El a apelat la ajutorul şi la sprijinul multora dintre liderii celor mai mari corporaţii israeliene, printre care se numără Sammy Segol, care conduce Keter Plastic, una dintre cele mai mari companii şi unul dintre cei mai mari exportatori israelieni. În plus, Segol îşi încurajează angajaţii să se implice în îndrumarea viitorilor lideri.

Unul dintre acei angajaţi este Barak Ben-Eliezer, un om dedicat dezvoltării statului Israel. (Selectat pentru programul Talpiot în 1992, a făcut parte din celebra promoţie a XIV-a, ai cărei membri au fondat compania XIV, care producea tehnologie de stocare a datelor, şi au vândut-o IBM cu 300 de milioane de dolari.) Două dintre cunoştinţele lui Ben-Eliezer de la Talpiot s-au dedicat, de asemenea, în mare măsură ajutorării tinerilor întreprinzători. Un Rokni creează algoritmi pentru o companie israeliană numită Mobileye. (Lucrează la îmbunătăţirea siguranţei rutiere introducând sisteme antitamponare

de înaltă tehnologie în maşinile pe care le conducem. Compania a fost listată la Bursa de Valori Nasdaq în august 2014, iar acţiunile au crescut cu repeziciune, devenind foarte căutate de investitori.) în timpul liber, face pregătire gratuită la matematică în liceele din Israel.

Un Barenholz a absolvit Talpiot împreună cu Ben-Eliezer. A trecut de la stocarea datelor la cercetări în domeniul bioingineriei, lucrând la renumitul Institut Weizmann din Rehovot, Israel. De plăcere, predă fizica la un liceu din Holon, o suburbie a oraşului Tel Aviv.

Asemenea absolvenţilor pasionaţi de tehnologie ai liceelor de specialitate, unii dintre elevii cărora le predă vor urma studii universitare avansate. Mulţi vor vrea să intre în programul Talpiot, fiindcă ştiu că aceasta este trambulina către cea mai bună educaţie de nivel universitar, cele mai înalte distincţii militare şi un viitor promiţător.

Capitolul 6

Celmairapidprocesdeînvăţare

De la bun început, armata israeliană şi fondatorii Talpiot erau conştienţi că trebuiau să externalizeze unele aspecte educaţionale ale programului de la Universitatea Ebraică.

Cei mai mulţi israelieni nu încep studiile superioare înainte de a împlini 22 de ani, cu patru sau cinci ani mai târziu decât majoritatea studenţilor din SUA. După ce fac armata, cei mai mulţi israelieni merg să vadă lumea. Se duc în India. Străbat Nepalul. Fug în Thailanda. De fapt, în unele părţi ale acestor ţări sunt atât de mulţi israelieni, încât numele străzilor, magazinelor şi hotelurilor simt scrise în ebraică. Un negustor din India a fost şocat să afle că există doar aproximativ 6.500.000 de israelieni. Cum oraşul său era permanent invadat de bărbaţi şi femei din Israel, el credea că sunt sute de milioane. Alţi tineri israelieni merg în America de Sud unde stau luni întregi, făcând drumeţii în Anzi. Mulţi se duc atât în Asia, cât şi în America de Sud.

Când se întorc în Israel, se înscriu la una dintre cele nouă universităţi, multe fiind renumite pe plan internaţional, cum ar fi Universitatea Tel Aviv, Universitatea Ben-Gurion din Negev, institutul Technion din Haifa şi, bineînţeles, Universitatea Ebraică din Ierusalim. Alţii se duc la unul dintre zecile de colegii din Israel.

Cum însă cadeţii Talpiot activează cel puţin nouă ani în armată, ei încep imediat studiile universitare la vârsta de 18 ani, când se înrolează. Când termină cursurile la Universitatea Ebraică, obţin licenţa în matematică, fizică sau informatică. Acest lucru le oferă linişte sufletească, ştiind că nu vor trebui să-şi înceapă studiile după ce termină stagiul militar.

Oricum, când armata îţi plăteşte studiile, nu îţi permiţi luxul de a rămâne în urmă. În Talpiot, dacă rămâi în urmă, eşti dat afară.

Viteza a fost întotdeauna o caracteristică importantă a programului. Pentru că studenţii Talpiot beneficiază de o perioadă de studiu mai mică decât a studenţilor din universităţi, procesul de învăţare este mai rapid. Unul dintre motive este pur şi simplu acela că respectivii cădeţi simt de fapt militari şi au alte lucruri de făcut. Un alt motiv este că armata îi pregăteşte dinadins pe cădeţi să gândească mai repede.

Nu este nimic misterios în a face un student să înveţe mai repede. Pentru aceasta se pune accentul pe învăţarea în grup. Ideea este că, dacă stai împreună cu alţi cădeţi într-un mediu milităresc 24 de ore din 24, şapte zile pe săptămână, te ataşezi de ei. Când o parte a grupului progresează mai repede, restul grupului va ţine pasul cu ceilalţi.

Ritmul studiilor este mult mai alert decât la o universitate obişnuită. Cadeţii se instruiesc şi învaţă împreună, ca o singură clasă. Concurenţa nu face parte din program, iar în Talpiot nu se trişează. Mulţi profesori le permit studenţilor să-şi arate unii altora lucrările, încurajându-i pe cădeţi să se ajute unii pe alţii. Ideea este că, având o pregătire diferită şi puncte forte diferite, este încurajată integrarea. Munca în echipă ajută la crearea unor materiale didactice de nivel superior şi la asimilarea mai rapidă a acestora.

Uneori însă, viteza poate fi o problemă, iar rata abandonului de 25% confirmă acest lucru. Chiar şi unii dintre cei mai buni recruţi Talpiot care au devenit unii dintre cei mai renumiţi israelieni din toate timpurile s-au plâns că ritmul cursurilor este prea alert.

Marius Nacht este unul dintre fondatorii companiei Check Point Software Technologies, cu sediul în Israel. Softul creat de aceasta apără aproape toate marile companii americane de atacurile on-line. Nacht face parte din generaţia a doua de absolvenţi ai Talpiot. S-a născut în

România în timp ce părinţii lui aşteptau cu nerăbdare ca statul român să le acorde viza de ieşire din ţară. În anii 1960, România îi ţinea ostatici pe propriii cetăţeni evrei. Dacă voiau să plece, Federaţia Evreiască din America de Nord trebuia să plătească drept răscumpărare 5.000 de dolari pentru fiecare viză de ieşire. Părinţii săi au început formalităţile de emigrare cu un deceniu înainte să le parvină documentele.

Nacht avea pe atunci trei ani şi nu-şi aminteşte primele zile petrecute în Israel. Îşi aminteşte însă că a crescut în condiţii aspre, într-o zonă industrializată a oraşului de coastă Ashkelon. Spune că situaţia famihei sale s-a îmbunătăţit treptat, ajungând să ducă o existenţă specifică clasei de mijloc. Pe atunci, testele standardizate nu erau ceva obişnuit, aşa că famiha nu şi-a dat seama că Marius avea o înclinaţie specială spre învăţătură, şi nici Marius.

Tatăl său a insistat ca el să urmeze un liceu din reţeaua de învăţământ profesional, unde putea învăţa o meserie. Marius a urmat ORI, unul dintre multele programe finanţate de comunitatea evreiască internaţională. „Nu eram interesat", spune el. „Făceam ce mi s-a spus să fac. Am studiat multe lucruri, inclusiv electronică".

În 1980, un recrutor a venit să caute cei mai străluciţi elevi. Se întâmpla foarte rar ca armata să caute în alte unităţi de învăţământ decât renumitele licee din localităţile cu populaţie numeroasă, Ierusalim, Tel Aviv şi Haifa. Se întâmpla şi mai rar ca, în acele zile de început, programul Talpiot să recruteze pe cineva din afara acestor zone. Din clasa lui Marius însă, au fost selectaţi pentru testele Talpiot doi elevi.

Marius a fost încântat de examene. Admiterea în Talpiot a însemnat pentru el mai mult decât o ocazie de a face parte din această nouă şi foarte interesantă componentă a armatei israeliene. Aceasta dovedea că a fost acceptat de ţara în care se mutase de copil; că inteligenţa îi fusese recunoscută, deşi provenea din deprimantul Ashkelon, un oraş ignorat adeseori de elita recunoscută a Israelului de la Ierusalim, Tel Aviv şi Haifa.

Dar, după ce a intrat în program, a vrut să iasă. „Ceilalţi băieţi erau foarte, foarte buni la matematică sau fizică, iar eu nu eram printre primii din clasă, aşa cum eram în liceu. În plus, concurenţa era mult mai mare decât mă aşteptasem. Cei mai buni cinci băieţi îi necăjeau pe

ceilalţi: «Hai, mă, de ce pui întrebarea asta prostească? Profesorul tocmai a spus asta acum cinci minute, de ce întrebi din nou?» Ştiam că prima promoţie, cea dinaintea noastră, a început cu 30 de studenţi, dar, după un an, mai erau doar 20. Prin urmare eram sigur că urma să fiu dat afară. Am terminat primul semestru cu o medie jenantă de 65 de puncte. Pentru mine, era dovada faptului că trebuia să renunţ – şi am vrut să fac asta. De ce să continui? Nu făceam decât să-mi prelungesc stagiul militar, în loc să fac lucrurile pe care voiam cu adevărat să le fac. Așa că am mers la Hanoch Tzadik, tipul cu care trebuia să discuţi dacă voiai să ieşi din program. Era psiholog. I-am explicat că nu fac faţă. Primeam o mulţime de teme pentru acasă şi nu reuşeam să fac nici măcar jumătate din ele până dimineaţa".

Tzadik (care a devenit mai târziu unul dintre cei mai cunoscuţi profesori de psihologie din Israel şi unul dintre cei mai buni instructori motivaţionali de manageri) l-a convins să nu renunţe. I-a spus lui Nacht că este prea încordat şi prea stresat şi de aceea nu se poate concentra. L-a făcut să promită că, la fiecare două zile, va alerga prin campus între opt şi zece kilometri, de cel puţin trei ori pe săptămână. „Pentru că am fost mai relaxat şi nu m-am mai stresat, media mea a crescut de la 65 la 85 de puncte", își aminteşte Nacht. „M-am gândit că, dacă aşa stau lucrurile, puteam chiar să termin cu o medie rezonabilă – şi am rămas. Hanoch Tzadik a fost o persoană foarte importantă în viaţa mea şi, evident, a avut o influenţă uriaşă asupra mea".

Tzadik este un nume potrivit pentru un psiholog care i-a ajutat pe foarte mulţi oameni ce aveau să devină ulterior extrem de importanţi pentru securitatea Israelului. Cuvântul *tzadik* înseamnă în ebraică „drept". Este adesea un titlu atribuit unor personaje biblice. Pe scurt, un *tzadik* este o persoană care trăieşte potrivit credinţei sale.

Hanoch Tzadik remarcă faptul că, pentru cei mai mulţi studenţi ai Talpiot, era prima oară în viaţa lor când aveau nevoie de ajutor, iar, pentru unii, ăsta era un adevărat moment de răscruce. „Problema lor principală era să facă faţă greutăţilor, nu activităţii didactice".

„Era treaba mea să-i ajut", afirmă el, dar nu exista o soluţie generală pentru fiecare cadet care avea o problemă. „La început, nu le spuneam absolut nimic, doar îi ascultam. Trebuia să-i fac să creadă că vor depăşi problemele, ceea ce este o treabă foarte personală. Chiar credeam că majoritatea le puteau depăşi. Cei care au plecat s-au

descurcat în general foarte bine mai târziu, dar atunci nu a fost momentul potrivit pentru ei. Nu erau nişte rataţi. Pur şi simplu, nu erau pregătiţi pentru aşa ceva".

Să termini programul Talpiot nu a fost niciodată lucru uşor, nici chiar pentru cei care au făcut faţă cu brio provocării. O astfel de persoană este doctorul Aviv Tuttnauer, unul dintre puţinii absolvenţi ai Talpiot care au urmat medicina după terminarea stagiului militar. Este anestezist specializat în chirurgie pediatrică şi a acceptat să avem o discuţie într-o zi în care era foarte ocupat. Ne-am întâlnit în holul spitalului Centrului Medical Hadassah şi am discutat în vestiar, în timp ce se pregătea să intre în sala de operaţie. Ca să nu-l uite niciodată, Tuttnauer foloseşte ca cifru la încuietoarea dulapului numărul reprezentând un anumit izotop de uraniu care poate susţine o reacţie de fisiune în lanţ. (Pentru el, este un număr care nu poate fi uitat!)

Îmi explică ce urmează să se întâmple în timpul operaţiei, care sunt scopul operaţiei şi rolul său. Urmează a fi operat un băiat de doi ani cu o valvă artificială la inimă care trebuie reparată. Sarcina dr. Tuttnauer va fi să-l anestezieze pe copil.

În jurul nostru sunt medici care ascultă ceea ce discutăm. Chirurgul se opreşte o clipă din pregătirile preoperatorii şi se uită la dr. Tuttnauer. Întreabă în ebraică: „Cine e persoana cu care discuţi şi care e scopul discuţiei?" Tuttnauer răspunde: „Are legătură cu Talpiot". Chirurgul întreabă atunci alarmat: „Subiectul ăsta nu este strict secret?" Tuttnauer chicoteşte şi discuţia continuă.

Îmi spune că, pe lângă faptul că a absolvit programul, a fost comandantul celei de-a XV-a promoţii a Talpiot. Când era cadet, nu şi-a dat seama de faptul că instruirea recruţilor încă de pe băncile liceului avea o serie de avantaje, dar, în calitate de comandant, a înţeles imediat. „La vârsta aceea, nu ai responsabilitatea unei familii, nici copii, nici serviciu. Poţi studia până la unu sau două dimineaţa dacă e nevoie, şi, adesea, e nevoie. Armata primeşte o generaţie de studenţi care sunt liberi şi capabili să înveţe".

În schimb, fiind adolescenţi, sunt mereu nemulţumiţi. Când era cadet, Tuttnauer se plângea de aceleaşi lucruri de care avea să se ocupe mai târziu în calitate de comandant. „Ne plângeam că profesorii predau prea repede şi nu era corect, fiindcă noi trebuia să asimilăm mai multă materie decât studenţii din universităţi. Cu 30% mai multă.

Iar răspunsul era mereu acela că profesorul va preda atât de repede cât îi va permite clasa; dacă voi veţi înţelege tot, el va trece mai departe. Ne plângeam de diverse lucruri. Eram foarte cinici”.

Până la promoţia a şasea, comandanţii Talpiot nu erau absolvenţi ai programului şi nu înţelegeau comportamentul acestei noi rase de supersoldaţi intelectuali. Dar şi după ce comandanţii au început să provină din rândurile talpioţilor, cum a fost şi cazul lui Tuttnauer, au mai existat tensiuni între adolescenţi şi adulţi, între studenţi şi profesori. „În calitate de comandant, am avut momente dificile cu studenţii mei, dar mie mi-a fost mult mai uşor decât comandanţilor dinaintea mea. Pur şi simplu, înţelegi cum stau lucrurile pentru că ai fost martor la ele. Ei se vor plânge zilnic, săptămânal în privinţa cursurilor, materiei de învăţat, planului extracurricular, calităţii mâncării, calităţii camerelor, curăţeniei camerelor, sarcinii împovărătoare de a păzi clădirea, neajunsurilor legate de securitatea clădirii ş.a.m.d. În calitate de comandant, ştii că acestea sunt teme recurente. Aşa stau lucrurile; aşa a fost mereu”.

Ca toţi adolescenţii, cadeţii puneau întrebări agasante. „De ce păzim noi clădirea?” Tuttnauer le răspundea plictisit: „Pentru că suntem soldaţi şi asta fac soldaţii. Aveţi două ore de gardă pe săptămână. Asta nu vă împiedică să studiaţi. Am încheiat discuţia”. În timp ce terminam de vorbit, Tuttnauer s-a spălat, s-a dezinfectat, apoi a intrat cu paşi mari în sala de operaţie. îl aştepta un pacient mic a cărui viaţă era în mâinile sale.

Descrierea făcută de doctor felului în care se desfăşoară pregătirea la Talpiot reflectă obiectivele stabilite pentru fiecare dintre cei trei ani ai programului. Dumneavoastră aţi fi în stare să faceţi faţă rigorilor? Iată ce aşteptări au responsabilii programului Talpiot de la cadeţii lor:

AnulI. Obiectiv: formarea bazelor necesare rezolvării problemelor prin asimilarea unor cunoştinţe de matematică, fizică şi informatică avansată.

11 – 12 săptămâni de instrucţie de bază, urmate de două semestre de studii care durează până la 34 de săptămâni.

Cinci-şase săptămâni suplimentare de orientare militară, vizitarea diferitelor unităţi şi compartimente ale armatei israeliene.

Finalizarea unui curs pentru ofiţeri.

AnulalII-lea. Obiectiv: atingerea unui nivel ridicat de cunoaştere a matematicii, fizicii şi informaticii. (Aproape o treime dintre absolvenţii Talpiot obţin licenţa în informatică.)

36 de săptămâni de studii.

Până la trei luni de stagiu în diferite compartimente ale armatei israeliene pentru a afla mai multe despre problemele acestora şi despre soluţiile de care au nevoie.

Instrucţie riguroasă în paraşutism.

AnulalIII-lea. Obiectiv: unificarea pregătirii teoretice şi a instruirii practice; perfecţionarea abilităţilor de conducere şi de învăţare. Aici intră o gamă largă de cursuri în domenii precum electronica, aerodinamica şi autentificarea sistemelor, ca şi cursuri de tehnologie militară.

Dobândirea unor cunoştinţe temeinice despre tehnica militară, radar, antene şi telecomunicaţiile militare.

Participarea la cursuri aprofundate de ştiinţe umaniste şi sociale (istorie, istoria artei, filosofie, gândire evreiască şi studii arabe) susţinute la Universitatea Ebraică.

Alegerea unei discipline şi a unei specializări.

Interviu şi probe pentru posturi în Forţele Israeliene de Apărare.

„Proiectul" se întinde pe toţi cei trei ani ai programului Talpiot. De câteva ori pe an, cadeţilor li se cere să conceapă şi apoi să prezinte un proiect care rezolvă o problemă din domeniul apărării naţionale. În principiu, este un exerciţiu pregătitor, menit să-i înveţe pe toţi rigorile şi etapele pe care vor trebui ulterior să le respecte când vor încerca să rezolve probleme reale din viaţa armatei.

Pentru „proiect", ei propun o idee care rezolvă o problemă a armatei, creează un buget pentru ea şi apoi aplică soluţia. Prezintă problema şi modul în care au rezolvat-o unui grup de ofiţeri puşi să evalueze şi să discute proiectele. În câteva rânduri, ofiţerii au fost atât de impresionaţi de un anumit proiect, încât au decis să-l pună în practică. În plus, uneori, realizarea unui proiect îi facilitează unui absolvent al Talpiot obţinerea unui post după efectuarea stagiului militar.

De-a lungul anilor, a devenit un obicei ca studenţii din anul al doilea să se prezinte conducerii superioare a armatei israeliene cu

soluţii la problemele acesteia. Dintre proiectele din trecut, despre care se va discuta mai târziu, amintim im prim model al scutului denumit Domul de Fier, care s-a dovedit a fi deosebit de eficient în doborârea rachetelor înainte ca acestea să atingă ţinte de pe teritoriul Israelului. O altă inovaţie, denumită Trofeul – un dispozitiv montat pe un tanc care execută foc automat asupra unui proiectil care vine spre acesta pentru a proteja echipajul din interior – îşi are originea în programul Talpiot.

Toate clasele au consilieri meniţi să-i ajute pe cădeţi pe parcursul programului de la început până la sfârşit. Este sarcina consilierului să fie persoana de contact şi de legătură dintre studenţi, armată şi profesorii universitari. La începuturile programului, fondatorul Felix Dothan a servit drept consilier, rol îndeplinit mai târziu de diverşi profesori de la Universitatea Ebraică. Şefii catedrelor de matematică, fizică şi informatică de la Universitatea Ebraică au şi ei un rol deosebit de important în sfătuirea cadeţilor şi servesc drept intermediari între aceştia şi armată. Decanii şi rectorii Universităţii Ebraice au fost, de asemenea, parte integrantă a programului încă de la început. La sfârşitul celor trei ani, cadetul este avansat în grad, dar primeşte şi mult-râvnita licenţă în fizică, matematică, informatică sau în toate cele trei domenii. După absolvire, majoritatea talpioţilor îşi continuă pregătirea universitară. Mulţi continuă să studieze la Universitatea Ebraică în timp ce-şi satisfac stagiul militar în următorii şase ani. Institutul de Ştiinţe Weizmann este o altă destinaţie preferată. Talpioţii care simt acceptaţi acolo îşi dau adesea masteratul sau doctoratul în biologie şi fizică complexă. La unul dintre etajele Institutului Weizmann, studenţii Talpiot au ocupat mai multe cabinete în care studiază şi fac experimente în domeniile biotehnologiei, geneticii şi preparatelor biofarmaceutice. A treia variantă aleasă de mulţi studenţi ai Talpiot este Universitatea Tel Aviv, la care studiază ingineria avansată şi administrarea afacerilor.

Armata israeliană s-a mândrit întotdeauna cu faptul că oferă oportunităţi egale de angajare atât bărbaţilor, cât şi femeilor. Aşa cum am arătat într-unul dintre capitolele anterioare, Talpiot a fost una dintre puţinele excepţii în momentul în care programul a început şi, în primii ani, nu au fost recrutate femei. Dar, în 2003, când s-a format a XXIV-a serie, situaţia era clară – femeile recrutate se integraseră pe

deplin în cel mai prestigios program militar al Israelului. În acel an, 11 tinere au fost acceptate în program. Au existat chiar și câteva căsătorii între studenții Talpiot. *Mazaltov*!”

Urare în limba ebraică, a cărei traducere literală este „noroc bun”(n. red.).

Capitolul 7

Formareaunuimoddegândireneconvențional

Tatăl lui Matan Arazi era un diplomat israelian, iar Matan și-a petrecut mare parte din tinerețe în Japonia. Avea relații apropiate cu alți occidentali care mergeau la „Școala Americană din Japonia” în anii 1980.

În acest moment, mulți dintre părinții elevilor care mergeau la „Școala Americană” lucrau pentru marile bănci și firme de brokeraj americane din Tokio. Se zvonea că Matan era foarte priceput la calculatoare. Într-o zi, a fost sunat de tatăl unuia dintre prietenii săi, care lucra la Morgan Stanley. Avea nevoie de ajutor pentru a realiza un sistem care să poată transfera fonduri și ordine de bursă cu ajutorul liniilor telefonice. Folosind liniile de comunicație sigure ale companiei Morgan Stanley, Matan a reușit să pună la punct un soft care putea transfera bani și ordine de bursă în mod instantaneu în toată lumea spre alte birouri ale companiei. Acum, toate firmele de brokeraj din Occident posedă această tehnologie, dar Matan a fost cu aproape 15 ani înaintea restului lumii. În momentul respectiv, avea doar 14 ani. Ulterior, a lucrat în calitate de consultat la filiala Goldman Sachs din Tokio.

Armata israeliană și-a dat seama că Matan are o experiență enormă în domenii care prezintă un interes deosebit pentru ea. A fost repede acceptat în Talpiot și instruit să fie de folos armatei.

„Cel mai grozav lucru la Talpiot”, spune Matan, „este că instrumentele pe care înveți să le folosești te pot ajuta cu adevărat să obții acea diferență de 1% pe câmpul de luptă. Gândiți-vă la asta. O diferență de 1%. Un infanterist nu poate face o diferență de 1%. Poate un pilot plecat într-o misiune împotriva unei ținte importante poate face acest gen de diferență, dar talpioții fac asta în mod constant, zi de zi, în cadrul a numeroase proiecte. Din multe puncte de vedere, noi putem fi diferența dintre viață și moarte pentru sute, chiar mii de oameni”.

Ca să faci asta, trebuie să fii mai întâi sigur că poţi – şi că este un lucru posibil, chiar dacă unele sarcini par imposibile. „Poţi face orice" este ideea care li se insuflă recruţilor Talpiot. „Iar dacă nu poţi face un lucru", chicoteşte Matan, „ştii că un alt absolvent al Talpiot fie l-a făcut, fie este aproape să-l facă. Nimic nu este imposibil".

Talpioţii sunt învăţaţi din prima zi că pot face orice îşi propun. Cum reuşeşte programul să le insufle cadeţilor o asemenea încredere?

Raanan Geffen a făcut parte din a treia promoţie a Talpiot, fiind încorporat în 1981. „Talpiot îţi dă o încredere pe care nu o vei găsi în altă parte, dar tot trebuie să te defineşti", spune el. „Parţial, asta se face prin activitate practică efectivă, dar bazele se pun când rezolvi probleme teoretice grele, dar importante. Chiar dacă nu înţelegi asta imediat, materia este predată într-o manieră practică, astfel încât să o înţeleagă chiar şi codaşii – poate puţin mai greu, dar tot înţeleg, iar asta îţi dă un sentiment puternic de încredere".

În primele luni de activitate în domeniul cercetării-devoltării, absolvenţilor li se dau uneori bugete de câteva milioane de dolari pentru a spori şi a îmbunătăţi arsenalul armatei israeliene.

Această uriaşă responsabilitate şi ajutorul pe care-l primesc de la proiectanţi şi programatori mai experimentaţi îi pun adesea în situaţia de a avea oarece succes, dacă nu unul deplin. Şi, cu cât au mai mult succes, cu atât cred mai mult în ei înşişi. Sunt, de asemenea, învăţaţi din prima zi că, dacă nu au răspunsul, faptul că fac parte din Talpiot le oferă un avantaj deosebit. Se află foarte aproape de a găsi un alt absolvent al programului care ştie răspunsul la problema de care se ocupă ei sau cel puţin are răspunsuri care ar putea duce la aflarea soluţiei.

Talpiot nu a fost conceput ca o maşinărie menită să producă oameni care gândesc la fel. Fondatorii au imaginat un program care să le ofere cadeţilor baza pentru a face orice doresc. Programul a fost menit să dezvolte creativitatea, nu conformitatea. Nu există doi absolvenţi la fel. Programul are o influenţă durabilă asupra absolvenţilor care, ulterior, ajung să facă lucruri diferite, dar la fel de uluitoare.

De asemenea, programul este în aşa fel făcut, încât să-i ajute pe recruţi să lucreze şi să gândească atât în interiorul unui sistem, cât şi în afara lui. În plus, instructorii se străduiesc să le dezvolte cadeţilor

aptitudini de conducători, întrucât mulţi absolvenţi vor conduce şi vor conlucra cu unii dintre cei mai inventivi ingineri, experţi în avionică, programatori şi analişti ai serviciilor de informaţii din Israel.

Un student poate fi învăţat să gândească nelăsându-l să se folosească de atuurile sale, spune un cunoscător al programului. „Nu-l lăsa să se bizuie pe metode de învăţare sau de rezolvare a problemelor cu care este obişnuit deja. Dacă obligi acea persoană să înveţe metode noi, o obligi să gândească într-un mod diferit”.

Instrumentele folosite pentru descoperirea potenţialului ascuns al unui student se bazează pe foarte mult exerciţiu. De asemenea, studenţii sunt obligaţi să lucreze şi să studieze împreună, să facă pereche cu foşti şi actuali comandanţi de an. Alţi factori care determină în viitor succesul absolvenţilor (în cadrul şi în afara complexului industrial-militar israelian) sunt capacitatea lor de a-şi folosi bine timpul, care se formează în afara cursurilor, şi abilitatea lor de a deosebi ceea ce este important de ceea ce nu este important pentru a atinge un obiectiv dat.

Talpioţii au acces la ceva ce majoritatea soldaţilor nu posedă decât după o anumită vârstă şi după ce dobândesc mai multă experienţă: informaţii despre felul în care merg lucrurile. În armată, soldatul este soldat, iar acesta are numai informaţiile care îi sunt necesare. Obiectivul Talpiot este să extindă orizontul de cunoaştere al studenţilor, în aşa fel încât aceştia să ştie mai multe despre ceea ce se întâmplă în spatele cortinei care îi desparte pe comandanţi de bărbaţii şi femeile aflaţi mai jos în ierarhie decât ei.

De dezvoltarea acestui excelent fundament s-a ocupat în mare parte generalul Yitzhak Ben-Israel, care a condus la un moment dat MAFAT. S-a născut în Israel în 1949, spre sfârşitul Războiului de Independenţă. Dacă ar fi avut posibilitatea să aleagă Talpiot când avea 18 ani, ar fi fost un candidat perfect. Generalul Ben-Israel are mintea unui geniu, forţa unui comandant al forţelor speciale şi încrederea unui adevărat lider militar.

Studiile sale s-au axat pe matematică şi fizică (şi, pentru propria sa plăcere, pe filosofie). În principiu, a fost un talpiot înainte să existe Talpiot. Biografia sa este cea a unui adevărat erou necunoscut, petrecându-şi întreaga viaţă în armată fără a fi remarcat de publicul larg.

Ben-Israel s-a înrolat în aviaţia militară israeliană imediat după Războiul de Şase Zile din 1967. Înainte de a prelua conducerea MAFAT, a deţinut funcţii înalte în unităţi de spionaj şi dezvoltare a armamentului aparţinând aviaţiei militare. A condus departamentul de cercetare operaţională al acesteia. A primit de două ori prestigiosul Premiu pentru securitate acordat de statul Israel pentru dezvoltarea unor sisteme de securitate considerate şi astăzi secrete. Yitzhak Ben-Israel a primit acest premiu pentru prima oară în 1972, când avea doar 23 de ani, devenind astfel unul dintre cei mai tineri laureaţi ai acestuia din toate timpurile. Cei care ştiu pentru ce i-a fost acordat acest premiu prima oară spun că a fost vorba despre crearea unui sistem mai eficient de livrare a armelor pentru flota de avioane de luptă a Israelului. A doua oară s-a întâmplat în 2001. Acest premiu este şi mai învăluit în mister decât primul, dar se spune că are legătură cu participarea sa la un proiect important în care este vorba despre modul de desfăşurare a războaielor viitoare. Un reprezentant al Ministerului israelian al Apărării (al cărui nume nu poate fi menţionat din motive de securitate) spunea: „Ceea ce a creat generalul Ben-Israel este în continuare unul dintre principalele secrete pe care le avem în arsenalul nostru".

A mai condus Departamentul de analiză şi evaluare al serviciilor de informaţii ale aviaţiei militare israeliene. În această funcţie, s-a ocupat cu analiza felului în care gândeau inamicii. Pentru a face asta, a încercat să gândească la fel ca ei, punându-se în locul conducerii siriene, egiptene, iordaniene, irakiene, libaneze (şi, mai târziu, iraniene).

A folosit adesea aceste metode în momentul în care s-a aflat la conducerea MAFAT. în acea perioadă se ocupa şi de programul Talpiot. Generalul Ben-Israel s-a referit adesea la activitatea desfăşurată de el în domeniul spionajului în încercarea de a-i face pe cadeţii Talpiot să gândească mai repede decât duşmanii din afară, ca şi decât omologii lor din alte unităţi ale armatei. Cursurile, planificarea lecţiilor, lecturile speciale şi serviciul militar au fost reorganizate în acest scop.

Pentru a putea realiza cât a realizat Yitzhak Ben-Israel, trebuie să gândeşti puţin altfel decât cei asemenea ţie şi cu totul altfel decât cetăţeanul obişnuit iar generalul Ben-Israel s-a străduit neîncetat să-i ajute pe cadeţii Talpiot să pătrundă într-un ungher al minţii sale

pentru a afla ce mod de gândire a propulsat Forţele de Apărare cu mult înaintea duşmanilor ţării în ceea ce priveşte tehnologia de război.

O dată la câţiva ani, generalul Ben-Israel ia o pauză de la activitatea sa didactică (predă seminarul de ştiinţă şi securitate tehnologică la Universitatea Tel Aviv) şi coordonează, timp de o săptămână, un program de dezvoltare a creativităţii destinat foştilor şi actualilor talpioţi, în timpul căruia aceştia se pot împrieteni, îşi pot povesti diverse lucruri şi îşi pot transmite informaţii, perfecţionându-şi abilităţile creatoare.

În timpul unui asemenea program, tineri şi tinere care făceau parte din mai multe promoţii ale Talpiot (unii încă activi, alţii în rezervă) au fost duşi în Deşertul Negev şi lăsaţi la o veche tabără a aviaţiei militare. Au fost împărţiţi în grupuri şi li s-a spus să se gândească la un lucru pe care ar vrea să-l creeze şi care să poată fi realizat într-o săptămână. Materialele necesare aveau să le fie furnizate.

O echipă a creat un deodorant auto care miroase ca o maşină nouă. Echipa a reuşit să determine compoziţia chimică a acelui „miros de maşină nouă" şi să o reproducă într-un spray. O altă echipă a inventat o tehnică de realizare a unei cutiuţe care putea fi aruncată în rezervorul toaletei ca să nu se mai audă sunetul produs de tragerea apei. Generalul Ben-Israel, cu statura lui impresionantă, a urmărit demonstraţia acestei invenţii. I-a întrebat pe tinerii talpioţi de ce şi-au pierdut timpul cu aşa ceva, iar ei au răspuns că, uneori, îşi sună prietenii din baie – dar aceştia nu trebuie să ştie acest lucru!

Generalul este mulţumit când tinerii cu care lucrează abordează problemele dintr-o perspectivă cu totul nouă. „Desfăşurăm o mulţime de activităţi ca acestea pentru a-i încuraja pe cei din Talpiot să gândească într-un mod creativ, original", spune el.

Generalul Ben-Israel şi-a petrecut întreaga carieră în armată gândind într-un mod original. După Războiul de Yom Kippur, a participat la reanalizarea informaţiilor esenţiale. Foloseşte încă lucrurile învăţate pentru a-i învăţa pe alţii şi pentru a le arăta modul său diferit de gândire.

De exemplu, înainte de Războiul de Yom Kippur, comunitatea de informaţii a căutat mai întâi dovezi care să susţină ipoteza conform căreia armatele siriană şi egipteană efectuau doar manevre de

antrenament – asta dorea armata arabă să creadă israelienii. Ben-Israel își amintește: „Din când în când însă, apăreau informații care contraziceau această ipoteză. De exemplu, cu câteva zile înainte de război, Uniunea Sovietică a urcat în avion familiile consilierilor sovietici din Egipt și Siria și le-a dus pe toate înapoi la Moscova. Nu faci asta dacă armata doar se antrenează. Șeful spionajului israelian a spus însă: «Bine, am foarte multe informații care susțin ipoteza exercițiului militar și am doar câteva care o neagă; în consecință cred că cel mai probabilă este teoria exercițiului.» Eu nu caut dovezi care susțin o teorie. Eu caut probe care o contrazic. Dacă ar fi adoptat metoda mea, ar fi văzut două posibile scenarii aici, exercițiu sau război. Am avut dovezi solide împotriva ipotezei exercițiului, familiile ruse părăsind în masă posibilul teatru de război. Acest lucru ar fi trebuit să dea serios de gândit.

Dacă, în 1973, comunitatea de informații, mai ales Mossadul, s-ar fi gândit mai mult la informațiile care dovedeau contrariul, le-ar fi urmărit pur și simplu pentru a vedea dacă armatele arabe făcuseră într-adevăr exercițiile pe care și le-au propus. Ar fi aflat imediat că nici Egiptul, nici Siria nu au efectuat de fapt acele exerciții. Totul făcuse parte dintr-o campanie de dezinformare. Egiptenii și-au trimis telegrame în care se spunea că o unitate va face un anumit exercițiu, o altă unitate, altul, știind că noi le interceptam comunicațiile. Dar noi nu am verificat niciodată să vedem că armata, de fapt, ignora telegramele. A fost o greșeală fatală.

Pe lângă acceptarea ipotezei conform căreia aceștia se pregăteau de război, putea la fel de bine să existe și o a treia variantă, un soi de conflict, dar nu un război în adevăratul sens al cuvântului. Nimeni nu s-a gândit nici la asta”. Ben-Israel a folosit „modelul dovezilor contrare”, care s-a arătat a fi corect. „Aceleași fapte, perspective diferite”, a conchis el.

Deși foștii ofițeri de informații au adesea idei învechite, modul de gândire original, legendar al generalului Ben-Israel determină agențiile de informații israeliene să apeleze la el, în mod neoficial, chiar și astăzi. La sfârșitul anului 2011, acesta a analizat fenomenul Primăverii Arabe.

„Am adunat o mulțime de informații despre ce se întâmpla în jurul nostru. Uneori, știam faptele, alteori credeam că le știm și apoi

descopeream opinii contrare. Uneori, aveam ceea ce noi credeam că sunt fapte, care, ulterior, se dovedeau false. Care este relaţia dintre ceea ce ştii sau crezi că ştii şi deciziile pe care trebuie să le iei?

Pentru a lua o decizie, trebuie să estimezi efectul pe care îl va produce aceasta. Să luăm, de exemplu, Primăvara Arabă. Citeşti multe despre ea. Vezi reportaje la televiziune. Trimiţi agenţi în ţările care se află în mijlocul revoluţiei sau în ţări în care ea ar putea izbucni. O urmăreşti. Aduni o mulţime de informaţii. Dar ce ar trebui să facem în legătură cu ea?

Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie să afli cam ce s-ar putea întâmpla cu Primăvara Arabă. Vei avea o democraţie? Poate că puterea va fi preluată de Frăţia Musulmană. Oare, după un an, doi de revoluţie, ţările respective se vor întoarce la starea dinainte? Trebuie să cântăreşti toate variantele posibile cu privire la evoluţia situaţiei. Unii cred că, dacă o studiezi suficient de mult, poţi calcula ce se va întâmpla, dar eu nu cred asta. Nu există nicio metodă care să-ţi spună ce se va întâmpla în viitor. Este o problemă logică.

Iată un exemplu simplu. Vezi o lebădă albă, apoi a doua, a treia, a patra, a cincea şi a şasea. Totuşi nu poţi trage concluzia că toate lebedele simt albe. Din punct de vedere logic, este imposibil. Când îţi dai seama că este ilogic, ce faci? Psihologic vorbind, suntem construiţi în aşa fel încât să avem încredere în experienţele trăite în situaţii similare, dar dacă nu putem face asta, ce ar trebui să facem?

Cred că există o soluţie, deşi nu este proprie firii noastre. Avem, de la natură, o gândire inductivă, facem generalizări bazate pe experienţe trecute. Dacă îţi bagi mâna în foc şi simţi căldura, nu vei mai băga niciodată mâna în foc. Dar poate că durerea pe care ai simţit-o nu a fost cauzată de foc. Dacă ai fi om de ştiinţă, ai putea verifica acest lucru punând mâna în foc sub diverse unghiuri sau băgând cealaltă mână în foc. Ai face tot felul de teste. Acest mod standard de gândire ştiinţifică poate avea un efect limitativ, distrugător, ba chiar mortal în lumea spionajului. Pentru recruţii Talpiot care activează în unităţi de cercetare-dezvoltare sau de informaţii, aşa cum s-a întâmplat cu mulţi dintre ei, este esenţial să renunţe la acest mod de gândire".

Gândirea neconvenţională nu exclude posibilitatea de a învăţa din greşelile trecutului, iar această calitate îi face cinste generalului Ben-Israel. Cât a condus MAFAT şi a fost şef de facto al Talpiot, a

insistat foarte mult asupra acestui aspect. Chiar şi astăzi, când ţine cursuri la Talpiot, spune poveşti despre greşelile din trecut şi încearcă să-i facă pe cădeţi să înţeleagă felul în care gândeşte el, astfel încât să înveţe să gândească altfel decât sunt programaţi de natură să gândească cei mai mulţi dintre noi.

Acest lucru este esenţial atât pentru pregătirea cuiva care participă la un program, cât şi în vederea pregătirii tinerilor pentru viaţă.

Amir Schlachet, care, după ce a părăsit Talpiot, a ocupat funcţii importante în lumea bancară, foloseşte modul de gândire al lui Ben-Israel pentru a rezolva probleme din meseria sa. Chiar dacă nu este un lucru obişnuit pentru majoritatea oamenilor, Schlachet bănuieşte că un absolvent al Talpiot are ceva care îl ajută să gândească altfel. „Unul dintre punctele forte ale recruţilor Talpiot este acela că, prin firea lor, sunt persoane multidisciplinare – ah, şi suntem permanent curioşi". Aşa cum ar spune orice profesor, cel mai bun elev este adesea cel curios.

Capitolul 8

Întoarcerealarealitate

Dacă studiile sunt coloana vertebrală a programului Talpiot, sistemul său nervos central îl constituie experienţa pe care cadeţii o dobândesc trecând de la o unitate la alta. În fiecare stagiu petrecut într-o nouă imitate, scopul îl constituie aplicarea cunoştinţelor teoretice însuşite la Universitatea Ebraică în cadrul unor exerciţii practice şi situaţii de luptă.

Când a început programul Talpiot, armata a fost fermă cu privire la un aspect: studenţii trebuiau să facă parte din Forţele de Apărare ale Israelului. Primii săi lideri ştiau că, pentru ca programul să aibă succes, cadeţii trebuiau să vadă cu ce probleme se confruntau camarazii lor din armată, astfel încât să-i poată ajuta şi să aducă îmbunătăţiri felului în care armata lucrează şi luptă, la toate nivelurile.

Studenţii care au fost acceptaţi în program au început în scurtă vreme să viziteze diferitele unităţi ale forţelor terestre, marinei şi aviaţiei militare pentru a-şi face o idee despre ce se întâmplă pe teren. Dar întrucât programul Talpiot era încă secret, iar între diferiţii conducători militari existau rivalităţi şi suspiciuni, studenţii Talpiot erau greu de integrat în armată.

La început, vizitele de la o unitate la alta erau întâmplătoare şi dezorganizate. Cum nu trecuse prea mult timp între momentul aprobării programului şi cel al începerii acestuia, erau foarte mici şanse ca informaţiile cu privire la existenţa lui să ajungă la comandanţii de pe teren, al căror ajutor era esenţial. De multe ori, studenţii au fost urcaţi repede în autobuze, după care au trebuit să aştepte la punctele de control. Oriunde ajungeau studenţii Talpiot, cazarea şi masa erau aranjate în ultima clipă. Până şi achiziţionarea muniţiei pentru diferitele şedinţe de instruire ale membrilor Talpiot era dificilă. Deşi existau şi excepţii, de obicei, studenţii nu se simţeau prea bine primiţi.

Unităţile de informaţii şi tehnologie ale marinei erau însă foarte diferite. Ofiţerii de acolo aveau adesea o pregătire mai vastă. În plus, deşi era o armă importantă, marina nu avea istoria şi gloria unităţilor de tancuri, a paraşutiştilor şi a aviaţiei militare. Mulţi dintre primii recruţi ai Talpiot au avut acces la problemele cu care se confruntau ofiţerii marinei israeliene şi li s-a dat posibilitatea de a încerca să-i ajute. Câţiva recruţi din primele trei promoţii au activat ulterior mai mulţi ani în marină.

Ophir Shoham a făcut parte din a doua serie, fiind recrutat în 1980. Era un student şi un soldat intransigent, foarte serios. Era preferatul colegilor săi, care considerau că acesta avea capacitatea de a asigura coeziunea grupului.

A devenit repede o legendă în timpul instrucţiei de bază efectuate împreună cu colegii săi de grupă. Un recrut dintr-o unitate de paraşutişti îi făcea zile fripte unui student al Talpiot. După câteva minute, mult mai scundul Shoham s-a dus la bătăuşul de 18 ani şi i-a spus: „Cară-te – varsă-ţi nervii pe altcineva”. Recrutul a refuzat şi l-a împins. Shoham excela însă în artele marţiale, iar bătăuşul a fost văzut de toţi zburând prin aer. Acesta şi-a rupt un picior şi, ulterior, a fost dat afară de la paraşutişti pentru că nu a putut termina pregătirea.

De fapt, în acele prime zile, mulţi talpioţi se simţeau intimidaţi şi abuzaţi nu doar de alţi soldaţi, dar şi de comandanţii de pe teren. Mai târziu, o comisie specială trimisă de Ministerul Apărării să ancheteze situaţia a confirmat acest lucru.

Când programul a atins faza de maturitate, la nord de Israel, în Liban, se ducea un război crâncen. Atacurile teroriste săvârşite, vreme

de mai mulţi ani, împotriva israebenilor de Organizaţia pentru Eliberarea Palestinei şi alte grupări teroriste au înfuriat guvernul israelian, condus în acel moment de Menachem Begin. (Aceste grupări ocupaseră efectiv Beirutul şi alte regiuni ale Libanului în urma unei acţiuni de forţă desfăşurate în timpul războiul civil din Liban, care a început în 1975.)

Două dintre atacuri au fost atât de cumphte, încât guvernul israelian a considerat că nu are încotro şi trebuie să reacţioneze. Primul a fost deturnarea unui autobuz de către terorişti care se infiltraseră în nordul Israelului din Liban. Atacul s-a soldat cu moartea a 38 de civili israelieni, dintre care 13 copii. Apoi a fost tentativa de asasinare a ambasadorului israeban la Londra, Shlomo Argov. În urma împuşcăturilor, ambasadorul a stat în comă luni de zile. Deşi a supravieţuit, a rămas paralizat, iar mai târziu şi-a pierdut vederea.

Războiul din Liban a devenit repede subiect de controversă în Israel, mulţi cetăţeni considerând că Israelul intrase într-un război în toată regula care putea fi evitat. Mulţi susţineau că existau alte metode de respingere a valului de teroare care se revărsa din Liban.

De bine, de rău, războiul duce adesea la inovaţii, iar, în acest caz, străluciţii studenţi ai Talpiot şi unitatea de cercetare-dezvoltare a armatei israeliene au profitat de şansa oferită de război. Libanul a devenit un teren de antrenament pentru câţiva dintre primii membri ai Talpiot. Aceştia au putut urmări războiul din linia întâi – au văzut ce arme se foloseau, care făceau probleme, ce sisteme trebuiau regândite. Maşinăria militară israeliană trebuia să găsească noi modalităţi de luptă, iar Talpiot era acolo să ajute.

Unul dintre sistemele apărute în timpul războiului avea să devină cunoscut mai târziu cu numele de „Trofeul” Este un dispozitiv antirachetă montat pe un tanc. Dispozitivul este folosit în prezent de flota de tancuri Merkava. Acesta trage automat un proiectil spre o rachetă antitanc care se apropie de ţintă, dezactivând-o şi deviind-o, salvând astfel viaţa echipajului acelui tanc. Studenţii Talpiot şi câţiva dintre instructorii lor au jucat un rol esenţial în realizarea acestui dispozitiv.

Pe măsură ce controversatul război s-a transformat într-o controversată ocupaţie israeliană a sudului Libanului, programul de trecere de la o unitate la alta a studenţilor Talpiot a început să prindă

forme tot mai concrete şi mai instituţionalizate. Conducerile forţelor terestre, aviaţiei şi marinei militare au început să înţeleagă faptul că programul Talpiot avea să fie o permanenţă, că nu era pentru tocilari răsfăţaţi şi că studenţii Talpiot erau într-adevăr acolo ca să-i ajute pe ei şi pe viitorii luptători israelieni. Au devenit din ce în ce mai sinceri în expunerea problemelor lor, a succeselor şi a eşecurilor, arătând mai ales cum puteau fi ajutaţi şi unde aveau nevoie de ajutor.

Cooperarea şi antrenamentele speciale ale cadeţilor Talpiot au fost tot mai mult încurajate şi acceptate. În cele din urmă, a fost conceput un program menit să-i ajute pe cădeţi să vadă ce se întâmplă într-un avion de luptă care zboară deasupra Israelului, în hangarele în care sunt alimentate şi reparate avioanele, în tranşee alături de infanterişti, într-un tanc, în transportoarele blindate, în avioanele care îi duc pe paraşutişti la destinaţie, pe navele aflate pe mare şi, uneori, chiar în zonele în care este război efectiv.

Antrenamentele cu unităţile de luptă au contribuit la stabilirea unor legături între Talpiot şi acele unităţi. Cadeţii chiar făceau unele lucruri în locul soldaţilor. Nu doar învăţau să schimbe plăcile şenilelor la tancuri, ci chiar le schimbau. Nu doar învăţau despre armele cu care sunt înzestrate tancurile, ci chiar intrau în tancuri, le conduceau, depăşind obstacolele, identificau ţintele şi trăgeau. Făceau antrenament în simulatoare de zbor, trăgeau cu mitraliere şi tunuri, puneau explozivi împreună cu echipele de genişti, săreau din avion împreună cu paraşutiştii. Navigau pe mare alături de comandanţii marinei şi se scufundau cu submarinele israeliene.

După puţin timp, soldaţii şi ofiţerii acelor unităţi au început să facă antrenamente de evaluare cu colegii lor din Talpiot: voiau să le explice problemele lor în speranţa că aceştia din urmă, prin cercetările pe care le făceau, aveau să-i ajute în viitor pe ei şi unităţile lor.

Ophir Kra-Oz a stat o vreme în SUA, în timp ce tatăl său lucra în Georgia. A fost primit în Talpiot în 1991, în a XIII-a serie, la scurt timp după ce Irakul a atacat Israelul cu rachete SCUD.

El crede că trecerea de la o unitate la alta îi ajută pe talpioţi să se apropie de restul militarilor israebeni. „După ce ridici un obuz de 45 kg şi îl ţii în mâini, şi îl muţi încoace şi încolo, poţi spune «ăsta e foarte greu»”, afirmă el. „Apoi spui «hai să încercăm să le facem mai uşoare, dar să aibă aceeaşi putere». Este bine să vezi problemele pe teren. Deşi

ai doar 18 ani, vezi atât de multe compartimente ale armatei, încât posezi cu adevărat mai multe informaţii decât majoritatea generalilor: ei reuşesc să vadă doar ce este sub comanda lor. Cei mai mulţi generali pot fi experţi într-un singur lucru şi pot avea propriul departament, dar nu au niciodată o asemenea perspectivă asupra armatei”.

Faptul că petrec timp în atât de multe unităţi le permite mai târziu absolvenţilor Talpiot să gândească mai uşor, observă Kra-Oz. „Aproape toate proiectele sunt integrate, iar ăsta este un mare avantaj. Comparaţi treaba asta cu cineva care a studiat ceva la universitate şi merge într-o firmă cu un obiect de activitate foarte specializat. Aceştia se specializează pe măsură ce capătă experienţă. Deşi noi [cadeţii Talpiot] suntem specializaţi în matematică, fizică şi informatică, trebuie să vedem cum putem aplica teoria pentru a realiza sistemele reale şi produsele reale care să-l ajute pe utilizatorul final, în acest caz pe soldat, dar într-un mod integrat.

Să luăm, de exemplu, Domul de Fier, un sistem îndreptat împotriva rachetelor de mărime medie, cu rază scurtă de acţiune. A fost creat parţial de absolvenţi ai Talpiot pornind de la o idee a unui cadet. Ai nevoie repede de tehnologie noul Aceasta este o combinaţie de cel puţin cinci până la zece tehnologii diferite. Ai rachetele şi balistica, dar îţi trebuie im soft pentru a fi sigur că aceste rachete nu vor lovi zone populate. Toate acele lucruri pe care le-am văzut în armată ne-au ajutat cu adevărat să înţelegem cum se leagă totul şi ce legături există între ele”.

Saar Cohen, absolventă a celei de-a XV-a serii a Talpiot, în 1996, consideră şi ea că a fost util să vadă diferitele nevoi ale maşinăriei militare şi diferitele tehnologii care o fac să funcţioneze. „Exact asta era ceea ce mă interesa cel mai mult încă de la început. Voiam să aflu cât mai multe despre tehnologia militară – şi au fost foarte deschişi în această privinţă, sperând că noi vom avea idei pentru a crea tehnologii mai bune, mai sofisticate, mai eficiente şi mai uşor de folosit. Cât timp am fost în Talpiot, ne-au încurajat să facem multe lucruri”.

Cohen a fost atrasă şi de camaraderia existentă în diferite unităţi. „Toate unităţile au un fel de cod al lor, iar asta mă fascina. Şi mai important, te face să te gândeşti de ce trebuie să munceşti din răsputeri. Sunt oameni adevăraţi acolo; iar, până la un punct, aşa cum noi ne bizuim pe faptul că ei vor lovi ţintele, tot aşa ei se bizuie pe

faptul că noi vom descifra codul duşmanului, le vom furniza informaţii mai bune, vom reconfigura armele şi vom folosi cunoştinţele de fizică pentru a le oferi un avantaj mai mare pe teren. Când eşti acolo, îţi dai seama de asta. Eşti pus în situaţii de viaţă şi de moarte, afli secrete militare de la o vârstă fragedă. Te dezmeticeşti când vezi lucrurile la acest nivel la doar 18 – 19 ani. Îţi dai seama imediat că eşti o componentă foarte importantă a maşinăriei”.

Munca în echipă este un alt lucru pe care Cohen l-a învăţat în armată. Despre realizarea unor programe informatice în armată, ea spune următoarele: „În cele mai multe cazuri, lucrezi într-o echipă. Nu se uită nimeni peste umărul tău când scrii coduri. Dar sunt şefi mai mari şi mai mici, ca oriunde în altă parte. Deşi este mai puţină supraveghere decât într-o firmă, într-un asemenea mediu te afli sub o presiune foarte mare. Dar întotdeauna ai la cine să ceri un sfat, iar cel mai important este că ai în echipă oameni care vor mereu să ajute. Este o misiune. Tot ceea ce faci, orice program la care lucrezi, este o misiune. Toţi privim lucrurile astfel”.

Astăzi, durata stagiilor de pregătire în diverse unităţi variază de la două zile la două săptămâni, în funcţie de domeniu, de complexitatea activităţii desfăşurate de unitate şi de ajutorul de care ar putea avea nevoie unitatea în viitor, potrivit specialiştilor în cercetare-dezvoltare de la Ministerul Apărării. Aproape fiecare compartiment al armatei israeliene găzduieşte studenţi ai Talpiot în săptămânile în care aceştia nu studiază. Pentru Talpiot nu există vacanţă de vară. Majoritatea cadeţilor sunt de părere că trecerea pe la diverse unităţi este una dintre activităţile preferate de ei din cadrul programului Talpiot.

Capitolul 9

Atacdelatastatură în iulie 2013, în plin război civil sirian – în timp ce obuzele cădeau în nordul Israelului, în timp ce Iranul continua producţia de material nuclear, în timp ce tulburările politice din Egipt ajutau organizaţia Hamas să se înarmeze – cei doi principali conducători militari ai Israelului se îndreptau spre o clădire oarecare, ascunsă după nişte copaci, în regiunea centrală a Israelului. Singurii soldaţi înarmaţi din zonă erau paznicii de la porţile şi uşile complexului.

Pentru prima oară în istoria Israelului, şeful Statului-Major General, generalul Benny Gantz (ofiţerul cu gradul cel mai înalt) şi ministrul apărării, Moshe „Bogie” Yaalon (fost şef al Statului-Major), participau la o ceremonie specială, dedicată bărbaţilor şi femeilor dintr-o unitate cunoscută în Israel drept „Unitatea 8200”. În majoritatea armatelor, nu se întâmplă în fiecare zi ca liderii armatei să viziteze o unitate în care mintea este mai importantă decât braţul, iar apăsarea unei taste este la fel de importantă ca trasul cu arma pe câmpul de luptă.

Unitatea 8200 cuprinde mulţi soldaţi de elită care lucrează la computere toată ziua. Ei pot intra în aproape orice reţea militară din lume. Se zvoneşte că Unitatea 8200 poate pătrunde în sistemele electronice ale duşmanilor de departe sau de aproape, poate scoate din funcţiune centrale electrice, staţii radar şi echipamente electronice ale duşmanilor şi aliaţilor deopotrivă. Unitatea 8200 a devenit la fel de importantă pentru Israel ca tanchiştii şi piloţii avioanelor de luptă. Cineva care cunoaşte bine activitatea armatei israeliene spunea: „Unitatea 8200 este acum implicată în aproape tot ceea ce facem”.

Motivul exact pentru care generalii Gantz şi Yaalon au felicitat Unitatea 8200 rămâne secret, dar este clar că ea a făcut ceva deosebit de important. Când generalul Gantz s-a adresat membrilor unităţii, s-a referit mai ales la rolul jucat de ei în spionaj: „Informaţiile transmise în timp real permit armatei noastre să-şi formeze, în orice moment, o imagine clară şi corectă care îi dă avânt... spre a întreprinde acţiuni precise şi rapide, care se dovedesc foarte importante pe câmpul de luptă”. În discursul său, ministrul apărării a adăugat: „Capacitatea voastră de a identifica ameninţările în timp util are efect preventiv. Această unitate este un model cu privire la felul în care trebuie abordate schimbările frecvente care au loc în lumea tehnologică din jurul nostru. Noi ameninţări creează noi câmpuri de luptă”.

Deşi zeci de elevi ai celor mai bune beee de informatică din Israel sunt recrutaţi în fiecare an pentru Unitatea 8200, absolvenţii Talpiot sunt cei care joacă un rol extrem de important în conducerea şi crearea de programe pentru această unitate.

În responsabilitatea ei se află un uriaş complex a cărui aparatură este în stare să intercepteze informaţii din toată lumea. Deşi poate acţiona oriunde în lume, Unitatea 8200 are ca principală sarcină

ascultarea a ceea ce se întâmplă aproape de graniţele Israelului, în Gaza şi în teritoriile disputate din Cisiordania. Această unitate are meritul de a fi dejucat zeci de atacuri teroriste şi de a fi ajutat forţele israeliene de securitate să facă arestări preventive.

Potrivit unor informaţii încă neconfirmate de autorităţile israeliene, în septembrie 2007, opt avioane de luptă israebene au decolat de la o bază aeriană din Negev. Misiunea lor era să distrugă un reactor nuclear sirian aflat în construcţie în partea estică a ţării, nu departe de graniţa cu Irak. Avioanele au reuşit să treacă graniţele mai multor ţări, inclusiv ale Turciei, păcălind sistemele radar. Potrivit unor informaţii din exteriorul Israelului, Unitatea 8200 a jucat şi ea un rol, perturbând funcţionarea sistemului radar al Siriei şi limitându-i capacitatea de a detecta avioanele israeliene care se apropiau. Avioanele au lansat cu succes rachetele şi bombele înainte de a se întoarce în siguranţă la baza din Israel.

La scurt timp, potrivit informaţiilor din afara Israelului, programatorii Unităţii 8200 au repurtat o altă victorie importantă, de această dată împotriva programului nuclear iranian. De la biroul premierului s-a cerut, se pare că în cooperare cu Mossadul, să se dezvolte un fel de virus care să infecteze, să perturbe şi să spioneze computerele din Iran folosite în programul nuclear al Republicii Islamice. Răspunsul lor a fost Stuxnet.

Stuxnet este un vierme informatic care infecta computerele din Iran şi le oferea celor din exterior controlul asupra centrifugelor iraniene (sau cel puţin făceau Iranul să piardă controlul asupra acelor centrifuge), care purificau materialul nuclear pentru a putea fi folosit la fabricarea unor bombe sau rachete. Se pare, de asemenea, că SUA au avut un rol important în crearea Stuxnet, care corespunde strategiei sale de a perturba şi de a întârzia împlinirea visului nuclear al Iranului fără a ataca în mod fizic vreo centrală nucleară.

Meir Dagan, fost şef al Mossadului, a fost întrebat despre Stuxnet în timpul unui interviu acordat emisiunii *60Minutes* în 2012. Dacă ar fi făcut comentarii oficiale despre rolul jucat de Israel în astfel de acţiuni, ar fi însemnat să comită o trădare, aşa că doar a zâmbit, făcându-i pe mulţi să creadă că a fost vorba despre o confirmare.

Cum nimeni nu şi-a asumat meritul, nu putem şti dacă Stuxnet a fost cu adevărat un succes. Deşi măcar a încetinit programul nuclear

iranian, poate că softul a fost conceput să producă mai multe pagube sau să spioneze programul pe termen mai lung. Prin urmare, succesul său general rămâne să fie apreciat în viitor.

Stuxnet nu a reprezentat singurul atac lansat asupra computerelor din centralele nucleare iraniene. Un virus denumit ACDC a lovit centralele nucleare iraniene de la Natanz şi Fordo în primăvara anului 2012. O victimă din Iran care ştia de acest malware a fost citată într-un mesaj postat pe internet spunând următoarele: „În plus, la miezul nopţii, pe câteva calculatoare începea să cânte o melodie, cu volumul dat la maximum. Cred că era «Thunderstruck» a celor de la AC/DC”. Într-un reportaj despre incident al agenţiei de presă UPI se susţinea că mesajul nu a putut fi verificat, dar se credea că ar fi fost postat de lucrători ai Organizaţiei pentru Energie Atomică din Iran.

Ophir Kra-Oz, cu care am făcut cunoştinţă în capitolul 5, plecase de mult din armată când a avut loc infectarea computerelor din Iran cu acest spyware sofisticat. Dar cu mult înainte să fie lansat programul Stuxnet, Kra-Oz, din a XIII-a promoţie a Talpiot, a jucat un rol important în Unitatea 8200. Ca student în Talpiot, Kra-Oz era nerăbdător să înveţe tot ce putea despre armată. A profitat din plin de stagiile făcute în cadrul diverselor unităţi, învăţând despre artilerie, blindate, marină, agenţia spaţială israeliană, infanterie, avioane de luptă, sisteme radar şi sisteme de tragere.

A fost însă atras întotdeauna de tehnologie. După ce a absolvit programul Talpiot, Kra-Oz a trecut la Unitatea 8200, lucrând la dezvoltarea de software care culegea date stocate în serverele tehnicii militare israeliene. A descris acest software ca fiind „un motor de căutare de tip Google” pentru armată. Extrăgea mari cantităţi de informaţii pentru agenţiile de spionaj şi alte compartimente ale armatei cu ajutorul unor algoritmi special concepuţi. Sistemul putea găsi extrem de repede informaţii foarte concrete, fiind conceput astfel încât mulţi oameni cu pregătire în diferite domenii să poată înţelege cum să-l folosească.

Kra-Oz a început ca programator la Unitatea 8200, apoi a devenit şef de echipă, iar, ulterior, unul dintre cei mai tineri şefi de secţie din istoria celebrei unităţi de elită. Mai târziu, în cariera sa, când discuta cu diverşi investitori despre experienţa sa, Kra-Oz sublinia că 8200 este o unitate mare, dar că funcţionează ca o serie de mici *start-*

upuri cu echipe diferite, care se ocupă cu promptitudine de diferite proiecte, dar care sunt mereu în legătură şi se coordonează unele cu altele.

Deşi rigurosul program Talpiot l-a ajutat să se pregătească pentru Unitatea 8200, presiunea era mare. „În 8200, armata este, fizic vorbind, foarte aproape de tine, are pretenţii foarte mari şi are mereu opinii clare despre un proiect Putem primi termen de câteva zile ca să facem un lucru pentru care, în viaţa civilă, am fi primit un an. Dacă am pierde informaţiile, am putea avea mari probleme; viaţa cuiva ar putea fi în pericol. Când ştii că un individ duce o rachetă Qassam şi este pe cale să tragă, lucrurile sunt grave. Am putut contribui la conceperea unor programe care au permis armatei să se apere în faţa unor astfel de ameninţări.

În perioada petrecută în armată, am învăţat, de asemenea, o lecţie preţioasă de care m-am folosit mai târziu în viaţa civilă: trebuie să delegi. Nu ai cum să satisfaci un client militar pentru că problema nu are sfârşit. Aduni permanent informaţii şi date din toată lumea, în multe limbi, în timp real, cu resurse limitate. Pe de altă parte, ei nu au pârghii financiare pe care să le întrebuinţeze, cum se întâmplă în lumea afacerilor. Plăţile pot fi respinse în viaţa civilă. În armată, nu puteau decât să ţipe la mine şi să-mi spună că nu sunt mulţumiţi”.

Mulţi alţi absolvenţi ai Talpiot desfăşurau activităţi de spionaj. Născut în Argentina, Adam Kariv se simţea adesea ca un străin după ce familia lui s-a mutat în Israel. Neavând relaţiile şi cunoştinţele pe care le aveau alte familii, era convins că nu va putea avea niciodată succes, pentru că Israelul părea să fie un loc în care relaţiile simt vitale. Când a văzut la televizor un reportaj despre Talpiot, i-a fost clar. Aici era locul în care voia să meargă. Adam nu credea că va fi acceptat, dar a trecut testele cele mai grele şi a făcut parte din seria a XVIII-a a Talpiot, din 1997.

După absolvire, a fost trimis imediat la o unitate tehnologică a Corpului de Informaţii. În următorii nouă ani, a lucrat ca inginer-programator şi, apoi, ca şef de unitate. Obiectul muncii sale este în continuare strict secret, dar datoria lui era să conceapă noi instruumente cu ajutorul cărora armata să urmărească evenimentele din jurul Israelului şi să identifice persoanele pe care Israelul trebuia

să le urmărească – de la ofiţeri de rang înalt la terorişti bănuiţi că pun la cale atacuri.

Salariul pe care-l primea era de aproximativ 400 de shekeli pe lună, adică aproximativ 125 de dolari. „Compară această sumă cu cei 30.000 – 40.000 de shekeli pe lună pe care i-ai primi în sectorul privat”, râde Kariv. „Dar lucrezi cât de bine poţi pentru că, dacă nu faci ceva, cineva ar putea avea foarte mult de suferit, poate un soldat israelian din prima linie care încearcă să te apere pe tine şi pe familia ta. Este o responsabilitate foarte mare şi, de aceea, în fiecare zi, am făcut tot ce mi-a stat în putinţă. Fiecare atingere a tastaturii însemna ceva. Este nevoie de timp ca să devii conştient de faptul că munca ta poate însemna viaţă sau moarte. Şi chiar dacă nu e vorba în fiecare minut de o problemă de viaţă şi de moarte, chiar şi atunci când problema nu esteoirgentă sau vitală, tot este foarte importantă”.

Un alt absolvent al Talpiot care a lucrat în spionajul militar este Haggai Scolnicov. „Am ajuns într-o unitate în care lucrează foarte mulţi oameni pricepuţi la matematică şi ştiinţe”, îşi aminteşte el. „Este un locşor în care e nevoie de matematicieni. Am avut un şoc când am ajuns acolo. Sunt foarte multe de învăţat. Este un grup de oameni uimitori; M-am ocupat cu analiza datelor şi cu algoritmii. Unitatea mea avea un domeniu foarte restrâns, foarte concret, care se dezvolta de câţiva ani. Unii membri ai spionajului israelian o cunosc foarte bine, dar nu este un lucru care să atragă prea mult atenţia celor din exterior, iar asta e firesc. Baza noastră se găseşte la nord de Tel Aviv şi găzduieşte multe unităţi similare care nu au aproape nicio legătură între ele pentru că nu trebuie să ştim întotdeauna ce fac celelalte unităţi”.

Scolnicov este foarte mândru de ceea ce a făcut în acea unitate, dar nu poate povesti totul. Zice: „Ne pricepem să vorbim despre ceea ce am făcut iară să vă spunem nimic din ceea ce nu avem voie. Ştim să ocolim detaliile”. Şi continuă: „Nu erau două proiecte la fel. E foarte interesant. Nu e totuna cu a lucra pentru un client de undeva; faci ceva pentru ţara ta. Iar efectul asupra securităţii şi asupra succesului armatei israeliene este imediat şi, uneori, foarte evident. Trebuia să ne ocupăm de foarte multe lucruri importante. Am fost implicat timp de zece ani în probleme care erau considerate în general de nerezolvat. Am rezolvat mare parte dintre chestiunile nerezolvabile. Nu uitaţi, în

Talpiot eşti învăţat că nimic nu este imposibil. Nu era chiar aşa, pentru că, desigur, unele lucruri sunt imposibile. Dar ne-au pregătit să gândim în acest mod. Dacă priveşti altfel lucrurile sau găseşti chichiţa, poţi merge mai departe într-o chestiune care pare de nesoluţionat".

După Talpiot, Un Barkai a lucrat şi el într-o unitate de elită a spionajului israelian care îndeplinea un rol esenţial pentru armată. A intrat în program ca expert în software. Deşi munca sa era foarte importantă pentru activitatea de culegere a informaţiilor, nu a ştiut niciodată pe deplin la ce anume folosea. Ea rămâne şi astăzi confidenţială.

Barak Peleg (din a XXI-a promoţie a Talpiot, din 1999) s-a ocupat cu prelucrarea semnalelor. A fost însărcinat să creeze software care să detecteze „amprentele" lăsate pe radar, prin radio, pe calculator şi prin alte mijloace de comunicare de oameni care prezentau interes pentru armata israeliană. În această categorie intrau armatele din Orientul Mijlociu şi organizaţii teroriste precum Hamas, Jihadul Islamic şi Hezbollah. Toate acestea adoptau strategii tot mai sofisticate sub aspectul modului în care foloseau dispozitivele electronice pentru a comunica între ele şi cu guvernele care le ajutau din punct de vedere financiar şi al instruirii. Lista este lungă şi include Iranul, Siria, Libanul şi multe alte ţări din Orientul Mijlociu care au legături strânse cu terorismul.

„Prelucrarea semnalului presupune obţinerea semnalului, digitalizarea şi analiza lui pentru a vedea ce s-a întâmplat cu el. Dacă este o transmisie, cum a afectat-o mediul şi cum pot fi eliminate efectele mediului asupra acesteia. Asta se întâmplă pentru semnalele recepţionate şi pentru cele emise. Datele sunt apoi analizate, iar, după aceea, analizate mai îndeaproape de serviciul de informaţii militare, Aman. Acestea le pot oferi cu adevărat posibilitatea de a înţelege ce se întâmplă în locuri foarte îndepărtate de graniţele noastre".

Privind în urmă la experienţa trăită în Talpiot, Peleg afirmă: „Cel mai important lucru legat de Talpiot – la care mulţi absolvenţi nu se gândesc şi pe care publicul nu-l ştie – este faptul că ne face neînfricaţi. E foarte greu să te mai sperie ceva. Poţi face faţă la orice".

În 2010, sarcina de a înfrunta necunoscutul a revenit generalului Yitzhak Ben-Israel, care fusese şef al MAFAT şi conferenţiar la Talpiot. În acest moment, era foarte clar că războaiele

dintre ţări se duceau on-line şi că supremaţia on-line va fi, în viitor, un element esenţial al oricărei campanii militare. China şi SUA duceau deja războaie on-line. China fusese acuzată că a spart reţeaua de computere a unor companii americane şi a furat informaţii, ba chiar a obţinut informaţii militare strict secrete.

Şi Iranul se specializa în războiul cibernetic şi în spionajul cu ajutorul calculatoarelor. Hackerii din Republica Islamică au pătruns în sistemul informatic al companiei petroliere Saudi Aramco şi au şters informaţii esenţiale. Utilizatori de computere din Iran au fost, de asemenea, acuzaţi că au pătruns în sistemul financiar al SUA şi au determinat blocarea sau încetinirea site-urilor băncilor americane. Ţările trebuie să fie capabile să-şi protejeze infrastructura financiară şi materială de duşmani care folosesc computere la mii de kilometri distanţă.

Generalul Ben-Israel a fost numit consilier în domeniul cibernetic al premierului Benjamin Netanyahu. Una dintre primele măsuri ale lui Ben-Israel a fost să creeze Biroul Naţional Israehan pentru Securitate Cibernetică (BNSC) la 7 august 2011 şi să-l numească în fruntea acestuia pe Eviatar Matania, absolvent al Talpiot. Scopul BNSC este să-i dea premierului sfaturi despre ce trebuie să facă pe acest nou şi crucial front, unde este nevoie atât de apărare, cât şi de atac pentru îndeplinirea misiunilor. De asemenea, biroul trebuie să asigure desfăşurarea unei „vieţi normale” în cazul în care ţara ar fi supusă unui atac cibernetic, tot aşa cum trebuie să procedeze Comandamentul Frontului Intern dacă Israelul ar fi supus unui atac fizic.

Crearea BNSC a fost determinată şi de mărirea avansului deţinut de Israel faţă de inamicii săi din Orientul Mijlociu în domeniul războiului cibernetic. În timp ce duşmanii Israelului îşi dezvoltă propriile capacităţi cibernetice, BNSC a fost creat pentru a păstra avantajul calitativ atât de important pentru supravieţuirea Israelului.

Matania a fost invitat la o reuniune a guvernului israelian în noiembrie 2011, la scurt timp după ce a preluat conducerea BNSC. Le-a spus membrilor guvernului că atacurile cibernetice sunt „o mare ameninţare la adresa societăţii umane. Este o problemă pentru stat, dar şi o oportunitate economică. Cu cât investim mai mult în învăţământul superior şi în domeniu, cu atât vom avea beneficii mai

mari, atât din perspectivă economică, cât şi din perspectiva securităţii”. Premierul Netanyahu a luat cuvântul după Matania, explicând guvernului că „Israelul este o forţă importantă în cyberspaţiu… Aşa cum am creat inegalabilul sistem denumit Domul de Fier, care interceptează cu succes rachete, creăm un fel de «Dom de Fier digital» pentru a apăra ţara de atacurile lansate asupra sistemelor noastre informatice. BNSC este conceput înainte de toate pentru a organiza capacităţi defensive bazate pe cooperarea dintre aceste trei elemente-cheie: capacitatea de securitate, comunitatea de afaceri şi lumea academică”.

În 2012, Matania a creat o cameră pentru determinarea situaţiei naţionale în domeniul securităţii cibernetice, în care să se evalueze atacurile lansate împotriva Israelului de pe computere aflate în alte ţări. Scopul este să existe un loc în care liderii politici ai Israelului să poată vedea imaginea de ansamblu a pericolelor la adresa statului şi a măsurilor care se iau pentru a-l proteja. Este, de asemenea, un loc în care ofiţeri de rang înalt, reprezentanţi ai guvernului şi lideri ai comunităţii de afaceri pot veni pentru a afla şi a furniza celorlalţi diverse informaţii.

Biroul Naţional Israelian pentru Securitate Cibernetică conlucrează cu firmele israeliene de software pentru a proteja ţara de pericolul tot mai mare al hackerilor care lucrează pentru guverne ostile, grupări teroriste sau pe cont propriu pe internet.

Un alt obiectiv pe care Matania l-a avut în vedere la început a fost crearea unor legături clare şi directe între birou şi informaticienii care lucrează în industria israeliană şi la universităţile israeliene de frunte, şi anume Universitatea Ebraică, Universitatea Tel Aviv şi Technion. Acest management de proiect multisistem şi multiorganizaţional a fost pus la punct de Matania la Talpiot, unde transmiterea informaţiilor şi cooperarea sunt foarte preţuite. De asemenea, el a instituit fonduri de premiere destinate specialiştilor şi programelor promiţătoare din domeniul cibernetic. În 2013, 20.000.000 de dolari au fost oferiţi unor persoane, companii şi universităţi cu idei valoroase în domeniul securităţii cibernetice.

Eviatar Matania a folosit cu înţelepciune biroul pe care-l conducea pentru a promova experienţa dobândită de Israel în securitatea cibernetică globală, creând mii de locuri de muncă şi

producând venituri de miliarde de shekeli. Biroul contribuie, de asemenea, la cooperarea cu ţări prietene şi furnizează informaţii despre pericole şi duşmani, aşa cum fac şi agenţiile de informaţii ale Israelului. BNSC este folosit şi ca poartă de intrare a investiţiilor străine în sectorul tehnologiei din Israel.

La sfârşitul lui 2012, BNSC a mai făcut un pas: a înfiinţat un departament de cercetare-dezvoltare. A fost asemănător pasului făcut de Ministerul Apărării cu decenii în urmă, când a investit masiv în dezvoltarea industriei israeliene de armament. Departamentul de cercetare-dezvoltare al BNSC este cunoscut sub acronimul MASAD şi realizează proiecte atât pentru armată, cât şi pentru sectorul privat. Companii israeliene aflate la început de drum, programatori din companii de software cunoscute, profesori universitari, membri ai guvernului şi ai conducerii armatei au fost chemaţi să contribuie la acest efort.

În timp ce era anunţată înfiinţarea MASAD, directorul MAFAT, Ophir Shoham (alt absolvent al Talpiot), a emis o declaraţie în care afirma: „Planul este un alt element al pregătirilor pe care Ministerul Apărării le face pentru a face faţă provocărilor cibernetice cu care se confruntă în prezent statul Israel. Planul MASAD urmează să facă legătura dintre vectorii tehnologici bazaţi pe know-how-ul şi capacităţile companiilor şi mediului universitar, pe de o parte, şi apărarea comună şi nevoile civile, pe de altă parte”.

Astăzi, prin intermediul BNSC şi al MASAD, Israelul este mereu în fruntea dezvoltării cibernetice. Felul în care se poartă războaiele s-a schimbat considerabil de la Războiul de Independenţă din 1948, când un tun construit cu stângăcie, lipsit de precizie, denumit Davidka, putea schimba soarta bătăliilor speriindu-l pur şi simplu pe duşman cu scrâşnetul său asurzitor şi cu bubuitul exploziei. Inteligentul său inventator a înţeles că, atunci când o armată este depășită numeric, ingeniozitatea ar putea compensa lipsa trupelor. Din acest punct de vedere, minţile creatoare şi iscoditoare de la Unitatea 8200 şi de la BNSC duc mai departe tradiţia militară a Israelului în ceea ce priveşte inventivitatea.

Capitolul 10

Efectesemnificative

Din Forţele de Apărare ale Israelului, piloţii şi paraşutiştii sunt consideraţi cei mai importanţi pentru apărarea naţiunii. Tancurile constituie coloana vertebrală a armatei. Foarte vizibila marină israeliană păzeşte coasta Mării Roşii, iar, din Gaza până la graniţa cu Libanul, coasta mediteraneană. În ceea ce priveşte spionajul, Mossadul este temut în străinătate şi venerat acasă. Reporterii stau de vorbă cu soldaţii care deservesc bateriile din sistemul denumit „Domul de Fier". Îi filmează pe soldaţii din brigăzile Givati şi Golani, cu mitraliera atârnând pe umeri, ducând în spate raniţa grea şi muniţia. Mass-media înregistrează ceea ce spun piloţii de pe elicoptere şi de pe avioanele F-16, care îşi descriu misiunile ascunzându-şi faţa pentru a-şi proteja identitatea.

Membrii Talpiot sunt rareori intervievaţi de presa internă sau externă, iar influenţa uriaşă a programului asupra tuturor acelor apărători ai Israelului este invizibilă marelui public. Cu toate acestea, absolvenţii Talpiot sunt cei care, pe parcursul atâtor ani, au grijă ca armata şi arsenalul său impresionant să fie foarte eficiente atât în vreme de război, cât şi în perioadele calme dintre conflicte. De fapt, absolvenţii Talpiot au avut atât de multe idei, proiecte şi propuneri de modernizare a armamentului şi arsenalului tehnologic al Israelului, încât Ministerul Apărării nici măcar nu a ţinut o evidenţă oficială a acestora.

Contribuţia Talpiot la apărarea Israelului a întrecut orice imaginaţie, mai ales în trei domenii: cercetarea-dezvoltarea, programul spaţial israelian şi războiul electronic.

Programul spaţial israelian s-a dezvoltat odată cu Talpiot. Absolvenţii săi au contribuit în mod direct la acesta prin crearea de vehicule spaţiale, sisteme electrice, sisteme de comunicaţii şi colaborând la realizarea aparatelor fotografice de pe sateliţii israelieni.

Israelul consideră că nu este suficient să fie înaintea armatelor ţărilor arabe. Tehnologiile lui trebuie să fie şi înaintea celor mai avansate tehnologii ale celor mai importante ţări care furnizează arme ţărilor care reprezintă o ameninţare constantă la adresa Israelului.

În primele etape, când proiectul Talpiot se afla abia la început, marina era principalul beneficiar ale acestuia, mai ales datorită faptului că a fost mai receptivă decât alte arme la necesitatea

existenţei lui. Chiar înainte de formarea Talpiot, marina făcuse eforturi impresionante de a selecta personal de calitate.

La patru luni de la uriaşa victorie obţinută în Războiul de Şase Zile, marina suferise o pierdere îngrozitoare: o rachetă sovietică de nouă generaţie, lansată din Egipt, lovise nava israeliană Eilat în timp ce patrula în ape internaţionale în Marea Mediterană. În timp ce echipajul aştepta să fie evacuat şi salvat de alte nave israeliene, Egiptul a tras din nou asupra vasului Eilat, scufundându-l. 47 de marinari israelieni au fost ucişi şi alţi 41, răniţi. Israelul a fost şocat, implicându-se, din acel moment, mult mai serios în apărarea flotei sale.

În cei şase ani scurşi între acest atac mortal şi Războiul de Yom Kippur din 1973, marina israeliană a avut foarte mult de lucru. Marinarii s-au instruit. Tehnica s-a îmbunătăţit. Ofiţerii au studiat succesele navale ale aliaţilor din străinătate.

Toate acestea au meritat efortul. Marina militară era unul dintre puţinele compartimente ale armatei israeliene cu rezultate excepţionale în timpul Războiului de Yom Kippur. Deşi Statul-Major General începea să înţeleagă cât de valoroasă putea fi marina, acesteia i-a fost alocată doar o mică parte din buget.

Când primele serii de studenţi ai Talpiot au absolvit cursurile Universităţii Ebraice, mulţi au început să se îndrepte spre marină. Eli Mintz s-a specializat în extragerea de date în timpul stagiului militar de după absolvirea programului Talpiot. A fost unul dintre cei dintâi care au creat programe pentru marina israeliană folosind algoritmi cu scopul de a îmbunătăţi sistemele radar. „Marina israeliană era o armă foarte mică în anii 1980, dar foarte complexă”, spune el. „În marină, am fost foarte determinat să învăţ să aplic ce studiasem”. Pentru Mintz, acest lucru presupunea o relaţie de reciprocitate. Voia să ajute marina în efortul său de a se înnoi, dar voia şi să afle la ce lucrau oamenii care se aflau deja acolo şi cum creau aparatură şi programe de ultimă generaţie. „Unul dintre cele mai bune lucruri legate de Talpiot”, îşi aminteşte Mintz, „era acela că, după absolvire, aveai posibilitatea să-ţi alegi postul, presupunând că erai acceptat acolo unde voiai să mergi. Nimeni altcineva din armată nu are şansa să facă asta. Aşa că am ales un proiect din marină, unde m-am ocupat foarte mult de managementul proiectelor. Am început cu algoritmi, dar am trecut la

abordarea anumitor aspecte ale unui proiect din perspectivă tehnică. Am putut să fac şi muncă tehnică, şi management de proiect”.

Proiectul de care s-a ocupat Mintz este şi acum considerat secret. „În armată, nu creezi i-Pod-uri. Creezi arme. Am creat o armă care a fost îmbunătăţită ulterior de alţi specialişti în cercetare-dezvoltare”. Arma la care a lucrat el a fost instalată, dar nu a fost încă folosită, întrucât Israelul nu a dus până acum genul de luptă navală în care să fie nevoie de o astfel de armă.

„Dacă arma va fi folosită, efectul va fi uriaş şi imediat”, adaugă el încrezător.

Gilad Lederer este unul dintre cei mai interesanţi şi mai excentrici absolvenţi ai Talpiot. S-a înrolat şi el în marină, devenind unul dintre primii ofiţeri combatanţi ai Talpiot care au activat pe o navă cu rachete. (După ce a terminat armata, a ajuns în Africa şi în multe ţări aflate în plin război civil. Mai multe informaţii despre uimitoarele sale călătorii de afaceri făcute după armată vă vor fi oferite într-un capitol ulterior.)

Gilad a crescut în anii 1970 şi a învăţat de mic să navigheze. I-a plăcut mereu marea, deşi nu era ceva caracteristic unui băiat obişnuit din Israel. După ce a absolvit Talpiot, a intrat în marină. A servit pe o navă Saar 4, un vas rapid cu rachete, având aproximativ 4001 şi 58 m lungime. A avansat până la rangul de comandant de punte înainte de a se întoarce în cercetare-dezvoltare. Cunoştinţele operaţionale dobândite pe mare, combinate cu cele învăţate la Talpiot l-au făcut extrem de valoros pentru marina israeliană.

Lederer a contribuit la crearea şi îmbunătăţirea sistemelor de război electronic pentru marină. Mai exact, s-a ocupat de „războiul electronic pasiv, de sistemele de apărare destinate supravegherii comunicaţiilor altor nave”. Lederer s-a mai ocupat de aparatura electronică menită să ajute navele israeliene să detecteze şi să evite rachetele trase de pe mare, de pe ţărm sau din aer. „Dacă le poţi deregla sistemul de localizare, nu te pot lovi”, spune el vesel. A mai lucrat la proiectarea navelor, făcându-le să fie mai greu de detectat cu radarul şi mai greu de lovit cu rachete.

Ziv Belsky este în prezent unul dintre liderii şi inovatorii din industria farmaceutică şi a dispozitivelor medicale, care cunoaşte în Israel o dezvoltare accelerată. În timpul stagiului militar însă, a fost un

adevărat inovator. A fost, de asemenea, unul dintre primii cădeţi ai Talpiot care a devenit ofiţer combatant.

De la Talpiot, s-a dus şi el la marina militară. Sarcina lui a fost să servească la bordul unei nave cu rachete din clasa Saar 4.5, cea mai avansată navă israeliană. „Avea chiar şi două rampe pentru elicopter", se laudă Belsky.

După ce a slujit pe mare, a fost transferat înapoi pe uscat, la compartimentul de cercetare-dezvoltare al marinei militare israeliene. În această perioadă, a reuşit să studieze electrotehnica şi a obţinut un master. S-a ocupat apoi cu realizarea şi îmbunătăţirea sistemelor electronice de luptă pe mare. El şi colegii lui au inventat noi tehnologii menite să contracareze, cu mijloace electronice, atacurile cu rachete lansate împotriva navelor israeliene. „Dacă ai o rachetă rapidă şi o poţi doborî, e perfect. Rachetă pentru rachetă. Dar dacă ai un sistem care deviază şi păcăleşte rachetele, este şi mai bine, şi mult mai eficient. Ai nevoie de trucuri", spune el.

Absolventul Talpiot Raanan Gefen a ajuns să lucreze în compartimentul de cercetare-dezvoltare al Ministerului Apărării tot după ce a trecut prin marina militară. După Talpiot, a servit ca ofiţer maritim, apoi a început să creeze noi tehnologii radar şi sisteme antirachetă. Pentru a-şi promova ideile în beneficiul forţelor navale ale Israelului şi SUA, le-a împărtăşit unor furnizori ai armatei din SUA. Gefen spune următoarele despre munca sa: „O navă trebuie să se poată apăra de toate pericolele. Radarul serveşte navigaţiei, ajută la detectarea pericolelor din apă, la observarea altor nave aflate dincolo de raza vizuală. Ai nevoie de radare de suprafaţă pentru a te apăra de avioane şi drone. Fără radar, nava este singură în întuneric".

Nu este însă suficient să ai un sistem bun, subliniază Gefen. Echipajul trebuie să-l poată folosi cum trebuie. În al Doilea Război din Liban, din vara anului 2006, Hezbollah a lansat o rachetă sol-mare (probabil fabricată în China). Aceasta a lovit nava israeliană Hanit, care patrula în apele internaţionale ale

Mediteranei din apropiere de Beirut. Patru marinari israelieni au fost ucişi, dar echipajul a reuşit să aducă nava înapoi în Israel pentru reparaţii.

În acest caz, problema a fost simplă. Ofiţerii de la bordul vasului nu au activat radarul şi sistemul antirachetă, gândindu-se că Hezbollah

nu avea tehnologia care să-i permită să lovească nava – în ciuda avertizărilor primite de la serviciul de informaţii al marinei, conform cărora Hezbollah avea capacitatea de a lansa rachete sol-mare. Şi astăzi, Gefen este consternat de decizia de a nu folosi sistemul antirachetă pentru a evita astfel de atacuri.

Talpiot a avut, de asemenea, un impact extraordinar asupra domeniului telecomunicaţiilor din armata israeliană. Întrucât regiunea din care face parte Israelul este restrânsă, transmisiunile unităţilor militare pot fi interceptate chiar şi cu aparatură rudimentară din Liban, Siria, Iordania, Egipt şi Arabia Saudită. Prin urmare, găsirea unor soluţii de criptare şi de secretizare a acestora este o prioritate.

Unul dintre pionierii acestui domeniu este Boaz Rippin, absolvent al celei de-a doua serii a Talpiot. La mijlocul anilor 1980, pe când se afla în armată, el şi-a propus să facă ceva pentru ca semnalele radio să nu poată fi interceptate de inamic. Pe atunci, Israelul era în război cu Libanul, luptând cu OEP-ul lui Yasser Arafat, apoi cu Amal şi Hezbollah, grupări sprijinite de şiiţi.

Rippin nu auzise niciodată de Talpiot înainte de a fi ales pentru acest program în 1980. Recunoaşte că, atunci când s-a înrolat în această unitate, nu era sigur că va face faţă. „A fost un pariu. Nimeni nu ştia ce puteau face absolvenţii cu ceea ce învăţau. Aveam impresia că particip la un experiment. Programul se schimba continuu”.

Născut la Tel Aviv, Rippin avea 11 ani când a izbucnit Războiul de Yom Kippur. „În Tel Aviv a sunat alarma în timp ce rachetele erau lansate spre oraş. Şoferii trebuiau să stingă luminile maşinilor. Oamenii trebuiau să stingă lumina în locuinţe pentru ca oraşul să nu poată fi văzut de piloţii bombardierelor care zburau deasupra lui. M-am uitat mult la televizor. Erau reportaje despre oameni care mureau. Îmi făceam griji pentru tatăl meu, care era chirurg. Aştepta într-un spital de teren din apropiere de Tel Aviv. Ştiam că sunt în pericol. Teama de a pierde războiul era palpabilă. Oamenii vorbeau despre ce avea să se întâmple dacă eram înfrânţi şi ocupaţi. Deşi un singur lucru nu îţi poate influenţa caracterul, războiul m-a influenţat în mare măsură atunci când am intrat în armată. Voiam să fac tot ce îmi stătea în putere pentru a ajuta. De aceea, am hotărât să mai stau câtva timp în armată. Am vrut să am contribuţia mea”.

David Kutasov avea nouă ani când s-a mutat din Lituania în Israel şi nu ştia niciun cuvânt în ebraică. „Este uimitor cât de repede poate învăţa un copil de nouă ani”, îşi aminteşte el acum.

Kutasov ţine minte că se antrena cu paraşutiştii în partea arabă a Cisiordaniei şi că făcea un exerciţiu în care el şi ceilalţi membri ai plutonului său trebuiau să se strecoare în regiune noaptea. „Sătenii s-au trezit dimineaţă şi au ieşit din casele lor. Ne-au observat imediat şi au început să râdă de noi. Trebuie să ştiţi că am crescut în Holon [o localitate aflată la sud de Tel Aviv], complet ferit de ceea ce se întâmpla în teritorii şi de arabi. Am fost învăţaţi să-i ignorăm pe arabi; nu să-i discriminăm, ci doar să ne prefacem că nu există. Iar acum eram în Cisiordania şi, dintr-odată, s-a dovedit nu doar că arabii există, ci şi că nu le plăcem prea mult. A fost un şoc foarte mare”.

Şi în prezent îi este recunoscut meritul de a fi schimbat modul în care operează forţele terestre israeliene. „Proiectele la care am lucrat au vizat creşterea capacităţii de luptă a tancurilor şi infanteriei, folosind tot felul de tehnologii avansate. Nu mai sunt în armată de 20 de ani, dar problemele pe care m-am străduit să le rezolv apar acum în Liban şi Gaza. Unul dintre cei care au participat la program cu mine şi a rămas în armată mi-a spus de curând că una dintre realizările mele este considerată acum esenţială pentru cei care activează în unităţile de tancuri – dar nu cred că pot spune mai multe”.

Kutasov şi-a dat seama că pentru absolvenţii Talpiot nu există exerciţii. Totul este real. Ţi se dau probleme tehnice ca să scrii programe sau să construieşti ceva esenţial pentru securitatea ţării. Acest lucru sporeşte tensiunea şi dorinţa de a face treabă repede şi bine.

Mor Amitai este o legendă printre legendele din Talpiot. Mulţi dintre colegii şi camarazii săi spun că poate rezolva orice problemă. După ce a terminat cursurile, s-a concentrat pe proiectarea unor sisteme de telecomunicaţii.

Un membru al echipei lui Amitai din cadrul unui proiect destinat armatei a povestit că, la un moment dat, armata trebuia să ştie dacă răspunsul la o anumită întrebare era „da” sau „nu”. În funcţie de acel răspuns, armata trebuia să facă lucrurile într-un mod cu totul diferit Trebuia să ştie dacă ceva anume era posibil. „Dacă răspunsul este afirmativ, de obicei, este mai uşor de dovedit. Există ceva. Dacă

răspunsul este negativ, uneori, este mai greu de dovedit. În acest caz, eram undeva la mijloc. Ne-am bătut atât de mult capul cu problema respectivă, încât am crezut toţi că nu putea fi rezolvată. Uneori, când te străduieşti prea mult să faci ceva şi nu reuşeşti, eşti foarte aproape să dovedeşti că acel lucru este imposibil".

Proiectul este considerat secret şi acum, iar divulgarea unor detalii ar putea provoca o catastrofe pentru oamenii de pe teren. „Trebuia să realizăm un sistem complicat care să funcţioneze în diferite condiţii", mai spune colegul lui Amitai. În armată, nu tu stăpâneşti mediul. Unui soldat de pe teren i se poate întâmpla orice, chiar dacă este foarte bine antrenat. Se poate împiedica, poate cădea sau poate scăpa arma. Problema noastră era similară acesteia în multe privinţe. Era o problemă serioasă pentru armată. Va funcţiona sistemul destul de bine în condiţii extreme? Nu poţi testa aceste condiţii decât dacă…" Râde şi spune: „Chiar nu vă pot spune mai multe". Nu a putut adăuga decât că „armata n-ar putea funcţiona bine fără acesta. E un lucru de care ea are nevoie tot timpul Armata foloseşte foarte mult acest sistem".

În cei cinci ani de serviciu militar, Amitai a răspuns de componente complexe ale sistemelor de telecomunicaţii. Uneori, realiza proiecte de la zero. Uneori, trebuia să modifice un lucru care deja exista. Alteori, trebuia să combine sisteme de diferite tipuri. De multe ori, identifica eventualele deficienţe şi vedea cum putea fi actualizat sistemul în viitor, căci specificaţiile diferitelor sisteme trebuie să fie actualizate pentru a putea fi folosite pe teren.

La fel ca în exemplul de mai înainte, munca lui Amitai în domeniul telecomunicaţiilor militare trebuia să ţină seama de neprevăzut. Un coleg familiarizat cu munca acestuia spune: „E ca o maşină. Maşina e un lucru pe care îl poţi testa. Merge bine, aerul condiţionat funcţionează bine, totul e bine. Dar o maşină trebuie să funcţioneze şi în condiţii asupra cărora nu ai nicio influenţă. De aceea, fabricanţii investesc în simulatoare de impact ca să vadă ce se întâmplă când un alt şofer face o greşeală. Nici în armată nu poţi stăpâni mediul. Duşmanul este acolo; e mai rău decât atunci când conduci o maşină. Cineva nu face o greşeală; cineva încearcă să te facă să greşeşti, ca să te ucidă pe tine şi pe prietenii tăi. Este ca şi cum ai construi o maşină care să reziste încercărilor celorlalţi şoferi de a te

scoate de pe şosea. Deci, când proiectezi o asemenea maşină, nu ai o imagine completă: trebuie să te gândeşti ce ar putea face ceilalţi şoferi sau cum te-ar putea influenţa vremea. De cele mai multe ori, analizăm ceea ce construim ca să ne dăm seama dacă acel lucru va rezista celor mai cumplite condiţii”.

Problemele de viaţă şi de moarte te determină cu siguranţă să faci ceva, iar pe unii îi pot intimida. Dar lui Mor şi echipei sale li s-a spus mereu: „Faceţi parte dintr-un grup restrâns de oameni care se pricep să rezolve problemele. Armata a investit foarte mult în voi. Talpiot este cel mai lung program al armatei, durează chiar mai mult decât pregătirea piloţilor şi serviciul militar al acestora. Noi am investit în voi. Acum, mergeţi şi arătaţi că suntem competenţi şi să nu daţi greş”.

Capitolul 11

Experimentatoriaitehnologieidevârf

Spionajul este domeniul asupra căruia programul Talpiot a avut un impact semnificativ. După analiza detaliată făcută de Comisia Agranat eşecurilor înregistrate de spionajul israelian în Războiul de Yom Kippur, a fost creat Corpul de Informaţii al Israelului. Acesta cuprinde faimoasa Unitate 8200 (despre care am vorbit în capitolul 9), care creează programe informatice, sisteme de căutare şi sisteme de protecţie pe internet cu scopul de a respinge atacurile invadatorilor cibernetici.

Corpul de Informaţii se ocupă, de asemenea, cu interceptarea telecomunicaţiilor, care include supravegherea frecvenţelor radio, interceptarea apelurilor telefonice, precum şi a altor semnale electronice. În plus, unitatea urmăreşte şi analizează aşa-numitele „informaţii din sursă deschisă”. Asta presupune şi urmărirea mass-mediei din străinătate, inclusiv a ziarelor, a posturilor de radio şi de televiziune. În multe ţări cu regim autoritar, guvernul foloseşte presa de stat pentru a-şi ţine sub control cetăţenii şi, uneori, transmite Occidentului mesaje prin intermediul mass-mediei.

Una dintre primele misiuni în domeniul spionajului încredinţată unui absolvent al Talpiot s-a desfăşurat în 1982. Opher Kinrot (recrutat în seria a doua a Talpiot în 1980) a fost cooptat între noii membri ai unităţilor de spionaj, a căror activitate era în plină expansiune. „Israelul se retrăgea din Sinai la vremea aceea. Înainte de

asta, când aveau baze şi aparatură în Sinai, puteau asculta şi urmări armata egipteană. Acum, armata trebuia să obţină aceleaşi informaţii, dar de la o distanţă mai mare. M-am ocupat de transpunerea în realitate a acestui plan”.

Un alt absolvent al Talpiot cu o contribuţie determinantă a devenit un fel de spirit israelian universal al timpurilor moderne. Din motive de securitate, numele său nu poate fi destăinuit. Îi stă în fire să experimenteze şi, din copilărie, i-a plăcut să construiască diverse lucruri. După absolvirea cursurilor Talpiot la Universitatea Ebraică, şi-a exprimat dorinţa de a face parte dintre „soldaţii adevăraţi”. Înzestrat cu armament individual, a primit această şansă, luptând ca distrugător de tancuri. A devenit primul comandant al Talpiot din divizia de blindate, dând un strălucit exemplu celor care i-au urmat.

Timp de patru ani, misiunea lui a fost să găsească, împreună cu câţiva soldaţi, tancuri inamice şi să le elimine, fără să fie protejaţi de blindaj şi fără să beneficieze de întăriri. Avansând în ierarhie, i s-a oferit şansa să urmeze cursurile de comandant de batalion. A părăsit armata în 1997. Voia să activeze ca vânător de tancuri în rezervă şi să se întoarcă la tehnologia care ajută Israelul să fie cu un pas înaintea duşmanilor săi.

Următoarea sa destinaţie a fost o unitate care se ocupa cu tehnologia folosită în spionaj. Totul a început la o discuţie cu şeful departamentului de electrooptică. „Îmi amintesc că m-a întrebat: «Aţi terminat Talpiot acum patru ani; acum ce vreţi să faceţi?» Am spus că nu ştiu. Ştiam că voiam să mă întorc în activitatea de cercetare-dezvoltare din domeniul tehnologiei. A luat un aparat de fotografiat foarte mic şi a spus: «Nu găseşti nimic interesant aici?» «Oh, îmi plac aparatele de fotografiat», am răspuns. «În unitatea mea antitanc, lucram de fapt cu asemenea aparate. Ne ocupam de prelucrarea semnalului, electrooptică şi aparate de fotografiat.»”.

A corespuns la perfecţie. Avea cunoştinţele teoretice şi experienţa militară necesare realizării acelor lucruri de care aveau nevoie alte trupe combatante. Aşa trebuie, de fapt, să funcţioneze programul Talpiot. Un soldat promiţător şi hotărât primeşte de tânăr o educaţie excelentă. Apoi, merge pe teren. După aceea, combină cele două experienţe pentru a ajuta Israelul să obţină arme mai eficiente,

mai distrugătoare, astfel încât armata ţării să devină mai bună şi mai puternică.

„Am început prin a proiecta un dispozitiv mic, cu un aparat de fotografiat şi o mutate de prelucrare a semnalului şi a imaginii, apoi am trecut la componente mai mari, aparate şi sisteme optice mai mari”, continuă el. „Dispozitivul la care lucram urma să fie folosit în misiuni speciale. Era pentru comunitatea de informaţii, nu neapărat pentru armată”, spune el cu viclenie. Deşi nu a vrut să confirme acest lucru, e posibil ca dispozitivul la care a lucrat să fi ajutat diversele agenţii de securitate ale Israelului care urmăresc populaţia arabă din oraşele situate la est de centrele cele mai populate ale ţării.

„Făceam dispozitive foarte, foarte mici. Le puneau acolo unde era cea mai mare nevoie de ele. Acest gen de dispozitive îi ajută pe mulţi să-şi facă treaba. Despre multe dintre aceste misiuni nu va auzi niciodată nimeni”.

Una dintre cele mai presante probleme ale Israelului vine din Gaza. Deşi locuitorii de aici nu sunt o ameninţare pentru securitatea naţională în ansamblu, Hamas, Jihadul Islamic şi alte grupări teroriste au tras din Gaza sute de rachete spre comunităţile civile israeliene. Teroriştii au atacat şi au încercat să pătrundă în Israel de zeci de ori, iar, la un moment dat, în 2006, au ucis doi membri ai unei unităţi de tancuri şi au luat ostatic un alt soldat, pe nume Gilad Schalit.

Pentru a descuraja actele de terorism transfrontalier, armata israeliană a creat un inel format din staţii de supraveghere cu scopul de a proteja comunităţile din apropiere de Gaza fără a trebui să atace pe cineva care pare să se apropie de graniţă într-o manieră ameninţătoare. Generalul de brigadă Eli Polak, şeful unităţii de informaţii de teren, a declarat următoarele pentru *Aviation Week*: „Datoria noastră este să asigurăm supravegherea de-a lungul graniţelor Israelului. Pentru asta, folosim diverse sisteme de spionaj, supraveghere şi recunoaştere, care ne ajută să descoperim inamicul şi să sprijinim forţele terestre să-i localizeze pe cei care încearcă să se infiltreze”. Şi în acest caz, absolvenţii Talpiot au jucat un rol extraordinar, contribuind la realizarea şi instalarea sofisticatelor dispozitive de supraveghere.

Ofir Zohar, din a XTV-a promoţie a Talpiot, a activat într-o unitate tehnologică a armatei „Cunoştinţele cele mai avansate din

domeniul nostru erau puse în slujba creării unei tehnologii mai bune pentru spionajul militar. Era datoria noastră să venim cu soluţii la probleme pe care armata le considera imposibil de rezolvat”.

Creată de o echipă care îşi propunea să realizeze componente noi pentru unităţile de tancuri, tehnologia revoluţionară denumită „Trofeu” rezolvă o astfel de problemă „de nerezolvat”. Ea este concepută să protejeze tancurile împotriva grenadelor lansate cu ajutorul rachetelor, precum şi împotriva altor arme antitanc mai precise şi mai distrugătoare. Rafael, un furnizor al armatei israeliene, în colaborare cu Elta Group Division din cadrul companiei Israel Aerospace Industries, a echipat cu ea tancurile israeliene Merkava şi câteva transportoare blindate.

Ideea realizării „Trofeului” a aparţinut profesorului Azriel Lorber, care i-a învăţat pe sute de talpioţi arta tehnologiei militare în cei 19 ani în care a participat la program. Profesorul Lorber a activat în arma blindate în anii 1950, ajungând maior. A obţinut un master în mecanică la Universitatea din Pittsburgh şi, apoi, un doctorat în inginerie aerospaţială la Virginia Tech. După studii, s-a întors în Israel şi a continuat să lucreze pentru doi importanţi furnizori ai armatei israeliene, Israel Aircraft Industries (care şi-a schimbat mai târziu numele în Israel Aerospace Industries) şi producătorul de armament Israel Military Industries.

Deşi a fost respinsă la început, ideea de realizare a sistemului „Trofeul” a fost adoptată mai târziu, fiind modificată şi, în cele din urmă, valorificată de firma Rafael. Deşi, iniţial, armata a ezitat să instaleze sistemul din cauza costurilor, al Doilea Război din Liban, din 2006, i-a demonstrat că trebuia să se perfecţioneze. 52 de tancuri Merkava au fost lovite de rachetele antitanc trase de Hezbollah. Liderii militari israelieni au ajuns să creadă că următorul război avea să se ducă împotriva unei armate mai tenace, mai puternice şi mai numeroase, care avea să-i pună tancurile într-un pericol şi mai mare. Dacă asta putea face Hezbollah, nu voiau să ştie ce se putea întâmpla dacă, dintr-odată, armata lor trebuia să se lupte în acelaşi timp cu Hezbollah, Forţele Armate Libaneze, Siria, Hamas şi chiar cu luptători de pe alte fronturi.

Conform planului original conceput de Lorber încă din anii 1980, tancul are la bord un sistem de avertizare şi detecţie care se

activează atunci când proiectilele se apropie. Acele proiectile sunt identificate, după care un mecanism asemănător unei puşti trage un proiectil defensiv sub formă de alice mari. Scopul este ca proiectilul defensiv să se împrăştie, să se ataşeze de proiectilul care se apropie şi, apoi, să-l forţeze să explodeze înainte de a atinge blindajul tancului.

În iunie 2012, *JerusalemPost* a relatat că Micha Lindenstrauss, revizor de stat[13], i-a criticat în termeni duri pe ministrul apărării şi pe reprezentanţii armatei pentru că nu au extins sistemul respectiv mai repede pentru a proteja mai multe tancuri, vehicule blindate şi mai ales transportorul blindat Namer.

În timpul Operaţiunii „Limita Protectoare" din iulie-august 2014, „Trofeul" a fost testat pentru prima oară în luptă. A distrus o rachetă Hamas antitanc, salvând astfel atât tancul, cât şi echipajul din interior. Deşi armata a fost discretă în privinţa folosirii cu succes în luptă a sistemului, un purtător de cuvânt al acesteia a spus cu deplină siguranţă: „S-a dovedit acum că este eficient în luptă".

Compania Israel Military Industries (ÎMI) a realizat „Pumnul de Fier", care are la bază tehnologia folosită la „Trofeu". Este mai eficient decât acesta în sensul că poate să devieze obuze mai mari trase de tancuri, nu doar de arme antitanc de mână, ca în cazul „Trofeului". Deşi Ministerul Apărării a aprobat folosirea „Pumnului de Fier" în 2009, decizia a fost anulată ulterior; în prezent, tehnologia şi know-how-ul care a stat la baza ei sunt „puse la păstrare".

Deşi sistemele „Pumnul de Fier" şi „Trofeul" sunt concepute pentru a-i proteja pe soldaţii israelieni aflaţi pe câmpul de luptă, de obicei, nu departe de centrele populate, braţul lung al Israelului îl constituie aviaţia militară. Aceasta poate lovi oricând, oriunde în Orientul Mijlociu, ca şi în Africa. În ultimii ani, presa occidentală a susţinut că piloţii israelieni au fost puşi să lovească ţinte care transportau arme iraniene în Africa, Siria şi Liban, ca şi fabrici de armament aflate în locuri foarte îndepărtate, cum ar fi Khartoum din Sudan – la 1 700 km distanţă de bazele aeriene din sudul Israelului.

[13] State Comptroller în engleză, Mevaker HaMedina în ebraică (în traducere literală: „critic al statului"). Principala sa funcţie este să verifice legalitatea, eficienţa şi comportamentul etic al instituţiilor publice (n. red.).

După ce a absolvit cu succes programul Talpiot la Universitatea Ebraică, Marius Nacht a lucrat în domeniul aerospaţial. A ajutat la proiectarea şi fabricarea unor dispozitive pentru avionul de luptă Lavi.

La vremea respectivă, avionul Lavi, fabricat în Israel, rivaliza cu F-16 şi MIG. Existau însă unele probleme. În primul rând, era foarte scump. Oare chiar trebuia ca o ţară cu doar şase milioane de locuitori să cheltuie sute de milioane de dolari pe fabricarea unui avion de luptă? Sau era mult mai eficient să folosească banii pe care Israelul îi primeşte de la SUA (după semnarea acordurilor de pace cu Egiptul şi Iordania, care primesc de asemenea bani de la SUA pentru apărare pentru că au semnat acele tratate) şi să cumpere avioane americane sigure, verificate în luptă şi în zbor?

O a doua problemă importantă era presiunea exercitată de guvernul american care se opunea proiectului. SUA nu voiau să concureze cu Lavi pe foarte profitabila piaţă internaţională a tehnicii militare sau chiar deloc dacă era posibil.

Israelienii au fost mereu neliniştiţi de faptul că apărarea lor depindea de alte ţări. După Războiul de Şase Zile, Franţa – principalul furnizor al Israelului de avioane de luptă – a decis brusc că ar fi mai bine să se alieze cu arabii decât cu Israelul. Franţa aprovizionase Israelul cu avioane Mirage făcute de firma Dassault. Când Charles de Gaulle şi Franţa au întors spatele Israelului, acesta s-a trezit cu o gravă problemă de securitate. Unde avea să găsească avioane? Din fericire, SUA au umplut repede golul lăsat de Franţa, preşedintele Lyndon Johnson văzând în Israel un aliat care putea împiedica agresiunea sovietică din Orientul Mijlociu.

Ca urmare a traumei provocate de Franţa, dar şi datorită experienţei Israelului în domeniul aerospaţial, s-a decis să se meargă mai departe cu proiectul Lavi. Israel Aerospace Industries a. produs câteva avioane Lavi. Primul zbor de probă a avut loc la 31 decembrie 1986. Conform rapoartelor întocmite, avionul răspundea foarte bine comenzilor şi era uşor manevrabil în aer, zburând repede şi fără probleme. În cele din urmă însă, guvernul israelian a considerat că fabricarea unor avioane de luptă proprii nu era eficientă nici din punct de vedere economic, nici din punct de vedere politic, aşa că, în ciuda succesului, proiectul a fost oprit.

„Când am aflat că s-a renunţat la proiectul Lavi, am fost supărat”, spune Nacht. „Era un avion de luptă fenomenal, care putea schimba în mod fundamental situaţia pentru Israel. Totuşi multe dintre sistemele folosite în prezent au la bază sistemele create pentru Lavi la vremea respectivă. La un avion de luptă, totul trebuie să fie interconectat. Au fost multe idei avansate în ceea ce priveşte interfaţa. Acum acestea sunt ceva obişnuit, dar atunci erau noutăţi. Dacă ar fi trebuit să intrăm în război, am fi avut un atu uriaş”.

Munca lui Nacht în cadrul proiectului Lavi s-a concentrat asupra sistemului antirachetă de la bordul avionului. „Era un mod foarte original şi ingenios de a proteja avioanele de rachete. Din câte ştiu eu, nu s-a aplicat nici în prezent. Departamentul Apărării din SUA ştie acum totul despre el, dar cred că sistemul este în continuare superior celor existente deja. Poate că există un motiv pentru care nu se aplică acum; trebuie să fie un motiv întemeiat, dar nu-l cunosc”.

Multe dintre lucrurile de care s-a ocupat Nacht, inclusiv sistemele aeropurtate de apărare împotriva rachetelor, au fost adaptate ulterior pentru a fi folosite pe avioanele F-15 şi F-16 aflate în dotarea armatei ţării. Israelul are un contract special cu producătorii americani de avioane de luptă şi bombardiere, în principiu, Israelul poate să instaleze pe aceste avioane aparatură proprie de comunicaţii, sisteme de apărare antirachetă şi radar de fabricaţie proprie. Potrivit datelor estimative ale serviciilor de informaţii, Israelul are aproximativ 75 de aparate F-15 fabricate de Boeing şi circa 330 de aparate F-16 fabricate de General Dynamics. Toate au sisteme electronice de luptă proiectate şi fabricate în Israel, care au fost îmbunătăţite semnificativ cât timp ingineri ca Marius Nacht s-au ocupat de proiectul Lavi şi după aceea.

Acorduri similare au fost încheiate între Israel, SUA şi firma Lockheed Martin, care construieşte avionul F-35. Toate avioanele F-35 care au sosit în 2015 şi mai târziu au sisteme electronice de luptă performante, realizate în Israel. În plus, Lockheed Martin a acceptat să cumpere, de aproape 4 miliarde de dolari, aparatură de la furnizorii israelieni pentru a o instala pe noile avioane de luptă şi bombardiere.

Un alt absolvent al Talpiot, Amir Peleg, a lucrat la mecanismele de ţintire ale avioanelor israeliene F-15 şi F-16, dar s-a ocupat în primul rând de camerele performante de luat vederi care puteau să fie

montate pe drone şi să distingă diferite tipuri de ţinte. „Mai exact, spune Peleg, am realizat dispozitive computerizate care permiteau recunoaşterea automată a ţintei. Îţi doreşti o armă care poate deosebi un tanc de o maşină. Ne-am ocupat de lucruri care sunt încă folosite în acest domeniu".

Zvika Diament este o raritate pentru Talpiot. Poartă *kipa*[14]şi respectă tradiţiile religioase. Este unul dintre puţinii studenţi care a venit în program de la o şcoală religioasă, nu de la un liceu laic obişnuit.

La examenul de admitere în seria a şasea a programului Talpiot, pe care l-a susţinut în 1984, Zvika a fost întrebat: „Cum funcţionează un avion?" A răspuns zâmbind mânzeşte: „Pe asta o ştiam". Întrebarea fusese anticipată. După ce a terminat cursurile teoretice la echivalentul celor trei materii principale – fizica, informatica şi matematica – Zvika s-a ocupat de asamblarea şi integrarea componentelor electronice de fabricaţie israeliană care aveau să fie montate pe noile avioane F-15 şi F-16 cumpărate de Israel.

A fost reprezentantul aviaţiei militare israeliene în cadrul unei firme numite Elisra (astăzi, unitate a marii companii israeliene Elbit, care are contracte cu armata). În cei cinci ani în care a lucrat acolo îndeplinindu-şi obligaţiile asumate faţă de armată, Zvika a fost implicat în toate aspectele procesului de creare a unor sisteme noi. Avea doar 21 de ani când a început munca, iar la Elisra erau o mulţime de ingineri mai bătrâni ca el care nu erau mereu de acord cu ceea ce dorea Zvika sau aviaţia militară. „Era foarte greu, neplăcut uneori", observă Zvika. „Ei erau dintr-o perioadă anterioară existenţei programului Talpiot şi lucrau altfel. Ştiau în general diverse lucruri despre Talpiot din articolele apărute în presă, dar nu lucraseră efectiv cu absolvenţi ai Talpiot. Unii erau cumsecade. Alţii erau răutăcioşi şi încercau să scape de mine.

Am fost repartizat la birourile firmei. Trebuia să definesc testele de acceptare a sistemelor, iar, în fiecare etapă, să mă asigur că lucrurile mergeau cum trebuie. Participam la toate şedinţele, încercând să le ofer soluţii când existau dezacorduri. Şi erau multe neînţelegeri: ei

---

[14] Tichie pe care evreii ortodocşi o poartă tot timpul, iar cei neortodocşi> de obicei, doar atunci când participă la rugăciune sau la alte ritualuri religioase (n. red.).

voiau să livreze ceea ce aveau pentru a-şi putea lua banii de la armată, dar, uneori, ceea ce voiau să livreze nu era ceea ce doream noi. De-a lungul anilor, s-au obişnuit cu ideea că am fost trimis de aviaţia militară şi au fost nevoiţi să mă accepte. Aviaţia m-a sprijinit în fiecare moment, mereu, aşa că s-au obişnuit cu asta”.

Când componentele electronice erau gata să plece, Zvika se ocupa de testarea lor. Lucra adesea cu piloţi care studiaseră şi ei ingineria. Astfel, ei erau în acelaşi timp piloţi şi ingineri, putându-şi da seama, în timpul testelor de zbor, ce funcţiona, ce nu funcţiona şi de ce.

Unii piloţi din aviaţia militară israeliană îşi satisfac stagiul militar, care durează aproape cinci ani, apoi părăsesc armata, dar, mai târziu, servesc ca rezervişti. Colaboratorii lui Zvika erau unii dintre cei mai experimentaţi piloţi israelieni; mulţi aveau o vechime de cel puţin 15 ani în domeniu. Acest lucru era deosebit de util pentru că oamenii respectivi puteau privi o problemă atât din perspectivă macro, cât şi din perspectivă micro. Zvika explică: „Să zicem că era vorba despre un experiment cu o rachetă care vine dintr-o parte, dar noi voiam imaginea de ansamblu. Iei avionul şi îl întorci la 180 de grade, apoi la 360 de grade, ca să vezi nivelul semnalului pe toate părţile – unde e puternic, unde e slab şi unde nu e identificabil. Pilotul trebuie să aibă o cunoaştere mai profundă a situaţiei pentru a face acest test la perfecţie. Trebuie să facă şi alte lucruri decât ceea ce făcea înainte pentru a scăpa de un avion inamic sau de o rachetă sol-aer care se apropie de el în luptă. Trebuie să ştie foarte bine ce funcţionează şi ce nu. Acest lucru va salva vieţi mai târziu, într-o luptă reală.

Pe noi ne interesa prelucrarea semnalului. Primeşti semnalul radar în receptor, apoi analizezi semnalul pentru a identifica tipul de rachetă care te ameninţă, cum ar fi SĂ-6 sau Patriot. Pentru fiecare tip de rachetă, reacţionezi diferit. Pentru unele, transmiţi un zgomot electronic puternic pentru ca racheta să nu te lovească. Pentru altele, lansezi câteva rachete de semnalizare pentru a păcăli rachetele care detectează căldura. Trebuie să identifici racheta care te ameninţă în câteva secunde ca să ai timp să reacţionezi. Dacă e lansată dintr-un alt avion, pilotul trebuie să reacţioneze în câteva secunde; uneori, după 20 de secunde, lupta este încheiată. În timpul testelor, simulăm semnalul; nu lansăm cu adevărat rachete. Uneori, poţi simula lupta cu un alt avion”.

La sfârşitul anilor 1980 şi începutul anilor 1990, în timp ce Zvika lucra la Elisra, comenzile veneau una după alta şi Israelul cumpăra din ce în ce mai multe avioane americane F-15 şi F-16. Lui Zvika i s-a cerut, de asemenea, să meargă în SUA pentru a se asigura că acele componente electronice ale sistemului de luptă realizate de Elisra erau compatibile cu F-15 şi F-16.

Asta nu era de ici, de colo. „Cei de la General Dynamics (producătorul avioanelor F-16) nu ne dădeau garanţii decât dacă testam sistemele Elisra pentru a fi siguri că erau compatibile", îşi aminteşte Zvika. „Sistemele aveau 60 cm pe 60 cm şi erau necesare mai multe pentru fiecare avion; sunt în locuri diferite ale avionului. Le-au testat ca pe o cutie neagră, pentru a se asigura că partea electronică nu avea nevoie de mai mult curent electric, ceea ce putea afecta alte lucruri, că nu se emiteau unde electromagnetice dăunătoare pentru alte sisteme sau că nu se putea produce o electrocutare. Nu îi interesa dacă sistemul nostru nu îl avertiza pe pilot de apropierea rachetelor. Îi interesa doar ca sistemul nostru să nu strice avionul şi să afecteze garanţia".

Culegerea informaţiilor despre inamic şi industria aerospaţială simt două componente fundamentale ale doctrinei militare a Israelului. Dacă una merge prost, se pierd vieţi, pentru că întotdeauna există un duşman care aşteaptă să lovească. Absolvenţii Talpiot continuă să joace un rol important pe ambele fronturi, datorită, în mare măsură, pregătirii lor. Abordarea multidisciplinară a unor probleme complexe şi abilitatea lor de a realiza proiecte care necesită muncă în echipă şi coordonare sunt calităţi esenţiale în activitatea de proiectare a avioanelor de luptă şi de realizare a sistemelor de culegere a informaţiilor.

Capitolul 12 *Talpioţi înspaţiu*

După ce Marina Gandlin a absolvit cursurile Talpiot, s-a îndreptat spre activitatea de cercetare-dezvoltare din industria aerospaţială a Israelului. Când atacurile cu rachete din Gaza au escaladat din nou în decembrie 2008, a primit sarcina de a îmbunătăţi sistemul de avertizare timpurie astfel încât populaţia din comunităţile israeliene aflate în apropierea graniţei cu Gaza să aibă timp să găsească un adăpost înainte ca rachetele să lovească. Era esenţial să se găsească soluţii în aşa fel încât sistemul de avertizare să funcţioneze

mai repede: dacă alarma se dădea cu numai 30 de secunde înainte şi era nevoie de patru-cinci secunde pentru a detecta lansarea unei rachete şi pentru a determina direcţia acesteia, o detectare mai rapidă cu două-trei secunde putea salva viaţa cuiva.

„Unitatea mea răspundea de supravegherea spaţiului aerian al Israelului – avioane, controlul traficului aerian, tot ceea ce trece pe deasupra ţării", spune Marina. „Cum avem radar pentru avioane, avem radar şi pentru rachete. M-am ocupat mult de lansări şi de ţintele lovite, ceea ce este foarte important, pentru că poţi afla ce populaţie trebuie să alarmezi înainte ca racheta să lovească. Încercam să ajutăm armata să descopere unde se duceau proiectilele. Eu trebuia să aflu unde aveau să lovească rachetele şi apoi să transmit repede coordonatele. Era datoria mea să stabilesc câte regiuni şi câte sectoare trebuiau alertate după o lansare".

După o serie de lansări, Marina lua datele cu privire la acestea şi la locurile în care aterizaseră rachetele şi le introducea într-un program special conceput pentru armată. Acest lucru putea ajuta la determinarea, în viitor, a zonelor vizate de atacurile cu rachetă.

După ce, la 18 ianuarie 2009, a intrat în vigoare un nou acord de încetare a focului, Marina a început să se gândească la pasul următor. Voia să lucreze în domeniul sateliţilor. În 1988, Israelul lansase primul său satelit, Ofek („orizont" în ebraică). Acel eveniment a făcut ca Israelul să devină a opta ţară care are capacitatea să lanseze sateliţi. De atunci, nouă sateliţi Ofek au fost lansaţi în spaţiu. Se crede că aceştia înconjoară Pământul de circa şase ori pe zi. Israelul foloseşte, de asemenea, sateliţi Amos, lansaţi de pe teritoriul altor ţări, adeseori, foste republici ale Uniunii Sovietice. Sateliţii Amos sunt folosiţi de regulă în comunicaţii. Ofek nu.

Scopul său este să facă fotografii de înaltă rezoluţie ale oricărui loc de pe Pământ. Armata israeliană şi alte agenţii de informaţii sunt, de regulă, beneficiarele imaginilor pe care sateliţii Ofek le trimit din spaţiul cosmic.

În cadrul programului Ofek, Gandlin are sarcina să analizeze tot ceea ce transmit sateliţii. Ea elaborează algoritmi care prelucrează mulţimea datelor şi imaginilor preţioase primite. „Să nu credeţi că mă uit la numerele de înmatriculare sau la chipuri", râde Marina. „În industria sateliţilor, oamenii fac haz de ideea că pot să vadă oameni şi

numere de înmatriculare. E ca în filmul ăla cu Will Smith, «Inamicul statului». Ai imagini în timp real; îl urmăresc cu sateliţii, poţi vedea dacă stă jos, în picioare sau zâmbeşte. De fapt, nu poţi face aşa ceva cu sateliţii".

Deşi programul Israelului în domeniul sateliţilor nu se ridică la nivelul fanteziilor hollywoodiene, Marina spune că lucrează la programe care vor ajuta armata şi agenţiile de informaţii să găsească în orice moment tot ceea ce le interesează.

Dacă visul Marinei a fost să lucreze în industria aerospaţială, Kobi Kaminitz nu ştia ce-l interesa cu adevărat, până când o excursie şcolară obişnuită i-a schimbat cu totul viaţa. Fiind o persoană liniştită şi meditativă, comandanţii lui Kobi din Talpiot şi-au pus mari speranţe în el din clipa în care a fost admis în a XVI-a serie de studenţi. Credeau că va avea un rol important în viitorul ţării.

Kaminitz avea însă alte planuri. Voia să intre în armată pentru a deveni luptător, comandant de trupe. Era pregătit să le spună superiorilor din Talpiot – care investiseră foarte mult în instruirea sa – că dorea să se înscrie la un curs de comandanţi militari. Nu se ştie cum ar fi reacţionat aceştia, dar nici nu contează. Discuţia nu a mai avut loc.

Într-o zi, grupa lui a mers să vadă la faţa locului câteva aspecte legate de programul spaţial israelian. Când a intrat într-un hangar, a văzut satelitul Ofek-4. „A fost cu adevărat ceva magic pentru mine", spune el. „Îmi aminteam perfect cum am urmărit lansarea lui Ofek-3 la televizor. Apoi, am putut vedea eu însumi lansarea unei alte rachete israeliene. Am ştiut imediat că asta este ceea ce vreau să fac. Am fost fascinat. Acum o vezi la sol, după care, câteva minute mai târziu, este la 400 km deasupra pământului. Am ştiut că vreau să iau parte la aşa ceva".

După cursurile din anul al treilea, s-a ocupat, în următorii şase ani, de aparatul de fotografiat care avea să fie montat pe Ofek-5. La doar 21 de ani, lucra la un proiect crucial pentru apărarea ţării, în valoare de 100 de milioane de dolari. Întrebat cum a obţinut acest post atât de important, Kobi a fost extrem de modest, spunând: „Cineva, undeva, s-a gândit că mă pricep să fac mai multe lucruri deodată şi că se lucrează uşor cu mine". Desigur, ambele calităţi simt extrem de preţioase, dar Kobi avea mult mai mult de atât: o determinare

extraordinară de a-şi ajuta ţara, o dorinţă de a munci din greu şi cunoştinţe de nivel mondial în domeniul tehnologiei militare.

La 28 mai 2002, corespondentul Associated Press din Ierusalim relata: „Satelitul de recunoaştere Ofek-5 a fost lansat cu succes şi va începe curând să furnizeze Israelului imagini de înaltă rezoluţie ale Orientului Mijlociu. Ministrul apărării, Binyamin Ben-Eliezer, a spus că satelitul şi racheta cu care a fost lansat, create integral de Israel, constituie «o realizare extraordinară pentru armata israeliană». Satelitul Ofek-5, construit de Israel Aircraft Industries (IAI), a fost trimis în spaţiu cu o rachetă Shavit la ora 18.25, de la baza aeriană Palmachim. Motoarele rachetei au lăsat în urmă o uriaşă dâră albă de condensare în timp ce racheta s-a îndreptat cu viteză spre vest, peste Mediterana. Câteva minute mai târziu, racheta şi satelitul au dispărut dincolo de orizont”.

Privind în urmă, spune Kobi, „îmi amintesc cronometrul care măsura timpul rămas: la început nouă ore, apoi câteva minute, apoi câteva secunde. Testam aparatul de fotografiat pentru a fi sigur că totul era în regulă pe monitorul la care mă uitam. Sunt, de asemenea, o mulţime de configuraţii diferite cu care poţi lucra. Timpul de expunere, obturatorul; exact ca la aparatul de fotografiat pe care-l aveţi acasă. Aparatul de pe Ofek este foarte complex. Îi poţi cere să facă fotografii ale unui anumit loc de pe Pământ. Schimbi şi testezi pentru a te asigura că poţi vedea toate inputurile – care sunt de ordinul zecilor – în aşa fel încât să obţii perspective diferite. Era cu adevărat extraordinar să participi la aşa ceva. Când a sosit prima imagine de la satelit, a fost ceva deosebit”.

După lansare, a colaborat cu agenţiile israeliene de informaţii, furnizându-le ceea ce solicitau. După puţin timp, dându-şi seama ce le trebuia, Kaminitz le-a putut oferi imagini fără să-i fie cerute. Adeseori, ofiţerii de informaţii îi aduceau fotografii ale altor ţinte, cerându-i să obţină imagini noi ale acestora, indiferent că era vorba despre armament, mişcări de trupe sau amplasamentul tancurilor şi al lansatoarelor de rachetă în Orientul Mijlocia Echipele de informaţii aveau, de asemenea, solicitări de optimizare a imaginilor pe care doreau să le vadă, precum şi cerinţe foarte concrete cu privire la dimensiunea şi luminozitatea lor, aşa încât să poată fi absolut sigure de ceea ce se întâmpla la sol.

După ce s-a ocupat de aparatul de fotografiat al satelitului Ofek-5, Kobi a părăsit armata spunând că îi va fi greu să găsească ceva la fel de interesant la care să lucreze. (Nu după multă vreme, bizuindu-se pe abilităţile dobândite, a început să lucreze în sectorul privat, ocupându-se de o tehnologie foarte similară, destinată bolnavilor care riscau să-şi piardă vederea.)

Programul spaţial al Israelului şi electrooptica sunt specialitatea lui Tal Dekel, din promoţia a XVII-a a Talpiot (1995). Dekel este, în prezent, cercetător la Departamentul „Yuval Neeman" pentru ştiinţă, tehnologie şi securitate al Universităţii Tel Aviv, care a fost creat de generalul Yitzhak Ben-Israel (pe care l-am cunoscut în capitolul 7). Departamentul se concentrează asupra unei game largi de probleme de securitate văzute prin prisma ştiinţei. Pe lista preocupărilor sale se află securitatea cibernetică, politica israeliană în domeniul spaţiului cosmic, armele teleghidate, rachetele balistice, energia nucleară şi robotica, pentru a aminti doar câteva. În ceea ce priveşte spaţiul cosmic, programul se concentrează asupra folosirii sateliţilor în vederea îmbunătăţirii procesului de culegere a informaţiilor. Dacă motivele şi intenţiile unui lider străin sunt discutabile, fotografiile realizate cu ajutorul sateliţilor oferă o imagine clară despre ceea ce se întâmplă la sol.

În virtutea activităţii desfăşurate la „Neeman", lui Dekel i s-a cerut să analizeze progresele făcute în domeniul spaţiului cosmic de ţările din vecinătatea Israelului, inclusiv de Egipt, o ţară despre care multe persoane – chiar din sfera securităţii naţionale – nu ştiau că avea un program spaţial.

Dekel nu este impresionat.

Egiptul spune că programul său din domeniul sateliţilor are destinaţie ştiinţifică, dar mulţi experţi cred că o ţară ca Egiptul – cu o economie problematică şi o armată puternică – nu ar cheltui atâţia bani doar în scopuri civile. Dekel crede că, la fel ca în majoritatea ţărilor, programul egiptean are o dublă destinaţie, militară şi civilă.

În 2007, Dekel a ajutat la monitorizarea lansării satelitului Egyptăat-l. Egiptul a reuşit să ajungă în spaţiu cu ajutorul generos al savanţilor şi experţilor din Ucraina. În 2010 însă, s-a pierdut legătura cu Egyptăat-l, iar zeci de egipteni care au lucrat la program au fost concediaţi. Dekel spune că guvernul egiptean a ascuns luni de zile

acest lucru. De asemenea, Dekel reprezintă adeseori Israelul la conferinţele internaţionale şi la cele ale ONU cu privire la spaţiul cosmic. În primăvara lui 2011, s-a aflat la Geneva, unde a propus o serie de reguli internaţionale cu privire la folosirea spaţiului cosmic, pe care ar trebui să le respecte toate ţările pentru a preveni conflictele dintre ele dincolo de atmosfera terestră.

De exemplu, este nevoie de reguli în legătură cu bruierea semnalelor. Multe ţări au capacitatea de a bloca recepţia unor semnale pe teritoriul lor. (Dekel remarcă faptul că Iranul este lider mondial în domeniul tehnologiei bruiajului şi că nu există nicio posibilitate de a-l împiedica. El crede că se poate reacţiona bruind semnalele transmise de iranieni, dar, în cele din urmă, în acest caz, nu are nimeni de câştigat de fapt: toţi banii cheltuiţi cu lansarea sateliţilor şi transmiterea semnalelor se pierd.) în afară de bruiaj, este posibilă şi „orbirea" sateliţilor cu anumite tipuri de lasere – un alt domeniu în care este mare nevoie de reglementări internaţionale.

Când Dekel şi-a prezentat propunerea la Geneva, s-a petrecut ceva remarcabil. Aproape întotdeauna, reprezentanţii Iranului – şi cei ai multor ţări arabe – boicotează discursurile ţinute de experţii israelieni la conferinţele internaţionale, inclusiv la cele organizate de ONU. Din câte îşi aminteşte Dekel însă, în momentul în care a vorbit el, a fost pentru prima oară când reprezentanţii Iranului nu au ieşit din sală.

Capitolul 13

Sistemeleantirachetă

L-am întâlnit pentru prima oară pe Ophir Shoham în capitolul 8, când cadetul Talpiot l-a azvârlit pe un paraşutist de 1, 80 m şi 90 kg pentru că s-a luat de unul dintre colegii săi. De atunci, Shoham a devenit absolventul Talpiot cel mai înalt în grad şi cel mai prolific din armată.

A urcat treptele ierarhiei în forţele terestre, în marina militară (unde a fost comandantul unui vas cu rachete) şi în Ministerul Apărării, ajungând general de brigadă în rezervă şi şef al MAFAT, Administraţia pentru Dezvoltarea Armelor şi Infrastructurii Tehnologice. Generalul Shoham deţine, de asemenea, un loc în atotputernicul Stat-Major General.

În această calitate, răspunde de dezvoltarea tehnicii folosite împotriva atacurilor cu rachete. Israelul are acum o apărare capabilă să doboare trei tipuri de rachete.

„Domul de Fier" distruge rachete cu rază scurtă de acţiune. A fost inaugurat în 2011, dar a devenit faimos în timpul Operaţiunii „Stâlpul apărării" din 2012.

„Praştia lui David", care nu este complet funcţională încă, dar este pregătită să intre în funcţiune.[15] Este concepută pentru a doborî rachete trase de la 30 – 300 km distanţă. În Israel, „Praştia lui David" este numită uneori „Bagheta Magică".

Sistemul „Săgeata", cel mai complex şi, poate, cel mai important, a fost creat pentru a distruge rachete balistice cu rază lungă de acţiune care ar putea fi lansate din Iran.

Shoham şi absolvenţii Talpiot au jucat un rol esenţial în crearea tehnologiei care a stat la baza fiecăruia dintre aceste sisteme. Era un proiect perfect pentru un absolvent al Talpiot, iar mulţi talpioţi au înclinat spre acest domeniu al apărării.

Apărarea antirachetă este un proiect complex, care necesită o abordare multidisciplinară. Cei care se ocupă de el trebuie să aibă cunoştinţe foarte avansate de matematică şi fizică, să cunoască detecţia cu ajutorul radarului, propulsia, încărcăturile explozive, vehiculul în sine şi, în plus, să aibă cunoştinţe în domeniul telecomunicaţiilor – ca să amintim doar câteva dintre disciplinele care contribuie la o apărare antirachetă eficientă. Apoi, trebuie determinate zonele de amplasament, unde bateria antirachetă va avea un impact maxim. Iar oamenii care lucrează în toate acele domenii trebuie să se înţeleagă destul de bine pentru ca proiectul să avanseze cu repeziciune. Potrivit afirmaţiilor unui profesor implicat în proiectele realizate de studenţii Talpiot, ideea Domului de Fier a aparţinut unui grup de cădeţi din anii 1990, când Hamas a început să lanseze rachete artizanale cu rază scurtă de acţiune şi să tragă cu mortiere spre comunităţile israeliene din Fâşia Gaza. Atacurile cu proiectile asupra unor comunităţi precum Gush Katif şi Dugit au devenit din ce în ce mai frecvente.

[15] Oficial, Praştia lui David a fost declarată funcţională la 2 aprilie 2017 (n. red.).

Rachetele erau foarte primitive, semănau mai mult cu nişte obuze, şi, deşi nu produceau foarte multe pagube, efectul psihologic asupra populaţiei era semnificativ. Colonelul în rezervă Shaul Shay, fost adjunct al şefului Consiliului Securităţii Naţionale din Israel, spune următoarele: „Guvernul nu considera aceste atacuri o ameninţare serioasă, dar dacă locuiai în Gaza şi casa îţi era atacată, voiai să înceteze”. Întrebarea era cum.

Rachetele organizaţiei Hamas, numite mai târziu Qassam (după Izz ad-Din al-Qassam, care şi-a făcut un renume din a-i ataca pe evreii care trăiau în zona Haifa în anii 1930), au devenit, cu timpul, tot mai sofisticate şi mai periculoase. De la cele din anii 1990, care semănau cu obuzele, s-a ajuns la rachete mai mari, mai aerodinamice, realizate uneori din recipiente metalice lungi, găsite în interiorul semafoarelor, umplute cu explozibili, cuie şi bile de rulmenţi. După ce rachetele erau trase, lansatoarele puteau fi ascunse uşor şi repede.

Armata israeliană nu ştia cum să oprească atacurile. Nu putea acoperi suficient de bine Fâşia Gaza din aer sau de la sol pentru a-i prinde asupra faptului pe cei care lansau rachetele. După ce trăgeau o rachetă, teroriştii se amestecau cel mai adesea printre localnici şi îşi ascundeau lansatoarele, uneori, în case, şcoli sau moschei, iar, în ultima vreme, în buncăre subterane complicat construite.

Era un joc de-a şoarecele şi pisica între soldaţii israelieni staţionaţi în Gaza şi micile grupuri de terorişti Hamas care cunoşteau topografia şi oraşele mai bine decât aceştia. Israelul nu voia să trimită soldaţi care să atace aceste mici cuiburi de terorişti de fiecare dată când era lansată o rachetă. În primul rând, nu era o metodă eficientă. În al doilea rând, deoseori, trebuiau să joace după regulile celor din Hamas şi pe teritoriul acestora. Dar lucrul cel mai important era că armata israeliană pierdea oameni, în Israel, ziarele iau foc în momentul în care un soldat este rănit; aceasta este ştirea principală a emisiunilor informative transmise de mai toate posturile de radio şi televiziune din oră în oră. Toată lumea află repede amănuntele şi tuturor le pasă de ce se întâmplă cu el.

Cei din Hamas aveau şi alte metode de a-i ataca pe israelieni. Lăsau bombe pe marginea drumului; periodic, lansau atacuri armate, iar, de la începutul anilor 1990, au reuşit să-i îngrozească pe cetăţenii israelieni cu atentate cu bombă comise de atacatori sinucigaşi Aceste

atacuri au devenit o mare problemă pentru israelieni în 1994, când au fost vizate aproape exclusiv autobuze civile, cluburi de noapte, cafenele, baruri şi restaurante, într-un singur atentat murind zeci de israelieni şi fiind răniţi mult mai mulţi Pentru prima oară după mulţi ani, israelienii erau speriaţi şi se uitau mereu cu suspiciune.

După ce a asistat la escaladarea atacurilor cu rachete timp de câteva luni, un grup de cădeţi ai Talpiot a decis ca proiectul din anul al doilea de studiu să se axeze pe o soluţie destul de ieftină menită să oprească rachetele Hamas. A fost o prezentare inteligentă, care a captat atenţia unora dintre ofiţerii superiori din domeniul cercetării-dezvoltării. Dar ideea nu a ajuns prea departe în prima fază. Armata nu era pregătită să aplice un astfel de sistem. Ideea şi prototipul pe care l-au creat talpioţii au fost însă im început.

În 2002, Ophir Shoham a fost numit şef al planificării în armata israeliană. împreună cu şeful unităţii de cercetare-dezvoltare MAFAT, generalul Daniel Gold (omul considerat în general autorul variantei moderne a Domului de Fier), Shoham a propus sistemul de apărare antirachetă drept soluţie la problema atacurilor cu rachete cu rază scurtă de acţiune. Apoi, inginerii din Ministerul Apărării au început să ia în considerare cu mai multă seriozitate ideea care a stat la baza creării Domului de Fier, crezând că ar putea fi o soluţie realistă la o problemă care, după cum apreciau pe bună dreptate, avea să se agraveze în anii următori.

Planurile lor s-au lovit de obstacole majore din partea armatei. Mulţi generali au afirmat sus şi tare că treaba armatei era să împingă războiul spre inamic, să fie în ofensivă, nu să cheltuie bani cu măsuri defensive neverificate. Lupta trebuia dusă pe teritoriul inamicului, au subliniat ei, nu în Israel.

În 2005 însă, premierul Ariel Sharon i-a şocat pe mulţi israelieni. Omul cunoscut pentru faptul că „rupea oasele” arabilor care ameninţau Israelul a dezrădăcinat 8.000 de evrei din Gaza şi i-a forţat să se mute în interiorul graniţelor recunoscute ale Israelului, în Iudeea şi Samaria, zone cunoscute în Occident sub numele de Cisiordania. Mulţi israelieni şi oameni din întreaga lume sperau că acesta va fi primul pas spre înfăptuirea păcii cu palestinienii. Sharon însuşi a numit acest demers un test menit să verifice dacă palestinienii erau cu

adevărat pregătiţi să facă pace; voia să vadă ce s-ar fi întâmplat dacă li s-ar fi dat autonomie. Lumea a aflat repede acest lucru.

Hamas a preluat prin violenţă Fâşia Gaza, distrugând infrastructura şi serele lăsate în urmă de populaţia evreiască, transformând Gaza într-o platformă de lansare a rachetelor Qassam – şi, mai târziu, a unor rachete mai sofisticate, cu rază mai lungă de acţiune, precum rachetele Katiuşa, fabricate de Rusia şi furnizate de Iran, care puteau ajunge mult mai departe în interiorul Israelului.

Între 2001 – când au fost lansate prima oară rachetele Qassam – şi 2012, au avut loc împotriva Israelului peste 10.000 de atacuri cu rachete trase din Gaza. Peste 90% dintre acele atacuri s-au produs după ce Israelul a părăsit Gaza.

În ciuda obiecţiilor exprimate de mulţi generali, ministrul apărării, Amir Peretz (unul dintre cei mai nepopulari miniştri ai apărării din istoria Israelului), a devenit unul dintre primii susţinători ai finanţării proiectului Domul de Fier în momentul în care a preluat funcţia, în 2006. Pentru Peretz a fost o decizie uşor de luat. Crescuse în Sderot, care a fost o ţintă constantă a rachetelor Hamas, şi îi înţelegea foarte bine pe oamenii obligaţi să îndure zilnic pericolele şi distrugerile provocate de rachetele trase din Gaza. Decizia lui a permis alocarea mai multor fonduri pentru acest proiect.

Într-un articol bine documentat apărut în *TheTimesofIsrael*, Mitch Ginsburg afirma următoarele: „În februarie 2007, cu fonduri pentru un singur an şi fără aprobarea ministrului finanţelor, care este necesară pentru un proiect multianual, Peretz a autorizat realizarea Domului de Fier. Într-o şedinţă care a avut loc la miezul nopţii în biroul său, [...] a ajuns la un acord cu reprezentanţii companiei Rafael, unul dintre furnizorii armatei: ei urmau să «strângă» 50 de milioane de dolari, Ministerul Apărării, alte 50 de milioane – dintr-un buget anual de circa 15 miliarde de dolari – iar producţia trebuia să înceapă imediat". Trei ani mai târziu, inginerii care lucrau la proiect au reuşit să-i prezinte ministrului apărării un model funcţional.

Între timp însă, rachetele au continuat să cadă. Atacurile au obligat Israelul să lanseze Operaţiunea „Plumb Topit" la sfârşitul anului 2008 şi începutul anului 2009. În timpul luptelor, Hamas şi alte grupări au lansat sute de rachete în zone civile. Guvernul era constrâns

să găsească o soluţie pentru a-i proteja pe civili de ameninţările constante.

Israelienii din comunităţile aflate în raza de acţiune a rachetelor lansate din Gaza erau nemulţumiţi fiindcă, dacă rachetele ar fi căzut la Tel Aviv sau Ierusalim, guvernul ar fi reacţionat, armata ar fi răspuns cu duritate. S-a cerut guvernului să se consolideze acoperişurile caselor, şcolilor şi centrelor comunitare pentru a-i proteja pe civili. Mulţi israelieni ştiau din presă că se lucra la Domul de Fier, iar presiunea exercitată de opinia publică pentru a-l finaliza repede era mare.

În martie 2011, sistemul a fost instalat pentru prima oară în Deşertul Negev cu scopul de a proteja localităţile situate în apropiere de Gaza. Ministerul Apărării a făcut acest lucru fără a bate toba, dar după o intensă dezbatere internă. Sistemul nu fusese testat în totalitate: se făcuse o „lansare în pripă" pentru a minimaliza şi mai mult importanţa lui.

În momentul inaugurării, generalul de brigadă Shoham a fost citat de ziarul israelian *Haaretz* afirmând că „înalţii reprezentanţi ai Ministerului Apărării au avut dreptate când au luat această decizie; noi, cei de la Administraţia pentru Dezvoltarea Armelor şi Infrastructurii Tehnologice, ne-am dat seama că ar fi bine să mergem înainte chiar dacă aviaţia avea rezerve. Cei de acolo nu s-au opus, dar dezbăteau în continuare problema. Am fi putut să nu instalăm sistemul, să suportăm pierderile, iar politicienii ar fi avut mai puţin spaţiu de manevră. Într-o asemenea situaţie, ne-am fi putut justifica susţinând că sistemul pur şi simplu nu este gata. Direcţia era însă clară, iar combinaţia de planificare operaţională şi sprijin tehnologic şi logistic a fost excelentă. După părerea mea, eram suficient de pregătiţi să ne asumăm un risc calculat, şi nu era unul chiar atât de mare, pentru că testele au reuşit 100%".

Domul de Fier este compus din trei părţi principale: o staţie radar, centrul de control şi bateria de interceptare care lansează proiectile antirachetă. Mai mulţi furnizori ai armatei israeliene au contribuit la realizarea sistemului, inclusiv nume mari din industria israeliană a apărării, Israel Aerospace Industries, Elta şi Rafael, ca şi multe dintre filialele lor.

Radarul depistează rachetele care se apropie. Nu se opreşte însă la aceasta, comunicându-i echipajului aflat la comandă care dintre rachetele care se apropie reprezintă o ameninţare pentru comunităţi şi care nu. Lansarea unui proiectil antirachetă cu ajutorul Domului de Fier este destul de scumpă. Hamas este capabil să producă rachete Qassam cu doar câteva sute de dolari bucata. Proiectilele antirachetă costă Israelul aproximativ 38.000 de dolari la fiecare lansare, aşa încât este important să se prevină risipa. Reprezentanţii statului israelian remarcă însă cu promptitudine că, în ciuda diferenţei dintre costul rachetelor trase de Hamas şi ceea ce cheltuieşte Israelul pentru a le distruge, dacă rachetele respective ar lovi maşini, case şi cartiere întregi, costul reparaţiilor ar depăşi cu mult 38.000 de dolari, aşa încât costurile pe fiecare rachetă nu se pot compara. Ei au subliniat, de asemenea, că 38.000 de dolari reprezintă, în mod evident, un preţ mai mult decât acceptabil când e vorba despre salvarea vieţii cuiva.

Shoham a mai declarat pentru *Haaretz* că „nu avem pretenţia de a intercepta mii de rachete, ci doar de a câştiga timp, de a limita ameninţarea, timp în care armata face şi ea alte lucruri. Nu trebuie să uităm că sistemul sporeşte, de asemenea, într-o proporţie considerabilă, capacitatea de intimidare a Israelului”.

Primul test adevărat a avut loc la 7 aprilie 2011, când o rachetă Grand, de fabricaţie rusească, în stare să parcurgă 40 km, a fost trasă din Gaza spre Beer Sheva, cel mai mare oraş din sudul Israelului, cu o populaţie de 200.000 de locuitori.

Cei care au asistat la acel moment istoric spun că radarul a detectat racheta care se apropia. Sistemul a urmărit-o şi, în câteva milisecunde, a stabilit că erau şanse mari să lovească o zonă populată. Sirenele au început să sune, luminile s-au aprins, tinerii din centrul de comandă au început să strige şi să execute ordine. A fost lansat proiectilul antirachetă. În acel moment, s-a produs o explozie mică, zgomotoasă. Trei secunde, patru secunde, cinci secunde... zece secunde mai târziu, pe cer s-a văzut o explozie, urmată de o detunătură puternică. Succes. La o şedinţă a cabinetului desfăşurată câteva zile mai târziu, premierul Netanyahu a spus: „Israelul a realizat un lucru semnificativ şi impresionant cu sistemul de interceptare a rachetelor denumit Domul de Fier. Vestea s-a răspândit în toată lumea”. În

săptămânile și lunile următoare, s-au înregistrat tot mai multe interceptări reușite.

Conform informațiilor armatei, în aprilie 2011, în timpul escaladării conflictului din Gaza, Domul de Fier a avut o rată de succes de 65%. A fost luna în care sistemul a început să funcționeze. În august 2011, în timpul unei alte serii de atacuri cu rachete, rata de succes a Domului de Fier a ajuns la 70%. În martie 2012, Domul de Fier a avut o rată de succes de 80%. În iunie 2012, rata respectivă a ajuns la 85%. În octombrie același an, ea s-a ridicat la 95%.

Înmulțirea atacurilor cu rachete și achiziționarea de către Hamas a unor rachete care puteau lovi Tel Aviv-ul au provocat o nouă serie de confruntări intense în noiembrie 2012, când Israelul a lansat Operațiunea „Stâlpul Apărării". În timpul acestei operațiuni, au fost trase spre Israel din Gaza 1 506 rachete. Sistemul Domul de Fier a stabilit că 421 de rachete reprezentau un pericol, iar 85% dintre acestea au fost distruse în aer. Ministerul Apărării spune că nu ține evidența exactă a lansărilor reușite, dar crede că, după câteva reglaje, sistemul se poate apropia de o rată de succes de 100% în următorii ani. Comunitatea israeliană din domeniul apărării este optimistă, considerând că Domul de Fier va stârni interesul altor țări și se va adăuga altor sisteme militare pe care țara le vinde și le exportă. Până în iarna anului 2015, nu a fost semnat niciun acord.

Deși sistemul a fost imaginat de talpioți, iar absolventul Talpiot cu gradul cel mai înalt, Ophir Shoham, s-a ocupat în parte de realizarea acestuia (cu ajutorul industriei militare israeliene), SUA au fost un factor important în acoperirea cheltuielilor. Congresul a alocat proiectului aproximativ 500 de milioane de dolari, iar, în iunie 2013, legiuitorii au dat alte 15 milioane de dolari, în speranța că SUA vor putea colabora direct la viitoare proiecte. În aceeași lună, Comisia de Servicii ale Armatei din Camera Reprezentanților a aprobat 284 de milioane de dolari pentru plata programelor menite a întări colaborarea cu Israelul în domeniul apărării antirachetă.

Israelul și SUA au realizat împreună, decenii la rând, sisteme de apărare împotriva rachetelor cu rază lungă de acțiune. Cele două țări au creat sistemul antirachetă Săgeata.

Acesta se află acum la a treia generație și este conceput ținându-se cont în primul rând de pericolul pe care îl reprezintă programul

iranian de rachete balistice. Este considerat a fi cel mai bun sistem de interceptare a rachetelor cu rază lungă de acţiune existent pe plan mondial.

Producţia lui a început în 1986, în acelaşi an în care studenţii Talpiot începeau să-şi facă un renume în programul spaţial israelian. Specialiştii israelieni în tehnică aerospaţială au avut o uriaşă contribuţie la acest proiect, pentru că, de fapt, este vorba despre o rachetă. Ea trebuie să zboare la circa 50 km deasupra Pământului, pentru a detecta rachetele lansate de inamic şi a le anihila. Unul dintre obiectivele sale principale este să distrugă o rachetă cu încărcătură nucleară, biologică sau chimică suficient de departe pentru ca ea să nu lovească Israelul.

Proiectul „Săgeata" a fost realizat în comun de Boeing şi Israel Aerospace Industries la un cost de circa 3.000.000 de dolari pe rachetă. Rachetele funcţionează cu combustibil solid, nu lichid, care este mult mai volatil. Acest lucru le permite comandanţilor să nu pună rachetele pe poziţie doar cu puţin timp înainte de a fi folosite; cu alte cuvinte, stau mereu pregătite pentru lansare pe rampă. Este un aspect esenţial pentru că, de obicei, apărarea antirachetă nu poate fi planificată. Un asemenea sistem de interceptare este folosit doar atunci când inamicul trage cu rachete, astfel că momentul lansării Săgeţii nu poate fi anticipat, ca să nu spunem mai mult.

La fel ca sistemul Domul de Fier, lansatoarele de rachete nu funcţionează independent. Există un centru de comandă, o staţie radar separată şi bateria care lansează efectiv rachetele.

Săgeata 1, Săgeata 2 şi Săgeata 3 au fost testate cu succes, iar sistemul a dovedit că poate doborî rachetele inamice. În faza testelor, fizicienii, inginerii şi soldaţii din bateriile care lansează racheta au susţinut că sistemul are o rată de succes de 90%.

Mulţi dintre experţii în domeniul aerospaţial, inclusiv israelieni, s-au îndoit multă vreme de eficacitatea Săgeţii Unii lideri militari israelieni au spus chiar că miliardele de dolari cheltuite pe sistemul Săgeata ar fi putut fi folosite mult mai bine în altă parte. Alţii au spus că Săgeata ar putea funcţiona, dar ar putea fi păcălită cu ţinte false. Adică, dacă o ţară inamică ar lansa 50 de rachete spre Israel şi doar una ar avea încărcătură nucleară, iar celelalte 49 ar fi ţinte false, Săgeata nu ar avea nicio şansă.

Un fizician israelian care are cunoştinţe detaliate despre capacitatea Săgeţii şi care predă în cadrul programului Talpiot, râde de acele temeri. Recunoaşte că apărarea antirachetă nu va fi niciodată eficientă 100%, dar ţintele false pot fi cu siguranţă evitate.

Profesorul Azriel Lorber, care a predat la Talpiot aproape două decenii, confirmă că „foşti studenţi de-ai mei din Talpiot s-au ocupat de problema ţintelor false în primii ani de funcţionare a sistemului. Ţintele false prezintă diferite caracteristici de zbor, care le dau de gol. Este de asemenea adevărat că este mai uşor şi mai ieftin pentru inamic să construiască o rachetă reală decât să construiască o ţintă falsă bună. Toţi aceşti factori ne ajută să deosebim ceea ce este real de ceea ce nu este”.

Prima baterie Săgeata a fost instalată la baza aeriană Palmachim de la sud de Tel Aviv. De aici au fost efectuate cu succes câteva teste de lansare şi de interceptare. Deşi sistemul nu a fost folosit într-o situaţie reală, ofiţerii care ar fi trebuit să tragă în rachetele inamice şi-au putut testa în mare măsură abilităţile în timpul războiului civil din Siria.

Armata siriană a lansat câteva rachete Scud în încercarea de a zdrobi rebeliunea începută în 2011. Israelienii se obişnuiseră cu ele din timpul Primului Război din Golf, Saddam Hussein lansând 36 de rachete Scud spre Israel în 1991.

În 2011, 2012 şi 2013, când Siria lansa rachete Scud, se declanşa alarma la baza aeriană Palmachim, forţând echipele care deserveau bateriile antirachetă să stea cu degetul pe trăgaci, în timp ce radarul urmărea rachetele lansate de pe teritoriul Siriei.

Când sirienii lansau rachete Scud, israelienii le urmăreau. Făceau acest lucru pentru a-şi testa abilităţile de urmărire, pentru a studia modul în care Siria lansa rachetele, dar, mai important, Israelul le urmărea pentru a se asigura că nu erau trase împotriva sa. Reprezentanţii Ministerului Apărării afirmă că, în primele secunde, este greu de spus dacă atacurile care pornesc din nord spre sud sunt îndreptate împotriva unor zone din Siria ocupate de rebeli sau dacă Israelul este ţinta.

În 2013, colonelul Zvika Haimovich a declarat pentru Reuters că, după ce forţele lui Bashar al-Assad trag o rachetă, Israelul are doar câteva secunde să stabilească dacă el este ţinta sau nu. „Bateriile sirienilor pot trage dintr-un moment în altul. Nu e nevoie decât de o

schimbare cu câteva grade a traiectoriei pentru ca noi să fim în pericol”. În acelaşi articol, colonelul Haimovich a declarat tot pentru Reuters că „urmărim toate aspectele, de la eficienţa armamentului până la modul în care îl folosesc sirienii. Au folosit tot ceea ce ştiu eu că există în arsenalul lor de proiectile şi rachete. Le îmbunătăţesc mereu, şi noi la fel, dar trebuie să studiem aceste lucruri şi să fim pregătiţi”.

În articolul celor de la Reuters se mai spune: „Radarele cu rază lungă de acţiune transmit date în timp real despre atacurile cu rachetă la centrul de comandă al lui Haimovich, unde ofiţerii se pregătesc să activeze Săgeata 2, un scut antirachetă israelian creat cu sprijinul SUA care nu a fost încă testat în luptă. Lansările care prezintă cel mai mare pericol declanşează sirenele la Palmachim, iar avioanele de luptă aşteaptă ordinul de decolare. Haimovich nu a explicat cum determină Israelul dacă o rachetă trasă în direcţia sa nu va trece graniţa, spunând doar că procesul durează «câteva secunde, nu mai mult». Un alt expert israelian a spus, sub protecţia anonimatului, că sistemul combină analiza în câteva fracţiuni de secundă a forţei lansării cu informaţii actualizate despre intenţiile lui Assad”.

Israelul a creat, de asemenea, un sistem de interceptare a rachetelor capabil să detecteze, să urmărească şi să distrugă rachete cu rază medie de acţiune care se îndreaptă spre Israel. „Praştia lui David” a avut primul test reuşit la 25 noiembrie 2012. Sistemul este în stadiul testării finale şi se speră că va fi instalat înainte să izbucnească următorul război inevitabil în care va fi implicat Israelul.

Specialiştii se aşteaptă ca acesta să doboare rachete lansate de la cel mult 240 km distanţă. Este vorba despre rachete trase de terorişti sau de oricine altcineva din Deşertul Sinai. În ultimii ani, zeci de rachete au vizat oraşul-port al Israelului la Marea Roşie, Eliat.

Totuşi sistemul a fost conceput ţinându-se cont de situaţia din Siria şi din Liban. Siria are rachete capabile să lovească oriunde în Israel. Libanul găzduieşte organizaţia Hezbollah, care se laudă că poate lovi oriunde în Israel cu impresionantul său arsenal de rachete. Pentru a se putea ajunge la un acord de încetare a focului după al Doilea Război din Liban din vara anului 2006, comunitatea internaţională s-a angajat să împiedice reînarmarea organizaţiei Hezbollah. Cu toate acestea, se crede că Hezbollah are peste 40.000 de rachete gata de lansare împotriva Israelului.

Organizaţia Hezbollah posedă trei rachete principale. Zelzal şi Fatteh-110 sunt fabricate şi furnizate de Iran. *Zelzal* înseamnă cutremur în persană, iar *fatteh*, cuceritor. A treia este racheta Katiuşa, fabricată de Rusia.

Zelzal şi Fatteh-110 sunt capabile să transporte ogive de 680 kg şi să zboare pe o distanţă de 240 km. Datorită acestor caracteristici, amândouă pot fi distruse de Praştia lui David. Siria posedă şi ea racheta Fatteh-110, iar, potrivit informaţiilor existente, armata siriană controlată de Bashar al-Assad le-a folosit împotriva rebelilor în timpul războiului civil din Siria.

Rachetele Katiuşa nu sunt la fel de avansate ca Fatteh-110 sau Zelzal, dar au o putere extraordinară. Au fost folosite mult de Hezbollah în timpul celui de-al Doilea Război din Liban. Reprezintă o ameninţare la adresa Israelului pentru că rachetele sunt adesea trase cu ajutorul unor lansatoare mobile. Pot fi trase repede şi în număr mare, după care pot fi ascunse de avioanele israeliene.

Praştia lui David este capabilă să anihileze toate aceste trei tipuri de rachete, iar scopul său principal este să împiedice rachetele trase de Hezbollah să producă pagube în comunităţile israeliene. Având în vârf dispozitive de ţintire şi ghidare, racheta lansată de sistemul de interceptare Praştia lui David mai este numită Trăsnetul. Comparativ cu sistemul Săgeata, rachetele de interceptare trase de Praştia lui David sunt mai ieftine.

Fără îndoială că sofisticata apărare antirachetă a Israelului va avea o importanţă crucială în anii următori, iar cercetările şi îmbunătăţirile constante realizate în acest domeniu vor da tuturor cetăţenilor un foarte necesar sentiment de siguranţă. Sistemele de ultimă generaţie, care produc un impact considerabil sunt în mare măsură rodul muncii cadeţilor şi absolvenţilor Talpiot, printre care se numără şi vizionarul general de brigadă Ophir Shoham.

Capitolul 14 O *misiune*

Giora Komblau şi-a dorit mereu să zboare. Când a sosit vremea să facă stagiul militar, a fost sigur că va alege şcoala de pilotaj. Giora a vrut la aviaţie. Dar pe Giora l-a vrut Talpiot.

Când cei trei ani de studii se apropiau de final, a optat să nu lucreze deocamdată în cercetare-dezvoltare, destinaţia majorităţii absolvenţilor Talpiot, ci să se înroleze în aviaţia militară. Voia să

piloteze un avion de luptă. Colonelul Avi Poleg, care conducea programul Talpiot la vremea respectivă, îi încuraja de obicei pe absolvenţi să se înroleze într-o imitate combatantă după absolvire. Când el şi colaboratorii săi găseau un candidat dornic să facă acest lucru, îl ajutau să străbată labirintul birocratic la capătul căruia se afla postul râvnit. „Consider că îmbinarea programului Talpiot cu serviciul combatant este un mod excelent de a te implica în domenii de o importanţă majoră din sectorul apărării”, spune Poleg. „După ce ai servit o perioadă într-o unitate de luptă, există posibilitatea să-ţi faci o carieră militară îndelungată şi stabilă, care te poate duce până în vârf”.

Aşa au stat lucrurile în cazul lui Komblau, unul dintre primii absolvenţi Talpiot care au urmat şcoala de pilotaj. Născut în Argentina în 1972, a fost adus în Israel de familia sa după un an. Când a fost recrutat de Talpiot, nu auzise de acesta, dar, curând, a fost cooptat în seria a XII-a a programului, care a început cursurile în 1990.

Când Komblau şi-a anunţat intenţia de a merge la şcoala de pilotaj, nu mai existase un precedent asemănător. Regulile erau scrise în momentul în care Giora a făcut pasul următor. Unul dintre argumentele sale a fost acela că, timp de trei ani, la Talpiot se pusese accentul pe importanţa instrucţiei de front, ca şi pe importanţa „murdăririi mâinilor pe teren. Vor oameni şi cu pregătire teoretică, şi cu experienţă de luptă. Am fost de aceeaşi părere cu ei”.

Îşi aminteşte că „existau nişte obstacole birocratice. Mereu te împiedică ceva, dar întotdeauna reuşeşti în ultima clipă. A trebuit să-i conving într-un fel oarecare pe cei de la Ministerul Apărării, care investiseră în pregătirea mea. La finalul programului Talpiot, există un proiect de absolvire, care durează trei luni. Ca să încep şcoala de pilotaj după absolvire, trebuia să lipsesc la acest proiect. Au fost multe discuţii, dar, în cele din urmă, Ministerul Apărării şi conducerea Talpiot au spus: «Dacă eşti admis la şcoala de pilotaj, continuă în aviaţia militară.» Cei de la aviaţie însă vedeau totul în alb şi negru. Au spus: «Pe noi nu trebuie să ne convingă cineva, trebuie doar ca tu să treci testul.»”.

Şi, ca în mai toate încercările prin care trecuse până atunci în viaţă, Komblau a reuşit şi de data aceasta. După ce a luat testele iniţiale, a trebuit să înveţe foarte multe lucruri. A început să zboare pe avioanele de luptă A_4 Skyhawk, utilizate acum la antrenament de

forţele aeriene israeliene. Aparatele respective fuseseră folosite înainte de Israel în misiuni de luptă la sfârşitul anilor 1960 şi începutul anilor 1970, ca şi la începutul anilor 1980, în Operaţiunea „Pace pentru Galileea”. Ca „artilerie zburătoare”, principala lor misiune era să lovească ţinte aflate la sol şi să asigure protecţia forţelor terestre israeliene.

Când a ajuns să stăpânească acest avion, a fost învăţat să zboare pe F-16. F-16 este cunoscut drept braţul lung al Israelului. Cele aproape 225 de avioane F-16 ale Israelului pot fi alimentate în zbor, fiind capabile să lovească oriunde în Orientul Mijlociu sau în jumătatea de nord a Africii, pe unde treceau traficanţii care vindeau arme organizaţiei Hamas şi altor reţele teroriste din Gaza şi Sinai.

În iunie 2008, 100 de avioane israeliene F-16 şi F-15 au zburat în formaţie spre Grecia. Distanţa este de aproape 1 400 km, fiind aceeaşi ca între Israel şi Iran. Grecia este dotată cu sisteme antiaeriene SĂ-300 de fabricaţie rusească, aceleaşi sisteme despre care se spunea că Rusia intenţiona să le vândă Iranului. Aviaţia israeliană a vrut să transmită astfel un mesaj destul de direct, şi anume că erau pregătite să execute orice misiune oriunde şi oricând.

Misiunile piloţilor militari israelieni rămân de obicei secrete decenii întregi după ce au fost efectuate. Komblau a putut spune doar că i s-a cerut să execute misiuni în toate zonele în care au acţionat Forţele Aeriene Israeliene în perioada în care el a fost pilot. În timpul stagiului său militar, FAI a executat misiuni de bombardament în Gaza, împotriva organizaţiilor Hamas şi Jihadul Islamic, după ce acestea au lansat o serie de atacuri teroriste împotriva civililor israelieni. Din dorinţa de „a tăia capul şarpelui”, Israelul a început, de asemenea, să lanseze atacuri împotriva liderilor acelor operaţiuni teroriste.

Pe vremea când Komblau activa în aviaţia militară, un alt teatru de operaţiuni se găsea la nord de Israel, în Liban. A executat misiuni de luptă în ultimele luni ale ocupaţiei israeliene din sudul Libanului (care a început în 1982). Pe măsură ce OEP, care îşi avea sediul în Liban, a devenit un pericol tot mai redus pentru Israel, Hezbollah, sprijinit de Iran, a preluat rolul de „mişcare de rezistenţă armată”, reprezentând, în anii următori, ţinta principală a FAI.

Din primele zile, pilotul militar a fost considerat „războinicul celor inteligenţi”. Trebuie să ştii cum să foloseşti complicatele comenzi,

cum să nu pierzi viteza în plin zbor; trebuie să ştii fizică şi aerodinamică. Trebuie să ghiceşti ce poate face adversarul şi când va face un anumit lucru. Odată aflaţi în aer, piloţii militari israelieni au foarte multă libertate pentru a-şi îndeplini misiunea. În ciuda experienţei sale de luptă, Komblau recunoaşte că se simte încurcat când este întrebat la ce se gândeşte în timpul unei misiuni. „Nu mă consider un pilot curajos, care are de spus poveşti extraordinare. De obicei, mă gândesc la multe lucruri. Unele au legătură cu misiunea şi cu faptul că trebuie s-o execut cât mai bine. Simulez în minte părţile cele mai importante ale misiunii şi ce trebuie făcut. Alteori, mă gândesc la masa de prânz sau la orice îmi vine în minte. Cred că la fel se întâmplă cu oricine este pe cale să facă ceva important pentru el”.

După ce n-a mai fost pilot pe cel mai avansat avion din arsenalul Forţelor Aeriene Israeliene, Komblau s-a întors în domeniul cercetării-dezvoltării. „Experienţa mi-a oferit cunoştinţele tehnice care m-au ajutat să mă ocup de viitorul forţelor aeriene – şi să contribui la dezvoltarea tehnologiilor viitorului”.

Arik Czerniak este unul dintre cei mai cunoscuţi absolvenţi ai Talpiot. Fiind un adolescent ambiţios, el şi prietenii lui erau într-o permanentă întrecere, voind să vadă cine va ajunge la cea mai bună unitate militară. Czerniak voia să câştige, dar nu a luat în calcul Talpiot, crezând că nu va reuşi niciodată să intre acolo. Aşa că şi-a pus în gând să devină pilot combatant.

Când s-a apropiat ziua recrutării, a fost invitat să participe la testele preliminare pentru admiterea în programul Talpiot. Ajungând la locul examinării, ofiţerii l-au întrebat ce voia să facă. Czerniak a fost sincer: „Vreau să fiu pilot combatant”„Nicio problemă, au râs ei, le poţi face pe amândouă”.

„M-au trimis la comisie pentru a fi testat”, îşi aminteşte Czerniak. „Cu o săptămână înainte, citisem o carte despre teoria relativităţii elaborată de Einstein pentru a încerca să par pregătit şi inteligent. Toată lumea trebuia să fie pregătită să vorbească despre ceva ştiinţific. Am vorbit despre fizică. M-au întrebat cum funcţionează o centrală termică solară, precum cea de pe acoperiş. M-au întrebat ce aş vrea să studiez dacă nu aş fi în armată şi am spus că arhitectura. Atunci, mi-au dat o problemă de arhitectură; a trebuit să le arăt cum aş

proiecta o sufragerie. Apoi, mi-au pus o problemă de progresie. Mi-o amintesc şi acum: 61, 52, 63, 94, 46... care e numărul următor?

Am stat în faţa tablei albe şi am încercat toate metodele matematice pe care le ştiam pentru rezolvarea progresiilor, iar ei au spus: «Doar schimbă ordinea cifrelor.» «Oh, exact», am zis ea Am arătat ca un idiot, dar a fost amuzant. Era doar un truc. Privind înapoi, ei doar voiau să vadă cum mă descurcam sub presiune.

La finalul examinării, am întrebat din nou: «Mai pot să mă fac pilot?» Voiam să întreb cât mai mulţi oameni cu putinţă, pentru a fi sigur că răspunsul va fi mereu afirmativ, şi aşa a fost. S-au ţinut de cuvânt”.

În timp ce aştepta răspunsul de la Talpiot, a acceptat să dea probe pentru şcoala de pilotaj. „În aviaţia militară, instrucţia dura şapte zile, cu 600 de oameni. Te îmbracă în uniformă. Toată ziua alergi de colo până colo, executând comenzi. Nu există un echivalent în altă limbă pentru ceea ce trebuia să facem, dar acesta s-ar traduce prin «avansare pe picioare». Vezi copacul ăla? Ai 20 de secunde să alergi până acolo şi înapoi: START! Nu ai reuşit. Din nou! Erau o mulţime de activităţi şi teste de grup precum săpatul unor gropi, dezlegarea unor cuvinte încrucişate, atârnatul de bare de căţărat; toată lumea stă atârnată de bare şi vezi cine cade primul şi ultimul. Nu se doarme aproape deloc; ne trezeau după doar două ore de odihnă”.

Czerniak a depăşit toate obstacolele. În cele din urmă însă, s-a gândit „Vă mulţumesc, băieţi, pentru orice eventualitate, este bine că am trecut dar acum sper din inimă să intru la Talpiot”. La absolvirea liceului, tot nu avea un răspuns de la Talpiot. Într-o zi, la începutul verii, se juca pe computer când a primit un telefon. „Felicitări, ai fost acceptat în seria a XV-a a programului Talpiot”. Prima lui întrebare a fost: „Mai pot ajunge pilot?” în prima zi ca student la Talpiot, comandanţii le-au adus cadeţilor lipii şi şniţel. „Apoi, ia de-aici! Am început instrucţia ca paraşutişti. După şase zile, abia îmi puteam mişca picioarele, dar am continuat. Era floare la ureche în comparaţie cu ce făceau prietenii mei din unităţile de luptă, dar tot era foarte greu”. Când au început cursurile, materia i s-a părut cu adevărat grea. Dar Czerniak avea un as în mânecă. Se putea concentra asupra materiei cu câteva ore înaintea testelor şi obţinea rezultate bune. După ce a absolvit Universitatea Ebraică şi cursurile din programul Talpiot,

Czerniak se aştepta să facă şase luni de muncă în domeniul cercetării-dezvoltării înainte de a se apuca de altceva. Era deja planificat. Misiunea lui era să se ocupe de un nou sistem radar produs în Israel pentru F-16, sistem pe care aviaţia israeliană urma să-l instaleze pe un avion de luptă fabricat în SUA.

Dar comandantul bazei aeriene în care urma să lucreze a spus: „Destul! Dacă vrei să fii pilot, trebuie să vii *acum*" S-a trecut peste barierele birocratice, s-au semnat actele şi Arik Czerniak era pe cale să reia stagiul militar. (Ministrul apărării a considerat mai târziu că aceasta a fost o decizie greşită. În anii care au urmat, cu câteva excepţii, absolvenţii Talpiot au trebuit să lucreze în cercetare-dezvoltare înainte de a activa în unităţi combatante.)

Czerniak învăţa în sfârşit să zboare. După absolvirea şcolii de pilotaj, a primit cheile unui aparat F_4 Phantom, un avion de luptă folosit cândva pe scară largă de aviaţia israeliană. Dar curând după ce a fost repartizat într-un escadron F_4, aviaţia a decis că avionul era depăşit. Czerniak a fost, în acelaşi timp, dezamăgit, dar şi bucuros de noua lui misiune. Şi astăzi este instructor de zbor pe un A_4 Skyhawk. Ca şi F_4, A_4 a fost cândva o componentă importantă a flotei de luptă a Forţelor Aeriene Israeliene. Ceea ce a învăţat Czerniak pe acele avioane, azi depăşite, este încă valabil în foarte mare măsură. „Mă duc la rezervişti o zi, două la fiecare două, trei săptămâni pentru a-i învăţa pe piloţi să lupte cu avioanele inamice. De obicei îi învăţ lupta unu la unu. Dacă, mâine, două avioane F-16 – unul din Egipt şi altul din Israel – se apropie foarte mult unul de celălalt, va avea loc o luptă unu la unu. Este ca şi cum i-aş învăţa să dribleze. Nu tragi cu gloanţe, desigur. Scopul tău este să-l iei în vizor pe celălalt. Eşti în spatele lui, la 300 m, se răsuceşte în vizorul tău şi totul este surprins de un aparat video. Când aterizezi, dai raportul ca să afli cine a câştigat, cine a pierdut şi de ce".

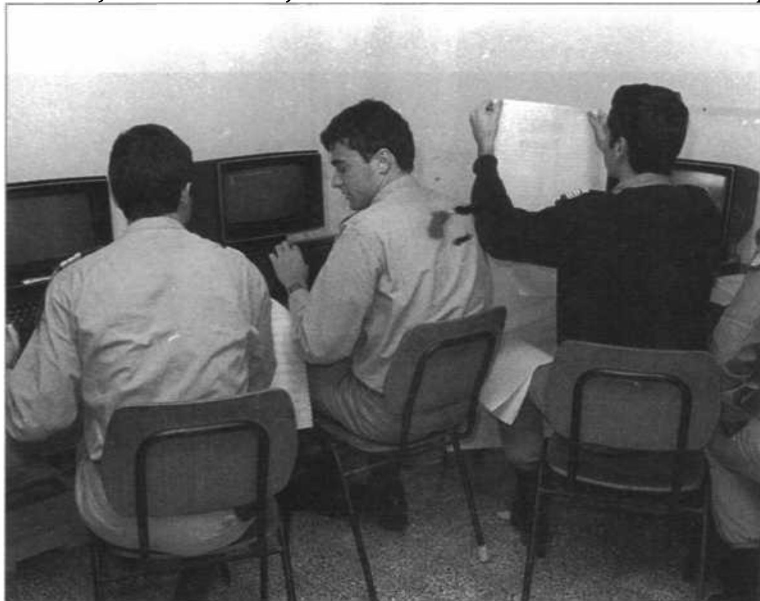
Mulţi absolvenţi ai Talpiot spun cu modestie că nu contează ce contribuţie au la securitatea Israelului, căci nimic nu va întrece niciodată sacrificiul făcut de un luptător adevărat, de un soldat din prima linie, de un pilot combatant care zboară deasupra teritoriului inamic sau de un marinar implicat într-o bătălie pe mare.

Boaz Rippin, din a doua promoţie a programului, cunoştea un tânăr recrutat în Talpiot, incredibil de inteligent, care venea dintr-un

kibbutz. „După câteva săptămâni, a renunţat”, a spus Rippin. „Şi-a dat seama că nu se putea întoarce în kibbutzul său într-o uniformă *dejobnick*” Un *jobnick* este un soldat din armata israeliană care nu luptă în mod direct. Poate face muncă de birou în logistică sau în spionaj, ori poate lucra în unitatea de relaţii

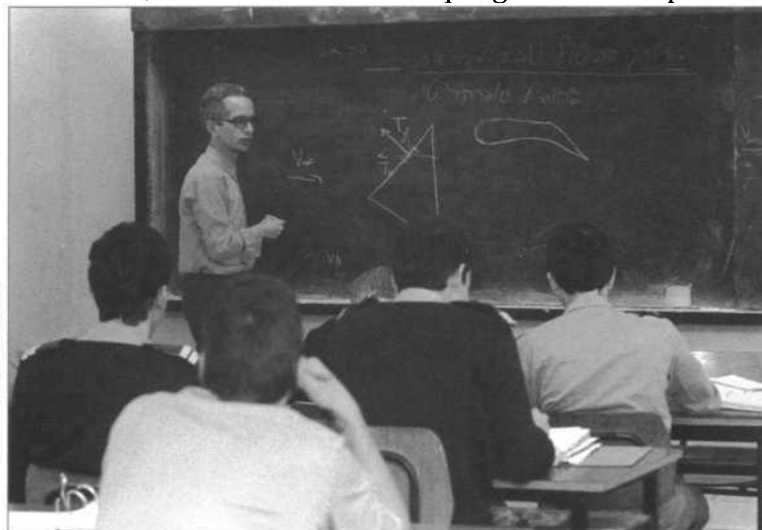
Fostul şef de stat-major Rafael Eitan trece în revistă trupele.

Oră de informatică la începutul funcţionării programului Talpiot.

Felix Dothan, unul dintre creatorii programului Talpiot.

Profesorul Novik predă o lecţie de matematică avansată la Talpiot.

Una dintre primele serii de studenţi ai programului Talpiot.

Gilad Lederer şi echipajul unei nave purtătoare de rachete.

A treia promoţie a Talpiot sărbătoreşte.

Cădeţi ai programului Talpiot instruindu-se pe un tank Merkava.

Cădeţi ai programului Talpiot instruindu-se în folosirea explozivilor în timpul Primului Război din Liban (1982).

Talpioţii Avi Fogelman şi Gilad Lederer, într-un moment de relaxare, în timpul Primului Război din Liban.

Cadetul Avi Poleg (care avea să fie mai târziu comandant al Talpiot), cu mâna ridicată.

Una dintre primele serii ale programului Talpiot participă la un exerciţiu de debarcare pe plajă.

© Amir Peleg

A cincea serie a Talpiot în 1985.

© Biroul de Presă al Armatei Israeliene

Baterie din sistemul defensiv „Domul de Fier" în plină acţiune în timpul Operaţiunii „Stâlpul Apărării" din noiembrie 2012.

Membri ai seriei a noua a Talpiot în timpul unor manevre cu tancuri, în 1990.

Israelul lansează satelitul Ofek 7 la 11 iunie 2007.

publice a armatei – toate sunt activităţi importante care fac armata şi ţara să funcţioneze – dar se consideră că un asemenea soldat nu-şi riscă viaţa pentru ţară. „Armata îi va pune mereu pe un piedestal

pe cei care-şi riscă viaţa. Pilotul combatant este un caz extrem. Aceştia sunt priviţi altfel. Mereu va fi aşa", crede Rippin.

Dintre cei aproape 700 de absolvenţi ai Talpiot, câţiva au decis să ajungă în unităţi combatante după absolvirea programului şi să lucreze mai târziu în cercetare-dezvoltare sau în alte domenii specifice unui absolvent al Talpiot.

Unul dintre acei soldaţi era din promoţia a XI-a. Datorită rolului jucat în program şi în armată, Ministerul Israelian al Apărării nu acceptă ca numele acestuia să fie dezvăluit. Mai târziu, el a devenit comandat al Talpiot, dar, înainte de asta, a ajuns în una dintre cele mai temerare unităţi ale armatei israeliene, Shaldag. Această mică unitate de operaţiuni speciale este ataşată aviaţiei militare. Soldaţii sunt uneori paraşutaţi în spatele liniilor inamice, departe de acestea, pentru a executa atacuri prin surprindere sau alte misiuni secrete. Deşi nu sunt piloţi, ei răspund de îndeplinirea uneia dintre cele mai importante sarcini pe care le are aviaţia militară.

Se crede că soldaţii acestei unităţi au fost trimişi în regiunea Deir ez-Zor din Siria în zilele şi săptămânile dinainte ca reactorul nuclear de acolo să fie distrus de avioanele de luptă israeliene. Li s-a cerut să ia mostre de sol pentru ca liderii israelieni să fie siguri că locul respectiv era ceea ce bănuia comunitatea israeliană de informaţii că este.

Soldaţii din unitatea Shaldag folosesc dispozitive laser sau electronice pentru a lovi o construcţie care să ajute la ghidarea bombelor sau rachetelor sol-aer. Acest lucru este deosebit de folositor în cazul ţintelor mici, care necesită o mare precizie. Este, de asemenea, un mod de a limita daunele colaterale atunci când ţintele se află în zone dens populate, pentru că inamicii operează adesea în asemenea zone. Când Israelul consideră că nu are încotro şi trebuie să lovească acele ţinte pentru a-şi proteja propriii cetăţeni, există mereu o dorinţă foarte mare de a limita numărul victimelor civile din cealaltă tabără. Opinia publică mondială se întoarce repede împotriva Israelului atunci când sunt răniţi civili.

Acel fost membru al Shaldag este departe de a fi singurul absolvent al Talpiot care s-a transformat într-un adevărat luptător de comando. Alţi câţiva cădeţi ai Talpiot au urmat şcoli speciale de ofiţeri

imediat după ce au absolvit şi au devenit comandanţi de pluton înainte de a merge să lupte în Liban.

Remarcabila poveste a unuia dintre aceşti luptători (al cărui statut important în domeniul securităţii ne împiedică să-i divulgăm numele) continuă să-i inspire pe recruţi. îl voi numi Natan. Prietenii şi soldaţii aflaţi sub comanda lui spun că este „sarea pământului”. Şi arată ca războinicul care şi-a dorit mereu să fie. Are părul tuns foarte scurt. Solid ca un boxer de categorie mijlocie, are umerii mari şi laţi. Nu este genul de individ la care ai îndrăzni să sari cu pumnii.

Natan provine dintr-o mică localitate agricolă, situată la câţiva kilometri sud de graniţa cu Liban. Câţiva kilometri mai la est este graniţa cu Siria. În copilărie, a făcut exerciţii de protecţie în caz de dezastre şi îşi aminteşte că rachetele trase din Liban cădeau puţin prea aproape pentru a fi liniştit.

Făcând parte din generaţia numită „copiii Războiului de Yom Kippur”, s-a născut la scurt timp după încetarea luptelor. La 12 ani, un medic i-a spus că nu-şi va îndeplini niciodată visul de a deveni pilot militar pentru că nu vedea foarte bine. Mama lui a fost cumplit de dezamăgită, dar el i-a spus vesel: „În loc să pilotez avioane, voi construi avioane care nu vor avea nevoie de piloţi”. Din acel moment, fără să ştie mare lucru despre Talpiot, s-a orientat spre acesta.

Temându-se că recrutorii nu-l vor găsi în mica localitate natală, Natan a decis să facă el cerere pentru Talpiot, ceea ce era o raritate în acele zile. În timp ce se străduia să parcurgă complicatul proces de înscriere, a fost intimidat de „generalii care umpleau sala” şi care îi puneau întrebări complexe. Discuţia era condusă însă de colonelul Avi Poleg, un om mai blând şi mai cumsecade. Copilul mic şi slab de la oraş, care avea să ajungă un luptător important, a fost întrebat cum funcţionează un cuptor cu microunde. „Îmi amintesc că nu ştiam aproape nimic despre asta, dar am inventat un răspuns coerent. În rest, am uitat aproape totul. Eram foarte, foarte concentrat; încercam să-mi ţin capul ridicat şi să nu privesc în jos. După ce am ieşit, nu mi-am mai amintit aproape nimic despre ce s-a întâmplat”. Credea că şansele lui de a fi acceptat erau nule.

În timp ce Natan a început să se gândească la variantele pe care le avea, a auzit că mai mult de jumătate dintre colegii lui din liceu au fost acceptaţi la paraşutişti. Resemnându-se cu ideea că vederea slabă

îl va împiedica să facă parte dintr-o unitate combatantă, se gândea să „facă altceva”, când a sunat telefonul. Fusese acceptat la Talpiot. Era în extaz!

Seria Talpiot din care făcea parte a fost repartizată să facă instrucţia de bază cu paraşutiştii, pe care i-a admirat dintotdeauna. Deşi nu era cel mai bun student din serie, în ceea ce priveşte viaţa militară, excela. Acest cadet învăţa foarte multe din vizitele pe care le făcea în avanposturi, pe navele militare, la bazele aeriene, la unităţile de artilerie din teren, la unităţile de blindate şi la echipele de cercetare-dezvoltare care se ocupau de proiecte interesante, novatoare. „Ce îmi plăcea cel mai mult în Talpiot erau acele perioade intersemestriale în care mergeam în vizită şi făceam instrucţie. Îmi amintesc că mă întorceam acasă şi mă întâlneam cu toţi prietenii mei care activau în unităţi combatante. Le spuneam: «Luna trecută am făcut instrucţie ca tine, luna aceasta, ca tine”.

Se ştia că studenţii din seria lui erau foarte nerăbdători să ia la întrebări eşalonul superior al înaltului Comandament israelian. Într-o zi, ei au vizitat o bază aeriană şi au ascultat o prelegere a generalului Avihu Ben-Nun, comandantul Forţelor Aeriene Israeliene între 1987 şi 1992. Ca pilot, Ben-Nun fusese un as, doborând cel puţin trei avioane inamice – două MIG-uri egiptene şi un MIG rusesc care ajuta armata egipteană. Era venerat în toată ţara.

General explica decizia sa de a cumpăra mai multe avioane F-15 decât F-16. Cadeţii Talpiot cărora li se adresa erau în armată de mai puţin de doi ani. „Unul dintre băieţi”, îşi aminteşte Natan, „a ridicat mâna şi l-a întrebat plin de curaj: «A fost o decizie greşită. Cum aţi putut face asta? Nu vă daţi seama ce are cu adevărat nevoie aviaţia militară?» în cele din urmă, Ben-Nun a explicat de ce a făcut ce a făcut şi a câştigat disputa. Dar oare în câte ţări pot tinerii de 20 de ani să pună la îndoială înţelepciunea unei legende?” Studentul devenit războinic a continuat, zâmbind răutăcios: „Când ne întâlneam cu mari comandanţi, imediat le puneam întrebări. Acesta era spiritul nostru. Totul era contestabil. Nu ştiu dacă acest lucru era enervant pentru comandanţi sau jenant pentru ofiţerii noştri, dar acum, fiind mai în vârstă, îmi pot da seama cum era”.

Când acest excepţional tânăr cadet s-a apropiat de jumătatea celui de-al doilea an de studii, a început să aibă îndoieli în privinţa

părţii teoretice a programului Talpiot. Îi plăcea să fie pe teren şi credea că putea juca un rol mai important acolo. A început să cocheteze cu ideea de a merge la şcoala de ofiţeri combatanţi, cu speranţa de a deveni comandant de pluton. Comandanţii săi i-au spus că îl puteau ajuta să facă asta, dar i-au cerut să termine mai întâi cursurile şi să obţină diploma.

În ciuda faptului că s-a înrolat în Talpiot, Natan nu şi-a pierdut niciodată dorinţa de a deveni un adevărat războinic. După absolvire, colegii săi de generaţie şi-au luat repartizările – majoritatea în cercetare-dezvoltare – în timp ce el a luat-o literalmente de la zero. A făcut din nou instrucţia de bază, apoi s-a dus la şcoala de ofiţeri şi a urmat cursurile destinate comandanţilor.

Scopul său era să comande o unitate a cărei existenţă fusese considerată, până de curând, secret de stat, o unitate de rachete antitanc. Racheta, numită Tamuz, este un proiectil teleghidat, lansat de o armă ţinută pe umăr. Este fabricată de firma Rafael. Poate fi, de asemenea, trasă de un lansator montat pe un jeep sau pe un mic vehicul blindat. Pentru propulsie se foloseşte o cantitate mică de combustibil solid, astfel încât reîncărcarea este relativ uşoară.

Tamuz a fost folosit de câteva ori în timpul războiului civil din Siria de soldaţii israelieni care patrulau la graniţă. Când armata siriană sau rebelii trăgeau cu mortiere spre Israel, intenţionat sau accidental, Israelul răspundea adesea distrugându-le cu rachete Tamuz.

Lui Natan i-a plăcut cu siguranţă faptul că a luptat efectiv şi este mândru de acest lucru. Entuziasmat de Tamuz, el spune că „racheta este ghidată cu ajutorul unei camere de luat vederi. În vârful rachetei se află o asemenea cameră, iar tu doar manevrezi racheta spre ţintă. Pentru mine, era o combinaţie extraordinară între tehnologia de ultimă generaţie şi o unitate concentrată asupra celor ce se întâmplau pe teren”.

Vreme de peste zece ani, a făcut parte din aceeaşi unitate antitanc; un ucigaş de tancuri în adevăratul sens al cuvântului. Dacă izbucnea războiul, obiectivul său era să folosească elementul-surpriză pentru a scoate din luptă tancurile inamice fără ca armata să trebuiască să trimită întregi unităţi de tancuri în acele zone. Printre altele, unitatea lui era pregătită să deschidă focul asupra unor tancuri

aflate la câţiva kilometri depărtare fără să fie detectată sau urmărită de inamic.

Acum este locotenent-colonel în rezervă, având în subordine aproape 400 de oameni, pe care îi instruieşte în aşa fel încât să reîncarce şi să tragă în numai 15 secunde. Ca ofiţer în rezervă, este o anomalie din mai multe motive, unul dintre ele fiind faptul că-i place cu adevărat ceea ce face în calitate de rezervist. Pentru el, ideologia serviciului militar este obligatorie. El consideră că „rezerviştii sunt adevărata armată şi trebuie să-şi păstreze condiţia fizică şi să fie pregătiţi. Rezerviştii noştri au luptat pentru ţară şi au salvat-o în toate războaiele. Căminul meu este aici, printre rezervişti”. Serveşte în armată 70 – 80 de zile pe an, ceea ce este foarte mult pentru un israelian. Majoritatea rezerviştilor rămân concentraţi cel mult câteva săptămâni pe an.

Istoricii militari sunt de acord cu analiza pe care el o face rezerviştilor israelieni. Întrucât armata permanentă are doar aproximativ 175.000 de bărbaţi şi femei, rezerviştii sunt deosebit de importanţi. Sunt aproape de patru ori mai mulţi rezervişti decât soldaţi. În trecut, când Israelul era atacat, principalul scop al armatei permanente era să ţină piept inamicului până când intrau în luptă rezerviştii. Deşi războiul s-a schimbat, ca şi armata Israelului, generalii şi liderii politici ştiu că se pot produce surprize, iar rezerviştii sunt consideraţi încă foarte importanţi în toată ţara.

Acest israelian modest, născut într-un orăşel, care se temea că va fi un militar oarecare, este adesea chemat de conducătorii programului Talpiot să le ţină prelegeri recruţilor. Bineînţeles că acceptă întotdeauna. Datorită exemplului său, mulţi absolvenţi ai Talpiot au intrat în forţele terestre, iar conducerea armatei speră că şi mai mulţi îi vor călca pe urme.

Capitolul 15

NoiieroiaiIsraelului

Israelienii îi iubesc pe americani. Consideră SUA ţara tuturor posibilităţilor. Le place atât de mult să facă cumpărături acolo, încât israelienii care vizitează SUA îşi iau cu ei o valiză goală pentru hainele noi pe care le vor cumpăra. De asemenea, israelienii se dau în vânt după televiziunea americană. Le plac la nebunie *Seinfeld*, *FamiliaSimpson*, *Totuldespresex* – şi lista poate continua la nesfârşit

într-o zi, actorul şi scriitorul israelian Assaf Harel urmărea un episod din serialul original HBO *Anturaj*. Dacă nu ştiţi, filmul este despre un puşti din Queens care are succes la Hollywood, devenind o mare vedetă. Fratele său vitreg, mai mare decât el, era actor de mâna a doua, dar el şi-a adus în California doi prieteni foarte apropiaţi. Unul devine impresarul său, celălalt are grijă de casa în care locuiesc toţi patru, situată într-una dintre cele mai frumoase zone din sudul Californiei.

Harel urmărea un episod în reluare când a sosit ştirea că Mirabilis, compania care realizase programul de mesagerie instantanee numit ICQ, a fost cumpărată de AOL cu 287 de milioane de dolari, plus alte 120 de milioane de dolari în plăţi eşalonate.

Era de departe cea mai mare sumă plătită vreodată pentru o companie israeliană. Israelienii erau absolut captivaţi. Curând, au aflat povestea acestei incredibile companii şi motivul pentru care avea o valoare de piaţă atât de mare. Mirabilis a fost fondată de cinci israelieni în 1996. Patru erau prieteni, al cincilea era Yossi Vardi (acum, un investitor bine cunoscut în Israel, tatăl unuia dintre cei patru prieteni). Ei au hotărât să inventeze mesageria instantanee după ce şi-au dat seama că tehnologia exista, dar nimeni nu o experimenta. Scopul lor era să realizeze o legătură între utilizatorii de calculatoare care foloseau sistemul de operare Microsoft Windows.

„Vânzarea lui Mirabilis a fost un eveniment important pentru tinerii din această ţară, de fapt, pentru toată lumea din Israel”, spune Harel. „Câţiva indivizi au creat un lucru şi l-au vândut cu mai multe sute de milioane de dolari. Asta nu se mai întâmplase niciodată în Israel. Nu avuseserăm niciodată tineri milionari, mai ales unii care să facă avere prin forţe proprii. Îmi amintesc cât de entuziasmaţi erau toţi în ţara asta. M-am gândit că, dacă Israelul era atât de interesat de treaba asta, probabil ar urmări şi un serial pe acest subiect. De atunci, asemenea lucruri s-au tot petrecut. Dar noi am fost cei care le-am transformat cu adevărat într-un eveniment specific culturii de masă”.

Harel a folosit povestea tinerilor milionari israelieni şi i-a aplicat factorii de succes ai serialului american., *Anturaj* era un serial despre amiciţie. Amiciţie în adevăratul sens al cuvântului. ICQ ne-a oferit contextul pentru *Anturaj* în stil israelian”. El şi prietenii săi au început să scrie imediat ce le-a venit ideea. Câteva luni mai târziu, serialul a primit undă verde şi au început filmările în 2005. Harel este

omul cu ideile care stau la baza scenariului, dar şi una dintre vedete, interpretându-l pe Guy Fogel, cel mai serios dintre cele patru personaje principale.

Serialul se intitulează *Mesudarim*, ceea ce s-ar traduce prin „aranjat pe viaţă”. Serialul este o comedie dramatică despre modul în care cei patru prieteni îşi trăiesc viaţa după ce şi-au vândut compania high-tech unei firme americane cu 217 milioane de dolari. Cei patru prieteni îşi cumpără o vilă. Se amestecă unii în treburile altora, indiferent că este vorba despre femei, despre bani sau despre următoarea afacere. *Mesudarim* a devenit repede cel mai apreciat serial de comedie din Israel.

Harel este un producător, regizor, scriitor şi actor inteligent şi priceput. Cunoaşte ţara foarte bine, ceea ce îl ajută să surprindă esenţa modului în care se schimba Israelul. A înţeles că societatea aprecia foarte mult spiritul de iniţiativă în afaceri şi tehnologia, aşa încât a putut transforma vânzarea unei tehnologii de câteva milioane de dolari într-un serial de televiziune. În plus, şi-a dat seama că eroii ţării se schimbaseră.

„Înainte, Sayeret Matkal (forţele speciale israeliene) era unitatea în care tânjeau să ajungă toţi”, explică el. „Ei erau eroii noştri. Ei erau vedetele: oameni ca Ariel Sharon din Unitatea 101 de paraşutişti, Ehud Barak şi Benjamin Netanyahu, ambii din Sayeret Matkal. Ei erau aşii noştri. Acum însă, imitările de înaltă tehnologie sunt cele mai admirate – Unitatea 8200 şi mai ales Talpiot. Israelienii îi apreciază pe cei din high-tech aşa cum americani îi apreciază pe sportivi şi pe celebrităţi”.

Harel crede că schimbările din societatea israeliană s-au născut din dezamăgirea provocată de Războiul de Yom Kippur din 1973. „Cu ani în urmă, luptătorii au creat o identitate pentru Israel. Toată lumea intra în armată şi aceasta îţi spunea cine vei deveni. După acel război însă, oamenii au început să se schimbe. N-am mai pus accentul pe muşchi, ci pe creier. Talpiot şi celelalte unităţi de «gânditori» reprezintă contribuţia universală a Israelului la inovare; creierul este noul paşaport către societatea globală. Astfel, acum, aceşti membri ai Unităţii 8200 şi absolvenţii Talpiot sunt noii noştri eroi”.

Lupta dintre creier şi muşchi, dintre individualism şi binele comun, dintre soldat şi director a existat în Israel încă de la bun început. Decenii întregi, ea s-a manifestat prin rivalitatea dintre

Yitzhak Rabin şi Shimon Peres. Mulţi îi considerau pe cei doi giganţi politici ai Israelului drept aliaţi. Israelienii ştiau însă că nu e aşa.

„Rabin şi Peres se urau. Rabin era luptătorul, generalul. Peres nu a fost niciodată soldat, dar era unul dintre cele mai importante cadre de conducere din Ministerul Apărării. Luptătorii erau învăţaţi să nu aibă încredere în cei care nu au luptat, iar Peres nu suporta această atitudine. Exista această tensiune permanentă între abordările lor. În Partidul Muncii, erau mereu unul împotriva celuilalt. Uniformele contra costumelor".

Assaf Harel consideră succesul de care se bucură Talpiot atât în armată, cât şi în cultura israeliană drept victoria supremă a lui Peres. „Până de curând, Israelul se afla încă în era luptătorului", afirmă el. „Acum mergem mai departe". Assaf mai crede că nu va trece mult până când soldaţii care au făcut parte din unităţi tehnologice de elită ca Talpiot vor îndeplini roluri politice în ţară, poate chiar funcţia de prim-ministru.

Succesul programului Talpiot este şi o dovadă a faptului că Israelul trece de la o societate socialistă la o societate cu un caracter capitalist mult mai accentuat. Urmărind îndeaproape evoluţia societăţii şi culturii israeliene, Assaf consideră că banii sunt acum mai importanţi ca oricând în Israel. „Dar Israelul este departe de a fi singura ţară în care banii sunt mai importanţi decât în trecut. Acest lucru este cu siguranţă valabil pentru SUA şi lumea occidentală. Pur şi simplu, aşa stau lucrurile. Nu are niciun rost să stai să le judeci; doar faci ce îţi stă în putere. Ai putea crede că această evoluţie este bună pentru că promovează educaţia. Oamenii doresc să fie mai bine educaţi, au salarii mai mari, iar donaţiile pentru cauze filantropice vin din acei bani". Acestea fiind spuse, următorul său proiect pentru televiziunea israeliană este exact opusul lui *Mesudarim*. Este despre nişte bătrâni care stau toată ziua într-o cafenea, plângându-se de viaţa pe care o duc.

Schimbările produse în modul de gândire al societăţii aduc cu sine creşterea popularităţii recruţilor Talpiot. Mulţi membri ai Talpiot spun că, după ce se înrolează în această unitate, este uimitor câţi adolescenţi din comunităţile şi liceele în care au învăţat îşi fac timp să

le afle numerele de telefon. Îi sună să-i întrebe ce mai fac şi cum se descurcă în Talpiot.

Saar Cohen este din Hadera, o aşezare situată la nord de Tel Aviv, fiind primul elev trimis la Talpiot de liceul din localitate. „Puştii mă urmăresc", spune Cohen, consternat. „Mă întreabă ce se va întâmpla cu mine în Talpiot? Cum am reuşit să intru?"

Evident, urmăresc ceva. Nu-i interesează doar educaţia, pregătirea şi prestigiul programului. Îi interesează şi să poată spune, cât timp vor trăi, că fac parte din elita Talpiot. Satisfacţiile sunt numeroase.

Capitolul 16

„Acceptăm doartalpioţi".

Relaţiile sunt foarte importante pentru cei care participă la programul Talpiot – pentru cădeţi, pentru absolvenţii care activează într-o unitate militară şi mai ales pentru cei care au ajuns să lucreze în sectorul privat. Cunoscuţi în mod neoficial ca „talpioţi", absolvenţii apelează unul la altul, se ajută pentru a-şi găsi un loc de muncă, se sprijină unul pe altul oricând este posibil. În definitiv, este vorba despre o reţea de oameni născuţi şi crescuţi să rezolve probleme, să răspundă la întrebări şi să dezlege misterele vieţii.

Marina Gandlin va fi şi ea, foarte curând, parte a acestei tradiţii a talpioţilor. Deocamdată, îşi ajută prietenul, care a făcut parte din Unitatea 8200, să-şi înceapă viaţa profesională. „Căutam pe internet un loc de muncă pentru el şi am fost şocaţi să constatăm că, pentru multe posturi din sectorul comunicaţiilor şi al calculatoarelor, se făcea menţiunea «doar pentru talpioţi»", exclamă ea. „Pentru mine, va fi bine. Dacă firma ta caută un lider, poţi angaja un comandant care a activat în aviaţie sau într-o unitate combatantă. Dar dacă te interesează un lider care să fie şi specialist în tehnologie, atunci poţi specifica «doar pentru talpioţi». Sunt cei mai buni".

Acele anunţuri „doar pentru talpioţi" sunt postate adesea pe site-uri cu oferte de muncă de persoane care nu au absolvit programul Talpiot, dar care vor ca talpioţii să lucreze în companiile lor. Când însă compania este condusă de un talpiot, mai ales o firmă aflată la început, dorinţa de a lucra doar cu alţi absolvenţi ai Talpiot este şi mai mare. Mulţi ar spune că aceştia vorbesc o limbă specială, că se înţeleg cu

adevărat unii pe alţii, că talpioţii au încredere unul în altul, că ştiu cum să pună lucrurile la punct şi că au aceleaşi experienţe unice.

„Talpiot este o platformă excelentă pentru crearea unor relaţii fiindcă participanţii sunt foarte apropiaţi între ei”, spune Elad Fierber, din promoţia a XXV-a. „După trei ani şi câteva luni, 18 ore pe zi cu aceiaşi 30 de oameni, ajungi să-i cunoşti foarte bine pe băieţi şi pe fete. Poţi să spui literalmente cine este fiecare numai văzându-i umbră. Tinerii ăştia vor face totul pentru tine. Ne simţim realmente obligaţi să ne ajutăm unii pe alţii. Acest lucru este valabil în special pentru cei din seria ta, pentru cei din seria dinainte şi pentru cei din seria următoare. Această legătură puternică durează pe tot parcursul programului, în timpul serviciului militar şi în activitatea desfăşurată în sectorul privat. Nimic nu este oprit. Este o comunitate foarte unită şi, deşi toţi trebuie să ne câştigăm traiul, banii nu intră niciodată în discuţie”.

Câţiva absolvenţi care fac parte din acest club de elită au pus bazele unui program numit Talpinet. Este un forum on-line destinat exclusiv absolvenţilor. Îi ajută să intre în contact cu alţii dacă sunt în căutarea unei persoane care să ocupe un post într-o echipă de conducere, dacă au nevoie de un programator cu anumite abilităţi sau dacă, pur şi simplu, încearcă să rezolve o problemă considerată până atunci de nerezolvat.

Inspirându-se de la Talpinet, pilotului militar Arik Czerniak i-a venit ideea de a crea „Talpimeet”. De câteva ori pe an, Czerniak găseşte o sală şi-i invită pe toţi cei peste 700 de absolvenţi ai Talpiot la o întâlnire. La fiecare întâlnire sunt câţiva vorbitori, absolvenţi ai Talpiot care au o carieră în plină ascensiune.

O astfel de întâlnire a fost organizată în primăvara lui 2012, într-un amfiteatru al Universităţii Tel Aviv. Au venit absolvenţi din 30 de promoţii diferite; au fost sute de participanţi. S-au reunit, au depănat amintiri şi au ascultat prezentările unor talpioţi despre cum funcţionează o celulă, cum creşte, cum se modifică, cum poate suferi mutaţii şi cum poate fi „reparată”.

L-au ascultat, de asemenea, pe Elad Fierber, citat mai sus. Înainte de a fi acceptat în Talpiot, Fierber era foarte hotărât să se facă pilot militar. Începuse deja procesul de recrutare. Dar, la fel ca Arik Czerniak cu câţiva ani înaintea lui, a ajuns la concluzia că şi programul Talpiot i-ar prinde bine, aşa că a început să se pregătească pentru

amândouă. Una dintre amintirile sale cele mai ciudate este că persoanele care l-au examinat la Talpiot i-au cerut să le spună cine sunt Janis Joplin şi Florence Nightingale şi să explice cum a început Primul Război Mondial. „O ştiam pe Janis Joplin”, îşi aminteşte el, «dar nu ştiam exact când a început Primul Război Mondial sau cine a fost Florence Nightingale – dar acum ştiu”.

După ce şi-a terminat studiile din cadrul programului Talpiot la Universitatea Ebraică, Fierber s-a ocupat de programele companiei Rafael, unul dintre furnizorii armatei. El crede că firma a fost foarte interesată de el din câteva motive, inclusiv acela că avea relaţii printre talpioţi. „Ştiu că, atunci când aduc pe unul dintre noi să se ocupe de un proiect, pot apela la mulţi alţii. Ştiu că vom folosi reţeaua Talpiot. Aş putea atrage alţi talpioţi şi aş avea acces la ideile lor, chiar dacă ei nu lucrează la acelaşi proiect în mod direct. Este ca un magnet pentru ideile bune”.

După stagiul de la Rafael, Fierber a lucrat în Ministerul Apărării, unde s-a ocupat de proiecte mari, dintre care unele sunt încă foarte importante pentru securitatea naţională. Activitatea sa are legătură cu îmbunătăţirea substanţială a unui software.

Acel proiect a fost pus în practică şi este folosit în prezent de armata israeliană. Restul este secret.

Fierber spune că acele proiecte mari – la care a lucrat împreună cu mulţi specialişti din cele mai diferite domenii – l-au pregătit pentru afaceri. Când nu a mai lucrat pentru armata Israelului, s-a gândit să facă primul pas adevărat spre lumea afacerilor private. Ratând câteva ocazii oferite de alţi absolvenţi ai Talpiot, Fierber a acceptat o ofertă din partea programului de MBA al Universităţii Stanford. Ca mulţi talpioţi care se duc în străinătate să studieze sau să înceapă o afacere, Fierber ajurat să se întoarcă acasă.

El consideră că există asemănări între programul său postuniversitar şi Talpiot. „Programul MBA de la Stanford este foarte coerent, foarte intensiv. Ca la Talpiot, suntem încurajaţi să conlucrăm; relaţiile interpersonale sunt foarte importante. Asta îmi permite să-mi fac relaţii în toată lumea”.

În timpul studiilor, a fondat Echolabs. Compania a conceput o metodă de analiză a sângelui într-un mod neinvaziv, folosind electrooptica. „Această tehnologie are foarte multe întrebuinţări”,

spune Fierber. „Este destinată mai puţin comunităţii medicale şi mai mult sportivilor – le spune cum se comportă corpul lor în anumite condiţii, când ar trebui să se odihnească, când ar trebui să mănânce sau să bea. Îi ajută să dea un randament optim”.

Fierber a construit el însuşi prototipul, cumpărând componente de la magazinele din zona San Francisco şi combinându-le într-un dispozitiv portabil de dimensiunea unui ceas de mână. A ţinut legătura cu talpioţii, care l-au ajutat să strângă fonduri suplimentare.

Rotem Eldar a făcut parte din seria a XVI-a a Talpiot şi a absolvit în 1994, cu nouă ani înaintea lui Fierber. Lucrează la Gemini Venture Capital, unul dintre cele mai mari fonduri de investiţii din Israel. Eldar a fost imediat interesat de Echolabs. Deşi nu este încă sigur dacă Gemini va investi în Echolabs într-un stadiu atât de timpuriu, Eldar l-a ajutat pe Faber punându-l în legătură cu specialiştii care ar putea sprijini finanţarea companiei sale acum şi în viitor.

Eldar lucrează la etajul al XI-lea al unei clădiri cu o perspectivă impresionantă asupra Mării Meditarane, situată în Herzliya Pituach, una dintre cele mai bogate localităţi din tot Israelul. Pe străzile de dedesubt se văd restaurante de sushi, iar în holul clădirii Gemini există o consolă de jocuri video Xbox. Eldar a început să lucreze aici în 2011, după ce a pus umărul la crearea şi la promovarea unei companii de comunicaţii cu sediul în Boston. El spune că, la Gemini, se ocupă mai ales cu auditul intern, asigurându-se că firmele pe care le-ar putea recomanda pentru investiţii reprezintă o alegere bună. El apelează în acest sens la multe cunoştinţe din Talpiot.

Arătând spre fereastră, spune: „Noi numim asta Silicon Wadi. 50% dintre *start-upuri* se află pe o rază de patru-cinci kilometri din locul în care stăm. Microsoft este la o stradă distanţă. Broadcom este în clădirea de acolo. În general, Israelul şi mai ales sectorul tehnologiei de vârf din Israel este ca o mlaştină. Aproape toţi se cunosc între ei. Dar cele care mă ajută cu adevărat să obţin mai repede informaţii sigure sunt relaţiile mele din Talpiot.

Cunosc oameni din Talpiot care au lucrat în diferite sectoare ale apărării, iar destinul i-a dus în diferite domenii şi în diferite companii. Aceste relaţii constituie un avantaj uriaş, ajutându-ne pe mine şi pe cei de la Gemini să nu ne irosim timpul. Din punctul meu de vedere, poţi afla foarte multe din registrele sau situaţiile financiare ale unei

companii, mai ales dacă este un *start-up*. Ai însă nevoie de informaţii, iar relaţiile mele din Talpiot mi le oferă".

Mai mult, după ce Eldar decide că ar fi bine ca Gemini să investească într-un anumit proiect, relaţiile din Talpiot îl pot ajuta să înceapă demersul. „Dacă este o afacere cu şanse mari de succes, atunci concurenţa este mare şi e greu. Multe fonduri de investiţii vor să investească într-o idee bună – în următorul Facebook, dacă poţi să-ţi dai seama care va fi – şi toţi vor să intre în afacere. Relaţiile personale sunt esenţiale. Dacă-l cunoşti pe întreprinzător sau pe cineva care-l cunoaşte, ai şanse mai mari să fii acceptat şi să fii primul. Să fim cinstiţi; nu sunt foarte multe companii extraordinare în care să investeşti".

Când de cealaltă parte se află un talpiot, „vorbim efectiv aceeaşi limbă", spune zâmbind Eldar; „suntem pe aceeaşi lungime de undă; se simte în largul lui când vorbeşte cu mine, iar asta îmi oferă un avantaj. Talpiot este acel gen de reţea care depăşeşte orice graniţă sau o ignoră".

Acest sentiment este împărtăşit de cinci absolvenţi ai Talpiot care lucrează toţi la Takadu, o companie israeliană care supraveghează rezervele de apă şi aprovizionarea cu apă a oraşelor. Proprietarul firmei, talpiotul Amir Peleg, a apelat la colegi din Talpiot la scurtă vreme după ce a înfiinţat firma. Unul dintre ei, Haggai Scolnicov, mărturiseşte: „Dacă mă sună cineva şi spune: «Nu mă cunoşti... mă numesc... sunt din Talpiot», lucrurile se schimbă puţin. Nu toţi talpioţii sunt neapărat oameni cu care aş colabora. Probabil însă că un talpiot are ceva interesant de spus. Adevărat, e ceva ce duce cu gândul la relaţiile dintre foştii colegi de şcoală, dar, în general, sunt foarte utile. Este ceva extraordinar. Unde în altă parte mai poţi avea în mod constant legătură cu persoane cu 10 – 15 ani mai mari sau mai mici decât tine?" Relaţiile pe viaţă se stabilesc în perioada petrecută în armată, când talpioţii se ajută în lupta lor cu birocraţia. Uneori, politica, birocraţia sau problemele tehnice îi împiedică să meargă mai departe, dar talpioţii pot grăbi lucrurile colaborând cu absolvenţi ai programului din alte unităţi.

Un Barkai, un alt talpiot angajat la Takadu, explică: „Se pierd lucruri în procesul de comunicare. Pentru a discuta cu o altă unitate, trebuie să urci întâi la nivelurile superioare şi apoi să cobori. Deci pot

apărea unele erori de comunicare, iar când poţi s-o iei de-a dreptul şi să apelezi la un camarad din Talpiot, informaţiile vin mai repede, iar asta e foarte bine”.

Scolnicov îşi aminteşte că, la un moment dat, comandantul său voia ca el să se ocupe de comunicaţii. „Am spus: «Nu sunt foarte sigur.» Apoi am întrebat: «Cine e la celălalt capăt?» Când comandantul mi-a zis: «Simmy… şi el este din Talpiot», am acceptat imediat. Bineînţeles că preţul pe care va trebui să-l plătească un şef este acela că noi vom petrece 30 de minute pe zi flecărind”.

Biologul Ron Milo nu a fost niciodată prea vorbăreţ. Informatica, fizica, tehnologia şi chimia sunt instrumentele pe care le foloseşte la Institutul Weizmann, un centru de cercetări de nivel mondial aflat în oraşul Rehovot, la sud de Tel Aviv şi la vest de Ierusalim. Fondat în 1934 de chimistul Chaïm Weizmann, care, mai târziu, a devenit primul preşedinte al Israelului, institutul a fost catalogat, în 2011, de cei de la publicaţia *TheScientist* drept locul din afara SUA cel mai prielnic cercetărilor efectuate de cadrele universitare.

Este un magnet pentru talpioţi ca Milo. Plăcuţele cu numele de pe uşile birourilor arată că locul e plin de absolvenţi ai Talpiot. La Institutul Weizmann, Milo şi echipa lui se ocupă de „marile probleme ale viabilităţii”. Asta înseamnă că se ocupă de îmbunătăţirea eficienţei uneia dintre cele mai mari realizări ale naturii – fotosinteza – cu scopul de a cultiva plante agricole mult mai repede acolo unde este mai mare nevoie de ele, în regiunile cele mai sărace ale lumii, unde mulţi oameni suferă de foame. El explică astfel activitatea complexă de cercetare pe care o desfăşoară: „Analizăm posibilităţile, limitele şi nivelul optim al metabolismului carbonului. Sperăm să înţelegem principiile după care se produce, cu scopul de a îmbunătăţi capacitatea de a produce, mai eficient, hrană şi combustibil”.

Ron este foarte deschis când vorbeşte despre ceea ce l-a făcut să se ocupe de aşa ceva la Institutul Weizmann, poziţie din care încearcă literalmente să salveze lumea. „Am o pregătire ştiinţifică, iar cunoştinţele dobândite în Talpiot au fost vaste şi profunde. M-au ajutat să stăpânesc matematica, fizica şi informatica, iar asta este ceea ce contează cu adevărat pentru mine în acest moment”.

Deşi are un deosebit respect pentru program în sine – de la recrutare şi instrucţia militară până la instruirea teoretică şi absolvire

– el crede că nimic din toate acestea nu se compară cu faptul că recruţii se încurajează unul pe celălalt, cu faptul că instructorii îi îndrumă pe cădeţi şi cu influenţa pe care o au mai vechii absolvenţi ai Talpiot asupra traseului profesional (şi vieţii) celor care vin după ei.

„În Talpiot, cei cu care te însoţeşti şi care au influenţă asupra ta sunt la fel de importanţi, dacă nu chiar mai importanţi, decât pregătirea în sine. Eşti înconjurat de oameni interesanţi, de foarte bună calitate. Eşti influenţat de comandanţi şi de profesori, care îţi spun mereu că tu poţi schimba lucrurile. Când termini programul, crezi deja asta şi ai tu însuţi aşteptări foarte mari de la tine”. Ţinând cont de mediul stimulativ din punct de vedere intelectual, după părerea lui Milo, nu este de mirare că, atunci când se apucă de un proiect important, interesant, un talpiot va recruta alţi talpioţi ca să-l ajute. Există o afinitate naturală pentru preocupări similare. Relaţiile intră din nou în acţiune, asigurându-te că acei talpioţi cu care colaborezi îşi vor dovedi valoarea.

Rotem Eldar rezumă avantajul de a fi fost în Talpiot cu acest avertisment: „Nu uitaţi că nu există bilete pentru succesul în viaţă. Nu poţi să spui pur şi simplu «sunt din Talpiot» şi să crezi că aşa vei obţine orice îţi doreşti tot restul vieţii tale. Ai însă beneficiul de a cunoaşte oameni extraordinari şi de a fi în relaţii cu oameni extraordinari. Deşi, în ultimă instanţă, eşti pe cont propriu, există un fel de corp intern de consilieri gata să te ajute să găseşti răspunsuri şi să iei decizii”.

Capitolul 17

Succesulproiectului

În ultimul capitol, am văzut că mulţi absolvenţi ai programului Talpiot au ajuns, cu ajutorul altor talpioţi, în avangarda industriei israeliene. Este foarte interesant să urmăreşti evoluţia foştilor talpioţi, să vezi cum pregătirea, educaţia şi experienţa lor militară dau roade mai târziu în viaţă. Talpioţii joacă un rol important oriunde merg şi influenţează economia Israelului aşa cum aceasta nu a mai fost influenţată înainte.

În 1993, internetul era în faşă. Exista doar în câteva zone în care cercetătorii făceau experimente cu reţelele. În unele cazuri, cei care aveau calculatoare legate la o linie telefonică puteau comunica între ei printr-un dispozitiv conectat la o linie de fax. Se putea efectiv auzi semnalul de apelare similar cu al faxului înainte să se facă o conexiune.

Chiar şi pentru cei din lumea tehnologiei de vârf, perspectiva ca această mică reţea să devină cândva centrul mondial al afacerilor, serviciilor bancare şi marketingului era încă o pură fantezie. O mică echipă de israelieni a privit însă departe, în viitor. Ei au înţeles importanţa internetului; şi-au imaginat o lume în care tranzacţiile comerciale şi bancare se vor face, cum altfel, decât on-line. Erau cu mult înaintea celorlalţi.

Marius Nacht, din a doua promoţie a Talpiot (pe care l-am cunoscut în capitolul 6), lucra la Optrotech, una dintre primele companii israeliene cotate la Nasdaq, când unuia dintre manageri i s-a permis să creeze o unitate separată, denumită GAD. Nacht a fost invitat să lucreze în noul compartiment. Şeful nu i-a dat prea multe amănunte, dar Nacht a fost încrezător. „Nu mi-a spus despre ce era vorba în proiect pentru că nu voia să se dea de gol", explică el. „Dar era genial, aşa că am acceptat oferta fără să ştiu la ce urma să lucrez. După ce am semnat actele, mi-a spus că vom lucra la o imprimantă mare, nouă, sofisticată. Am fost atât de dezamăgit de mine însumi: cu un an, doi în urmă, salvam piloţi israelieni în luptă, iar acum lucram la o imprimantă. M-am simţit foarte prost. Voia ca eu să mă ocup de partea de software, care era extrem de sofisticată. A spus că vor fi doar cinci oameni care vor avea grijă de treaba asta; de rest se ocupau alţii".

Optrotech a fuzionat mai târziu cu Orbit, devenind Orbotech, aceasta fiind cotată încă la Nasdaq. Compania produce, comercializează şi asigură service-ul unor produse destinate industriei electronice, inclusiv circuite imprimate. Este, de asemenea, specializată în ceea ce se numeşte inspecţie optică automată: un aparat face fotografii foarte detaliate ale unei componente electronice şi apoi comunică eventualele probleme pe care le-ar putea avea dispozitivul.

Nacht recunoaşte că nu ştia nimic despre software pe atunci. „Când eram eu în Talpiot, informatica nu prea era folosită. Nu ştiam nici măcar DOS, iar pe atunci exista doar DOS". Cumva, mai târziu, a învăţat singur UNIX şi Macro-S înainte de a învăţa să facă programare în OS X[16] de la Apple, toate acestea fiind necesare la Optrotech.

[16] DOS, UNIX, Macro-S, OS X sunt sisteme de operare. DOS, prescurtarea de la Disk Operating System, a fost creat de Microsoft la începutul anilor 1980, fiind cel mai cunoscut sistem de operare până la apariţia lui Windows 95 în 1995 (n. red.).

Apoi, Nacht a dat de o problemă încercând să scrie un cod care să-i permită unui computer să comande o sofisticată imprimantă cu laser la care lucra. „Nimeni nu putea rezolva problema”, îşi aminteşte el. „Mi s-a spus să-l chem pe un anume Gil Shwed. Activase în Unitatea 8200 şi lucra ca liber-profesionist pentru Sun Microsystems în Israel. Nu-i plăcea deloc să fie angajatul unei corporaţii şi lucra la un singur proiect înainte de a se ocupa de altul. Era regele liber-profesioniştilor. Aşa că l-am invitat să mă ajute, iar, după câteva zile, a apărut. S-a aşezat în faţa monitorului şi a început să tasteze în timp ce eu îi descriam problema – nici măcar ceea ce voiam să fac, doar problema. Eu vorbeam, iar el lucra. Am strigat: «Hei, de ce nu asculţi ce încerc să-ţi spun?» Nici măcar nu s-a uitat la mine; a spus doar: «N-ai nicio grijă, tu vorbeşte.»”.

Nacht râde. „Ca programator, Gil este uimitor. Nici astăzi nu-l egalează nimeni. În trei ore a rezolvat o problemă la care noi lucram de o lună – iar în echipa noastră aveam pe unul cu doctorat şi pe altul cu master în informatică.

A plecat de la Optrotech în acea după-amiază – «*ciao*, *arrivederci*». Dar am păstrat legătura. L-am convins să vină să lucreze la firmă. Asta a fost o adevărată ispravă. Nu a primit niciodată ordine de la nimeni. I se părea absurd să aibă un şef şi un salariu. Sunt foarte mândru că l-am putut convinge să lucreze cu mine”.

Nacht şi Shwed au plecat de la Optrotech câteva luni mai târziu, ducându-se la o companie israeliană cu sediul în New York care se ocupa cu automatizarea activităţii de gestiune a stocurilor. Printre clienţii acesteia s-au numărat Boeing şi Procter & Gamble. Datele cu privire la stocuri erau vechi, gestiunea se ţinea într-un sistem numit VAX, iar Shwed şi Nacht au trecut totul în UNIX.

Potrivit afirmaţiilor lui Nacht, în tot acest timp, Shwed spunea: „Am o idee grozavă. Internetul este următoarea chestie importantă. Va trebui să fie protejat”. Shwed se gândea de fapt la ceea ce avea să fie numit mai târziu *firewall*, un program menit să-l apere pe utilizator de tot felul de atacuri lansate de la alte calculatoare.

„Chiar nu aveam habar despre ce vorbea”, recunoaşte Nacht. „Nu ştiam nimic despre internet. Îmi era greu să înţeleg chiar şi conceptul de internet. Dar Gil m-a convins să plec de la Optrotech

odată cu el, spunând: «Asta se întâmplă *acum*; trebuie să facem ceva.» Aşa a început Check Point".

Deşi Check Point a fost în mare măsură ideea lui Shwed, Nacht spune că acesta i-a propus, plin de generozitate, să împartă compania jumătate-jumătate. Nacht a înţeles că avea să aibă treabă până peste cap. Şi-a luat câteva zile libere şi a plecat în Jamaica să reflecteze şi să se relaxeze în „paradis". Acolo, a primit un telefon de la Shwed, care l-a întrebat dacă 1 – ar deranja să aducă în grupul lor un al treilea om, pe Shlomo Kramer, un prieten al lui Shwed din Unitatea 8200. Deşi Nacht nu-l cunoştea propriu-zis, a fost de acord. Acum, fiecăruia îi revenea o treime din companie.

Deşi Gil era principalul conducător al noii companii, Nacht îşi aminteşte că „nici măcar nu avea un computer. Aşa că i-am dat apartamentul meu; aveam un Intel 386. Dormitorul meu a devenit biroul nostru. La puţin timp după aceea, a murit bunica lui Shlomo. Apartamentul ei a devenit biroul nostru şi mi-am recuperat dormitorul". Deşi aveau ceva bani pentru început, Shwed, Nacht şi Kramer au hotărât să nu angajeze pe nimeni care să-i ajute până când nu vor fi siguri că vor putea să atragă clienţi şi să supravieţuiască fără fonduri din afară. În definitiv, dacă dădeau greş, nu voiau să tragă pe nimeni după ei. Ar fi fost rău pentru reputaţia de care se bucurau într-o ţară mică, dar, şi mai important, ar fi fost „rău pentru sufletul lor". Aşa că au făcut singuri mare parte din munca măruntă, neplăcută, de organizare şi secretariat.

După ce lucrurile au început să se aşeze, una dintre primele persoane angajate a fost o femeie pe nume Limor Bakal. Sarcina ei era să-i ajute pe cei trei să-şi organizeze ideile şi programul de lucru, sprijinindu-i aşa cum putea. Ea a pus bazele departamentelor de vânzări şi marketing; în acel moment, toţi făceau de toate la Check Point.

„Nici măcar nu ştiam ce este internetul", spune Bakal. „Era ceva neobişnuit pe atunci, dar totul avea un caracter foarte tehnic, foarte ştiinţific. A trebuit să învăţăm singuri înainte să putem aborda un potenţial client. Mai întâi trebuia să-i explicăm că putea folosi internetul pentru a face afaceri. Apoi îi puteam vorbi despre potenţialele probleme şi despre soluţia noastră. Nu-i spuneai unui potenţial client: «Conectează-te şi foloseşte un *firewall*.» Trebuia să-i

spui: «Acesta este internetul.» îmi amintesc că le spuneam potenţialilor clienţi: «Aveţi un site de internet?» Dacă spuneau că nu, nu-mi mai băteam capul cu ei pentru că erau cu mult în urmă. În realitate însă, pentru o companie de tehnologie, şi noi eram cu mult în urmă. Prima oară când au adus un calculator personal, niciunul dintre noi nu a vrut să-l atingă – eram toţi speriaţi de moarte. Ei ziceau ceva despre Microsoft, iar eu spuneam: «Ce naiba e un Microsoft?»".

Bakal îşi aminteşte că Marius Nacht căuta clienţi în SUA. „Călătorea tot timpul. Lucra şi dormea în maşină luni întregi, exact ca un comis-voiajor de demult. Se ducea literalmente la companii şi bătea la uşă".

Când i-am spus lui Nacht ce a zis Bakal, a răspuns zâmbind afectat: „Aşa eram eu". La una dintre primele vizite făcute de Nacht unei companii din SUA, a cunoscut, în apropiere de Boston, un tehnolog-şef, care i-a spus: „Nu este absolut deloc nevoie de securitate pentru internet". Acesta lucra la firma de software Lotus. „M-au dat afară din birou râzând de mine, spune Nacht. Credeau că nu va fi nevoie de niciun fel de protecţie pentru internet, că internetul nu va fi niciodată un instrument de comunicare pentru comerţ. Prima oară când am fost acolo, administratorul de reţea mi-a spus: «Nu mă voi conecta niciodată la internet. Nu voi avea nevoie de un *firewall*.» Ce poţi să spui? Într-adevăr, nu ai nevoie de niciun *firewall* dacă nu ai de gând să te conectezi la internet. Până la urmă, acel individ a fost dat afară, iar persoana care l-a înlocuit ne-a sunat. I-am arătat produsul şi a fost atât de încântat, încât a vrut să-l folosească imediat la reţeaua lotus.com. I-am spus: «Uite, de ce nu-l încerci puţin pe o reţea de producţie, învaţă regulile, învaţă cum să-l foloseşti, pentru că, dacă regulile nu sunt bune, îţi vei distruge propria producţie.»".

Dintre primii angajaţi ai firmei Check Point a făcut parte şi Gil Dagon, un absolvent al Talpiot din una dintre primele serii ale programului. Se spune că era egalul unei întregi echipe de programatori. Dagon era şi este concentrat complet asupra lucrurilor care-l interesează cel mai mult. De fapt, a dat pe degeaba multe dintre opţiunile emise la început de Check Point, opţiuni care valorează milioane de dolari. „Nu vă temeţi", chicoteşte Bakal, „are încă o mulţime".

Check Point este acum o companie cu o valoare de piaţă de 12 miliarde de dolari şi una dintre cele mai mari, cele mai cunoscute şi cele mai respectate firme israeliene. Este încă lider mondial în domeniu şi deţine câteva patente importante, continuând să joace un rol determinant în domeniul securităţii on-line.

Ca să găseşti mai multe poveşti despre succesul talpioţilor în afaceri nu trebuie să cauţi pe internet. Absolvenţii programului au folosit sistemul Talpiot pentru rezolvarea unor probleme din multe alte domenii. Talpiot este celebru pentru îndoctrinarea cadeţilor cu o „abordare sistemică". În loc să adopte o abordare limitată, aceştia se uită *desuslatoţi factoriidinsituaţia respectivă* şi găsesc un mod de a înţelege impactul *înansamblu* înainte de a elabora un plan.

Asemenea multora înaintea lui, Gilad Almogy s-a visat comandant al unei unităţi combatante şi a fost foarte bănuitor în legătură cu programul Talpiot înainte de a face parte din seria a cincea în 1984. Cu toate acestea, se pricepea să rezolve probleme şi avea rezultate bune la teste, uneori chiar fără să înţeleagă pe deplin toate conceptele. „Poate că de aia eram perfect pentru Talpiot", glumeşte el.

Almogy studiase deja abordarea sistemică înainte de a face parte din Talpiot. Consideră însă că acest program a făcut din el un maestru al abordării sistemice. „Modul în care am învăţat asta la Talpiot mi-a oferit un bagaj de cunoştinţe extraordinar. Mai târziu, chiar mi-am câştigat existenţa apelând la acel mod de gândire".

A terminat cei trei ani de cursuri teoretice din programul Talpiot la Universitatea Ebraică, specializându-se în fizică şi matematică, apoi a mers la şcoala de ofiţeri combatanţi. În calitate de comandant de pluton din Brigada Golani, a luptat în prima Intifadă şi a activat un timp în sudul Libanului. Pe când stătea nemişcat în praf în timpul desfăşurării manevrelor, îi privea adesea pe tinerii lui soldaţi şi îşi spunea: „Pun pariu că niciunul dintre ei nu are studii avansate de fizică şi matematică".

După ce a plecat din armată, Almogy a fost angajat de Orbot, unde a realizat un sistem care descoperă defectele semiconductorilor complet invizibile cu ochiul liber, ajutând astfel companiile să economisească sute de milioane de dolari. Ca să funcţioneze, semiconductorii trebuie realizaţi la perfecţie. Micile dispozitive nu pot avea ştirbituri sau zgârieturi. (Acesta este unul dintre motivele pentru

care persoanele care le realizează poartă costume similare cu cele care se pot vedea la locul unui dezastru biochimic.)

„Trebuie să cauţi posibile defecte de câteva zecimi de milimetru”, explică Almogy. „E ca şi cum ţi s-ar spune să cauţi un bob de sare pe un teren de fotbal. Apropo, pe teren este iarbă; ignoră asta. În plus, trebuie să ştii ce fel de bob de sare este şi să fii 100% sigur că nu este piper”.

Când firma Orbot a fost cumpărată de Applied Materials (cunoscută, după simbolul dat de Nasdaq, drept AMAT) cu suma de 110 milioane de dolari în 1996, Almogy s-a mutat la AMAT. Era permanent foarte solicitat şi a ajuns vicepreşedinte după ce şi-a dat doctoratul în fizică aplicată la CalTech[17].

Şi-a dorit întotdeauna să-şi facă propria firmă, dar i-a fost foarte greu să se despartă de uriaşa corporaţie. „Pot privi o problemă în ansamblu, ăsta este atuul meu”, spune el. În cele din urmă, şi-a analizat în mod temeinic propria problemă şi a găsit o cale de a se elibera de AMAT. Ştia că managementul multisistem îi va asigura succesul.

Almogy a fondat, în 2009, în California, compania Congenera, specializată în sisteme de captare a energiei solare. A reuşit să convingă alţi doi directori ai AMAT să vină cu el. Almogy spune că realizarea unui panou solar este similară fabricării semiconductorilor în sensul că fiecare panou trebuie să nu aibă niciun defect pentru ca eficienţa lui să fie maximă. Noua tehnologie a companiei a avut un succes extraordinar în toată lumea datorită designului unic al panourilor solare, atrăgând atenţia unora dintre marii investitori ai planetei, inclusiv lui Vinod Khosla[18], unul dintre cei mai puternici investitori din istorie.

Succesul companiei Congenera are la bază ceea ce Almogy numeşte „abordarea Ikea”. Toate componentele sunt expediate la fabricile sale, unde sunt asamblate. Nu are furnizori exclusivi pentru nicio componentă; astfel, nu riscă nimic. Compania sa a realizat câteva lucrări foarte importante în California, inclusiv la noul sediu central al

[17] Prescurtarea de la California Institute of Technology (Institutul de Tehnologie din California) (n. red.).

[18] Vinod Khosla (n. 1955) este om de afaceri şi investitor american de origine indiană. Potrivit publicaţiei Forbes, la începutul anului 2020, averea lui se ridica la circa 2,2 miliarde de dolari (n. red.).

Facebook, The Sonoma Wine Company şi Clover Dairy, ca şi la doi clienţi foarte mari din India.

Absolvenţii Talpiot se ocupă, de asemenea, de câteva tehnologii aflate încă în stadiul de dezvoltare. Printre cele mai importante sunt tehnologia comunicaţiilor mobile şi maşinile autonome. Itay Gât, din seria a cincea a Talpiot, este vicepreşedintele companiei Mobileye şi se ocupă de programele de producţie. În timp ce Israelul se lupta cu teroriştii din Gaza în vara lui 2014, Mobileye a intrat pe bursă, fiind listată la Nasdaq cu simbolul MBLY. în a doua zi de tranzacţionare, după succesul ofertei sale publice iniţiale, compania cu sediul în Ierusalim avea o valoare de piaţă de 7, 6 miliarde de dolari.

Mobileye este „al treilea ochi" pentru maşina personală. Îţi poate spune dacă eşti pe punctul de a lovi maşina din faţă şi chiar acţionează frâna dacă şoferul reacţionează prea încet. Dispozitivul îl avertizează pe şofer şi dacă poate lovi alte lucruri aflate pe şosea, de pildă alte maşini sau pietoni, declanşând o alarmă care îl determină să ia măsuri.

Strategia comunicaţiilor mobile este un alt domeniu care îi atrage pe talpioţi. Un absolvent din seria a noua, Guy Lévy-Yurista, are o diplomă în electrotehnică de la Universitatea Tel Aviv, un doctorat de la Institutul Weizmann şi un MBA de la Wharton School din cadrul Universităţii din Pennsylvania. Deţine cinci brevete americane în domeniul codării, al detectării programelor informatice neautorizate şi al impulsurilor optice.

A lucrat toată viaţa în cercetare-dezvoltare, mai întâi în armata israeliană, apoi în sectorul privat. Lévy-Yurista s-a ocupat de crearea unor platforme mobile pentru AOL şi pentru unitatea de protecţie a comunicaţiilor mobile din cadrul marii companii McAfee, care produce software de securitate. A fost tehnolog-şef al unei companii numite AirPatrol, care le permite organizatorilor unei conferinţe şi celor care administrează platforme *business-to-business* să controleze modul în care invitaţii îşi folosesc dispozitivele mobile când accesează informaţii secrete sau protejate prin lege. De asemenea, cei nepoftiţi sunt împiedicaţi să acceseze programe de pe telefoanele lor inteligente – inclusiv internetul, mesageria şi aparatul de fotografiat – în timp ce se află în locul în care se desfăşoară conferinţa.

Un alt absolvent al Talpiot a repurtat atâtea succese în afaceri, încât prietenii l-au poreclit „Maşina de Idei”. Iar ideile lui Ariel Maislos au produs foarte mulţi bani. După ce a absolvit programul Talpiot în 1994, Maislos a lucrat într-o unitate de elită din domeniul cercetării-dezvoltării până în 2001. De când a plecat din Talpiot, a fondat şi a vândut două companii. Prima a fost Passave. Misiunea companiei este să asigure conexiuni mai bune, mai rapide, mai ieftine şi, pur şi simplu, mai eficiente pentru persoanele fizice şi juridice folosind mijloace video, dispozitive vocale şi linii de internet de mare viteză. În 2005, venitul a fost de 30 de milioane de dolari. Compania a fost cumpărată de PMC-Sierra în 2006 cu 300 de milioane de dolari.

Celălalt succes uriaş al lui Ariel a fost Anobit, care a reuşit să înregistreze 65 de patente internaţionale. El şi partenerii săi au inventat o metodă care permite dispozitivelor de stocare bazate pe memorie externă să înmagazineze mai multă informaţie. Deşi este apreciată de orice companie producătoare de tehnologie, metoda respectivă este deosebit de valoroasă pentru piaţa dispozitivelor mobile. După ce a fost curtată de câteva nume mari, Anobit a fost cumpărată de Apple cu 390 de milioane de dolari în 2012. Maislos a rămas la Apple o scurtă perioadă după vânzarea companiei sale. A plecat câteva luni mai târziu, probabil pentru a pune bazele unei alte companii care se va vinde cu câteva sute de milioane de dolari.

Banii nu sunt, desigur, singura măsură a succesului. Numele unuia dintre primii absolvenţi ai Talpiot a rămas întipărit pentru totdeauna în memoria iubitorilor de muzică din lumea întreagă. După ce a absolvit cursurile Talpiot la Universitatea Ebraică, Meir Shaashua a folosit algoritmi pentru a crea noi sisteme radar destinate armatei israeliene. Descoperind un mod de a folosi algoritmii pentru a îmbunătăţi sunetul, a fondat, în 1992, împreună cu un asociat, Waves Audio Ltd. Produsele firmei sunt destinate înregistrării, mixării şi masterizării sunetului, fiind folosite pe scară largă în industria muzicală şi în cinematografie.

Compania lui Shaashua a inventat, de asemenea, un mod de a calma nervii milioanelor de pasionaţi ai fotbalului din toată lumea. În timpul Campionatului Mondial din 2010, microbiştii de pe stadioanele din Africa de Sud suflau în vuvuzele, instrumente zgomotoase care scoteau un sunet distinct. În primele zile ale competiţiei, se pare că

numai BBC a primit câteva sute de reclamaţii, telespectatorii cerând postului de televiziune să facă ceva. FIFA, organizaţia internaţională care se ocupă de fotbal, a refuzat să interzică folosirea vuvuzelelor în timpul meciurilor, aşa că Waves Audio a oferit soluţia. Firma a realizat repede şi a oferit reţelelor de televiziune o aplicaţie software cu ajutorul căreia puteau elimina zgomotul.

Compania a fost răsplătită cu un premiu Grammy pentru tehnică în 2011. Pe covorul roşu de la Los Angeles, Shaashua a respins laudele care i se adresau pentru produsele sale originale, spunându-le cu graţie celor care-l intervievau: „Este o mare onoare! Gândurile mele se îndreaptă spre personalul de la Waves – spre toţi angajaţii care au făcut posibil acest lucru”.

Capitolul 18

Ceicaresalveazăvieţi

L-am cunoscut pe Eli Mintz, din promoţia a patra a programului Talpiot, în capitolul 3, iar traiectoria sa profesională i-a inspirat pe toţi cei de după el. După lăsarea la vatră, Eli a plecat în Franţa, unde a studiat afacerile la INSEAD (una dintre cele mai mari şcoli postuniversitare de afaceri, cu filiale în diferite ţări ale lumii). Soţia sa, Liat, specializată în biologie, a găsit un loc de muncă la Institutul Pasteur din Paris, o fundaţie dedicată studiului biologiei, bolilor, vaccinurilor şi microorganismelor. „La începutul anilor 1990, francezii erau chiar înaintea americanilor în domeniul cercetării genomului uman”, explică Eli. „Bineînţeles că americanii i-au ajuns repede din urmă şi i-au depăşit pe francezi. Dar, în acel moment, se făceau multe eforturi în Franţa. Ne aflam cu adevărat în locul potrivit la momentul potrivit”.

În timp ce studia la INSEAD, încerca să-şi dea seama ce putea face cu algoritmul său şi cu toate cunoştinţele pe care le dobândea despre afaceri când Liat a avut brusc o idee. Cei doi urmau să folosească ceea ce ştiau pentru a crea un computer care să ajute la creşterea vitezei, fiabilităţii şi eficienţei extragerii datelor cu privire la genom.

Din acea idee s-a născut Compugen, una dintre primele companii care a folosit algoritmi complecşi pentru a extrage date despre genomul uman şi pentru a-l carta. De fapt, Eli a fondat-o împreună cu alţi absolvenţi ai Talpiot, Simehon Faigler şi Amir Natan.

(Mai târziu, vor coopta în echipă un alt talpiot: Mor Amitai va fi, multă vreme, directorul general al companiei Compugen şi întruchiparea uneia dintre cele mai strălucite poveşti de succes în afaceri ale Talpiot.)

Împreună, au realizat un computer care putea carta şi analiza ADN-ul, permiţându-le cercetătorilor de la companii de medicamente ca Merck, Pfizer, Bayer şi Eli Lilly să caute coduri genetice pentru a realiza medicamente mai eficiente.

A fost nevoie însă de cunoştinţele de marketing ale unui american pentru a duce Compugen la nivelul următor. Martin Gerstel a crescut în SUA fără să acorde prea multă atenţie moştenirii sale evreieşti. Pur şi simplu, nu l-a interesat; nu i s-a părut relevantă când a mers la Yale, apoi când a făcut carieră în domeniul biotehnologiei, aflat în plin avânt în California. Şi-a făcut o reputaţie ca director general la Alza Corporation, o firmă care fabrică o gamă largă de medicamente, de la cele folosite împotriva SIDA la cele care tratează deficitul de atenţie.

În timp ce se afla într-o deplasare în interes de serviciu, a cunoscut o tânără israeliană. După puţin timp, aceasta l-a convins să viziteze Israelul, lucru care i-a schimbat viaţa pentru totdeauna. S-a simţit acasă din clipa în care a coborât din avion, sentiment pe care spun că îl au mulţi evrei neisraelieni care călătoresc pentru prima oară în Israel. Dar Gerstel a şi ascultat de glasul inimii. S-a căsătorit cu acea tânără şi a sprijinit multe idei extraordinare care s-au născut în comunitatea de afaceri din Israel. Printre companiile care l-au atras pe Gerstel ca finanţator şi consultant în management s-a aflat şi Compugen.

Gersel a fost extrem de impresionat când i-a cunoscut pe Mintz şi pe alţi absolvenţi ai Talpiot. „Nu există nimic ca Talpiot nicăieri în lume”, spune el cu entuziasm. „Oamenii care termină programul gândesc altfel decât oamenii obişnuiţi care termină chiar şi cele mai bune universităţi din lume. Să vedem cum au ajuns astfel. Programul Talpiot se bazează pe dorinţa tinerilor de a sluji lumea şi propria ţară. Este un efort concentrat care durează nouă ani. Gândiţi-vă: nouă ani când ai abia 18. Învaţă, se dezvoltă şi aplică ceea ce ştiu în situaţii reale, în care viaţa fratelui, a surorii, a verişorului sau a părinţilor poate depinde de ceea ce fac ei. Poţi să te bizui mereu pe tehnologie

aici. Marketing? Habar nu au. Dar, când vine vorba despre tehnologie, Talpiot îi învață să fie cei mai buni".

Adus de unii dintre cei mai mari investitori ai Compugen să „rentabilizeze" compania, Gerstel a ghidat firma pe parcursul unui semnificativ proces de tranziție la scurt timp după ce aceasta a fost cotată Nasdaq, iar valoarea acțiunilor ei a crescut.

El și-a dat seama imediat că firma Compugen vindea prea ieftin cel mai bun produs de pe piață. „Computerul ei era mult mai bun decât cel pe care concurența îl vindea cu 1, 2 milioane de dolari. Compugen vindea propria versiune cu 30.000 de dolari". În mod paradoxal, calitatea deosebită a computerului Compugen a provocat o scădere a vânzărilor. „Erau atât de bune și atât de rapide, că nimeni nu mai avea nevoie de altul", își amintește Gerstel.

Ajunsese să fie ferm convins că firma trebuia să-și schimbe imaginea pe care o avea pe piață, să nu mai fie o companie care produce calculatoare, ci o companie specializată în științele vieții. Ideea lui de a schimba imaginea companiei va duce însă curând la plecarea fondatorilor acesteia.

Echipa Talpiot inițială nu se împăca nici cu felul în care cercurile corporatiste abordau problemele. Însoțindu-i pe cei patru – cărora el le spunea „puști" – la întâlnirile cu reprezentanții celor mai mari companii farmaceutice din lume, Gerstel s-a lămurit că ei aveau dreptate și toți ceilalți se înșelau. „Mi-am dat seama imediat că acești puști, băieții de la Compugen, știau mai multe despre biologie și despre elementele fundamentale ale vieții decât restul lumii. Am fost în vizită la mai multe companii farmaceutice importante, unde ni s-a spus: «Sunteți niște matematicieni buni, dar teoriile dumneavoastră nu pot fi adevărate.» Nu puteau renunța la principala dogmă a biologiei: o genă, un transcript, o proteină. Așa că ne-am întors acasă și am creat un laborator de biologie pentru a testa ceea ce descoperiserăm cu ajutorul computerului nostru. Am aflat că datele furnizate de computer erau corecte. Timp de mai mulți ani, încet, dar sigur, ne-am transformat într-o companie specializată în științele vieții. Am angajat mai mulți biologi; am investit mai mult în munca de laborator și în cercetare".

În principiu, Gerstel și noile cadre de conducere de la Compugen au dat companiei o nouă direcție, sporindu-i șansele de a atrage clienți noi. A doua generație de conducători a fost dată tot de Talpiot. Gerstel

spune plin de admiraţie: „Aşa gândesc ei. Absolventul Talpiot trebuie mai întâi să identifice problema şi apoi să-i dea de cap”.

Cu energia, flerul şi mândria sa caracteristică, Gerstel spune că Israelul (datorită, în mare parte, programului Talpiot şi companiei Compugen) este lider mondial în domeniul algoritmilor. „Nimeni nu se descurcă mai bine. Iar Israelul *artrebui* să fie un centru al acestuia. Are algoritmi şi biologi dintre cei mai buni. Trei dintre ultimii şapte câştigători ai Premiului Nobel pentru ştiinţele vieţii au fost israelieni. Nu ar trebui să se dea acest premiu la Stockholm, ci la Ierusalim sau la Tel Aviv”.

Uneori, Gerstel a fost acuzat că e într-atât de îndrăgostit de Talpiot, încât îi pune într-o situaţie stânjenitoare pe directorii Compugen în timpul discuţiilor avute cu potenţialii clienţi. Un fost director al Compugen îşi aminteşte că a fost deosebit de jenat. Le-a spus prietenilor săi: „Călătoresc în toată lumea şi nimeni din străinătate nu m-a întrebat niciodată despre Talpiot. Chiar şi în Israel, se întâmplă foarte rar acest lucru pentru că oamenii pur şi simplu nu ştiu de el. Martin le ţinea tuturor o prelegere extraordinară despre Talpiot, iar eu trebuia să stau pur şi simplu, în timp ce directorii firmelor farmaceutice se holbau la noi. Era groaznic... Dar ştie să-şi vândă marfa”.

Deşi fondatorii Eli Mintz şi Martin Gerstel nu s-au prea înţeles în afaceri, chiar şi după mai mulţi ani de la divizarea faimoasei lor companii, Compugen, nu aveau decât cuvinte de laudă unul pentru celălalt. Mintz îşi aminteşte că Jonathan Medved, un investitor de succes în *start*-upuri, a băgat bani în afacere, „dar cea mai importantă contribuţie a sa la ascensiunea companiei Compugen a constat în faptul că ne-a prezentat lui Martin. Am fost foarte norocoşi că l-am întâlnit. În mare măsură, datorită lui este Compugen ceea ce este. Implicarea lui Martin Gerstel în conducerea companiei a fost un plus uriaş datorită experienţei sale în afaceri, a relaţiilor sale, a capacităţii sale de a atrage capital, a simţului său strategic şi a înţelegerii comunităţii din domeniul biotehnologiei, în virtutea experienţei acumulate la Alza. Am intrat realmente în afaceri cu biotehnologie Eră ca cineva din companie să aibă experienţă în acest domeniu. A fost un îndrumător grozav”.

Gerstel a fost cu adevărat impresionat de laudele aduse de Mintz: „N-am ştiut niciodată că gândeşte astfel”.

Dacă întâmplarea l-a adus pe Gerstel în Israel, tot întâmplarea i-a schimbat destinul lui Guy Shinar, un absolvent al seriei a XI-a a programului Talpiot. Înainte să intre în Talpiot, scopul său era să devină pilot militar sau membru al unei unităţi navale de comando şi spera să continue în această direcţie. În timpul instrucţiei de bază însă, a fost lovit de un şrapnel în ochi. Când i s-a spus că vederea îi va fi afectată permanent, şi-a dat seama că visul său de a activa într-o unitate combatantă s-a sfârşit.

Avea să-şi ia însă revanşa cu vârf şi îndesat în faţa destinului după un traseu lung şi dificil. Primul an de studii la Talpiot, făcut la Universitatea Ebraică, a fost foarte greu, dar, în cele din urmă, s-a îndrăgostit de ştiinţă. „Am ştiut că mă voi ocupa de ea tot restul vieţii”.

După absolvire, a continuat activitatea în cercetare-dezvoltare, la centrul de mentenanţă al armatei şi, apoi, la informaţiile militare. Deşi încă îl durea faptul că nu lupta, lucrând în cercetare-dezvoltare şi creând noi sisteme, a început să-şi dea seama că propria contribuţie la apărarea Israelului era importantă şi că va fi de durată. „Asta e viaţa, spune el, alegi un lucru şi renunţi la altele. Există mereu argumente pro şi contra”.

Când a părăsit armata după un deceniu de când a început-o, a plecat la studii postuniversitare de administrare a afacerilor în Franţa. În acest moment, Shinar se gândea din ce în ce mai mult la domeniul dispozitivelor medicale, aflat în plină dezvoltare în Israel. Imediat după ce s-a întors în ţară, Shinar a devenit primul angajat al companiei X-Technologies, care avea să producă şi să vândă catetere pentru cei bolnavi de inimă. Firma s-a specializat în fabricarea baloanelor folosite de chirurgii cardiologi pentru a lărgi arterele obturate. În vasele de sânge ale pacientului se introduce şi se umflă un balon care permite o mai bună circulaţie a sângelui.

La patru ani de la înfiinţare, compania X-Technologies a fost cumpărată de firma Guidant din Indianapolis cu 60 de milioane de dolari în bani-gheaţă, la care s-au adăugat 100 de milioane de dolari pentru realizarea vânzărilor planificate. Se spune că firma americană a acceptat să promoveze în mod agresiv produsele X-Technologies. La trei ani după încheierea acordului, câteva mari corporaţii au pus ochii

pe Guidant, inclusiv Johnson and Johnson, Boston Scientific şi Abbott Labs. În cele din urmă, o ofertă făcută de Boston Scientific cu sprijinul Abbott Labs a pus capăt îndelungatei lupte pentru preluarea firmei respective.

În ciuda garanţiilor concrete acordate de Guidant, care a promis să facă reclamă şi să promoveze produsele X-Technologies, compania s-a concentrat pe alte idei, lăsând X-Technologies pe planul al doilea. Shinar, fondatorii firmei X-Technologies şi investitorii principali au dat în judecată Guidant pentru că nu a promovat cum trebuie produsele şi nu a atins obiectivele cu privire la vânzări. În cele din urmă, conflictul s-a aplanat, reclamanţii rămânând fără cele 160 de milioane de dolari, cât ar fi trebuit să obţină din vânzări, dar, oricum, cu o situaţie financiară foarte bună.

În acel moment, preluarea X-Technologies de către Guidant a fost una dintre primele achiziţii de amploare ale unei companii israeliene de dispozitive medicale. Afacerea a arătat lumii întregi că firmele şi tehnologiile israeliene erau de nivel mondial.

Shinar a făcut parte apoi din consiliul de conducere al altor companii israeliene producătoare de dispozitive medicale înainte de a fonda, împreună cu un asociat, o companie numită Javelin Medical, la care a fost şi tehnolog-şef. Obiectivul acesteia este să prevină accidentele vasculare cerebrale la persoanele cu risc crescut, în special la bolnavii cu fibrilaţie atrială, o formă răspândită de aritmie (un ritm neregulat al bătăilor inimii). „Nu există în prezent un tratament adecvat pentru atacul vascular cerebral, iar prevenirea lui este cea mai bună strategie”, afirmă Shinar. În prezent, compania Javelin testează pe animale tehnologiile pe care le produce şi speră să treacă, în foarte scurt timp, la teste pe oameni.

Asemenea multor absolvenţi ai Talpiot, Shinar spune că a fost atras de domeniul dispozitivelor medicale pentru că necesită cunoaşterea temeinică a unor discipline diferite: tehnologie, medicină, teste clinice, statistică, asigurarea calităţii, legislaţie şi proprietate intelectuală, ca să amintim doar câteva. Talpioţilor li se potriveşte de minune. „Cei care au terminat Talpiot au un avantaj real dat de faptul că sunt obişnuiţi să rezolve mai multe probleme deodată studiindu-le dintr-o multitudine de perspective diferite”, subliniază Shinar. „Ani la rând, am fost învăţaţi să folosim o abordare sistemică, iar acesta este

exact lucrul care se cere în industria dispozitivelor medicale”. Shinar consideră că programul Talpiot a avut un rol hotărâtor în formarea sa ca om; nimic nu a avut o influenţă mai mare asupra sa.

Toată creativitatea şi capacitatea intelectuală dezvoltate de programul Talpiot au fost valorificate de un mare om de afaceri israelian, Yossi Gross. Cu toate că a făcut stagiul militar înainte de apariţia Talpiot, iniţiativele avute de el în domeniul tehnologiei dispozitivelor medicale au atras o mare parte a absolvenţilor programului. Este un domeniu în dezvoltare rapidă, limitat doar de imaginaţia oamenilor.

Gross a lucrat în domeniul ingineriei aerodinamice şi, o perioadă, a fost unul dintre inginerii care s-au ocupat de avionul de luptă Lavi al Forţelor Aeriene Israeliene. A renunţat la acea poziţie întrucât a considerat că birocraţia aferentă unui proiect de mare amploare al unei companii foarte mari îi afecta creativitatea. La scurt timp, soţia i s-a plâns că aparatul electric de epilat nu mai mergea cum trebuie. Gross nu doar că l-a reparat, ci l-a transformat într-un produs care, în cele din urmă, a devenit unul dintre cele mai cunoscute din lume: epilatorul electric „The Lady Remington Smooth and Silky”.

Gross s-a săturat însă repede de afacerea cu produse electrocasnice. „Într-o lună, făceam avioane de luptă pentru Forţele Aeriene Israeliene. În următoarea, făceam epilatoare pentru femei. Am trecut de la tehnologia de vârf la o tehnologie mai simplă. Era enervant”.

Deşi nu ştia asta pe atunci, avea să i se dea curând şansa de a lucra într-un sector inovator al tehnologiei de vârf şi de a colabora cu unii dintre cei mai capabili oameni din Israel şi din lume. La scurt timp după ce s-a despărţit de Remington, a cunoscut un alt întreprinzător israelian care a avut ideea de a realiza minipompe pentru administrarea preparatelor farmaceutice. „Nu ştiam nimic despre asta în momentul respectiv, dar i-am spus că pot să fac aşa ceva”. La scurt timp, a prezentat ideea şi proiectele sale companiei irlandeze de biotehnologie Elan. Aceasta a investit în proiectul minipompei, dându-i lui Gross banii necesari dezvoltării propriilor idei şi firme în noua lume a ingineriei biomedicale.

Yossi Gross are în prezent şase sute de patente pe numele său şi a înfiinţat peste 12 companii specializate în inginerie biomedicală.

Majoritatea acelor companii fac parte din grupul Rainbow Medical, care se ocupă, de asemenea, de finanţarea companiilor şi tehnologiilor pe care le deţine. Una dintre companiile aflate sub umbrela Rainbow s-a specializat în realizarea implanturilor minim invazive care au scopul de a ajuta inima să funcţioneze mai bine. Produsele unei alte companii a acestui grup reduc în mod eficient grăsimile cu ultrasunete, diminuând nevoia de a apela la proceduri de liposucţie, care sunt scumpe şi necesită o perioadă lungă de recuperare.

Încă de la început, Gross a căutat la Talpiot personal pentru companiile pe care le controlează. În sectorul dispozitivelor medicale din Israel, absolvenţii Talpiot au un avantaj evident datorită competenţei lor tehnice deosebite şi capacităţii lor de a asimila noi tehnologii şi noi idei. Sunt, de asemenea, deosebit de respectaţi pentru că pot înţelege şi se pot ocupa simultan de mai multe aspecte ale unui proiect – mecanică, tehnologie, medicină, producţia de software.

Directorul general al uneia dintre companiile lui Gross, Nano-Retina, este Raanan Geffen, din promoţia a treia a programului Talpiot. Compania lucrează la o retină artificială care îi va ajuta pe cei care şi-au pierdut sau îşi pierd vederea să vadă bine din nou. În prezent, retina artificială este destinată persoanelor care suferă de degenerescenţă maculară. Testele continuă pe măsură ce produsul se apropie de perfecţiune.

Geffen şi-a dedicat cea mai mare parte a carierei îmbunătăţirii tehnologiei din domeniul comunicaţiilor şi a sistemelor navale destinate armatei. După mai bine de două decenii, a venit vremea să plece. Fiind o persoană inovatoare, cu experienţă în coordonarea proiectelor mari, complexe, i s-au deschis multe uşi. Privind în urmă, Geffen ştie ce valori i-au influenţat alegerea. „Nu am irosit niciun minut în cei 23 de ani petrecuţi în armată şi nu am vrut să-mi irosesc timpul în sectorul privat. Asta e sigur. Munca pe care o fac aici este deosebit de însemnată; este foarte important pentru mine să ajut omenirea”.

Consideră că, datorită programului Talpiot, a ajuns să poată conduce o companie dintr-un domeniu care este încă în stadiul de început, cu oameni avizi de idei inovatoare. „Talpiot m-a ajutat să fiu aşa cum sunt astăzi: m-a învăţat să fiu o persoană interesată de nou şi să exploatez cu încredere această energie inovatoare”.

O companie californiană numită Second Sight Medical Products a demonstrat că Geffen este pe drumul cel bun într-o domeniu aflat în plină dezvoltare. Ea realizează un produs asemănător retinei artificiale create de Nano-Retina, acesta fiind implantat deja câtorva pacienţi. Geffen urmăreşte îndeaproape progresele făcute de Second Sight. „Sunt concurenţii noştri, dar le ţinem pumnii. Au demonstrat, la fel ca noi, că această tehnologie funcţionează. Trebuie actualizată şi îmbunătăţită, dar funcţionează”.

Unul dintre primii angajaţi de Geffen la Nano-Retina a fost un alt absolvent al Talpiot, Kobi Kaminitz, din promoţia a XVI-a. L-am cunoscut în capitolul 12, ocupându-se de aparate de fotografiat şi dispozitive electrooptice pentru sateliţii israelieni. Kaminitz observă că, în ciuda numelui, compania Nano-Retina nu prea are legătură cu nanotehnologia. Componentele sunt incredibil de mici, dar nu suficient de mici pentru a fi considerate nanotehnologie. Valorificând experienţa acumulată în armată, retina artificială pe care o realizează împreună cu Geffen foloseşte în mare măsură aceeaşi tehnologie cu care este înzestrată flota de sateliţi de informaţii a Israelului. „Scopul nostru este să utilizăm un cip mai mic de 5 mm, cum este cel folosit la aparatul foto digital încorporat unui telefon celular. Pe o parte este lentila, pe cealaltă parte, o serie de pulsuri care trimit semnale retinei. Imită fotoreceptorii, bastonaşele şi conurile din ochiul omenesc”, explică el.

O altă companie aflată sub umbrela Rainbow Medical este Maxillent. Este specializată în producţia de implanturi dentare minim invazive; cel mai important produs al său este o tehnică inovatoare de lifting sinuzal, procedură care creşte masa osoasă în zona maxilarului superior.

Gideon Foştick este directorul general al companiei Maxillent. Bunicul lui Foştick a plecat din Bielorusia în 1939, când al Doilea Război Mondial şi Holocaustul abia începeau. Îşi aminteşte că bunicul îi povestea despre cumplitele pogromuri de care a scăpat în Europa. Bunica sa era din Polonia şi şi-a pierdut întreaga familie în Holocaust. Destinul familiei a fost doar unul dintre motivele pentru care Foştick a ţinut să dedice un deceniu din propria viaţă programului Talpiot, armatei şi ţării sale.

Foştick a aflat pentru prima oară de Talpiot când era elev de liceu la Tel Aviv – a ştiut imediat că voia să ajungă acolo. A reuşit să intre în seria a zecea a Talpiot, în 1988. După absolvirea părţii teoretice a programului, urmând cursuri de fizică şi inginerie şi obţinând diplome în ambele domenii, a ajuns la o unitate militară de tehnologie a informaţiei. A devenit repede un specialist respectat în cercetare-dezvoltare, contribuind la realizarea unor proiecte militare avansate care sunt secrete, în mare măsură, şi astăzi.

A fost recompensat cu una dintre cele mai prestigioase distincţii din Israel, Premiul pentru apărarea Israelului, pentru munca desfăşurată în domeniul sistemelor multidisciplinare. Deşi nu au fost dezvăluite toate detaliile proiectului, activitatea lui Foştick are legătură cu realizarea unor sisteme avansate de alertă, menite să detecteze manevrele ofensive ale unităţilor de rachete şi ale forţelor terestre inamice. Sistemul combină cunoştinţe de informatică, fizică şi electronică pentru a furniza armatei israeliene, mai mult ca oricând, alerte cu privire la iminenţa unor atacuri inamice. Munca sa demonstrează tocmai scopul Talpiot.

Compania Maxillent are un ritm mediu de creştere de 15% pe an, iar Foştick consideră că abilităţile lui de conducător se datorează programului Talpiot şi experienţei dobândite în domeniul informaţiilor. El spune că atât Talpiot, cât şi informaţiile militare l-au învăţat să gândească altfel. „Talpiot îţi bagă în cap: abordare sistemică, abordare sistemică, abordare sistemică”.

În aparenţă, acest lucru nu s-a schimbat niciodată. Acum câţiva ani, Foştick s-a întors la Talpiot pentru o reuniune, iar una dintre seriile de atunci a interpretat câteva scheciuri: poanta era întotdeauna „abordare sistemică”. Foştick îşi aminteşte că, „la un moment dat, câţiva studenţi interpretau o scenă dramatică. Au dat să iasă din cameră, dar uşa s-a blocat. Părea înţepenită, aşa că primul student a tras şi s-a izbit de uşă. Altul a încercat să o forţeze. Altul s-a uitat la uşă din toate direcţiile, de sus în jos şi dintr-o parte în alta, timp de câteva minute. Apoi, alţi doi l-au întrebat ce face. «Abordare sistemică», a răspuns el, gânditor. Apoi, a deblocat uşa şi a deschis-o cu uşurinţă. Credeţi-mă, a fost amuzant”.

Foştick consideră că Given Imaging, o companie israeliană din industria farmaceutică, este un excelent exemplu de firmă care

foloseşte abordarea sistemică. Este foarte cunoscută pentru conceperea unui pastile cu un aparat în interior care face fotografii ale stomacului pacientului. „Ideea a aparţinut unei echipe de la Rafael care se ocupa de rachetele ghidate. Ei știu să facă lucruri mici. Ştiu optică, aşa că au creat ceva nou. Este un exemplu clasic de abordare sistemică, de combinare a tuturor lucrurilor pe care le ştim deja şi de folosire a lor într-un scop nou”.

Regretatul Steve Jobs – care a înfiinţat şi a condus Apple, cum bine se ştie – nu a făcut parte din armata israeliană şi probabil că nu a auzit niciodată de Talpiot. Foştick spune însă că „Jobs a fost, poate, cel mai mare specialist în sisteme din lume. Putea să vadă întotdeauna imaginea de ansamblu – modul de comunicare între om şi calculator, patentele, marketingul, relaţiile publice. A redefinit industria muzicală aproape singur. Putea analiza o problemă dintr-o multitudine de perspective şi putea găsi noi soluţii ale acesteia”.

Gideon Foştick subliniază o altă trăsătură comună a absolvenţilor Talpiot: admiraţia sinceră pentru ingeniozitatea şi realizările celorlalţi. „Era un absolvent extraordinar din promoţia a cincea a Talpiot. Îi plăcea mult ceea ce făcea, îi plăcea să lucreze în cercetare-dezvoltare şi mi-a fost de mare ajutor în viaţă şi în carieră. Aprecia din toată inima momentele în care înţelegeam ceva ce el nu putea înţelege. Lucram odată la un proiect din domeniul opticii, iar inginerii continuau să vadă dungi. Nu puteau înţelege de ce. În cele din urmă, mi-am dat seama că era din cauza umidităţii. A fost mai fericit ca oricând! Acesta este unul dintre factorii importanţi care asigură succesul celor din comunitatea Talpiot – dorinţa de a se ajuta şi de a colabora, fără să le pese cui îi sunt atribuite meritele”.

Capitolul 19 *Reuniunea* în paginile acestei cărţi, am cunoscut zeci de tineri cădeţi, participanţi la programul Talpiot, băieţi şi fete a căror existenţă s-a învârtit în jurul programului şi al armatei israeliene. Educaţi şi încrezători, erau nerăbdători să ajute Israelul să progreseze; după lăsarea la vatră, erau optimişti în legătură cu viitorul lor profesional. Ce s-a întâmplat cu ei? Unde se află astăzi?

Închipuiţi-vă o sală plină cu absolvenţi ai Talpiot din peste 25 de promoţii. Sunt oameni cu experienţă acum, iar poveştile lor de viaţă sunt diverse şi impresionante. Unii vorbesc pe scurt despre ceea ce s-a

întâmplat cu ei după armată sau despre actualul lor loc de muncă; alţii spun poveşti lungi despre afaceri şi întreprinderi îndrăzneţe.

Promoţia a II-a

Opher Yaron. L-am cunoscut pe Opher în capitolul 4, când a fost ales de armata israeliană şi de Ministerul Apărării să conducă Talpiot. Era pentru prima oară când un absolvent al Talpiot era selectat pentru acest post. Începând cu promoţia a şaptea, din 1985, a organizat programul după principiile care stau la baza organizării celor mai bune universităţi din SUA, promovând ideea de tradiţie. A urmărit, de asemenea, creşterea numărului femeilor recrutate în Talpiot.

În prezent, locuieşte în Belgia, unde acordă consultanţă unor companii europene de tehnologie şi predă la Universitatea Gent, dar plănuieşte să se întoarcă în Israel. Gent se află într-o zonă a Belgiei în care se vorbeşte mai mult flamanda. Colegii săi l-au rugat să înveţe limba, dar le-a răspuns în glumă: „Vorbesc deja o limbă (ebraica) pe care o vorbesc mai puţin de zece milioane de persoane; aş fi nebun să învăţ alta”.

Opher Kinrot Opher a fost unul dintre primii absolvenţi ai Talpiot care au primit sarcini în domeniul spionajului. După ce a ajutat la înarmarea trupelor din Sinai cu dispozitive sofisticate de spionaj cu rază lungă de acţiune (1982), a lucrat o perioadă la Radio Corporation of America (RCA), în Camden, statul New Jersey. La vremea respectivă, compania avea contracte cu armata israeliană. Când s-a întors în Israel, a fost unul dintre primii absolvenţi ai Talpiot care au comandat serii noi de cădeţi participanţi la program. Asemenea colegului său de clasă, Opher Yaron, a demonstrat armatei că era mai bine să folosească absolvenţi ai Talpiot în postura de comandanţi ai cadeţilor.

Boaz Rippin Când Boaz a devenit membru al seriei a doua a Talpiot, programul avea încă un caracter secret şi experimental. După armată, a început o carieră de succes în sectorul privat, lucrând în telecomunicaţii. S-a ocupat mult de tehnologia ASDL (*asymmetricdigitalsubscriberline*) şi alte tipuri de telecomunicaţii care folosesc benzi de frecvenţe mai mari pentru a transmite informaţiile mai repede.

Promoţia a III-a

Gilad Lederer Adevărat aventurier internaţional, Gilad are un fler deosebit pentru afaceri. Nefiind un talpiot tipic, mărturiseşte că este probabil unul dintre cei mai îndărătnici recruţi din istoria programului. Înainte de a da admiterea la Talpiot, tatăl său, de profesie inginer, i-a spus că e o pierdere de timp: „Ce naiba o să faci cu fizica şi matematica? Astea nu îţi dau nicio meserie". Mai mult, când recrutorii i-au spus că-l vor „învăţa să gândească", le-a râs în nas. Însă, la sfârşitul celor trei ani de studii, Gilad avea mult mai mult respect pentru metodele şi obiectivele programului.

Când l-am întâlnit ultima oară, în capitolul 10, Gilad se înrolase în marina militară şi devenise unul dintre primii ofiţeri combatanţi proveniţi din Talpiot care serveau pe o navă dotată cu rachete. În activitatea de cercetare-dezvoltare desfăşurată în armată, s-a dedicat mai ales creării unor radare antinavă care să ajute Israelul să păcălească sistemele de detecţie ale duşmanului.

Gilad şi-a folosit experienţa căpătată în marină şi la Talpiot pentru a face lucrurile cele mai diverse şi mai periculoase pe care le-a făcut vreodată un absolvent al programului. După ce s-a ocupat o vreme de câteva proiecte în Japonia, s-a întors în ţară, unde s-a îndrăgostit de o femeie care conducea reprezentanţa comercială a Portugaliei în Israel. La un moment dat, pericolul permanent al izbucnirii unui război şi al producerii unor atentate teroriste a devenit prea mare pentru ea, aşa că a vrut să-şi mute familia cu cei patru copii în Portugalia. Lui Gilad i-a plăcut mereu să călătorească şi să descopere obiceiuri noi, aşa că au plecat.

A fost o greşeală. Portugalia nu i-a plăcut deloc. Spre deosebire de Israel, avea un mediu de afaceri nefavorabil, iar spiritul de iniţiativă în afaceri lipsea aproape cu desăvârşire. Gilad avea idei, dar erau atât de multe obstacole, încât a renunţat să investească sau să înfiinţeze o firmă. „În Portugalia, nu poţi concedia pe nimeni", spune el. „Nu poţi crea sau inova. Aproape nimeni nu doreşte cu adevărat să muncească. Aşa nu poţi să conduci o ţară şi să speri că ea va progresa; va rămâne inevitabil în urmă. Criza economică izbucnită în 2009 dovedeşte asta".

L-au ajutat să plece din Portugalia relaţiile de afaceri pe care socrul său le avea în Africa. Cumplitul, brutalul război civil care a devastat Angola mai bine de trei decenii tocmai se încheiase. Angola

fusese colonie portugheză sute de ani. De bine, de rău, aceste legături au dat naştere unor oportunităţi de afaceri care se cereau valorificate.

Socrul lui Gilad voia să vândă tehnologie israeliană Angolei, ţară în care infrastructura fizică era foarte puţin dezvoltată şi care nu avea aproape deloc infrastructură tehnologică. Angolezii voiau să ajungă din urmă lumea modernă: aveau nevoie de linii telefonice, reţele de telefonie mobilă, tehnologie de comunicare prin satelit şi internet. Sunt domenii în care Israelul excelează.

Aşa se face că, în 2004, Gilad s-a mutat cu familia în Cape Town, Africa de Sud. Angola era încă un loc prea periculos pentru a-şi muta familia acolo. „Eram cutezător şi nerăbdător, nu naiv şi stupid", glumeşte el. După ce şi-a instalat soţia şi copiii la Cape Town, a început să facă deplasări regulate la 3.000 km spre nord, până la Luanda, în Angola. Sunt câteva zeci de curse aeriene pe săptămână, aşa că e foarte uşor să călătoreşti, chiar şi după standardele occidentale. Chiar dacă naveta era suportabilă, „era ca şi cum locuiam în rai, dar lucram în iad", spune Gilad.

Într-o zi, conducea un jeep în care se afla şi soţia sa în afara oraşului Cape Town, într-o zonă rurală cu drumuri neasfaltate. Au dat peste nişte hârtoape uriaşe. „Eram la trei ore depărtare de oraş. Soţia mea a început să ţipe la mine, dar s-a oprit când şi-a dat seama că nu mai eram în maşină cu ea. Fusesem azvârlit afară cu capul înainte". Şi-a fracturat clavicula şi şi-a rupt zece coaste. Le-au trebuit 13 ore să ajungă la spital. Când au ajuns, Gilad avea plămânul stâng făcut praf, suferise o comoţie şi avea momente de inconştienţă. „Am stat la terapie intensivă zece zile, apoi am zăcut în spital trei săptămâni. Pentru a reumple un plămân cu aer, trebuie să tuşeşti foarte mult. Dar eu aveam treabă în Angola! Am întrebat-o pe doctoriţă ce altceva mai puteam face. «Alergaţi pe scări cât puteţi», a zis ea. Curând, toată lumea din spital vorbea despre israelianul nebun care aleargă în sus şi-n jos pe scări cu o perfuzie în braţ. Dar a mers. Medicul a spus că nu a văzut niciodată o recuperare atât de rapidă la cineva cu un plămân distrus. Programul Talpiot şi instrucţia primită în armată m-au învăţat că, în asemenea situaţii, trebuie să fiu foarte hotărât".

Gilad recunoaşte că îi place să-şi asume riscuri şi spune că un om precaut nu ar încerca niciodată să facă afaceri în Angola. Infracţionalitatea şi siguranţa personală sunt în continuare o problemă

şi nu ştii niciodată cu cine ai de-a face în realitate. „Ar trebui să ai un al şaselea simţ”, face el cu ochiul. Cazarea pentru cei care călătoresc cu treburi în Angola este departe de a fi ideală. „În Israel, am dormit în praf pe gratis”, spune el. „Bineînţeles că am dormit în mizeria din Africa – cu gândaci şi Dumnezeu mai ştie ce – pentru câteva milioane de dolari. Nu pot spune că mi-a plăcut, dar disconfortul nu a fost atât de mare ca să mă oprească”.

Gilad s-a pus pe treabă, importând şi vânzând soluţii de stocare a datelor şi tehnologie pentru internet. „Creşterea era de două cifre”, îşi aminteşte el. „Era însă foarte multă corupţie şi sărăcie. Ţi se rupe sufletul. Până la urmă, eu eram doar un intermediar care vindea de toate: sârmă de cupru, aparatură de reţea, sisteme de stocare a datelor. Nu mi-a plăcut nici măcar o clipă, dar nu m-am simţit niciodată cu adevărat în pericol. Am părăsit bucuros Angola pentru totdeauna”.

Munca în condiţii aproape imposibile l-a pregătit pentru o altă misiune grea, pe care avea s-o ducă la îndeplinire câţiva ani mai târziu. Deşi Gilad nici nu a confirmat, nici nu a negat acest lucru, se spune că a fost la un milimetru de a încheia, cu Muammar Gaddafi, un contract de construcţie a unor staţiuni turistice în Libia, la scurt timp după ce ţara a ajuns, cu Occidentul, la un acord de renunţare la armele sale de distrugere în masă. Afacerea nu s-a mai materializat, iar liderul libian a pierdut puterea şi a fost ucis cu brutalitate în timpul Primăverii Arabe din 2011.

După ce a lucrat puţină vreme la firma israeliană Elbit, care avea contracte cu armata, a urmat renumita şcoală postuniversitară de afaceri din Franţa, INSEAD. S-a pregătit astfel să facă ceea ce i se potriveşte cel mai bine: astăzi, Gilad îi ajută pe investitori, persoane fizice şi juridice, să găsească idei şi companii de perspectivă. Despre el spune că este „un fel de specialist în investiţii financiare şi cercetaş în acelaşi timp. Pot să mă uit la material, să-l analizez şi să decid repede dacă are sau nu are calitate şi valoare. La asta sunt cel mai bun”. Lucrează pe cont propriu – dar relaţiile pe care şi le-a făcut la Talpiot şi la INSEAD îi aduc afaceri, idei şi conexiuni noi. Nu alege niciodată o afacere în care nu ar investi personal. „În domeniul meu, renumele este totul”.

Gilad şi alţi câţiva absolvenţi ai Talpiot au creat OTM Technologies, o companie specializată în fabricarea unor dispozitive

care îi permit utilizatorului să scrie notiţe sau mesaje de mână pe telefonul mobil sau pe tabletă. Dispozitivul său este numit „pana”.

Promoţia a V-a

9

Amir Peleg Amir s-a ocupat cu precădere de programul destinat construcţiei vehiculelor aeriene fără pilot (VAP), care era în plin avânt la sfârşitul anilor 1980 şi începutul anilor 1990. În prezent, Israelul este lider mondial în exportul de VAP şi componente pentru VAP. Munca depusă de el în cadrul programului amintit în calitate de student al Talpiot a stat la temelia acestui succes.

Ulterior, a devenit întreprinzător, fondând trei firme, inclusiv YaData, pe care a vândut-o lui Microsoft. A fondat şi conduce în prezent o companie care asigură calitatea apei numită Takadu (descrisă în capitolul 16), cu sediul în oraşul industrial Yehud. Firma are clienţi din toată lumea, inclusiv din Londra, Chile şi Israel.

Promoţia a VI-a

Eviatar Matania o adevărată legendă a Ministerului israelian al Apărării, Eviatar Matania a devenit cunoscut mai târziu ca „mâna dreaptă a Talpiot”. A fost fondatorul programului preuniversitar Nachshon, care a dat ulterior unităţii Talpiot mai mulţi cădeţi. În prezent, Eviatar este unul dintre cei care răspund de apărarea cibernetică, fiind subordonat direct premierului Benjamin Netanyahu.

Zvika Diament L-am cunoscut pe Zvika în capitolul 11. Era un tânăr îndrăzneţ care lucra pentru aviaţia militară israeliană la firma Elisra, unde avea de-a face cu ingineri mult mai mari ca vârstă decât el. După armată, a lucrat pentru două companii tinere de succes, fondate de absolvenţi ai Talpiot. În prezent, lucrează la Takadu, compania lui Amir Peleg, împreună cu alţi absolvenţi ai Talpiot, Haggai Scolnicov, Barak Peleg şi Un Barkai. Se ocupă cu proiectarea şi testarea sistemului care supraveghează reţeaua urbană de distribuţie a apei.

Promoţia a X-a

Matan Arazi Pe când era adolescent şi locuia în Japonia, Matan a creat un software revoluţionar care permite realizarea instantanee a unor tranzacţii financiare dintr-un capăt al lumii în altul. După Talpiot şi armată, a luat-o pe un alt drum decât cel urmat de majoritatea absolvenţilor. S-a dus la Hollywood.

Matan foloseşte ştiinţa de a crea programe informatice, pe care a deprins-o într-o unitate de elită a spionajului militar, pentru a administra un site numit audish.com, care este, în principiu, o agenţie de casting on-line. Scopul acestuia este simplu: îi pune pe regizorii şi producătorii de film în contact cu actorii şi actriţele, eliminând o serie de intermediari. Când Matan nu se ocupă de site, este director general al unei firmuliţe de investiţii de risc numite Secent LLC, cu sediul în Santa Monica. Potrivit propriei prezentări, Secent oferă „acces global la companii aflate în primele faze ale existenţei, care au tehnologii inovatoare, cu potenţial mare de a genera câştiguri la nivel mondial". Cu alte cuvinte, spune el, „ne place să ajutăm oamenii să-şi îndeplinească visele şi cunoaştem oameni care cunosc oameni".

Promoţia a XIII-a

Ophir Kra-Oz Ophir şi-a găsit locul în Unitatea 8200, creând software care recuperează date stocate pe calculatoarele cu care sunt dotate mijloacele tehnice ale armatei israeliene. După ce a plecat de la 8200, a înfiinţat o companie numită Cloud-Share, care făcea aceleaşi lucruri pentru mari corporaţii din întreaga lume. El spune că serverele se găsesc la Miami, „pentru că, Doamne fereşte, dacă s-ar afla în Israel, nu ai putea să atragi niciodată clienţi. Ce le-ai putea spune? «Nu vă temeţi, datele voastre sunt sigure chiar dacă se află în raza de acţiune a rachetelor lansate de Siria, Hezbollah, Hamas, Iran şi alţi terorişti»?"

A trecut după aceea la Check Point şi la EMC, una dintre cele mai mari companii specializate în soluţii destinate infrastructurii din domeniul informaţiilor. Ultima schimbare a locului de muncă l-a dus la Google, în Mountain View, statul California. Speră să se întoarcă în Israel în următorii ani.

Promoţia a XIV-a

Ofir Zohar Ofir a făcut parte dintr-o unitate de înaltă tehnologie a armatei israeliene, iar, mai târziu, a devenit unul dintre cei mai bogaţi absolvenţi ai Talpiot. împreună cu alţi colegi de clasă, a dezvoltat XIV (numit astfel după faimoasa promoţie a XIV-a a Talpiot), un sistem sofisticat de stocare a datelor care a captat atenţia şefilor de la IBM, după care a atras banii acestora. IBM a cumpărat XIV cu 300 de milioane de dolari în 2008. La vremea respectivă, a fost cea mai costisitoare achiziţie din toate timpurile a unei companii israeliene.

Barak Ben-Eliezer Barak este o raritate printre israelienii nereligioşi. A crescut în Ierusalim, în Oraşul Vechi. Părinţii lui s-au mutat acolo după Războiul de Şase Zile din 1967, considerând că este datoria lor să trăiască în zone din care evreii au fost alungaţi cândva. Întâmplător, când avea 15 ani, s-a mutat în cartierul în care se afla sediul Talpiot, o zonă a Ierusalimului de Vest mai modernă decât Oraşul Vechi.

După armată, în loc să alerge după câştig, Barak a intrat în poliţia israeliană. El consideră delictele şi corupţia – precum şi lipsa de respect faţă de legile şi instituţiile ţării – drept cea mai mare ameninţare cu care se confruntă ţara, mai mare decât duşmanii din afară ai Israelului, mai mare decât pericolul pe care îl reprezintă Iranul.

Barak nu s-a făcut sectorist sau agent de circulaţie. Scopul său era să realizeze un software care să modernizeze maniera depășită în care se ţin evidenţele în Israel. A stat cinci ani în poliţie, actualizând sisteme care au ajutat poliţia israeliană să fie mai eficientă. Iar moştenirea sa dăinuie. De când a plecat din poliţie, alţi doi absolvenţi ai Talpiot s-au angajat să continue proiectul început de el.

Promoţia a XV-a

Saar Cohen Saar nu a vrut niciodată să se folosească de cele învăţate la Talpiot pentru a câştiga milioane. Scopul său a fost să facă ceva important, chiar dacă asta însemna să lucreze într-un cadru mai restrâns. A respins o ofertă foarte avantajoasă de la Check Point, spunând că firma era pur şi simplu prea mare pentru el. Eforturile talpioţilor de a-l recruta au eşuat până când Saar a acceptat o ofertă de la EMC din Beer Sheva. A avut o contribuţie esenţială la crearea programului Recover Point, care găseşte datele pierdute în urma unor dezastre sau a unei funcţionări defectuoase a aparaturii şi a programelor informatice.

Arik Czerniak Arik este absolventul Talpiot care voia cu orice preţ să fie pilot, dar a ajuns să joace un rol activ în pregătirea rezerviştilor, antrenându-i pe piloţi în lupta unu contra unu. După armată, a creat Metacafe, unul dintre primele site-uri de distribuţie a materialelor video. În principiu, este o versiune superioară a YouTube, cu filmări realizate de profesionişti şi emisiuni TV difuzate doar pe internet. A reuşit să obţină 3 milioane de dolari de la două dintre cele

mai mari firme de investiţii din Silicon Valley, Accel Partners şi Benchmark. Arik şi-a vândut partea din afacere cu 2, 5 milioane de dolari.

Astăzi, priveşte albastrul Mediteranei din biroul său de la etajul al unsprezecelea al unei clădiri în care se află sediul celei de-a doua companii pe care a creat-o, Supersonic Ads. Priveliştea este uimitoare, biroul nu are nimic deosebit; este biroul pe care te-ai aştepta să-l aibă un pilot militar cu pregătire superioară devenit şef de firmă care operează pe internet. Sunt acolo modelul de mari dimensiuni al unui rechin mare alb, o chitară electrică, câteva perechi de blugi şi tenişi aruncate peste tot, o haină verde groasă şi un tricou al echipei naţionale de fotbal a SUA. Supersonic Ads este lider mondial în publicitate on-line la jocurile video, reţelele de socializare şi publicitate cu răspuns direct. De asemenea, compania transformă banii reah în monedă virtuală. Este o componentă-cheie a cunoscutului joc Farmville, creat de Facebook. De fiecare dată când vrei să cumperi un lucru pe care urmează să-l foloseşti în joc, treci pe la Supersonic Ads pentru a-ţi transforma banii reali în dolari Farmville. Reclamele companiei ajung la 500 de milioane de jucători din toată lumea.

În timpul bber – care nu-i ajunge niciodată – Arik a găsit un mod original de a organiza în fiecare an câteva evenimente pentru absolvenţii Talpiot. Aceştia ţin discursuri în faţa colegilor lor despre noile tehnologii pe care le-au crerat şi la care lucrează în sectorul privat. Absolvenţii folosesc aceste evenimente ca o formă de pregătire continuă.

Promoţia a XVI-a

9

Amir Schlachat Unul dintre cei câţiva istorici neoficiali ai Talpiot, Amir Schlachat este şi unul dintre cei mai populari absolvenţi. După absolvire, a încercat să devină pilot pe un avion de luptă, dar nu a trecut testele. Invitat să urmeze cursurile pentru piloţii de elicopter, a refuzat, spunând: „Nu vreau să-i jignesc pe numeroşii mei prieteni care sunt piloţi de elicopter, dar, pentru mine, nu erau decât două variante: pilot de avion sau nimic”. După ce a activat 11 ani într-o unitate militară de cercetare-dezvoltare şi a fost comandant în cadrul Talpiot, a fost acceptat la şcolile postuniversitare de afaceri de la Harvard, Wharton, MIT, Columbia şi la INSEAD. A ales-o pe cea de la Paris,

INSEAD, temându-se că şcolile americane duc într-o singură direcţie – spre corporaţiile americane. Amir nu voia să trăiască în străinătate; voia să contribuie la dezvoltarea afacerilor în Israel.

După ce a fost consultant la McKinsey & Company, a lucrat la cea mai mare bancă israeliană, Bank Hapoalim, ca asistent direct al directorului general, un fel de şef de stat-major al unei companii. Apoi, Amir şi-a valorificat experienţa dobândită în sectorul bancar în lumea comerţului electronic internaţional, înfiinţând Global E cu scopul de a înlesni şi de a eficientiza mai mult ca oricând tranzacţiile bancare internaţionale.

Promoţia a XVIII-a

Adam Kariv Născut în Argentina, Adam a servit într-o unitate tehnologică a informaţiilor militare israeliene după absolvirea programului Talpiot. După nouă ani în care a luptat cu calculatorul pentru armata israeliană, a trecut în sectorul privat.

După ce a creat software menit să facă dispozitivele mobile personale compatibile cu toate platformele profesionale, ajutând companiile să realizeze economii de miliarde de dolari la hardware, a lucrat la o nouă companie, numită Screenovate. Intel este unul dintre primii susţinători financiari ai acesteia; puternicele companii de tehnologie Nvidia şi Samsung s-au angajat, de asemenea, să coopereze cu ea. Dispozitivul creat de Screenovate permite oricărui smartphone să transforme televizorul într-un aparat inteligent. Cu un simplu clic, utilizatorii pot vedea pe ecranul mare al televizorului tot ceea ce au pe telefonul mobil. Este foarte folositor atunci când ai de făcut o prezentare la serviciu: poţi programa sau salva o prezentare pe telefon, apoi, într-o şedinţă, o poţi arăta pe un ecran mare ca să o vadă toţi. De asemenea, compania comercializează produse pentru constructorii de automobile, respectiv ecrane de bord, pentru firmele care produc jocuri video şi pentru cele care realizează produse de divertisment la domiciliu. În plus, Kariv şi-a folosit cunoştinţele de programare pentru a crea Public Knowledge Workshop, o bază de date on-line gratuită care le permite cetăţenilor israelieni să afle pe ce anume cheltuieşte bani guvernul, precum şi alte informaţii şi cifre importante despre Knesset, parlamentul israelian.

Promoţia a XXVI-a

Marina Gandlin Una dintre puţinele femei recrutate în promoţia ei, Marina a avut parte de o pregătire militară intensă în Brigada Givati. După instrucţia de bază şi pregătirea teoretică primită la Talpiot (în special la fizică, matematică şi informatică), s-a ocupat mult timp de proiectul satelitului Ofek.

În timp ce lucra în cercetare-dezvoltare, a devenit o parte importantă a sistemului de recrutare a talpioţilor. Astăzi, călătoreşte în toată lumea, vorbindu-le femeilor despre importanţa lor şi despre egalitatea de şanse din armata israeliană.

Generalul Vitzehak Ben-Israel Deşi nu e absolvent al Talpiot, generalul Ben-Israel a fost prezentat în capitolul 7 ca un model pentru talpioţi. După ce a ocupat poziţii înalte în unităţi de informaţii şi în domeniul dezvoltării armelor, a trecut la conducerea MAFAT şi s-a ocupat de Talpiot. Dincolo de realizările sale militare, a devenit un membru deosebit de apreciat al comunităţii de afaceri din Israel. A fost membru al consiliului de conducere al Israel Aerospace Industries (L-AI), cel mai mare şi mai productiv furnizor al armatei (lider în domeniul dronelor). De asemenea, Ben-Israel a făcut parte din consiliul consultativ al companiei Teva, cea mai mare firmă de produse farmaceutice generice din lume. Teva şi L-AI sunt doi dintre cei mai importanţi angajatori din Israel. Activ în Partidul Kadima al lui Ariel Sharon şi Ehud Olmerţ, generalul a fost membru al celui de-al XVII-lea Knesset (parlamentul israelian).

Yossi Azar la această reuniune, mai există însă un absolvent al Talpiot pe care nu l-am cunoscut mai devreme. Înalt şi slab.

Yossi Azar nu arată deloc ca un războinic. Arată exact ca un câştigător al Olimpiadei de Matematică Premiul întâi la Londra) şi este şeful prestigiosului Departament de informatică al Universităţii Tel Aviv.

Recrutat în seria a treia a Talpiot, în 1981, Yossi nu era un soldat reprezentativ – nici măcar un soldat reprezentativ pentru Talpiot. Pedant şi rezervat din fire, „Talpiot mi-a schimbat personalitatea”, afirmă el. „Înveţi să aparţii unui grup, iar ăsta e un sentiment extraordinar. Spiritul de echipă a devenit mult mai pronunţat”.

Nu era tocmai pregătit pentru rigorile instrucţiei de bază. Întrucât suferea de astm, medicii militari l-au trimis să facă o pregătire

mai puţin intensă decât cea pe care trebuiau să o îndure ceilalţi talpioţi. Cu un zâmbet larg, Azar povesteşte cum a învins sistemul. „Am mers în faţa unei comisii medicale şi am cerut să fiu scos de pe lista celor care suferă de astm pentru a putea face o pregătire obişnuită. Privind în urmă la toţi cei 13 ani, nu e foarte uşor de înţeles de ce am făcut acest lucru. Aveam 18 ani şi eram foarte hotărât să fac parte din grup. Ceilalţi băieţi au zis că sunt nebun. Mi-a fost foarte greu, dar am reuşit să închei pregătirea de bază”.

Potrivit afirmaţiilor profesorului, cei care răspundeau de Talpiot credeau că Israelul avea destui luptători, savanţi şi ingineri. „Aveau nevoie de oameni ca noi, care puteau face parte din ambele lumi, puteau înţelege ambele lumi şi puteau face legătura între ele”.

El remarcă faptul că armata israeliană s-a compartimentat tot mai mult. Fondatorii Talpiot au fost printre primii care au observat această tendinţă şi au înţeles importanţa pregătirii unor conducători potriviţi. La 18 ani, nu a înţeles această necesitate, dar, privind în urmă, spune: „Am greşit. Armata era cu mult înaintea mea. Talpiot putea să devină lider în acea nouă structură”. Şi totuşi, chiar şi atunci când a absolvit programul, mai erau câţiva detractori în conducerea armatei care spuneau că acesta era prea scump şi nu era necesar.

După absolvire, Yossi a fost repartizat la o unitate de informaţii. Folosirea matematicii şi a informaticii la rezolvarea problemelor era scopul lui de la început. „Am crezut întotdeauna că munca pe care o făceam era importantă, chiar dacă avea caracter teoretic”, afirmă el. Chiar şi după 25 de ani, tot nu vorbea despre mare parte din activitatea pe care o desfăşurase în unitate.

A cunoscut-o pe viitoarea lui soţie în aceeaşi unitate de informaţii. Cei doi s-au mutat ulterior în California, unde Yossi a studiat la Stanford înainte să se mute la Redmond, în statul Washington, unde s-a ocupat de diferite proiecte pentru Microsoft. Acolo a cunoscut mulţi ingineri programatori iranieni. Acest lucru i-a dat un fior de spaimă. A văzut cu ochii lui cât de inteligenţi sunt savanţii iranieni şi, cu toate că mulţi erau împotriva regimului, unii nu erau. A ştiut atunci că o capacitate intelectuală superioară va duce la existenţa unui Iran şi mai puternic în viitor. „Nu e un lucru prea bun pentru Israel sau pentru lumea liberă”, adaugă el, îngrijorat.

Acesta este doar unul dintre motivele pentru care Israelul are nevoie de atuul furnizat de Talpiot. Yossi este sigur că programul are o importanţă fundamentală pentru combaterea ameninţărilor de acest gen, pentru dezvoltarea economiei şi pentru rămânerea Israelului în fruntea luptei pentru supremaţie în tehnologie. „Programul ia oameni motivaţi şi îi face să fie şi mai motivaţi; iar acest lucru este extraordinar din toate punctele de vedere pentru Israel. Să ne uităm doar la calităţile deosebite ale absolvenţilor. Reuşesc în armată şi apoi excelează în mediul universitar, în industrie, în afacerile tinere, în companiile mari şi mici – iar unii rămân în armată. Toate aceste lucruri sunt bune pentru ţară".

Capitolul 20 *Viitorul*

Viitorul, chiar şi viitorul apropiat, nu e niciodată sigur în Israel. Politica se schimbă; deşi partidele de dreapta şi de centru-dreapta au predominat vreme de peste un deceniu, schimbările din politica israeliană sunt inevitabile. Convorbirile de pace cu palestinienii şi cu principalele ţări arabe azi sunt, iar mâine nu mai sunt. Chiar şi după cea mai temeinică analiză, impactul Primăverii Arabe – ca şi al noilor mişcări explozive, inclusiv al ISIS – în Orientul Mijlociu este imprevizibil. Relaţiile Israelului cu restul lumii rămân oscilante.

Pe plan intern, există probleme de ordin bugetar. În 2013, armata a fost obligată să concedieze sute de militari de carieră. Fostul şef al Statului-Major, Benny Gantz, al cărui mandat s-a încheiat în februarie 2015, a însărcinat 250 de oameni să găsească metode de reducere a cheltuielilor, armata înregistrând un deficit de 20 de miliarde de shekeli[19]. În 2017, urmează să expire un acord de ajutor extern cu SUA,[20] iar acest lucru se petrece într-o epocă în care, în politica americană, se schimbă priorităţile politicii externe. Deşi legislaţia americană spune că

SUA trebuie să ajute Israelul să-şi păstreze avantajul militar calitativ faţă de vecinii săi (conform Naval Vessel Transfer Act HR

[19] Peste 5 miliarde de dolari (n. red.).

[20] O serie de date din acest capitol nu mai sunt de actualitate, cartea apărând la începutul anului 2016. Acordul despre care vorbeşte autorul a fost reînnoit ulterior, în acel an, conform Congressional Research Service (https://crsreports.congress.gov, accesat la 24 ian. 2020) (n. red.).

7177 adoptat de Congres, precum şi altor reglementări), când vine vorba despre cheltuieli în Congres, nimic nu mai este sigur.

Actualul ministru israelian al apărării, Moshe Yaalon, fost şef de stat-major, înţelege foarte bine dificultăţile. Într-un discurs din 2013, el a subliniat nevoia de a păstra un avantaj tehnologic semnificativ faţă de alte ţări din Orientul Mijlociu, spunând că trebuie să se acorde prioritate armelor de mare precizie, dronelor şi altor sisteme de apărare fără echipaj, capacităţilor de spionaj şi războiului cibernetic.

Eficienţa este esenţială pentru siguranţa Israelului – eficienţa personalului, a investiţiilor, a pregătirii superioare şi a proiectelor de înaltă tehnologie. Din fericire pentru Israel, eficienţa nu este un domeniu în care să exceleze arabii. Dror Ofer, absolvent al celei de-a treia promoţii a Talpiot, consultant al MAFAT şi specialist în biotehnologie, spune că „arabii din jurul nostru sunt în declin... Le suntem superiori în ceea ce priveşte eficienţa”. El explică această afirmaţie cu ajutorul unei ecuaţii, aşa cum doar un expert pregătit de Talpiot ştie s-o facă: „Să ne închipuim că toate armatele arabe ar fi foarte eficiente, funcţionând la 80% din potenţial. Cum eficienţa maximă este de 100%, chiar dacă armata noastră ar atinge acest nivel, am avea o eficienţă pe soldat doar de 1, 25 ori (= 100/80) mai mare decât a lor. Cum avantajul numeric pe care îl au faţă de noi este mult mai mare de 1, 25, ne-ar putea învinge uşor cu o armată de două ori mai mare decât a noastră. Acum, să ne închipuim că armatele arabe sunt extrem de ineficiente, funcţionând cu o eficienţă de 1%. Dacă armata noastră are o eficienţă de 10%, este tot foarte ineficientă pe un soldat, dar este de zece ori mai bună decât armatele arabe – de aici şi superioritatea noastră”. După care adaugă cu un umor sec: „Dacă am fi înconjuraţi de 300 de milioane de elveţieni, am avea o mare problemă”.

În urmă cu câţiva ani, din dorinţa de a creşte eficienţa şi de a evidenţia importanţa tehnologiei militare, armata israeliană a schimbat titulatura soldaţilor care folosesc computerele pentru a distruge infrastructura inamicului, numindu-i „soldaţi combatanţi”. În presa israeliană s-au făcut o mulţime de speculaţii, iar, într-un articol din *JerusalemPost*, se susţinea că titulatura respectivă era o recunoaştere a faptului că „unităţile cibernetice israeliene sunt folosite

şi în scopuri ofensive, nu doar defensive”. Conducerea armatei nu a comentat.

Liantul care leagă toate aceste resurse unice pentru armata israeliană este Talpiot, deşi costurile programului sunt mereu analizate cu multă atenţie. Arik Czerniak (pilot de avion militar cu jumătate de normă şi întreprinzător cu normă întreagă în domeniul tehnologiei de vârf) a vorbit despre investiţia relativ mică pe care armata o face în cadeţii Talpiot în schimbul unui câştig semnificativ. „Programul Talpiot este absolut necesar pentru viitor. Ce face armata? Plăteşte ca 30 – 40 de copii să beneficieze de pregătire superioară? Este neglijabil. Ei alcătuiesc o echipă de oameni cu adevărat devotaţi activităţii de cercetare-dezvoltare. Un pilot militar cheltuie mai mulţi bani într-o săptămână decât costă întregul program Talpiot un an întreg. Aşa că eu nu-l consider un program scump. Este ieftin, dar structurat într-un mod foarte inteligent, ceea ce face ca rentabilitatea investiţiei să fie foarte mare”.

În ce proiecte viitoare ar putea fi folosiţi absolvenţii Talpiot? Cu siguranţă, este de aşteptat ca ei să aibă o colaborare oficială şi mult mai strânsă cu Corpul de Informaţii de Luptă. Acesta este compus din trei batalioane: Shahaf (Pescăruşul), care colaborează cu comandamentul nordic, Nesher (Vulturul), în sud, la graniţa cu Gaza, unde este mare agitaţie, şi Nitzan (Floare), în partea centrală a ţării, care include Cisiordania. Aceste unităţi folosesc tehnologii noi, complexe, menite să urmărească şi să intercepteze comunicaţiile duşmanului fără să-i pună pe soldaţi în pericol. Camerele de televiziune cu circuit închis au menirea de a-i alerta pe soldaţii aflaţi pe teren când posibilii terorişti sau oricine altcineva se apropie de graniţă sau de anumite zone demilitarizate. Aceste tehnologii sunt deosebit de preţioase pentru Israel întrucât armata nu mai are nevoie de trupe care să patruleze la frontieră în aceste zone periculoase, în trecut, soldaţii de la frontieră erau ţinte sigure pentru terorişti. Acum, acei soldaţi pot răspunde la alertele pe care le primesc de la Corpul de Informaţii de Luptă, aşteptând în condiţii de relativă siguranţă.

Comandantul unităţii Nesher a declarat pentru *JerusalemPost* în 2013 că „suntem cunoscuţi drept fratele cel mare al Gâzei. Vedem totul. Vedem cum Hamas se întăreşte şi se pregăteşte. Îi vedem cum ne urmăresc”.

În timpul războiului din Gaza din vara lui 2014, cunoscut în Israel ca „Roca Tare”(iar în străinătate ca Operaţiunea Proiective Edge, „Limita Protectoare”), Hamas a folosit o nouă armă: tunelurile. Era o armă pe care teroriştii o mai folosiseră înainte, în atacul din 2006, care a dus la capturarea lui Gilad Schalit şi la moartea a doi israelieni. În 2014 însă, Hamas a început să folosească aceste tunele ca pe un element strategic. Mulţi analişti militari israelieni au comentat că Israelul era în avantaj în aer, pe mare şi la sol, dar nu şi în subteran. Cineva a glumit, spunând că „Israelul ar trebui să-i angajeze pe cei din Hamas să construiască metroul la Tel Aviv”.

Cu acele tunele însă, nu era de glumă. Unele se întindeau din Gaza până departe în Israel, ieşind în apropierea unor kibbutzuri sau a altor construcţii civile. Spionajul israelian a descoperit că tunelele urmau a fi folosite, în toamna lui 2014, în preajma sărbătorilor evreieşti, într-un „megaatac terorist”. În interiorul unui tunel, forţele israeliene au descoperit tranchilizante şi cătuşe care ar fi trebuit să fie folosite pentru a duce ostatici israelieni în Gaza.

Deşi Israelul ştia de existenţa acestor tunele, nu a luat suficiente măsuri pentru ca ele să nu mai fie utilizate. În 2014, Hamas le-a folosit ca să lanseze câteva atacuri în Gaza şi în Israel, soldate cu moartea câtorva soldaţi israelieni.

În timp ce războiul făcea ravagii la 85 km sud-est de Ierusalim, Comisia pentru Ştiinţă şi Tehnologie din Knesset a început să caute metode de combatere a ameninţării reprezentate de tunelele Hamas. Şeful comisiei, Moshe Gafhi, din partidul Degel Haâorah, a cerut membrilor ei să se ocupe de această ameninţare imediat după încheierea războiului din 2014, spunând că aşteaptă dovezi şi idei de la experţi cu experienţă în geologie, minerit şi alte domenii similare.

Şi cadeţii Talpiot au început să caute soluţii. Este posibil ca pericolul reprezentat de tunele să fie tema proiectelor pe care viitorii studenţi din anul al doilea le vor prezenta ofiţerilor superiori ai armatei. Deşi este imposibil de spus care va fi soluţia, toată lumea este de acord că, pentru ca viaţa să continue într-o aparenţă de siguranţă, mai ales în localităţile din sudul Israelului, trebuie făcut ceva. Au apărut deja idei privind amplasarea unor senzori în subteran, dar încă nu s-a stabilit nimic concret.

Avi Isaacharoff, reporter şi analist la publicaţia *TheTimesofIsrael* şi la Walla.co.il (unul dintre principalele portaluri israeliene), autor al cărţii *34Days* despre al Doilea Război din Liban, afirma următoarele într-un articol apărut în august 2014 în *TheTimesofIsrael*: „Hezbollah a folosit primul tunelele construite în scop defensiv pentru a ataca soldaţi israelieni şi a continua să lanseze rachete. S-ar putea spune că, în cei opt ani care au trecut de la al Doilea Război din Liban, Hezbollah şi-a intensificat eforturile de construire a tunelelor pe două planuri: tunele defensive în Liban şi tunele de atac în Israel. După opt ani de muncă, este posibil ca, în următorul război, să ne trezim cu luptători ai Hezbollah ieşind din tunele săpate adânc în interiorul Israelului, nu neapărat în apropiere de graniţă. Da, acolo pământul este mai greu de excavat comparativ cu cel din Gaza, dar se poate presupune că, la fel ca întotdeauna, ceea ce Hamas face bine Hezbollah poate face şi mai bine”.

Este limpede că, fără o soluţie de la Talpiot sau din altă parte, perspectiva înfricoşătoare a existenţei mai multor tunele de atac în sud şi în nord ar putea provoca o tragedie pentru Israel. În multe privinţe, o soluţie tehnică reprezintă doar primul pas în tentativa Israelului de a rezolva problema tunelelor. La o conferinţă de presă (6 august 2014) susţinută după ce a intrat în vigoare, pentru trei zile, un acord de încetare a focului cu Hamas, premierul Netanyahu s-a referit pe larg, în mesajul adresat naţiunii şi presei internaţionale, la această ameninţare: „Israelul lucrează la crearea unor mijloace tehnice de localizare a tunelelor care ar putea ajunge în teritoriul nostru”.

De asemenea, soldaţii pregătiţi de Talpiot şi-ar mai putea folosi cunoştinţele tehnice pentru a construi zeci de arme controlate de la distanţă, care să fie amplasate la frontiera dintre Israel şi Gaza şi să fie operate de la un post de comandă aflat la câţiva kilometri distanţă, adesea de soldaţi de sex feminin special pregătiţi. Aceste arme vor contribui, de asemenea, la reducerea numărului soldaţilor de care Israelul are nevoie pentru a se asigura că teroriştii nu trec linia.

Dacă luptele de la frontieră sunt cu siguranţă o prioritate, la fel este şi lupta care se desfăşoară la o distanţă mai mare. Absolvenţii Talpiot sunt implicaţi în pregătirea piloţilor israelieni care urmează să zboare cu avioanele americane F-35. Acestea vor înlocui mai vechile aparate F-16. Unul dintre instrumentele principale pe care le vor

poseda piloţii de F-35 este sistemul de afişare a imaginilor pe cască, proiectat de firma israeliană Elbit Sistems. Elbit şi personalul său compus din ingineri formaţi de Talpiot colaborează la acest proiect cu firma americană Rockwell Collins. Pe cască, pilotul va putea vedea imagini furnizate de camerele aflate la bord, care îi vor oferi o perspectivă mai bună asupra ţintelor, obiectivelor şi obstacolelor, ca şi asupra mecanismelor şi funcţionării avionului.

Ophir Shoham, faimosul absolvent al Talpiot şi şef al MAFAT, investeşte tot mai mult în robotică. El nu crede că roboţii îi vor înlocui vreodată pe soldaţii israelieni. Este însă convins că, în 2020, roboţii vor juca un rol mai mare în luptă şi vor contribui la reducerea numărului victimelor în rândul israelienilor, pătrunzând primii în teritoriul inamicului. El i-a spus, în 2012, lui Amos Fiarei, corespondentul ziarului *Haaretz*, că „roboţii nu-i vor înlocui pe războinici… Vor exista însă vehicule fără pilot care vor merge spre ţintele de mare risc, vor putea fi trimise de la distanţă în teritoriul inamicului, ca un fel de avangardă, vehicule care urmăresc o situaţie şi trag. Asta se va petrece în viitorul apropiat”. Shoham anticipează o prezenţă mai mare a roboţilor în teren, vehiculele terestre fără echipaj (VTE) având, dintr-un anumit punct de vedere, aproape aceleaşi performanţe cu cele ale vehiculelor aeriene fără pilot.

Şeful compartimentului de robotică al MAFAT este locotenentul-colonel Gabi Dobresco. El spune că multe VTE sunt deja operaţionale; unele ajută la supravegherea desfăşurată de-a lungul frontierei cu Gaza, altele ajută trupele aflate în apropierea zonelor arabe din Cisiordania. El consideră că, în viitor, VTE vor fi folosite mai mult pentru a găsi şi a detona bombele şi minele antipersonal de la marginea drumurilor. De asemenea, vor fi folosite în zonele urbane pentru a-l determina pe inamic să tragă în ele, ajutând astfel armata să-l localizeze. Într-un comunicat de presă emis de Ministerul Apărării, locotenentul-colonel Dobresco spunea: „Uneori, roboţii merg înaintea trupelor pentru a deschide drumuri periculoase cum ar fi aleile înguste şi pentru a oferi sprijin logistic. Un robot poate uşura povara soldatului, astfel încât, atunci când trebuie să lupte, soldatul să poată reacţiona corespunzător”. El a mai spus că, în viitor, „VTE vor fi echipate cu senzori pentru obstacole, camere de luat vederi şi alte instrumente, putând identifica şi ocoli singure piedicile”. Talpioţii sunt,

de asemenea, în linia întâi atunci când este vorba despre dezvoltarea unor vehicule de luptă controlate de la distanţă atât în aer, cât şi la sol.

Absolvenţii Talpiot vor continua să joace un rol important nu doar în armată, ci şi în ridicarea economiei israeliene pe noi culmi. În timpul unei călătorii efectuate la Ierusalim în vara lui 2013, John Chambers, directorul general al companiei Cisco, a spus că Israelul va fi prima ţară digitală din lume. Inovatorii şi întreprinzătorii israelieni, inclusiv mulţi absolvenţi ai Talpiot care fie construiesc reţele, fie contribuie la finanţarea lor, conectează tot mai multe sectoare ale economiei naţionale la fibra optică. Acest lucru va avea un impact asupra sistemului public de sănătate, asupra economiei şi asupra modului în care oamenii comunică, învaţă şi fac afaceri la domiciliu.

Talpioţii nu au jucat încă niciun rol în lumea politicii. Până acum, nici măcar un absolvent al Talpiot.nu a făcut valuri în politica israeliană, dar situaţia s-ar putea schimba într-o bună zi. Aceşti tineri ţin cu adevărat la ţara lor şi, aşa cum au schimbat organizarea în armată, tot aşa unul dintre ei ar putea schimba şi peisajul politic.

Deşi Iranul ameninţă mereu că „Israelul va fi şters de pe hartă", puţini dintre talpioţii cu care am discutat atunci când am scris această carte cred că Iranul este cea mai mare problemă a Israelului. Colonelul Avi Poleg, care şi-a valorificat experienţa dobândită în armată şi la Talpiot făcând carieră în domeniul educaţiei particulare globale, a râs când a fost întrebat despre puterea tot mai mare a Iranului. A spus că „Iranul nu este o problemă militară pentru Israel în acest moment. Nu mă îngrijorează bomba Iranului sau palestinienii. Pentru mine, cel mai înfricoşător şi mai problematic este procesul prin care trece societatea noastră. Am rezistat unor foarte mari încercări ale istoriei noastre pentru că am fost foarte puternici din interior. Când apar fisuri în mecanismele interne ale unei societăţi, este foarte periculos".

Una dintre „fisurile" la care face aluzie este ruptura dintre populaţia haredi[21], în continuă creştere, şi societatea în ansamblu. Indignarea opiniei publice se manifestă în atitudinea plină de sarcasm a presei, provocată de faptul că ultraortodocşii au fost scutiţi de serviciul militar obligatoriu încă din 1948 (când numărul lor era relativ de mic). Dezbaterile aprinse cu privire la propunerea de

[21] Este vorba despre evreii aşa-zişi „ultraortodocşi" (n. red.).

recrutare a acestora nu fac decât să lărgească diviziunea culturală, slăbind unitatea naţiunii. Talpioţii sunt, de asemenea, mai îngrijoraţi de dezechilibrul economic, ca şi de criminalitatea şi de corupţia internă decât de bomba atomică a Iranului.

Problemele sociale nu captează însă atenţia presei în aceeaşi măsură ca ameninţările militare. Barak Ben-Eliezer declara următoarele pentru ziarul *TheMarker*. „Educaţia şi problemele sociale sunt poate mai puţin fotogenice, dar sunt la fel de acute ca problemele de securitate. Sunt chestiuni interne, nu externe, aşa că e mult mai greu să le descoperim şi să le expunem”.

Aluzia sa la educaţie ca la o altă „fisură” care ameninţă Israelul este surprinzătoare. Educaţia israeliană nu mai este însă ce era cândva. Într-un studiu recent efectuat asupra unor adolescenţi din 65 de ţări „dezvoltate”, Israelul a ocupat locul 41 la matematică, alături de Croaţia şi Grecia. Şi la ştiinţe, Israelul a fost tot pe 41. Dacă există două domenii în care Israelul pur şi simplu nu-şi poate permite să rămână în urmă, acestea sunt matematica şi ştiinţele. Ambele simt esenţiale pentru o ţară care se mândreşte cu inovaţia – şi are nevoie de inovaţie ca să supravieţuisea.

Poate că, pentru a redresa sistemul educaţional din Israel, este necesară o abordare de tip Talpiot. Aceasta este susţinută deja de colonelul Poleg, care foloseşte modelul Talpiot atunci când oferă consultaţii în şcoli atât din Israel, cât şi din străinătate.

Pentru a descrie cu ce se ocupă, David Kutasov, profesor de fizică la Universitatea din Chicago, specialist în teoria corzilor, întreabă: „Aţi urmărit vreodată serialul de televiziune *TeoriaBigBang*? Fac exact ce face Sheldon Cooper, tipul ăla slab şi ciudat. Treaba mea este să aflu cum s-a format universul”.

Kutasov consideră că Talpiot va continua să joace un rol de frunte în cercetare. Ştie şi de ce. „Cercetarea care se face la Talpiot are adeseori legătură cu originalitatea. Fără Talpiot, nu aş fi fost un cercetător sau un fizician atât de bun. Te responsabilizează.

Văd astăzi o mulţime de tineri – chiar şi la cele mai bune universităţi americane – care sunt prea convenţionali şi nu sunt deloc originali. La Talpiot, scot asta din tine şi te obligă să fii original. Să vedem ce se întâmplă în sistemul american. Fiica mea a intrat la MIT, la inginerie. Din anul ei însă, doar ea vrea să fie inginer. Ceilalţi vor să

obţină licenţa în administrarea afacerilor, dar s-au luat după alţii şi s-au înscris la MIT. Un alt exemplu: în Manhattan, trebuie să te duci la o anumită grădiniţă ca să ajungi la Dalton, să ajungi la Harvard, să faci o anumită facultate de drept. Sistemul naşte profesionişti complet lipsiţi de originalitate, atât şi nimic mai mult.

Se pare că cei mai importanţi lideri americani din domeniul tehnologiei de vârf nu au terminat facultatea. Steve Jobs a renunţat Bill Gates a renunţat. Uitaţi-vă la toţi aceşti licenţiaţi în afaceri care fac tranzacţii cu produse financiare derivate de mare risc. A pus cineva problema dacă asta e o idee bună? Sistemul naşte imitatori, nu lideri.

Pe de altă parte, programul Talpiot produce în mod constant lideri. Pune accentul pe originalitate. Cei care răspund de acest program aduc oameni care îţi spun ce se întâmplă într-un anumit compartiment al armatei, apoi te întreabă cum ai face acelaşi lucru, dar altfel. Te provoacă permanent. Programul are asta în gene".

De la începuturile Talpiot, acele „gene" au ajutat programul şi pe absolvenţii acestuia să realizeze lucruri neaşteptate, fără precedent. Într-o zi, aceşti tineri vor influenţa fără îndoială guvernarea şi politicile Israelului şi poate chiar vor face în aşa fel încât să crească şansele de a se ajunge la pace. Pe măsură ce absolvenţii Talpiot îşi vor extinde influenţa în toate domeniile – de la educaţie la apărare şi la scena politică de la Ierusalim – există speranţa că Israelul va fi în siguranţă pentru multe generaţii de acum înainte.

Tabel cronologic

Data	Evenimentul istoric	Evenimentul legat de Talpiot	abso
1918 – 1919	Sfârşitul Primului Război Mondial. Sfârşitul dominaţiei otomane în Palestina. Liga Naţiunilor încredinţează Marii Britanii mandatul de a guverna Palestina.		
1924		În Iugoslavia, se naşte Felix Dothan.	
1927		În Palestina, se naşte Shaul Yatziv.	

29 noiembrie 1947	ONU acceptă împărţirea Palestinei între arabi şi evrei.
14 mai 1948	Ia fiinţă statul Israel. SUA recunosc Israelul.
1948 – 1949	Israelul este atacat de ţările arabe din jur. Războiul de Independenţă se încheie în urma semnării unor armstiţii cu Egipt, Iordania, Siria şi Liban. Ierusalimul este împărţit între Israel şi Iordania.
Data	Evenimentul istoric Evenimentul legat de Talpiot Reali Talpiot
Octombrie 1956	Campania din Sinai: Israelul cucereşte Peninsula Sinai al Franţei. Peninsula este înapoiată Egiptului la presiunea ON
Anii 1950 – 1960	Atacuri permanente ale gherilelor arabe; represalii ale
Iunie 1967	Războiul de Şase Zile. Egiptul blochează Strâmtoare Peninsula Sinai de la Egipt, Cisiordania, inclusiv Ierusalimul Golan de la Siria.
Noiembrie 1967	Este adoptată Rezoluţia 242 a ONU drept cadru pentru
1967 – 1970	Războiul de Uzură dintre Egipt şi Israel.
Octombrie 1973	Războiul de Yom Kippur. Israelul este atacat de Egip pierderi, dar, în cele din urmă, înfrânge Egiptul şi Siria. Se dec

Aprilie 1974	Raportul provizoriu al Comisiei Agranat care investig Yom Kippur face referire la lipsa pregătirii militare şi infor militari, ca şi premierul Golda Meir.	
Noiembrie 1974	Profesorii Shaul Yatziv şi Felix Dothan concep un docu înfiinţarea unui institut de creare a unor arme noi". Astăz „Documentul de iniţiere" a programului Talpiot. Dothan şi Y licenţe în fizică şi matematică celor mai talentaţi recruţi d îndrumaţi spre crearea unor soluţii pentru armată.	
1974	Intel deschide un birou în Israel, primul său centru de	
Data	Evenimentul istoric	Evenimentul legat de Tal
Iulie 1975		La o şedinţă de la M Apărării se ia în calcul programului. La sfârşitul participanţii ajung la concluzia idee bună, dar rămân în discuţi chestiuni, aşa că programul aprobat în mod oficial.
1971 – 1982	OEP este expulzată din Iordania în 1971 şi îşi stabileşte baza în sudul Libanului. Pune la cale atacuri asupra locuitorilor din Galileea şi suportă represaliile armatei israeliene.	

Martie 1978	Operaţiunea „Litani”. Israelul realizează pentru prima oară o invazie de mari proporţii a Libanului. OEP se retrage din sudul Libanului şi îşi stabileşte baza la nord de râul Litani. ONU instituie o zonă-tampon la graniţa dintre Israel şi Liban.		
Septembrie 1978	Sunt semnate Acordurile de la Camp David dintre Egipt şi Israel. Preşedintele egiptean Sadat şi premierul israelian Begin împart Premiul Nobel pentru pace în 1978.		
1978	În mandatul premierului Begin, generalul Rafael Eitan devine al XI-lea şef de stat-major al Israelului, inaugurând o eră a inovaţiilor.		
Martie 1979	Este semnat tratatul de pace dintre Israel şi Egipt.	Generalul Eitan aprobă în programul Talpiot şi dă realizarea acestuia.	
Primăvara lui 1979		Încep recrutările pentru planurile programului. Prima s datorie în vara lui 1979.	
1981		Sediul Talpiot este m Palmachim la Universitatea Ebra	
Data	Evenimentul istoric	Evenimentul legat de Talpiot	Realizăr Talpiot

1978 – 1982	OEP îşi continuă campania împotriva Israelului. Israelul i 1982 şi alungă cu forţa OEP. Israelul se retrage spre o zonă-ta menţinută cu ajutorul Armatei Libanului de Sud.
1981	Ariel Sharon este numit ministru al apărării.
1982	Marina militară israeliană primeşte cădeţi ai Talpiot; aşt dat de Talpiot în procesul modernizării. Primii soldaţi ai Tal program teoretic.
1982 – 2000	Război permanent în sudul Libanului Cadeţii Talpiot armata israeliană, Hezbollah şi pentru instrucţie de front şi pre de gherilă. pentru ofiţeri.
1983	În programa Talpiot este introdusă informatica.
1983	Este înfiinţată Agenţia Spaţială Israeliană de Yuval Neeman, care a condus Ministerul Ştiinţei şi a jucat un rol esenţial în aprobarea programului Talpiot de Ministerul Apărării.
1984	Femeile sunt acceptate în
1985	Hezbollah, o mişcare radicală şiită libaneză sprijinită de Iran, cheamă la luptă armată împotriva ocupaţiei israeliene a Libanului.
Mijlocul anilor 1980	Ariel Lorber, profesor în c mului Talpiot, elaborează sistemului de protecţie a mijlo Trofeu.

1985		Absolvenţi ai Talpiot dev comandanţi de serie în cadrul primul absolvent care conduc numărul femeilor acceptate în T
Data	Evenimentul istoric	Evenimentul legat de Tal
1987 – 1993	Prima Intifadă – palestinienii se revoltă împotriva Israelului în Cisiordania şi Gaza.	
1988	Israelul lansează primul satelit Ofek.	
1991	Din Irak sunt lansate rachete spre Israel militare devin obliga În timpul „Războiului Scud”.	Cursurile d torii pentru studenţii Ta aceste cursuri se însuşesc cu despre conflictul arabo-i despre câmpul de luptă mo despre securitatea naţională.
1993 – 1995	Israelul şi OEP semnează Acordurile de la Oslo.	
Mijlocul anilor 1990	Sunt lansate rachete spre centrele civile din sudul Israelului.	Studenţii sugerează ideea care a stat la baza sistem apărare Domul de Fier.
1993		

Octombrie 1994	Este semnat tratatul de pace dintre Israel şi Iordania.	
1994	Începe epoca atentatelor cu bombă ale teroriştilor-sinucigaşi.	
Noiembrie 1995	Asasinarea premierului Yitzhak Rabin.	
1996		Check Point Software T Nasdaq.
1999		Se sărbătoreşte a XII-a an
2000		Programul Talpiot se e este cotată la un număr aproape
2001		Ariel Maislos fondează Pas
2003		Sub conducerea coma Technologies este Schlachat tescumpărată de Guidant. Guy Shinar are o strânsă legătură c această primă afacere import domeniul biotehnologiei.
2000 – 2005	A doua Intifadă – palestinienii se revoltă împotriva Israelului în Cisiordania şi Gaza.	
Data	Evenimentul istoric	Evenimentul legat de Talpiot
Iulie-august 2006	Al Doilea Război din Liban împotriva Hezbollah.	
2007		

2008		Începe cursurile seria a XIII-a a Talpiot.
Decembrie 2008 – ianuarie 2009	Primul Război din Gaza împotriva Hamas (Operaţiunea „Plumb Topit”).	
2011	Este înfiinţat Biroul Israelian de Răz boi Cibernetic, menit să-l consilieze pe premier şi să se ocupe de apărarea cibernetică. Este condus de absolventul Talpiot Eviatar Matania.	
Ianuarie 2012		
Noiembrie 2012	Al Doilea Război din Gaza (Operaţiunea „Stâlpul Apărării”).	
Iulie-august 2014	Al Treilea Război din Gaza (Operaţiunea „Limita Protectoare”).	

Un salutdinparteaautorului

De fiecare dată când apare o carte sau un articol detaliat despre un program militar secret, autorul datorează mulţumiri foarte multor oameni al căror nume nu poate fi menţionat, dar care au avut un rol uriaş în documentare. Israelul are reguli stricte de securitate, menite

să protejeze identitatea piloţilor, a spionilor, a analiştilor militari, a responsabililor din domeniul apărării, a ofiţerilor, a luptătorilor şi a savanţilor. Programul Talpiot cuprinde o listă de specialişti de primă mână, atât de necesari unei armate extraordinar de eficiente.

Aş vrea să le mulţumesc bărbaţilor şi femeilor care m-au ajutat să mă informez şi să cercetez şi care pur şi simplu m-au ajutat să înţeleg cum funcţionează armata israeliană. Deşi mulţi nu au putut fi numiţi din motive de securitate, iar alţii nu au avut propriu-zis permisiunea de a vorbi cu un jurnalist, contribuţia lor la această carte a fost vitală.

Lista amintită include: bărbaţi şi femei care au făcut parte din Mossad şi care mi-au fost de mare ajutor, punându-mi la dispoziţie o parte din timpul lor; cadre de conducere ale unor firme mici şi mari care au contracte cu armata Israelului; foşti membri ai Biroului de Presă al Armatei care au fost generoşi cu timpul lor, dar care au fost nevoiţi să păstreze mai departe secretul cu privire la anumite subiecte; actuali comandanţi ai unor unităţi combatante; piloţi; foşti ofiţeri navali; câţiva soldaţi activi din Talpiot; câţiva absolvenţi ai Talpiot care activează acum în diverse compartimente ale armatei sau în rezervă.

Ei şi-au slujit şi continuă să-şi slujească ţara cu foarte mult curaj, comandând unităţi de elită, pregătindu-se mereu pentru următorul război şi încercând mereu să fie cu zece paşi înaintea duşmanilor care înconjoară Israelul.

Din fericire, sunt mulţi care mi-au permis să le folosesc numele. Adresez mii de mulţumiri următorilor absolvenţi ai programului Talpiot:

Gilad Almogy Ophir Kra-Oz
Mor Amitai David Kutasov
Matan Arazi Gilad Lederer
Yossi Azar Ron Milo
Un Barkai Eli Mintz
Oded Bar Lev Marius Nacht
Ziv Belsky Dror Ofer
Ron Berman Amir Peleg
Saar Cohen Barak Peleg
Arik Czerniak Avi Poleg
Tal Dekel Boaz Rippin

Zvika Diament Amir Schlachet
Rotem Eldar Haggai Scolnicov
Barak Ben-Eliezer Guy Shinar
Elad Fierber Tal Slobodkin
Gideon Foştick Dr. med. Aviv Tuttnauer
Marina Gandlin Opher Yaron
Raanan Gefen Guy Lévy-Yurista
Kobi Kaminitz Ofir Zohar
Adam Kariv
Opher Kinrot
Giora Komblau

Mulţumiri speciale lui Amnon Govrin, fratele absolventului Talpiot Oded Govrin (decedat).

Administratori şi organizatori ai programului în faza de început

Yoav Dothan, fiul lui Felix Dothan, fondator al programului General Uzi Eilam, fost şef al MAFAT General Yitzhak Ben-Israel, fost şef al MAFAT Colonel de aviaţie Benji Machnes, unul dintre fondatori Hanoch Tzadik, administrator al programului în faza de început, când a îndeplinit rolul de psiholog

Observatori ai programului în faza de început şi foşti soldaţi

Odelliah Cohen Meidad Muskal

Angajaţi ai guvernului, Ministerul de Externe

Oren Anolik Benjamin Krasna

Biroul de Presă al Armatei

Căpitan Eytan Buchman Căpitan Keren Hajioff Colonel Avital Leibovich Libby Weiss

Lt.-col. Limor Gross-Weisbuch

Furnizori ai armatei

David Ishai, Rafael Noga Nadler, L-AI

Contacte din industrie

Martin Gerstel, investitor

Yossi Gross, Rainbow Medical

Sharona Justman, STEP Strategy Advisors

Profesor Jonathan Rynhold Colonel Shaul Shay Ronen Bergman Ron Schleifer

Profesori, istorici, jurnalişti

David Horovitz Arieh O'Sullivan Abraham Rabinovich Amir Rapaport

Observator cultură populară

Asaf Hard, actor, producător, scriitor

Personal de la arhivele armatei israeliene Consulatul Israelului de la New York

Shahar Azani Keren Gelfand

Mulţumiri

Cartea aceasta nu ar fi existat sub nicio formă fără Charlotte Friedland şi Vitzehak Friedland. Răbdarea cu care m-au învăţat să structurez lucrarea şi ajutorul pe care mi l-au dat în refacerea ei au fost pur şi simplu de nepreţuit pentru mine. Nu voi putea să le mulţumesc niciodată aşa cum trebuie. Amândoi sunteţi nişte editori minunaţi şi nişte oameni minunaţi. Vă mulţumesc.

Vreau să le mulţumesc lui Ilan Greenfield, Lynn Douek, Kezia Raffel Pride şi Esther Schwartz-Ivgy de la Editura Gefen pentru că au crezut în mine şi în cartea mea şi, desigur, pentru că au publicat-o. Cred că Ilan a înţeles cu adevărat viziunea mea şi pasiunea mea pentru poveste din primul e-mail de prezentare pe care i l-am trimis, acum mulţi ani.

Yehudit Singer, din Ierusalim, mi-a fost de mare ajutor, punându-mă în legătură cu oameni importanţi din Israel, căutând, găsind şi traducând documente imposibil de aflat. Fără ea, aş fi stat şi acum pe podeaua rece a unei biblioteci din Ierusalim, cu dicţionarul meu englez-ebraic.

Aş vrea să le mulţumesc multor oameni de la Biroul de Presă al Armatei, inclusiv colonelului Avital Leibovich, colonelului Limor Gross-Weisbuch, lui Eytan Buckman, Keren Hajioff şi Libby Weiss. De la Ministerul Apărării, le voi rămâne pe veci îndatorat câtorva persoane care, pe lângă faptul că mi-au dat sfaturi, au verificat cu multă atenţie informaţiile… Unul dintre ei chiar m-a învăţat să mă strecor printr-o ploaie de gloanţe fără să fiu lovit; vă mulţumesc.

Ronen Bergman, unul dintre cei mai străluciţi jurnalişti militari ai Israelului, a fost extrem de generos cu sfaturile şi ideile oferite pe parcurs.

Directorul de relaţii publice al Centrului Medical Hadassah, Barbara Şofer, mi-a oferit mereu sfaturile, ideile şi prietenia sa – în plus, am putut conta mereu pe buna sa dispoziţie.

Jeffrey Gewirtz şi Stacy Gewirtz au fost nişte ajutoare grozave, însoţindu-mă în călătorile făcute în Israel. Tatăl meu, Michael Gewirtz, mi-a oferit mai multe informaţii decât voi putea eu vreodată să organizez și să strâng așa cum trebuie; a fost neobosit în eforturile sale de a-mi sugera materiale pe care le găsea pe internet sau în ziare din toată lumea.

Vreau să-i mulţumesc lui Robert DeFelice pentru că m-a ajutat să explic din punct de vedere grafic ideile mele cu privire la copertă, astfel încât artiștii de la Gefen să realizeze imaginea pe care eu nu eram capabil să o exprim în cuvinte.

Ron Schleifer de la Universitatea israeliană Ariel mi-a fost, de asemenea, de mare ajutor, arătându-mi cum să transform într-o carte ideea pe care o aveam, de unde să încep și cum să procedez pe parcurs.

Am fost deosebit de norocos să colaborez cu unii dintre cei mai buni profesionişti din domeniul ştirilor. Mark Hoffman a transformat CNBC într-unul dintre principalele posturi care difuzează ştiri de business. Datorită lui, toţi angajaţii CNBC pot spune cu mâna pe inimă că sunt mândri să lucreze acolo.

Vreau să-i mulţumesc în mod special lui Nik Deogun pentru entuziasmul pe care l-a arătat tot timpul cât eu am continuat să fac cercetări şi să scriu. Nik este unul dintre cei mai buni şi mai informaţi reporteri pe care i-am cunoscut vreodată. Cunoştinţele sale nu au limită, nu doar când este vorba despre conţinut, ci şi când este vorba despre folosirea lor.

Jeremy Pink a fost excepţional, încurajându-mă la începutul acestui proiect. Vreau să le mulţumesc lui David Friend şi Joel Franklin pentru că m-au adus la CNBC.

Această carte nu ar fi putut apărea fără sprijinul lui Jonathan Wald, care m-a trimis în prima mea misiune în Israel ca producător şi, apoi, m-a tot trimis să relatez despre război, pace şi călătoria istorică făcută de Warren Buffett în ţară în toamna lui 2006. Acele sarcini mi-au dat încredere nu doar să scriu cartea de faţă, ci și să mă dezvolt din punct de vedere personal și profesional. Lucrând în diverse părţi ale lumii – inclusiv în Orientul Mijlociu în vremuri de război şi în timpul

revoltelor din Grecia – cu care Quintanilla, am învăţat ce înseamnă să munceşti cu adevărat sub presiune. Timpul petrecut cu el pe teren a fost foarte preţios pentru mine ca jurnalist. Am avut, de asemenea, norocul să colaborez cu mulţi oameni care au lucrat la fostul biroul al NBC din Tel Aviv, inclusiv cu Gila Grossman, Paul Goldman, Dave Copeland şi Martin Fletcher, unul dintre cei mai buni jurnalişti care s-a ocupat vreodată de Israel. Călătoriile făcute şi colaborarea avută cu corespondenţii internaţionali ai CNBC Michelle Caruso-Cabrera şi Scott Cohn au fost, de asemenea, experienţe care au avut un impact uriaş asupra mea.

Fără ca Ben Sherwood să ştie, am folosit cartea lui intitulată *TheSurvivor'sClub* drept model pentru unele părţi ale manuscrisului meu. Ben este un povestitor grozav. Am învăţat foarte multe în scurtul timp pe care l-am petrecut cu el şi din remarcabila sa abilitate de a povesti și de a-i lăsa pe oameni să-și exprime părerile.

Jim Rivas de la Check Point Software Technologies m-a ajutat ca nimeni altul să discut cu persoane foarte importante şi să obţin materiale esenţiale.

David Raab, autorul cărţii *TerrorînBlackSeptember*, a fost deosebit de generos cu timpul şi sfaturile sale în momentul în care am început să scriu.

Tuturor vă mulţumesc foarte mult.

Cuprins